Dzisiaj 32 strony

Wydanie główne

Cena 20 groszy

KURJER POZNAŃSKI

wychodzi 2 × dziennie

Odpowiedzialni kierownicy działów: kultury i sztuki Witold Noskowski, gospodarczego i giełdowego dr. Marjan Chełmikowski, za inne działy, odpowiada Zdzisław Antoniewicz, wszyscy w Poznaniu.

Wydawnictwo: Drukarnia Polska Spółka Akcyjna w Poznaniu, św. Marcin 70

Nr. 520 Wydanie P

Poznań, niedziela dnia 8 listopada 1936

Rok 31

Poznań, 7 listopada.

Niebezpieczeństwo starzenia się narodu

Podkreślano u nas z dumą, jako dowód żywotności, bardzo wysoki przyrost naturalny ludności w Polsce. Można wszakże dość często spotkać się z opinją, że płodność nasza jest zjawiskiem ujemnem, bo wywołuje nadmiar rąk do pracy, bezrobocie i pogłębia nędzę.

Gdyby nawet nie uwzględniać szkodliwych pod względem moralnym, psychicznym i politycznym skutków propagandy za ograniczeniem potomstwa, należy zaznaczyć, że praktyczne wyniki świadomego zmniejszania rozrodczości mogą na rynku pracy zaważyć dopiero za parę dziesiątków lat, kiedy warunki gospodarcze ukształtują się zupełnie odmiennie. Sama zaś propaganda właściwie nawet z jej punktu widzenia staje się zbyteczna, bowiem spadek urodzeń i przyrostu naturalnego od roku 1930 przybrał ogromne rozmiary.

Podczas gdy w roku 1930 liczba urodzeń wynosiła 1.023.000, czyli 32,5 urodzeń na tysiąc ludności, w r. 1935 już tylko 877.000, czyli 26,1 na tysiąc.

Niewątpliwie przesilenie gospodarcze oddziaływa na zmniejszenie płodności. Ale nie wywołało ono tej zmiany w ruchu ludności, tylko ją przyśpieszyło. Najpoważniejszy badacz statystyki ludnościowej w Polsce, prof. St. Szulc, w pracy swej p. n. „Ruch naturalny ludności w Polsce w latach 1895—1935", zamieszczonej w perjodyku „Statystyka Polski", w pracy, z której czerpiemy poniżej podane dane, wykazuje, że spadek rozrodczości zaczął się w przededniu wojny, najwcześniej w dzielnicy zachodniej.

Według dokonanego przez prof. Szulca obliczenia, ludność Polski w okresie czterdziestu lat (1895—1935) wzrosła o 39 proc., dzięki bardzo silnemu przyrostowi naturalnemu. Okres wojenny zmniejszył liczbę ludności o przeszło 4 miljony, tak, że dopiero w r. 1927 osiągnęła Polska takie zaludnienie, jakie posiadała na początku r. 1914. Przyrost faktyczny był w latach powojennych szybszy, niż przed wojną wskutek osłabienia emigracji. Wychodźtwo pochłaniało w latach 1895 — 1913 przeciętnie 29 proc. przyrostu naturalnego (na ziemiach zachodnich nawet 37 proc.), w latach 1924—1934 — 10 proc.

Natomiast współczynnik urodzeń stopniowo, ale stale spada. W r. 1895 był on w porównaniu z innemi krajami wyjątkowo wysoki, wynosił 44,6 na tysiąc ludności; pierwsze miejsce zajmowały województwa zachodnie (45,6), tracą one swe pierwsze miejsce na początku XX wieku. W r. 1911 współczynnik urodzeń wynosi 37,8 (w dzielnicy zachodniej 36,7), w r. 1930 — 32,5 (w dziel. zach. 29,4) i w r. 1935 — 26,1 (w dziel. zach. 24,8).

Zmniejsza się również bardzo poważnie współczynnik zgonów: z 27,5 na tysiąc w r. 1895 do 14,0 w r. 1935; w dzielnicach zachodnich, jako stojących na wyższym poziomie kultury, współczynnik zgonów jest niższy, tak, że do wybuchu wojny ziemie zachodnie górują dość znacznie przyrostem naturalnym nad innemi dzielnicami. W okresie powojennym wszakże przyrost naturalny na zachodzie jest niższy od przeciętnego dla Polski, przewyższając jednak dzielnicę południową.

Różnice w ostatnich latach między dzielnicami maleją, a przebieg procesów ludnościowych jest niemal wszędzie identyczny. Rzecz charakterystyczna, którą stwierdza autor obliczeniami i wykresami, że rozwój ruchu ludnościowego w Polsce w latach 1895—1935 ściśle odpowiada takiemuż przebiegowi (z wyjątkiem lat wojennych) w Anglji i w Niemczech w okresie o dwadzieścia lat wcześniejszym.

Przed wojną pod względem rozrodczości Polskę wyprzedzały w Europie tylko Rosja i Rumunja, w r. 1933 większy odsetek urodzeń miały Hiszpanja, Portugalja, Grecja, Bułgarja, Rumunja, Jugosławja. Chociaż więc jeszcze obecnie posiada Polska duży przyrost naturalny ludności, jednakże podążamy, i to w bardzo szybkiem tempie, za państwami Europy zachodniej i środkowej, którym już zagraża za lat kilkadziesiąt wyludnienie.

Obliczenia bowiem przyrostu naturalnego w stosunku do ogółu ludności zniekształca rzeczywisty stan rzeczy. Trzeba uwzględniać skład ludności pod względem wieku. Bardzo silny przyrost naturalny od 19 wieku do wybuchu wojny sprawił, że młodsze roczniki były coraz liczniejsze, odsetek starców stosunkowo bardzo niewielki. Gdy współczynnik urodzeń zaczyna szybko się zmniejszać, a silne liczebnie roczniki posuwają się ku starości i wskutek tego umieralność się potęguje, przybliżamy się ku t. zw. ludności ustabilizowanej.

Demografja (nauka o ruchu ludności) posługuje się tem pojęciem dla wyrażenia znaczenia stwierdzonych zjawisk w tej dziedzinie. Przyjmuje się mianowicie, że w danem społeczeństwie, nie mającem emigracji i immigracji, istnieje niezmienna płodność kobiet i umieralność; z biegiem czasu społeczeństwo posiadać będzie również niezmienną strukturę ludności pod względem wieku i stałe takie same współczynniki urodzeń i zgonów.

Otóż na podstawie obecnych współczynników przeprowadzone obliczenia stwierdzają, że w warunkach stabilizacji w Europie zachodniej i północnej wszystkie kraje miałyby przewagę zgonów nad urodzeniami z wyjątkiem Holandji, Irlandji i może Belgji. Takież obliczenia prof. Szulca dla Polski wykazują, że przy stabilizacji z r. 1934, przyrost ludności wynosiłby tylko 3,6 na tysiąc, zamiast stwierdzonego w tym roku przyrostu 12,1. Wprawdzie możliwe jest jeszcze zmniejszenie umieralności, zwłaszcza niemowląt i dzieci i podniesienie w ten sposób przyrostu, ale gdyby płodność spadała dalej w tem tempie, jak w latach ostatnich, i Polska weszłaby w stadjum groźby wyludnienia, za przykładem Europy zachodniej.

O przyroście ludności decyduje płodność małżeńska, t. zn. stosunek ilości urodzeń ślubnych do ilości kobiet zamężnych w wieku od 15 do 49 lat. Otóż płodność małżeńska na początku XIX w. była w Polsce bardzo wysoka: 28,7 urodzeń na 100 kobiet zamężnych, w dzielnicy zachodniej nawet aż 33,0; nasze województwa zachodnie miały najwyższą płodność w Europie. Płodność małżeńska w r. 1928 wynosiła 21,8 urodzeń, wszystkie dzielnice Polski prawie się zrównały.

Jeżeli natomiast weźmiemy pod uwagę wiek kobiet zamężnych, to znowu dzielnica zachodnia pod względem płodności zachowuje swą przewagę; małżeństwa tam są zawierane w wieku starszym, niż w innych dzielnicach. Wogóle wysoki współczynnik urodzeń uwarunkowany jest wczesnem zawieraniem małżeństw i procentem kobiet zamężnych (przoduje tutaj w Europie Bułgarja wskutek prymitywnych warunków gospodarczych, w Polsce — ziemie wschodnie, Wielkopolska odznacza się dużą ilością kobiet niezamężnych).

Powyższe obliczenia dla ustabilizowanych stosunków ludnościowych nie są przepowiednią, ale stanowią poważne ostrzeżenie. Już obecnie Warszawa, Lwów i Kraków mają tak nikły przyrost ludności, iż mogą rywalizować z wielkiemi miastami na Zachodzie. Warunki ekonomiczne mogą ulec zmianie korzystnej; wpłynęły one niewątpliwie na szybki spadek urodzeń.

Ale pimomo zmian ekonomicznych obyczaj, zmierzający do ograniczenia potomstwa, raz zakorzeniony, ma tendencję do rozpowszechnienia się i utrwalenia. Może go przełamać tylko odrodzenie moralne i na zasadach katolickich oparty typ cywilizacji, zwalczającej materjalizm.

BOHDAN WASIUTYŃSKI.

Czerwony rząd uciekł z Madrytu

Londyn. (Tel. wł.) Urzędowo potwierdzają tu wiadomość o ucieczce czerwonego rządu madryckiego z Madrytu do Walencji. W stolicy pozostał jedynie komisarz wojny. Ucieczka czerwonego rządu ze stolicy wywołała wśród czerwonych obrońców demoralizujące wrażenie.

Wojska narodowe okrążają stolicę

Sewilla. (PAT) Akcja zbrojna w kierunku Madrytu rozwija się wedł. zgóry przewidzianego planu, zmierzającego do okrążenia obronnych fortyfikacyj, wzniesionych przez milicję czerwoną. Wojska czerwone nie przewidywały zmiany taktyki ataku i są zaskoczone akcją obchodową.

Należy zaznaczyć, że milicja ma naogół bardzo złe uzbrojenie, brak kulomiotów oraz artylerji. To ostatnie tłumaczy się nieposiadaniem artylerzystów ani też wykwalifikowanej obsługi kulomiotów.

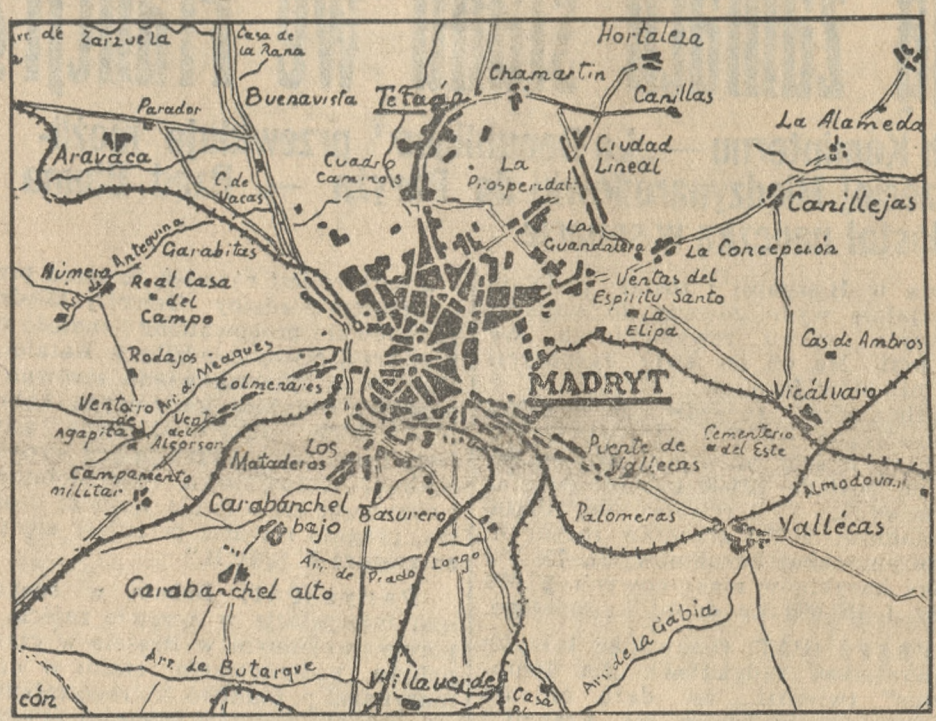

MADRYT WRAZ Z PRZEDMIEŚCIAMI

Wojska narodowe atakują stolicę od zachodu i południa, wzdłuż drogi Toledo — Madryt oraz Azanjuez — Madryt. W rękach wojsk narodowych z przedmieść stolicy znajdują się: Getafe, Villaverde, Carabanchel Alto i Bajo.

Pociski artyleryjskie w Madrycie

Londyn. (ATE) „Evening Standard" donosi, że powstańcy rozpoczęli generalną ofensywę na Madryt. Stolica znajduje się pod obstrzałem ciężkiej artylerji wojsk narodowych. Po raz pierwszy granaty armatnie spadają w centrum miasta. Dziennik zaznacza, że pierwsze linje wojsk czerwonych zostały przerwane.

„Exchange Telegraph" potwierdza wiadomość o ofensywie na Madryt. Pierwsze straże wojsk gen. Varela mają się znajdować na południowych przedmieściach Madrytu. Według doniesień z Lizbony, w dzielnicy tej toczą się zacięte walki uliczne.

Drobiazgowe przygotowania powstańców do zajęcia Madrytu

Avila. (PAT) Ag. Havasa donosi: Spowodowane wkroczenie wojsk powstańczych do Madrytu stwarza szereg problemów, nad których rozwiązaniem pracuje powstańczy sztab generalny przed daniem rozkazu do ostatecznego ataku na stolicę.

Generał Franco chce stworzyć organizację wojskową i cywilną, która pozwoli na natychmiastowe zastąpienie tych wszystkich, którzy zajmują obecnie odpowiedzialne stanowiska, a po wkroczeniu wojsk powstańczych będą zmuszeni do opuszczenia stolicy. Te kadry nowych ludzi, gdyż z dawnych nikt nie pozostanie na zajmowanem stanowisku, są już przygotowane.

Ponieważ nie będzie można uważać wojny za zakończoną z chwilą zdobycia Madrytu, gen. Franco wydał cały szereg zarządzeń zapewniających bezpieczeństwo stolicy i robiących z niej podstawę wypadową dla przyszłych operacyj wojennych.

Pg 8093/4-C. 946/7

Strajk w Ameryce zaostrza się

Londyn. (Tel. wł.) Według doniesień z Ameryki, strajk robotników znacznie się zaostrzył w sobotę przed południem. Związki zawodowe Nowego Jorku postanowiły wezwać załogi wszystkich statków i doków do natychmiastowego porzucenia pracy. Zachodzi obawa, że strajk przeniesie się na wybrzeże wschodnie Stanów Zjedn.

Na zebraniu powzięto uchwałę zrobienia wszystkiego, aby uniemożliwić wypłynięcie statku „American-Liner", na którego pokładzie odbyć ma sekretarz stanu Hull podróż do Buenos Aires. W departamencie stanu oczekują, że mimo wszystko podróż Hulla odbędzie się normalnie. Mimo nacisku z różnych stron, prez. Roosevelt nie chce jeszcze narazie wkraczać.

Strajk w portach wybrzeży zachodnich poważnie zagraża aprowizacji Alaski. Jeżeli się nie uda w najbliższych dniach zaopatrzyć jej w żywność, położenie stać się może groźne, gdyż już wkrótce porty Alaski zamarzają.

Teror rządu „frontu ludowego"

Paryż. (ATE) Wielkie wrażenie w kołach politycznych wywołało ustąpienie generalnego sekretarza wystawy paryskiej w r. 1937, b. prezesa rady miejskiej, pos. Franciszka Latour. Nastąpiło to wkrótce po dymisji dyrektora generalnego Ag. Havasa, która podobno nie była dobrowolna.

Latoura zmuszono do ustąpienia z powodu podpisania obok szeregu polityków prawicowych protestu przeciw uwięzieniu naczelnego redaktora dziennika monarchistycznego „Action Française", znakomitego pisarza Karola Maurrasa. Sfery rządowe oświadczyły, że stanowisko zajęte przez Latoura jest nie do pogodzenia z jego charakterem urzędowym jako sekretarza generalnego komitetu wystawy.

Latour ogłosił list otwarty, w którym podkreślił, że nie podziela zapatrywań politycznych Maurrasa i że podpisał protest jedynie celem zamanifestowania swego negatywnego stanowiska wobec zarządzeń krępujących wolność prasy.

Komuniści planują zamach stanu we Francji?

„Gringoire" o przygotowaniach Kominternu — „La Republique" przewiduje możliwość przeniesienia siedziby Trzeciej Międzynarodówki do Paryża — Rząd Bluma dostał nauczkę w senacie

Paryż. (ATE) Tygodnik „Gringoire" zamieszcza rewelacyjne wiadomości, dotyczące przygotowań do rewolucji społecznej we Francji, któremi kieruje specjalny wysłannik Kominternu, Martin.

Zamierzona rewolucja ma rzekomo wybuchnąć jeszcze w listopadzie b. r. Martin był przedstawicielem Kominternu w Hiszpanji i został podobno specjalnie wydelegowany do zorganizowania ruchu rewolucyjnego we Francji. Ma on do swej dyspozycji 10 miljonów franków.

„Gringoire" twierdzi, że liga komunistyczna we Francji rozporządza znaczną ilością materjału wojennego. M. in. posiada 10.000 karabinów maszynowych, 3500 rewolwerów, 10.000 karabinów, 50.000 granatów ręcznych, 1 miljon naboi karabinowych, 750.000 naboi karabinów maszynowych, 20.000 noży i 150.000 kg drutu kolczastego.

Paryż (PAT) Omawiając taktykę komunistów, radykalna „La Republique" twierdzi, że dążą oni do wzmocnienia wpływów we Francji i rozważają obecnie projekt przeniesienie siedziby Trzeciej Międzynarodówki do Paryża.

„Z. S. R. R. — pisze dziennik — zawsze starał się przeprowadzić rozróżnienie między rządem sowieckim a Trzecią Międzynarodówką To rozróżnienie trudne jest jednak do utrzymania, zwłaszcza gdy jej siedziba znajduje się w Moskwie. Obecnie, gdy kierunek państwowo-rosyjski Sowietów ulega coraz to większemu podkreśleniu, w interesie Stalina leży przeniesienie Trzeciej Międzynarodówki do Paryża.

„Przemawiają za tem zarówno względy osobiste, gdyż w ten sposób wszyscy rewolucjoniści opuściliby Rosję, zostawiając wolne miejsce Stalinowi i Woroszyłowowi, jak również interes państwa rosyjskiego, bowiem z chwilą, gdy Paryż stałby się ośrodkiem akcji na rzecz światowej rewolucji, Niemcy automatycznie odwróciłyby się ku zachodowi i Francja stałaby się ich głównym wrogiem.

„Możliwe jest również, iż przed przeniesieniem siedziby Trzeciej Międzynarodówki próbowanoby znaleźć dla niej przejściową siedzibę w Katalonji. Sprawa ta była omawiana zarówno w pewnych skrajnie lewicowych kołach francuskich, jak i w Moskwie, gdzie Dymitrow, czując wzrastającą wrogość Stalina, Woroszyłowa oraz Mołotowa i obawiając się o swoją wolność osobistą, pragnie również przenieść się poza granice Z. S. R. R."

Paryż (PAT) Debata w senacie nad interpelacją w sprawie zajścia w porcie wojennym w Breście w czasie pobytu podsekretarza stanu w min. marynarki p. Blancho, którego robotnicy arsenału powitali śpiewem międzynarodówki, zakończyła się uchwaleniem kompromisowego wniosku przewodniczącego komisji marynarki. Jednak sam tekst wniosku, jak i komentarze, które mu towarzyszyły, świadczą, że rząd skapitulował w tej sprawie przed energiczną postawą senatu. Wniosek ten brzmi:

„Senat, wyrażając ubolewanie z powodu manifestacyj jakie wydarzyły się w arsenałach marynarki w obecności członka rządu oraz władz cywilnych i wojskowych, przyjmując do wiadomości odpowiednie zobowiązania min. marynarki i licząc, że nakaże on ich poszanowanie — przechodzi do porządku dziennego."

W kołach politycznych zwracają uwagę na fakt, iż min. marynarki Gasnier-Duparc zgodził się w imieniu rządu na tekst rezolucji co uważane jest za objaw dążeń gabinetu do jak najbardziej oględnego postępowania z senatem i partją radykalną, aby uniknąć wszelkich punktów tarcia.

Ustrój administracyjny Trzeciej Rzeszy

Berlin. (PAT). Według planów min. spraw wewnętrznych Rzeszy Fricka, przyszły ustrój administracyjny Rzeszy przedstawiać się ma następująco:

Całe państwo podzielone będzie na nowe okręgi administracyjne pod nazwą „Reichsgaue" (dotychczas nazwa „Gau" stosowana była do okręgów partyjnych; okręgi te wyposażone będą w pewne uprawnienia samorządowe). Na czele każdego Reichsgau stać będzie namiestnik Rzeszy (Reichsstathalter), jako „reprezentant polityczny i Führer". Obok niego istnieć mają t. zw. „Regierungspräsidenten", którzy, stojąc na czele poszczególnych resortów lokalnych, współpracować będą ściśle z ministerstwami Rzeszy i podlegać im będą służbowo. Namiestnik Rzeszy nie będzie stanowił w stosunku do nich instancji wyższej i w celu nieprzewlekania sprawy z urzędów lokalnych przechodzić mają wprost do odpowiednich ministerstw Rzeszy.

Min. Frick, motywując ten ustrój na sesji Akademji Prawa Niemieckiego, mówił o potrzebie usprawnienia i ujednolicenia całej administracji państwowej. Przypuszczać należy, że we wspomnianej lub zbliżonej postaci projekty te wejdą w życie. Będzie to ostateczne zatarcie różnic między dawnemi krajami związkowemi — przynajmniej pod względem zewnętrznym.

Adresy okręgowych komisyj wyborczych

OKRĘG I — szkoła powszechna, ul. Bydgoska 4.

OKRĘG II — gazownia miejska, ul. Grobla 15.

OKRĘG III — szkoła powszechna, ul. św. Marcina 35.

OKRĘG IV — szkoła powszechna, ul. Działyńskich 3/4.

OKRĘG V — szkoła powszechna, ul. Różana 1/3.

OKRĘG VI — szkoła powszechna, ul. Gen. Prądzyńskiego 53.

OKRĘG VII — miejska szkoła handlowa, ul. Śniadeckich 58/60.

OKRĘG VIII — szkoła powszechna, ul. Berwińskiego 3/4.

OKRĘG IX — szkoła powszechna, ul. Słowackiego 54/56.

Wiadomości

Papież przyjął na prywatnej audjencji ks. bisk. Kubinę z Częstochowy.

*

Odbyło się w trybunale rozjemczym dla Górnego Śląska w Bytomiu uroczyste wprowadzenie w urzędowanie nowego arbitra niemieckiego Freiherr von Steinaeckera, prezesa sądu apelacyjnego we Wrocławiu.

*

W operze królewskiej w Antwerpji wystawiono balet p. t. „Karnawał" układu naszego rodaka Władysława Karneckiego. Cała prasa zamieszcza entuzjastyczne krytyki i nie szczędzi p. Karneckiemu pochwał.

*

Syndykat prasy paryskiej ogłosił we wszystkich prawie dziennikach protest przeciwko mowie min. Faure, wyrażając zdziwienie, że członek rządu mógł w obelżywy sposób wyrazić się o prasie.

*

W Moskwie odbyło się doroczne posiedzenie moskiewskiej rady miejskiej z okazji 19 rocznicy rewolucji październikowej. Przy honorowym stole prezydjalnym zasiedli członkowie „Politbiura" ze Stalinem na czele.

*

Sir Samuel Hoare wygłosił przemówienie, w którem w ostry sposób wystąpił przeciwko dyktaturze, oświadczając, że podobna forma rządów jest niezgodna z politycznemi tradycjami Anglji.

*

W Londynie podpisali układ w sprawie złagodzenia metod wojny podwodnej m. in. przedstawiciele Anglji dominjów, Stanów Zjednoczonych, Francji i Japonji.

POZNAŃSKA GIEŁDA PIENIĘŻNA

Poznań, 7. 11. 1936 r.

Tendencja dzisiejszego zebrania giełdowego była utrzymana.

Z pożyczek państwowych obracano 5% poż. konwers. po 53,—; natomiast poszukiwano 4% premj. dol. po 47,— bez oddawców.

Z papierów lokacyjnych P. Z. K. ofiarowano 4½% listy zast. złote w złocie po 45,75, jednakże po tym kursie poszukiwano drobne odcinki; pozatem płacono za 4½% złotowe listy zast. 43,50 oraz za 4% listy zast. konwert. 40,25—40,—.

Akcje bankowe bez notowania.

Cedula Urzędowa Giełdy Pieniężnej w Poznaniu

Kurs w procentach nominału wzgl. w złotych za sztukę.

Papiery procentowe

5% państw. poż. konwers. 53,— +

4½% listy zast. złote w złocie przestemplowane Pozn. Ziem. Kred. (dawn. 4½% dol. listy zast. w zł — 8,9141 zł za 1 dol.) 45,75 O.

4½% złotowe listy zastawne serji L. Pozn. Ziem. Kred. 43,50 P.

4% listy zast. konwert. ostempl. P. Z. K. 40,25—40,— P.

Tendencja utrzymana.

Urzędowa ceduła Giełdy Zbożowej i Towarowej

Poznań, 7. 11. 1936 r.

Warunki: Handel hurtowy parytet Poznań, ładunki wagonowo, dostawa bieżąca za 100 kg:

STANDARTY: 1) żyto 700 g/l., 2) pszenica 742 g/l., 3) owies 420 g/l.

Ceny orjentacyjne:

Żyto (Usposobienie spokojne)	17.00— 17.25
Pszenica (Usposob. spokojne)	23.75— 24.00
Jęczmień browarowy	25.00— 26.00
Usposobienie spokojne.	
Jęczmień 630—640 g/l.	19.25— 19.50
Jęczmień 667—676 g/l.	20.25— 20.50
Jęczmień 700—715 g/l.	21.50— 22.25
Ogólne usposobienie spokojne.	
Owies (Usposobienie spokojne)	16.00— 16.50
Mąka	
żytnia wyciąg. 0-30% wł. w.	26.75— 27.00
żytnia gat. I 0-50% wł. w.	26.25— 26.50
żytnia gat. I 0-65% wł. w.	24.50— 25.00
żytnia gat. II 50-65% wł. w.	16.75— 17.25
żytnia pośl. pon. 65% wł. w.	15.25— 15.75
Usposobienie spokojne.	
pszenna gat. I wyc. 0-20% wł. w.	39.25— 40.25
pszenna gat. IA 0-45% wł. w.	38.25— 38.75
pszenna gat. IB 0-55% wł. w.	36.75— 37.25
pszenna gat. IC 0-60% wł. w.	36.25— 36.75
pszenna gat. ID 0-65% wł. w.	35.25— 35.75
pszenna gat IIA 20-55% wł. w.	34.25— 34.75
pszenna gat. IIB 20-65% wł. w.	33.50— 34.00
pszenna gat. IID 45-65% wł. w.	30.50— 31.50
pszenna gat. IIF 55-65% wł. w.	26.50— 27.50
pszenna gat. IIIA 65-70% wł. w.	20.25— 21.25
pszenna gat. IIIB 7 75% wł. w.	17.25— 18.25
Usposobienie spokojne.	
Otręby żytnie stand.	11.75— 12.00
Otręby pszenne grube stand.	12.50— 13.00
Otręby pszenne średnie stand.	11.50— 12.25
Otręby jęczmienne	13.00— 14.25
Rzepak zimowy	44.00— 45.00
Siemię lniane	42.00— 45.00
Gorczyca	31.00— 34.00
Groch Wiktoria	22.00— 25.00
Groch Folgera	24.00— 26.00
Mak niebieski	64.00— 68.00
Koniczyna czerwona surowa	100.00—125.00
Koniczyna biała	100.00—125.00
Ziemniaki jadalne	3.10— 3.30
Ziemniaki fabryczne za kilo	17½
Makuch lniany w taflach	20.50- 20.75
Makuch rzepak. w taflach	16.50— 16.75
Słoma pszenna luzem	2.00— 2.25
„ pszenna prasowana	2.50— 2.75
„ żytnia luzem	2.10— 2.35
„ żytnia prasowana	2.85— 3.10
„ owsiana luzem	2.35— 2.60
„ owsiana prasowana	2.85— 3.10
„ jęczmienna luzem	2.00— 2.25
„ jęczmienna prasowana	2.50— 2.75
Siano zwykłe luzem	4.10— 4.60
„ zwykłe prasowane	4.75— 5.25
„ nadnoteckie luzem	5.00— 5.50
„ nadnoteckie prasowane	6.00— 6.50

Ogólne usposobienie spokojne.

Ogólny obrót: 3132,2 tonn, w tem żyta 332 tonn, pszenicy 9 8tonn, jęczmienia 485 tonn, owsa 155 tonn.

W pół drogi do prawdy

Ze strony odłamu t. zw. zachowawczego w obozie pomajowym przyznano się już jawnie do zwątpienia w doskonałość obecnych urządzeń prawno-politycznych w państwie. Załamano ręce nad izbami ustawodawczemi z narodzin wrześniowych 1935: nie udały się. Poszukano winy w ustawach wyborczych z 8 lipca 1935: zawiodły. Otrzeźwienie zjawia się nie za wcześnie, bo to było widoczne od samego początku, ale też nie zbyt późno, bo po roku od gorliwego udziału także t. zw. zachowawców w uchwalaniu tych właśnie ustaw wyborczych i od rzucenia się ich z zapałem w wybory na tej podstawie.

Na pierwsze harce ruszył z grupy zachowawczej p. Cat-Mackiewicz w rozważaniach o podstawach polityki wewnętrznej w Polsce, w wileńskiem „Słowie" w końcu września r. b. Oświadczył w nich dosłownie: rolę Sejmu zredukowano do zera. A wiadomo, że — od zera nic już... ująć nie można.

Teraz zaś przyszła kolej na nieco cięższą jazdę barwy zachowawczej w „Czasie" z końca października i początku listopada r. b. Nie będzie to ruszanie z kopyta wprost przed siebie. Naprzód rozwinięcie szyku w defiladzie przed konstytucją z 23 kwietnia 1935. A potem natarcie na izby ustawodawcze obecne i poprzez nie na ustawy wyborcze z 8 lipca 1935. Więc niemal wyższa szkoła jazdy. Ale, krótko mówiąc, treść rozważań „Czasu" jest taka w określeniach i wyrażeniach ściśle dosłownych:

1) Obecny stan parlamentaryzmu w Polsce trudno jest określić inaczej, niż jako upadek parlamentu.

2) Przyczyny upadku parlamentu nie należy szukać w przepisach konstytucji z r. 1935, dającej parlamentowi niejedną silną broń w walce politycznej.

3) Ale trzeba umieć i mieć dość siły politycznej, by z tej broni, jaką konstytucja izbom daje, umieć zrobić właściwy użytek, a to jest sprawa znaczenia, wartości politycznej i umiejętności działania tych ludzi, którzy w izbach zasiadają.

4) Posłowie względnie senatorowie, zasiadają w obecnych izbach, nie reprezentują żadnej politycznej siły: w parlamencie zasiadają wyłącznie ludzie, popierający obecny system, natomiast w kraju ten odłam społeczeństwa nie jest zorganizowany, a naodwrót, jedynemi rozbudowanemi organizacjami politycznemi w kraju są stronnictwa opozycyjne, a w izbach niema ich przedstawicieli.

5) Dzisiaj w społeczeństwie panują nadal wszechwładnie organizacje polityczne i, czy się to komu podoba czy nie, parlament, który ma być wiernem odzwierciedlaniem opinji społecznej, musi się składać z przedstawicieli organizacyj politycznych, które opinją społeczną rządzą.

6) Jesteśmy przeciwni zmianie konstytucji, natomiast uznajemy zmianę obowiązującego prawa wyborczego za najistotniejszy warunek podniesienia izb parlamentarnych z ich obecnego upadku: trzeba stworzyć ordynację wyborczą, któraby umożliwiła izbom parlamentarnym reprezentowanie wszystkich kierunków politycznych, mających w społeczeństwie oparcie i wywierających wpływ na jego opinję.

Mylne byłoby wrażenie, jakoby grupa t. zw. zachowawcza występowała tu z odkryciami światoburczemi, choćby tylko w łonie obozu rządzącego. P. posłanka Prystorowa powiedziała w komisji sejmowej 18 marca r. b.: Sejm pełni rolę skromnego, posłusznego funkcjonarjusza rządowego, którego całem zadaniem jest wstawanie i siadanie podczas czytania ustaw rządowych P. Kościałkowski jako prezes Rady Ministrów, odpowiadając, 25 marca r. b w komisji sejmowej, na żale posłów w sprawie zrywania styczności ze społeczeństwem przez ustawodawstwo w drodze pełnomocnictw, podkreślił anormalność stanu rzeczy obecnego w słowach: To panowie biorąc normalnie, powinni stwarzać kontakt bezpośredni ze społeczeństwem.

Poseł gen. Żeligowski powiedział w Sejmie 17 czerwca r. b.: Sądzę, że zczasem powrócą do Sejmu partje polityczne, one najlepiej przechowają ideologję i doświadczenie życia.

Już te oświadczenia wskazują, iż ta część prawdy zdawna przestała być tajną.

Grupa t. zw. zachowawcza obozu pomajowego może przeto być obwiniana, w jego łonie, wskazując opłakany stan izb obecnych i uznając konieczność zmiany ustaw wyborczych, conajwyżej o... wyważanie otwartych drzwi.

Złudzeniem jej jest, że to wystarczy, a w szczególności, że to uratuje konstytucję z roku 1935. Wszakże, pomijając wszystko inne, pojęcie budowy, stworzonej przez tę ustawę konstytucyjną, stało się bardzo chwiejne, w toku zdarzeń już po roku jej istnienia, przez uzupełnienie jej, w drodze pozakonstytucyjnej, nowem określeniem stanowiska generalnego inspektora sił zbrojnych, któremu w myśl okólnika prezesa Rady Ministrów z 13 lipca r. b., wszyscy członkowie rządu winni są posłuszeństwo. Zwrot ku uzdrowieniu ustroju politycznego państwa nie będzie mógł się zatrzymać na naprawie ustaw wyborczych z roku 1935.

Ale, chociaż z dwojga dobrego cała prawda byłaby lepsza niż połowa, nie można lekceważyć i tej jej części, która staje się już coraz wyraźniej niesporna.

STANISŁAW STROŃSKI

Niespokojny Bliski Wschód

Nietylko Anglicy mają kłopoty z Arabami w Iraku, Palestynie i z Egiptem. Francuski obszar mandatowy, Syrja, którą Paryż emancypuje obecnie pod naciskiem rosnącej samowiedzy narodowej ludności, jest również objęty falą niepokojów. Francusko-syryjski układ przyjaźni nie zadowolił nacjonalistów syryjskich, demonstrujących z wzrastającą namiętnością swe niezadowolenie.

POGRANICZE SYRYJSKO-TURECKIE

Ogniskiem niepokojów jest portowe miasto Tripolis, gdzie znajduje się francuski wylot rurociągu naftowego, którym spływa nafta iracka z Kirkuk na wybrzeże morza Śródziemnego. Drugi rurociąg angielski (Oil pipe line), ma swój wylot nadmorski w Haifie, na obszarze Palestyny.

W związku z krwawemi manifestacjami tubylców w Tripoli, okupionemi nawet kilku zabitymi, nastąpiło zawieszenie stanu wyjątkowego nad miastem. Tripolis przypomina teraz niedawne stosunki palestyńskie, kiedy mieszkańcom nie wolno było opuszczać domów po zapadnięciu zmroku. Mimo to w ciągu dnia dochodzi do wystąpień ludności, domagającej się całkowitego załatwienia kwestji syryjskiej przez połączenie mahometańskiej Syrji z chrześcijańskim Libanonem.

Francuskie starania o rozwiązanie kwestji syryjskiej spotkały się z nieukrywanem niezadowoleniem Turcji. Podczas niedawnego otwarcia sesji parlamentu dał temu wyraz Ataturk (Kemal-pasza), przypominając, że we francusko-syryjskim układzie przyjaźni nie wyjaśniono dostatecznie uprawnień tureckich w sandżaku Aleksandretty i praw do Antiochji. W ramach mandatu francuskiego korzystał ten okręg z szerokiej autonomji kulturalnej, której zdaje się nie zamierzają respektować Syryjczycy.

Sandżak Aleksandretty (Iskenderum po turecku) liczy około 300 tys. dusz, w przewadze tureckich. Różni je od Arabów syryjskich rasa i język oraz poczucie jedności z Turkami anatolijskimi. Ataturk oświadczył, że Turcja będzie się teraz domagała przyłączenia Aleksandretty i Antiochji. Jest bardzo wątpliwe, aby z drugiej strony Syrja wyrzekła się dobrowolnie tego obszaru z cennym portem w Aleksandrecie, do którego prowadzi z zaplecza, z Aleppo ważna linja kolejowa.

Istnieje więc na Bliskim Wschodzie dość zaczynu do długotrwałych fermentów.

Nareszcie prawdziwa muzyka!

Zdumiewająca plastyka tonu 5 lampowej ultranowoczesnej superheterodyny

KOSMOS Imperial

wzbudza podziw nawet u najbardziej muzykalnych słuchaczy.

Sprzedaż na dogodne raty w czołowych firmach radiowych.

ng 19 339

Wielkie Zebranie Przedwyborcze

Stronnictwa Narodowego

odbędzie się **w niedzielę, dnia 8 listopada 1936 r. o godz. 12 w sali Cyrku Olimpia (ul. Poznańska, u wylotu ul. Mickiewicza).**

Przemawiać będą:

dr. Czesław Meissner z Poznania
red. Stefan Sacha z Warszawy
p. Ryszard Szczęsny z Częstochowy

UWAGI

Najróżniejsze domysły snuto zagranicą na temat udziału rumuńskiego następcy tronu, 15-letniego ks. Michała, w wizycie praskiej u boku ojca, króla Karola.

Stało się bowiem już dawno wiadomem, że w przygotowaniach wizyty między Pragą i Bukaresztem mowa była pierwotnie tylko o przyjeździe króla.

Przyczyny udziału następcy tronu są teraz obszernie omawiane w prasie paryskiej, która dużo na ten temat plotkuje.

Według tych źródeł na niespodziewaną decyzję personalnego rozszerzenia ram wizyty wpłynęły momenty rodzinne. Król Karol jest — jak wiadomo — rozwiedziony z b. królową Heleną, pochodzącą z greckiego domu królewskiego.

Rozwiedzenie małżonków nastąpiło w tym czasie, kiedy w Rumunji i w Europie głośno było o pani Lupescu (notabene Żydówce, nazywającej się nierumuńsko Wolff), a przebywającej w najbliższem otoczeniu rumuńskiego monarchy. Matka następcy tronu Michała ma umownie zastrzeżone prawo przebywania co roku przez miesiąc w Rumunji i wówczas ks. Michał znajduje się przy niej. Resztę roku spędza z ojcem. W ubiegłym roku królowa Helena nie skorzystała z prawa przyjazdu do Rumunji. Przysługujący jej miesiąc przebywania z synem spędziła w Jugosławji, dokąd ojciec przysłał rumuńskiego następcę tronu.

KROLOWA HELENA

Inaczej w tym roku! Przyjazd królowej został zaanonsowany na dworze bukareszteńskim na krótko przed wyjazdem króla Karola do Pragi. Równocześnie jednak dotarły do kół dworskich niepokojące wiadomości, że stronnictwo chłopskie pod wodzą głośnego polityka p. Maniu zamierza wykorzystać nieobecność króla w Rumunji dla dokonania zamachu stanu, uprowadzenia następcy tronu, popularnego w kraju, i objęcia rządów pod osłoną imienia młodocianego królewicza. Czy b. królowa Helena była lub jest wtajemniczona w te sprawy — niewiadomo.

Przezorny król Karol uznał jednak za wskazane, nie zostawiać następcy tronu w Rumunji; zabrał go do Pragi, aby mając syna u boku, uchronić się od niespodzianek ze strony przeciwników politycznych.

Cała historja przypomina — jakże żywo — scenarjusz filmu „Mały król", który niedawno oglądaliśmy w Poznaniu. Czy życie nie jest najdoskonalszym twórcą i reżyserem realistycznych filmów? Choćby w powyżej opisanym wypadku, o ile paryskie plotki mają jakieś uzasadnienie.

W niedzielę można sprawdzać listy wyborcze!

Nie ociągaj się ani chwili, lecz dziś lub w niedzielę między godz. 15 a 20 sprawdź w lokalu odpowiedniej komisji okręgowej (adresy na 2 str.), czy nie pominięto w spisach ciebie, lub kogokolwiek z twych krewnych, względnie znajomych.

PIERWSI W POZNANIU

ujawniamy ceny w myśl rozporządzenia Ministerstwa Przemysłu i Handlu

Żarówki 10 watt 0,75 — Oprawki do żarówek 0,30 — Baterje-anody Centrum 100 v. 9,40 — 120 v. 11,40 — Patefony 44,50 — Płyty nowości 1,15 — Mechanizmy elektryczne 69,00 — RADIOODBIORNIKI KOSMOS — PHILIPS — TELEFUNKEN — PREMS — ECHO. Na 20 rat — Pożyczki Państw. — Asygnaty Kredyt na 8 miesięcy

ng 19 529/30 Części rowerowe, elektrotechniczne i radiowe — poleca

najstarsza firma w Poznaniu — istnieje 37 lat

CENTRUM - KAMIŃSKI, St. Rynek 13|14

Byk wywołał katastrofę

Montreal. (PAT). Buhaj, który wpadł na tor kolejowy w Wiseton Saskatchewan, spowodował wykolejenie się pociągu „Canadian National Railways".

Maszyna i tender wywrócił się, 10 wagonów wyskoczyło z szyn. Maszynista i palacz ponieśli śmierć.

TYTANID

KRÓLOWA BATERJI

BATERJA TYTANID

ng 19 596

Zamiary prezydenta Roosevelta

Entuzjastyczne powitanie w Waszyngtonie — Weźmie osobiście udział w konferencji panamerykańskiej? — Tendencja zwyżkowa na giełdzie nowojorskiej

Nowy Jork. (ATE) Prez. Roosevelt powrócił do Waszyngtonu. Na dworcu oczekiwali go wszyscy członkowie gabinetu, a tysiączne tłumy zajęły miejsca wzdłuż całej trasy przejazdu do Białego Domu. Roosevelta witano entuzjastycznie.

Prezydent odpowiedział krótkiem przemówieniem i po przybyciu do Białego Domu rozpoczął natychmiast urzędowanie. W kilka godzin później przyjął przedstawicieli prasy, którym oświadczył, że jest rzeczą możliwą, iż weźmie udział w otwarciu panamerykańskiej konferencji w Buenos Aires w dniu 1 grudnia. Zależy to od załatwienia innych pilnych spraw. Roosevelt miał niewątpliwie na myśli zakończenie strajku robotników portowych. W razie wyjazdu Roosevelta do Buenos Aires prezydent uda się na pokładzie krążownika „Indianopolis", który odbędzie podróż w rekordowym czasie.

Prez. Roosevelt mówił również o swych własnych przewidywaniach co do wyniku wyborów na prezydenta. W styczniu 1936 r. sądził, że demokraci uzyskają w kolegjum wyborczem 325 głosów, a republikanie 206. W początkach czerwca liczył na 315 głosów demokratycznych, 216 republikańskich. W początkach sierpnia spodziewał się, że padnie na niego 340 głosów, a na Landona 191, a w dniu 1 listopada sądził, że odpowiednie cyfry wyniosą 360 i 171.

Na zapytanie jednego z dziennikarzy, dlaczego oceniał w sposób tak ostrożny swe szanse wyborcze, Roosevelt odpowiedział z uśmiechem, że leży to w jego konserwatywnej naturze.

Nowy Jork (PAT) W środę, a przedewszystkiem w czwartek, ujawniła się na giełdzie nowojorskiej wybitna tendencja zwyżkowa, połączona z bardzo ożywionemi obrotami.

Zwyżka ta zaskoczyła nieco zagraniczne sfery giełdowe, które początkowo przyjęły z rezerwą ponowny wybór Roosevelta, gdyż kandydatem wielkiego kapitału był raczej Landon. Obecnie przyczyny mocnej tendencji upatrywane się w następujących czynnikach:

1) Ponowny wybór Roosevelta znosi stan niepewności co do dalszych losów amerykańskiej polityki gospodarczej, a zwłaszcza polityki w czasie „bezkrólewia", któreby nastąpiło na okres do marca, gdyby obrano Landona.

2) Pozostanie Roosevelta zapewnia dalsze prowadzenie polityki taniego pieniędza, co spowoduje zwyżkę papierów państwowych, podtrzymującą zwyżkę akcji.

3) Ogólna konjunktura, a w szczególności możliwości zysków przedsiębiorstw amerykańskich przedstawiają się bardzo pomyślnie.

4) Do zwyżki akcyj amerykańskich przyczyniają się masowo zakupy europejskie.

Recepta oświetleniowa Nr. 2

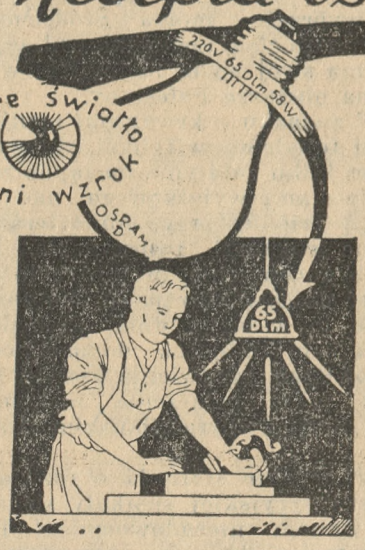

Osramówki D wykazują na trzonku i opakowaniu obok wydajności świetlnej w dekalumenach (Dlm.) gwarantowane małe zużycie prądu w watach. Do dobrego oświetlenia miejsca pracy stosujcie żarówkę na 65-Dlm. Tylko żarówka o takiej wydajności świetlnej ułatwia oczom pracę.

OSRAMÓWKI-D

dają obfite i tanie światło

Wyrób polski

ng 19 340

Dalsza dewaluacja w Rumunji

Wiedeń. (Tel. wł.) Rumuńska rada ministrów uchwaliła dalszą dewaluację rumuńskich środków obiegowych.

Bank Rumuński został upoważniony do obliczania 153.333 lei, równych jednemu kilogramowi złota. Przy dewaluacji w czerwcu roku bież. ustalono, że kilogram złota równy jest — 111.000 lei.

Nadwyżka, która wypadnie z zapasów złota, zużyta zostanie na obronę państwa.

Konsul w Królewcu

Warszawa. (Tel. wł.) Jerzy Warchałowski, kierownik referatu morskiego min. spraw zagr., został mianowany konsulem generalnym w Królewcu. (w)

Sprawa Doboszyńskiego

Kraków. (Tel. wł.) Po ostatnich zwolnieniach pozostaje jeszcze w więzieniu 19 aresztowanych, nie licząc Doboszyńskiego.

Gdańska bezczelność

Gdańsk. (ATE) Pismo „Danziger Vorposten" w numerze z dnia 6 bm. zamieściło artykuł, w którym głosi zwycięstwo Gdańska w sprawie zajść w Schönebergu.

Dziennik wyraża się ironicznie o głosach prasy polskiej, będących odpowiedzią na wybryki gdańskie narodowych socjalistów ,i usiłuje dowieść, że winę za zajścia w Schönebergu ponosi Polska Macierz Szkolna w Gdańsku, która za pośrednictwem miejscowego proboszcza starała się spolszczyć ludność czysto niemiecką. Dziennik gdański twierdzi ponadto, że nie władze gdańskie, ale Rzeczpospolita złamała umowę szkolną z września 1933 roku.

Hitlerowcy przed sądem

Katowice. (AJS) W dalszym ciągu procesu członków N. S. D. A. B. oskarżeni w ostatniem słowie wykazywali skruchę i zabierając głos, prosili trybunał o łagodny wymiar kary, bądź o zatwierdzenie uniewinnienia pierwszej instancji.

Po zakończeniu przemówień oskarżonych sąd zapiewdział ogłoszenie wyroku na poniedziałek w południe.

Ze szkolnictwa

Warszawa. (PAT). Min. spraw wewn. podaje uzupełniający wykaz szkół, których słuchaczom przysługuje prawo do odroczenia czynnej służby wojskowej.

Białystok — polskie prywatne gimn. koed. im. Henryka Sienkiewicza; Suwałki — pryw. gimn. koed. tow. szkół żydowskich; Częstochowa — pryw. gimn. męskie tow. szkoły społecznej; Kozieniec — pryw. gimn. koed.; Staszów — pryw. gimn. koed. im. Kołłątaja; Jordanów — pryw. gimn. koed.; Kraków — pryw. gimn. koed.; Międzyrzecz Podlaski — pryw. gimn. koed. tow. szkół żydow.; Międzyrzecz — 3 kl. koed. szkoła handl. z 4 kl. specjal.; Chodorów — pryw. gimn. koed. im. Ar. Grottgera; Jaworów — pryw. gimn. koed. Ukr. Tow. Pedagog. „Ridna Szkoła"; Konin — pryw. gimn. koed. stow. przyj. szkoły średn.; Łódź — pryw. gimn. męskie stow. szkolnego im. Wł. St. Reymonta; Piotrków — pryw. gimn. męsk., tow. szkoły średniej; Poznań — pryw. gimn. męskie dr. Czajkowskiego; Mława — pryw. gimn. koed. żydow. zw. szkolnego; Płońsk — miejskie gimn. koed.; Krzemieniec — państwowe pedagogiczne gimn.

STRONNICTWO NARODOWE

KOŁO ŚRÓDMIEŚCIE

Pierwsza lekcja kursu kandydatów 9 listopada w sali S. N. św. Marcin 65. Początek o godz. 20.

Zapisy przyjmuje sekretarjat Koła S. N. Śródmieście.

KOŁO ŚW. MICHAŁ

Przedwyborcze zebranie okręgu VII we wtorek, 10 listopada w lokalu p. Frąckowiaka, ul. Kraszewskiego 16. Początek o godz. 20.

„Praca Polska"

ODDZIAŁ PAPIERNICZY MALTA

Zebranie plenarne oddziału zw. zaw. pracown. przem. papiern. „Praca Polska" oddział „Malta" odbędzie się w niedzielę, dnia 8 listopada 1936 r. o godz. 3 po południu w lokalu dawn. p. Bayerowej — Plac Bernardyński. O liczne przybycie członków uprasza

Mechaników - Justerów

na precyzyjne instrumenty **poszukuje poważna fabryka w Warszawie.**

Oferty pod „Juster" do Biura Ogłoszeń T. Pietraszka, Warszawa, Marszałkowska 115. ng 19 341

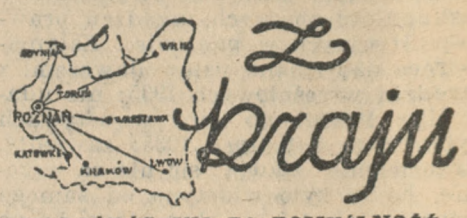

NABOŻEŃSTWO ZA POMYŚLNOŚĆ RZECZYPOSPOLITEJ

Księża biskupi - ordynarjusze poszczególnych diecezyj wydali zarządzenie, by zwyczajem lat ubiegłych w dniu 11 listopada odprawione zostały nabożeństwa na intencję Rzeczypospolitej we wszystkich kościołach parafjalnych diecezyj. Godziny nabożeństw będą uzgodnione z lokalnemi komitetami. (KAP)

Z DZIEDZINY HANDLU ŻYWYM TOWAREM

Istniejące przy ministerstwie spraw wewnętrznych centralne biuro międzynarodowe dla zwalczania handlu kobietami i dziećmi przesłało do Ligi Narodów sprawozdanie, z którego wynika, że w danym okresie skierowano na drogę sądową około 797 spraw. Władze rozpatrywały 593 sprawy, z czego w 20 procentach w zależności od charakteru i natury przestępczości wymierzono kary od 6 miesięcy do 6 lat więzienia. Utworzono poza tem specjalny pluton mundurowy dla wykrycia wypadków przestępstw w stosunku do nieletnich.

UCHWAŁA PIEKARZY ŁÓDZKICH

W inspektoracie pracy w Łodzi, na konferencji z cechem piekarzy zapadła znamienna uchwała. Mianowicie cech piekarzy zobowiązał się zatrudnić we wszystkich łódzkich piekarniach czeladników i pracowników piekarskich jedynie przez 8 godzin. W dalszych godzinach pracować będą bezrobotni piekarze. Poza tem wszyscy piekarze pracować będą na rzecz bezrobotnych każdy dwunasty dzień pracy. Z chwilą wprowadzenia w życie powyższej uchwały w Łodzi znikną bezrobotni piekarze.

ARESZTOWANIA WŚRÓD KOMUNISTÓW W BIAŁYMSTOKU

Policja białostocka dokonała całego szeregu rewizyj w mieszkaniach osób, podejrzanych o działalność komunistyczną, poczem sprowadzono do urzędu śledczego około 50 osób, przeważnie Żydów. Do więzienia odstawiono Żydówki Goldównę, Zonabendównę i Boksergera, poszukiwanych przez władze sądowe.

STARZEC 113-LETNI, UCZESTNIK POWSTANIA 1863 R.

Z Kielc donoszą, że szeregowy policji, będący w służbie na przedmieściu Baranówka pod Kielcami, zauważył leżącego przy drodze człowieka, którego odwiózł do szpitala. Chorym okazał się Teofil Stankiewicz, lat 113, ze Stopnicy.

Stankiewicz twierdzi, że uczestniczył w powstaniu styczniowem 1863 r. i w celu otrzymania należnego mu zaopatrzenia szedł ze Stopnicy piechotą do wojewody kieleckiego, lecz w drodze zasłabł wskutek wyczerpania. Był on zesłany przez Moskali na Sybir, skąd dopiero kilka lat temu powrócił do Polski.

Ojciec jego żył 117, matka 104, a młodszy brat 105 lat.

ZJAZD PRAWNIKÓW W KATOWICACH

Wczoraj rozpoczął się w Katowicach III Zjazd Ogólnopolski Prawników Polskich. W zjeździe bierze udział około 1.000 uczestników z całej Polski. Zjazd zapoczątkowano nabożeństwem w kościele katedralnym, które celebrował ks. biskup Adamski. Po nabożeństwie uczestnicy zjazdu udali się pochodem na Plac Wolności, gdzie złożono wieniec na płycie Nieznanego Powstańca z napisem na szerfie „Bohaterom Powstańcom Śląskim — III Zjazd Prawników Polskich". Po południu o godz. 14.45 w głównej sali Śląskich Technicznych Zakładów Naukowych nastąpiło uroczyste otwarcie Zjazdu kilkoma referatami.

POGRZEB LOTNIKA WE LWOWIE

We Lwowie odbył się uroczysty pogrzeb kapitana rez. pilota, Kaz. Lasockiego, który zginął śmiercią lotnika w drodze z Anglji do Hiszpanji w czasie pilotowania aparatu przeznaczonego dla wojsk powstańczych. W pogrzebie wzięły udział liczne tłumy publiczności.

SPRYTNE SZTUCZKI PRZEMYTNIKÓW

Centrala Straży Granicznej otrzymała meldunki o ujawnieniu nowej sztuczki, stosowanej ostatnio przez przemytników. Od pewnego czasu posterunki pograniczne zwróciły uwagę na częste odbywanie podróży przez granicę na rowerach przez osoby wielokrotnie karane za szmugiel. Przy skrupulatnych rewizjach osobistych nie można było nic u nich znaleźć, aż wreszcie ujawniono, że przemyt ukrywany był w ramach rowerów. W b. tygodniu aresztowano na granicy polsko - rumuńskiej przemytnika recydywistę, Bazylego Ruglowskiego, który wiózł wewnątrz ramy roweru kilka tysięcy kamieni do zapalniczek.

Usunięcie polskiego pomnika z rynku w Olsztynie

(Od własnego korespondenta „Kurjera Poznańskiego").

Olsztyn, 6 listopada.

Z polskim ludem warmijskim hitlerowcy postępują jak z Żydami, chociaż lud ten jest usposobiony wybitnie antyżydowsko. Dowodem tego usunięcie z rynku w Olsztynie najcenniejszego polskiego pomnika, okazałej figury Chrystusa dźwigającego krzyż, zaopatrzonej w złoty polski napis: „Idź za mną".

Rzeczony pomnik został wzniesiony przez Polaków w roku 1709. Figura jest utrzymana w trzech kolorach, z których czerwony, jako podstawowy, wyróżnia się zdaleka. Rzeźbiarz, którego nazwiska nie znamy, musiał być niepospolity. Umiał on dać figurze ruch, a twarz Chrystusa, zwróconą w lewą stronę, ukształtował tak, że jeszcze dziś wygląda jak żywa.

Zabytek ten nie znajdował się w środku rynku, jak to głosiły pisma niemieckie, ale w jego kącie wschodnim. Miejsce to było niejako izolowane. Odcinały go od właściwego rynku dwie ulice: Warszawska i Fryderyka, które się przed pomnikiem przecinały. Trójkątna przestrzeń, objęta ulicami, na której stał pomnik, była tylko parę razy do roku zajmowana przez handlarzy i to przeważnie cyganów, przyjeżdżających z Mazur na jarmark do Olsztyna. Żydzi, którzy zajmują się handlem, nie wyprowadzali na to miejsce objektów. Dlaczego, niewiadomo. Może nie znosili widoku katolickiej figury. Ludność zaś wiejska, Polacy, stawała na głównej części rynku, wysuniętej ku północnemu zachodowi, a odciętej od omawianego trójkąta wspomnianemi ulicami.

Z tego opisu wynika jasno, że pomnik nikomu nie zawadzał. Nie utrudniał ruchu, ani nie tworzył niebezpieczeństwa najechania, gdyż posiadał jako ochronę silne żelazne kraty. Powód, wysuwany ciągle przez niekatolików, że pomnik zawadza, jest zupełnie nieuzasadniony. Ci, którzy takie brednie głosili, sami nie wierzyli w swoje słowa. Inaczej bowiem musieliby uznać za zawadę publiczne ustępy, które magistrat wybudował na tej samej trójkątnej przestrzeni, na której stał, pomnik. Nawiasem zaznaczamy, że fakt wybudowania na tem miejscu ustępów miał też swoją „głębszą" przyczynę. Ustępy można było ulokować w południowym kącie rynku, nie zaś tam, gdzie stoi katolicki pomnik kultu religijnego. Ale przecież znamy Niemców. Kiedy pragną obrazić uczucia Polaków, wystawiają przed nimi ustępy. Czyż publiczne ustępy, wybudowane przez magistrat parę lat temu, przed gmachem, w którym się mieści redakcja i drukarnia „Gazety Olsztyńskiej", dowodzą czego innego?

Dlaczego pomnik Niemcom „zawadzał", wiemy dobrze: nie stał w ciasnej ulicy, ale na miejscu publicznem, gdzie go każdy musiał zauważyć, a ponadto zaopatrzony był w polski napis. Każdy Polak tu pochylał głowę, jak to widać z wierszyka, napisanego przed kilku laty przez poetkę warmijską:

„Gdy u Świętego Jakóba codziennie
Na Mszę poranną odezwą się dzwony,
Każdy przechodzień pochyla tu czoło,
Szepcząc: Niech będzie Chrystus
pochwalony..."

Plan usunięcia tego pomnika zrodził się w głowach Żydów i niemieckich hakatystów zaraz po plebiscycie. Spotkał się oczywiście z ostrym sprzeciwem ludności polskiej i duchowieństwa. Ale i później rada miejska, w której zasiadywali liczni Żydzi i zwolennicy „Heimatdienstu", niejednokrotnie zastanawiała się nad jego usunięciem. Kiedy sześć lat temu pomnikowi groziła już rozbiórka, ludność wiejska chwyciła za pióro, protestując energicznie w formie krótkich artykułów, które pojawiały się w „Gazecie Olsztyńskiej". Rada narazie się cofnęła. Gmina zaś katolicka, która zarządzała pomnikiem, by zapobiec ewentualnym zaczepkom co do zewnętrznego wyglądu pomnika, przeprowadziła wtedy jego renowację.

Obecnie plan, pomyślany swego czasu przez Żydów i zwolenników antypolskiego „Heimatdienstu", został wykonany na podstawie uchwały rady miejskiej, której przewodniczącym jest znany hitlerowiec. Pomnik został usunięty z publicznego miejsca. Wyniesiono go na miejsce (ulica Goeringa) najmniej uczęszczane. Turysta, zwiedzający miasto, już go nie zobaczy. Nie zobaczy go również Polak, przyjeżdżający na jarmark nieraz z odległych wsi.

Hitlerowcy postępują z Polakami źle. Rzeczy, jakich pozbawiają ludność polską, należą do kultu narodowego i religijnego. Hitlerowcy powinni sobie uprzytomnić, że Warmiak żywi wielką cześć dla tego rodzaju przedmiotów kultu. Podobnie jak Litwin nie ścina drzewa, którego sam nie sadził, tak i Wamjak nie usuwa nigdy kapliczek przydrożnych, krzyżów i innych pomników kultu religijnego. Jeśli zaś jaki krzyż drewniany ulegnie zniszczeniu, wznosi on natychmiast na tem samem miejscu nowy.

Niepodobna w takich warunkach mieć zaufanie do hitleryzmu. A ludność tutejsza zrazu ustosunkowała się do nowego porządku, jak najprzychylniej. Z hitleryzmem wiązały ją zresztą pewne wspólne nici: walka z centrowcami i panoszącem się żydostwem. Dziś, po przyłożeniu ręki do przedmiotów kultu religijnego, ludność polska hitlerowcom zupełnie nie ufa.

Swój.

Osoby w podeszłym wieku dla których wypróżnienie związane jest z cierpieniem, doznają znacznej ulgi już przy codziennym stosowaniu w przeciągu tygodnia 3—4 łyżek stołowych dziennie naturalnej wody gorzkiej **Franciszka-Józefa.** Zalecana przez lekarzy.
Tg 1882

PRZODUJĄCE ŚRODKI DO PIELĘGNOWANIA ZĘBÓW
PASTA
ELIKSIR
MYDEŁKO
PULSA PASTA DO ZĘBÓW
FR. PULS S.A.
Tg 1884

Dziś, bez zwłoki
kup Szanowna Gospodyni pudełko „Karo Franck" i wypróbuj jego zawartość! — Zgodzisz się wtenczas z ogólnym zdaniem, że najlepszą domieszką do kawy jest
Karo Franck
przyprawa do kawy w kostkach!
Pg 8084-41,262

Jak się wnosi reklamacje wyborcze

W związku z wnoszeniem reklamacyj w sprawie list wyborczych przypominamy, że może to uskuteczniać każdy mieszkaniec Poznania. Zwracamy uwagę, że każdy ma prawo nietylko stwierdzić, czy sam jest wpisany na listę, lecz zbadać, czy nie brak tam jego znajomych, krewnych itp.

Ponadto można wnosić sprzeciw z powodu nieprawnego wpisania kogoś, przyczem i w pierwszym i w drukim wypadku niekoniecznie są piśmienne reklamacje, lecz wolno też wnosić ustne do protokółu odpowiedniej komisji okręgowej. Należy dołączyć dowody na poparcie swych sprzeciwów.

Komisja winna załatwić sprzeciwy jak najprędzej, a w każdym razie najpóźniej do 25 listopada. O proteście przeciwko wpisaniu kogoś na listę zainteresowany powinien być powiadomiony następnego dnia i ma czas do obrony do 20 listopada. O ostatecznej uchwale winna go komisja zawiadomić przed 25 listopada.

P Z T
ECHO
RADIOODBIORNIK
radość na lata...
Głośniki o pięknym tonie — daleki zasięg
selektywność — oszczędne zużycie prądu
ECHO
2-lampowy z 3-ą prostown. (na prąd zm.) po zł 17.—
luksusowy 2-lamp. z 3-ą prostown. nadaje się również dla szkół, świetlic itd. po zł 21.—
3-lampowy bateryjny po zł 16.—
2-lampowy na prąd stały po zł 19.50
NA 10 RAT
Sprzedaż w większych sklepach radiowych
PAŃSTWOWE ZAKŁADY TELE- I RADIOTECHNICZNE W WARSZAWIE.
ng 19 246/7

Wyłączna sprzedaż 27 Grudnia 3
Pg 7966-45,1

Budowa dróg strategicznych w Sowietach

Z. S. R. R. prowadzi od dłuższego czasu rozbudowę sieci dróg komunikacyjnych we Wschodniej Syberji, które mają przedewszystkiem znaczenie strategiczne. Poprzez pustynną tajgę wiją się pierwszorzędne szosy betonowe, a ośrodkiem tych robót są okolice jeziora Bajkalskiego, tego punktu, w którym kiedyś rozegrać się mogą decydujące fazy drugiej wojny rosyjsko-japońskiej.

Prace nad budową szos i kolei prowadzone są w szybkiem tempie przy użyciu traktorów i mechanicznych kopaczek. W tym roku wybudowanych zostało 351 km autostrad betonowych i doprowadzono do stanu używalności 2983 km dawnych szos i dróg wiejskich.

Z węzła drogowego w rejonie jeziora Bajkalskiego wychodzą szosy, które łączą Bajkał z Jakuckiem, posiadającym już połączenie z Ochockiem nad morzem Ochockiem, co ma umożliwić, w razie zajęcia przez Japończyków Władywostoku i odcięcia od morza Japońskiego, dostęp przez Ochock do Pacyfiku. Szereg dużych mostów żelazo-betonowych zostało wybudowanych na Angarze pod Irkuckiem, na rzekach Białej, Bystrej Selendze. Wszystkie te drogi i mosty mają w pierwszym rzędzie znaczenie strategiczne, w drugim dopiero — gospodarczo-komunikacyjne.

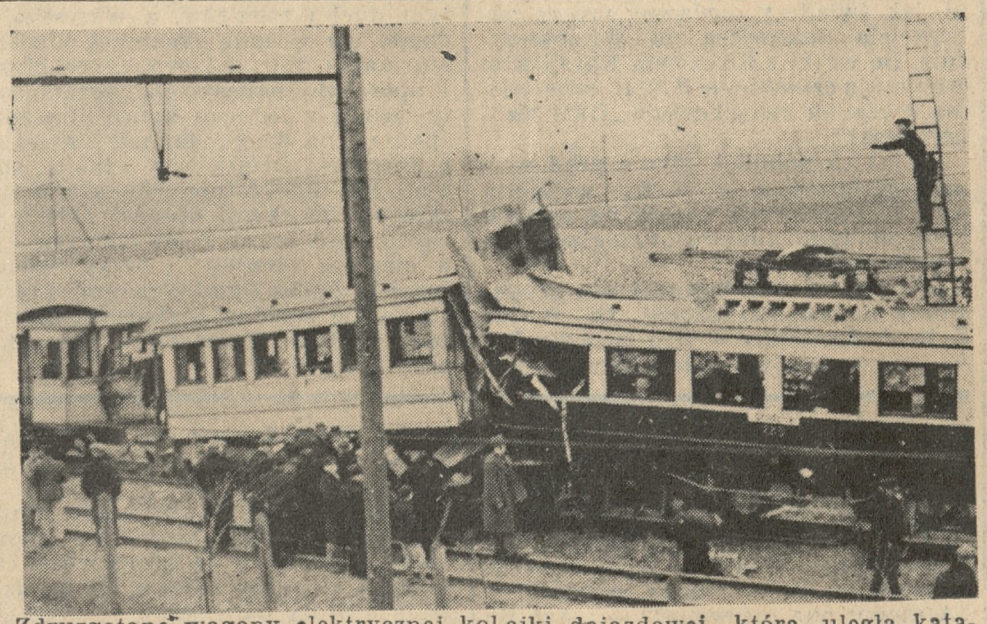

Zdruzgotane wagony elektrycznej kolejki dojazdowej, która uległa katastrofie pod Warszawą. Fot. E. Fikus.

Hemoroidy
są przyczyną złego samopoczucia i t. p. Należy bezwzględnie usunąć te dokuczliwe cierpienia. Przy hemoroidach stosuje się
Anusol
„Goedecke"
DO NABYCIA W APTEKACH
12 czopków zł. 5.- 6 czopków zł. 3.-
Tg 1500

Zaniedbania mowy

Siła wyższa spowodowała dość długą przerwę w ciągu rozprawek moich, będących krytyką postanowień Komitetu Ortograficznego i podających inne rozwiązania dla usunięcia usterek pisowni polskiej. Zawsze obawiałem się, czy nie nudzę Czytelników tą sprawą, pewna jednak ilość listów, jakie z różnych stron kraju otrzymałem, upewnia mnie, że istnieje w społeczeństwie duże dla losów pisowni polskiej współczucie. Wobec tego z otuchą do końca te moje rozprawki doprowadzę, ale tymczasem pragnę poprzedzić je uwagą, że obecnie mowa polska nietylko w zakresie pisowni wielce jest zaniedbana.

Mówiliśmy tu już kiedyś o straszliwem zaśmieceniu języka zbytecznemi słowami obcemi. Nie lepiej rzecz się ma w dziedzinie stylu, a nawet — w sprawach ustawiania słów w zdaniu, i zdań — w okresie, oraz w używaniu nieodpowiednich słów na oznaczanie najprostszych pojęć obiegowych. Zaniedbania te szerzą się, niestety, pośród wyborowych nawet pisarzów, trzeba zatem zająć się niemi, aby wczas jeszcze ubożenie mowy polskiej powstrzymać. Na dzisiaj ograniczę się do uwag o nieumiejętnem używaniu słów, co kilkoma żywemi zobrazuję przykładami.

Zacznijmy od najzabawniejszego „głupstwa", mianowicie od powszechnego używania słowa „głupstwo" zamiast słowa „drobiazg". Zamiast „ah, to drobiazg!" stale słyszymy „ah, to głupstwo!", co jaskrawą jest nielogicznością, a zarazem ubożeniem mowy i poniżaniem rzeczowości jej i dostojnej prostoty.

Podobnież stale słyszymy i czytamy „obchodzić się bez czego" zamiast „obywać się", „obejdę się bez" zamiast „obędę się bez" i t. d. „Obchodzić się" oznacza obchodzenie się z kim, albo z czem — dobre lub złe, jak np. „majster źle obchodził się z czeladnikiem"; zaś „obywanie się" oznacza nieużywanie czego, więc np. „obywa się bez czeladnika". Pospolite „obędzie się!" znaczy „Nie — to nie! nie trzeba!".

Stale również słyszymy i czytamy „słać łóżko" zamiast „ścielić". A przecie w pierwiastku tego słowa istnieje „ściel", jak np. „pościel", „ściółka", zaś słowo „słać" oznacza posyłanie, a stąd „posłaniec, poseł" i t. p. Pomieszanie obu tak różnych słów uboży piękną mowę polską.

Bardzo często spotykamy słowo „strona" zamiast „stronica", jakkolwiek ich znaczenia są różne, chociaż ten sam źródłosłów. Mówimy „cztery strony świata", „dwie strony medalu", zaś słowo „stronica" oznacza tylko stronicę karty papieru, a więc „stronica książki lub dziennika". Słowo „strona" pozostawmy wyłącznie dla oznaczania kierunku oraz boków bryły wszelakiej.

Słowo „wszechświat" coraz częściej mieszane bywa, ze słowem „świat", jak np. „wystawa wszechświatowa" jakby wystawa owa obejmowała wszystkie gwiazdozbiory, przez pięciometrowy teleskop odkryte. Granice „świata" kończą się na granicach kuli ziemskiej, wystarczy więc, gdy największa nawet wystawa — bez „wszechu" i bez śmiechu — skromnie „światową" nazywać się będzie.

Nie mieszajmy słów „cyfra", „liczba" i „ilość", co nasi dziennikarze z niezwykłą furją czynić zwykli. „Cyfra" oznacza znak pisarski na liczby, i jest analogiczna do słowa „litera". Słowo „liczba" oznacza pojęcie ilości oderwanej, zaś „ilość" — ilości mianowanej. Więc np. znak „5" jest cyfrą, pojęcie „pięć" jest liczbą, zaś „pięć" jabłek jest ilością jabłek, a nie liczbą ich, ani ich cyfrą.

Odrzućmy także precz to stałe dziennikarskie „oddawanie strzałów", które jest jawnem przeciwieństwem rzeczy i sensu. Czy nie sensowniej i piękniej brzmi „dał trzy strzały", aniżeli „oddał"?

Często pisarze zastępują słowo „słowo" słowem „wyraz", jak to, między innymi, stale czynią członkowie i zwolennicy znanego nam Komitetu Ortograficznego, oraz inni językoznawcy, pedagodzy i poloniści współcześni. Lecz to jest błąd. „Słowo" jest jednostką mowy ludzkiej, a „wyraz" oznacza duchową treść przedmiotu, jak np. „wyraz twarzy", „architektura bez wyrazu" itp.

Pisarze współcześni często mieszają słowa „odwrotnie" i „przeciwnie". Trzeba pamiętać, że gdy czynność jest ta sama, lecz w kierunku swoim odwrócona, wtedy mówi się „odwrotnie", gdy zaś czynność jest przeciwna, mówi się „przeciwnie". Naprzykład: „Nie on mnie, ale odwrotnie — ja jego zganiłem"; natomiast: „nie zganił mnie, ale przeciwnie — pochwalił".

Zakończmy przykłady trafną anegdotą: Synek pyta tatusia: „Co to za owoce?" — To — czarne jagody!" — „A czemu one czerwone?" — „Aa! Bo jeszcze zielone!" Pod słowo „zielony" niesłusznie podstawia się pojęcie „niedojrzały", co nieraz prowadzi do błędów rzeczowych.

Zgromadzone tu przykłady stanowią tylko cząstkę zaniedbań mowy naszej, i dowodnie świadczą o konieczności pilniejszego zajęcia się tą dziedziną kultury narodowej.

Stanisław Pieńkowski

Narodziny współczesności we Francji

W kąpielisku S-te Maxime, jednej z tych pereł, jakiemi utkany jest lazurowy brzeg Francji od Marsylji po Ventimiglję, gdzie wyloty Alp spadają ku Morzu Śródziemnemu wśród bogatych winnic, wachlarzy palm i wiecznie zielonych gajów korkowych, kończą murarze nowoczesny budynek merostwa. Na fasadzie przytwierdza się właśnie litery napisu: „Wolność, równość, braterstwo".

Napis często spotykany we Francji; dewiza wielkiej rewolucji i republiki, która z niej wyszła — symbol Francji XIX wieku.

Napisowi na fasadzie nadać się chce blask z światła neonowego o jaskrawej barwie. Środki nowoczesne dla hasła starej generacji! Objaw w Francji powszechny: świat materji z dzisiaj, świat ducha — z wczoraj.

Dzięki zakorzenionemu w rasie francuskiej konserwatyzmowi nie zmieniło się zbytnio oblicze kultury francuskiej od zeszłego stulecia. Typ intelektualny Francuza pozostał dotąd ten sam: indywidualizm, sceptycyzm, racjonalizm, poza tem kult dla wielkiej przeszłości i przekonanie o misji kulturalnej w świecie. Tak wychowywana jest po dziś dzień młodzież. Nie przetrawiły jej nowoczesne prądy tężyzny fizycznej ani ekspansji ducha narodowego. Stąd system szkolny zalatuje starością, a atmosfera „wczorajsza" widoczna w całem życiu młodych.

W teatrze, literaturze, sztuce — upodobania szerokich mas są również „starej" daty. Nie mówmy o Paryżu, który jest czemś odrębnem w ciele Francji. Zapuśćmy się natomiast w głąb prowincji, odwiedźmy życie francuskie w mniejszych miastach i po wsiach: wszędzie czuć styl życia i jego rytm, który panuje już niezmiennie pół wieku. Od sposobu umeblowania wnętrz począwszy, kończąc na pojęciach „savoir vivre'u", czy smaku literackim. Nie jest niespodzianką, że Balzac po dziś dzień należy do najbardziej czytanych autorów, a nazwiska wielkich klasyków mogą w teatrze zawsze liczyć na sukces wielkiej publiczności.

Na ostatniej wielkiej wystawie sztuki w Paryżu, wystawie sztuk dekoracyjnych, właśnie eksponaty Francji tchnęły duchem zeszłej epoki, — jakaż przepaść z czasami, kiedy Francja była awangardą Europy!

Litanję możnaby ciągnąć dalej: stęchłe metody prac parlamentarnych, niejeden przykład zmurszałego prawodawstwa, — kończąc na przestarzałym systemie podatkowym, ciążącej nad wszystkiem biurokracji itd.

Francja żyje dniem wczorajszym. Potrzeba reform jest pilna. Wymaga koncentracji wszystkich sił narodu. A siły ku temu Francja ma!

*

Dwie potężne siły pchają dziś Francję ku zmianom. Z jednej strony ożywczy prąd ruchu narodowego, którego wyrazem jest „socjalna partja Francji" pułkownika de la Rocque'a, — z drugiej obóz lewicowy, któremu duchowo przewodzi komunizm. Oba ruchy wypływają z tej samej świadomości potrzeby reform. Oba rozumieją, że dłużej nie może naród francuski tkwić korzeniami w zeszłem stuleciu. Tylko, gdy ruch narodowy uszanować chce spuściznę przeszłych pokoleń i scalić Francję dokoła idei zdrowych pierwiastków narodowych, komuniści zrywają radykalnie ze wszystkiem.

Świeży wiew, jaki przez Francję idzie, chce skończyć z „dniem wczorajszym". Narodziny „współczesności" idą powoli i trudno, bo owo „wczoraj" było we Francji szczególnie silne.

Ale tak, jak Italja dała przykład zdolności odrodzenia, — jak w krwawym trudzie kują się losy nowej Hiszpanji, tak też trzecia z wielkich cór łacińskich Europy — Francja — przełamie mgły przeszłości i stanie się prawdziwem dzieckiem XX wieku. Wypadki postępują prędko.

B. L.

Bezbożnicza i wolnomularska działalność

Wyrok sądu okręgowego (w procesie „Ilustr. Kurjera Codz."), stwierdzający w motywach, że zarzut propagandy bolszewickiej, postawiony nr. 25 „Płomyka", jest „objektywnie uzasadniony", ma niezwykle doniosłe znaczenie. Przewód sądowy bowiem obracał się nietylko dokoła sprawy „Płomyka", ale został przeprowadzony na szerszej płaszczyźnie, dotykając w wielu momentach całokształtu działalności Związku Nauczycielstwa Polskiego, zwłaszcza na terenie jego walki z religją i Kościołem Katolickim.

I tu nie pomagą żadne formalistyczne wybiegi w rodzaju wyjaśnienia przewodniczącego kieleckiego okręgu Z. N. P., p. Jana Kupca („Kurjer Poranny z dn. 3 bm.), że na zebraniu miejscowego ogniska Z. N. P. nie zapadła uchwała o solidaryzowaniu się z komunistami hiszpańskimi. Bo w memorjale z dn. 13 września rb. do ministra w. r. i o. p., podpisanym przez 400 osób, rodzice dzieci szkół kieleckich stwierdzają, że nauczyciele miejscowi, pp. Pietrzyk i Chyży, znani działacze Z. N. P. i założyciele Związku Myśli Wolnej, „uprawiają wybitną działalność wolnomyślicielską i bezbożniczą i przejawiają sympatje do komunizmu".

I w tej działalności antyreligijnej związkowcy kieleccy nie są odosobnieni, jak świadczy niedawny proces nauczyciela Sakowicza na Wileńszczyźnie. Do walki z Kościołem Katolickim otrzymują członkowie Z. N. P. natchnienia z organu związkowego „Głos Nauczycielski".

Z jakich pobudek płynie prąd wolnomyślicielski w Z. N. P., wyjaśnia nam p. Franciszek Lasota na łamach listopadowego numeru „Przeglądu Powszechnego":

„Wymarzonym terenem dla propagandy masońskiej okazał się u nas Z. N. P. Istniejące w tym związku koło „spasowiaków" było pierwszą komórką wolnomyślicielstwa wśród nauczycielstwa polskiego. Z niego wyszli obecni dyktatorzy Z. N. P., niektórzy szefowie departamentów ministerstwa oświaty, kuratorzy niektórych okręgów. Okres rządów braci Jędrzejewiczów szedł świadomie czy podświadomie, ale faktycznie po linji marzeń masonerji. Od tego też czasu Z. N. P. stał się jakgdyby nieoficjalnem ministerstwem oświaty, które rozstrzygało o najważniejszych sprawach programowych, organizacyjnych i osobowych.

„Wpływy swoje na administrację szkolną okupił Z. N. P. olbrzymiemi ofiarami. Wyliczę najważniejsze: cofnięcie dotychczasowej pragmatyki nauczycielskiej, przeszeregowanie nauczycielstwa, redukcje płac nauczycielskich i przeprowadzenie nowej reformy szkolnej.

„W rezultaie tego układu Z. N. P. oddał do dyspozycji radykalnej administracji szkolnej wielotysięczne rzesze nauczycielstwa. Na nauczycielstwo spadły niesłychane ciężary natury wychowawczej i społecznej, których celem było faktyczne prowadzenie młodzieży według wytycznych masonerji. Rozpoczęła się zażarta walka ukryta i jawna z duchowieństwem i religją, wytężona praca nad ześwietczeniem młodzieży, objawiająca się w licznych szczegółach i urabianie w tym duchu rodziców, a wszystko to działo się w imię rzekomej ideologji marszałka Piłsudskiego. Niechętnych i opornych nauczycieli przerzucano tysiącami z jednego końca Rzeczypospolitej na drugi, łamano moralnie i fizycznie. Inspektorzy szkolni spełniali niejednokrotnie rolę knuta carskiego. Do chwili obecnej całe nauczycielstwo szkół powszechnych żyje w ciągłym strachu i przygnębieniu. Jedynie zaufani możnych protektorów cieszą się zupełną bezkarnością, swobodą i bagatelizowaniem wszystkiego..." (KAP)

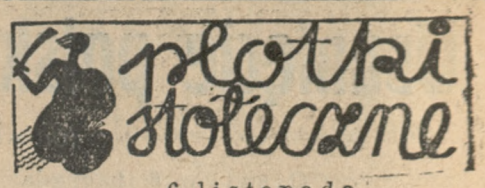

6 listopada

Nie bądźmyż przesądni! Nie doszukujmy się jakichś związków nieprzewidzianych i nieuchwytnych! Ale zestawmy fakty:

W pierwszy piątek po pierwszym października o godz. 7,30 zrana koło Szczęśliwic najechał z tyłu pociąg elektrycznej kolejki dojazdowej, jeden na drugi. W pierwszy piątek po pierwszym listopada o godz. 7,30 zrana koło Szczęśliwic najechał z tyłu pociąg kolejki elektrycznej. Za pierwszym razem byli tylko ranni, za drugim już mamy — rannych i zabitych. Ofiary to przeważnie młodzież szkolna albo pracownicy umysłowi, śpieszący do zajęć.

*

Elektryczne Kolejki Dojazdowe, to przedsiębiorstwo o kapitale głównie angielskim i belgijskiem. Nie można powiedzieć, żeby było deficytowe. Kolejka ma już odnogi do Włoch i do Milanówka. Ruch do Leśnej Podkowy, jednej z najmilszych miejscowości podstołecznych, bardzo żywy.

Ale gdy się przyjedzie na miejsce katastrofy, to człowiek musi się zdumieć nad lekkomyślnością dyrekcji kolejki. Katastrofa nastąpiła w miejscu, gdzie tor kolejki przerzyna tor kolei wiodącej do Radomia, gdzie następuje odnoga do Włoch i gdzie znajduje się jeden ślepy tor na kilkadziesiąt metrów. Zdumienie musi ogarnąć każdego, gdy widzi, że w takim trudnym węzłowym punkcie niema stacji, lecz jest zwyczajny blok, a stacja sama jest oddalona o jakie 300 m, w miejscu, gdzie już niema żadnych skrzyżowań.

*

Życie ludzkie, zwłaszcza po wojnie, stało się tak mało cenne, jak ludzka cześć. Nie dba się o nie troskliwie. Trzeba dopiero się zetknąć z nieszczęściem, żeby być wstrząśniętym... Oto chodzi po miejscu katastrofy lekarz, ojciec jednej z ofiar. Właśnie w tej chwili odbywa się w szpitalu trepanacja czaszki jego syna; ojciec przyjechał po zagubione rzeczy dziecka. Niema po nich żadnego śladu. Katastrofa zaszła w pustkowiu. Sadyby ludzkie są oddalone o jakie pół kilometra. Dojazdu drogą niema. To też jakkolwiek wszystko się stało blisko Warszawy, o kilometr od jej granic, trzeba było czekać pół godziny, zanim przyszedł ratunek.

Ratunek? Nadeszły wozy, na które wniesiono rannych i ofiary, leżące dotąd na murawie. O bezpośredniem jakiemś opatrzeniu ofiar nie było mowy. Zawieziono je do przepełnionego szpitala, gdzie brakło miejsc. Czekały swej kolei na noszach na korytarzu.

Znikąd nie można było się dowiedzieć nazwisk ofiar. Ani rannych ani zabitych. Dzwonki telefoniczne dzwoniły po redakcjach, a tymczasem i szpitale i dyrekcja kolejki odmawiały informacyj...

Życie ludzkie jest tanie...

*

A propos zbiegów okoliczności:

Piłsudski zmarł w rocznicę dnia swego zapewne najsilniejszego przeżycia: dnia dokonania zamachu 12 maja; Daszyński zmarł w rocznicę wstrząsającego dlań starcia dn. 31 października. A zbieg dat, cytowany wyżej?...

Nie poddawajmy się autohipnozie. Powiedzmy jednak sobie, że jest coś, z czego sobie nie zdajemy sprawy. Nazwijmy to bylejak — „zbiegiem okoliczności". Dobrze! Ale przyznać to musimy...

*

W kołach politycznych i prawniczych duże komentarze wywołało wystąpienie min. Grabowskiego na zjeździe prawników w Katowicach. Omawiano zwłaszcza ustęp o tępieniu nadużyć i o niezawisłości sędziowskiej. Przypominano ostatnie słowa na łożu śmierci pierwszego prezesa Sądu Najwyższego śp. Franciszka Nowodworskiego, który zlecił otaczającym troskę o niezawisłość sędziowską jako jeden z warunków utrzymania państwa.

*

Z powodu apelu min. Grabowskiego o pomoc w tępieniu nadużyć i zapowiedzi bezwzględnej z nadużyciami walki, „Goniec Warszawski", wystąpił z apelem do ministra, by umożliwił przedstawienie sobie warunków, w jakich znajduje się prasa i okoliczności, jak trudno prasie współdziałać z rządem w tej koniecznej i zasługującej na poparcie akcji.

Dowiedzianoby się wtedy — wymownych rzeczy.

WARSZAWIANIN

FELJETON KULTURALNY

Szekspir znów na filmie

Napisał prof. dr. Władysław Tarnawski

Szekspir w wydaniu . . . żydowskiem. — „Sen nocy letniej" udał się lepiej. — Najistotniejsze są rzeczy nieistotne. — Obskubana komedja. — Zamiast sarn i jeleni — owce i drób. — Szkoda doskonałej gry aktorów. — Ani komedja Szekspira, ani dobry film.

JEDEN z największych kinoteatrów londyńskich, Carlton Cinema, pomieszczony w pięknym gmachu w samem sercu modnej części miasta, na Haynnerket, wyświetla od paru tygodni film „Jak się wam podoba", reprodukujący znaną komedję Szekspira. Ponieważ właśnie miałem sposobność go widzieć za świeżą bytnością w Londynie — podzielę się spostrzeżeniami z czytelnikiem „Kurjera Poznańskiego", tem bardziej, że swego czasu sygnalizowałem nakręcenie filmu.

*

Główną rolę kobiecą gra Elżbieta Bergner, a reżyserja spoczywała w rękach jej męża, dr. Pawła Czinnera. Jest to więc poniekąd Szekspir w wydaniu... żydowskiem. Nic dziwnego, wiemy przecie, że poza Niemcami przemysł filmowy pozostaje wszędzie prawie niepodzielnie w rękach narodu wybranego. Poprzedni film szekspirowski „Sen nocy letniej" zrobiono pod kierownictwem Maxa Reinhardta.

Powiedzmy jednak odrazu, że „Sen nocy letniej" udał się był bez porównania lepiej. Przypisać to należy zarówno odpowiedniejszemu dla kina materjałowi (mianowicie elfom i arcykomicznym efektom sztuki o Pyramie i Tysbie), jak widocznej wyższości Reinhardta nad Czinnerem. „Jak się wam podoba" jest znacznie uboższe pod względem wzrokowym — a ostatecznie istotą filmu, także dźwiękowego — są efekty wzrokowe.

Szekspir, w tej komedji sielankowej, po części dostosował się do modnej za swych czasów komedji pasterskiej, po części zaś sparodjował ją i wyśmiał, zresztą subtelnie i bez zbytniej złośliwości. Punkt ciężkości spoczywa na pięknościach poetyckich i na iskrzących się dowcipem dialogach, a wszystko owiewa atmosfera „Lasu Ardeńskiego", gdzie schronili się ludzie, pokrzywdzeni przez swych bliskich. Zamiast jednak oddawać się mizantropji, myśleć o zemście czy spiskować, romansują, dowcipkują i polują, a mają tak dobry humor, jakby swe wygnanie uważali za dobrodziejstwo.

Stary książę, strącony z tronu przez brata, ucztuje bez troski w kole wiernych przyjaciół i przysłuchuje się z lubością uwagom nad życiem Jakóba-melancholika. Orlando, uszedłszy zamachów morderczych brata, wiesza po drzewach wiersze miłosne i ryje imię Rozalindy na ich korze. Rozalinda, skazana również na banicję przez uzurpatora, spotyka się z Orlandem, a będąc w męskiem przebraniu, gra z nim jedyną w swoim rodzaju komedję; obiecuje wyleczyć go z miłości i w tym celu każe przemawiać do siebie jakby do ukochanej, udaje więc to, czem jest w istocie. Nicby jej nie przeszkadzało odkryć odrazu swą identyczność i oddać Orlandowi rękę. Lecz Rozalinda jest w widocznej zmowie z autorem, który musi czemś wypełnić sztukę, więc czeka do piątego aktu. Towarzyszący jej błazen pociesza się po książęcym dworze umizgami do hożej, a prostodusznej pasterki.

*

Do tego trzeba dodać dwa cudowne nawrócenia. Orlando ocala życie złemu bratu, który teraz kaja się przed nimi zostaje za to bezzwłocznie nagrodzony ręką drugiej księżniczki — pokochali się od pierwszego wejrzenia. Książę uzurpator nadciąga z wojskiem, aby zgładzić wygnanego brata, lecz na skraju lasu ulega wymowie pustelnika, zwraca tron i sam postanawia zostać pustelnikiem. Tych dwóch ludzi poprawiła błyskawicznie sama atmosfera Lasu Ardeńskiego. Szekspir widocznie chciał to podkreślić, bo w obu wypadkach odstąpił od noweli, która była jego źródłem. Tam zły brat zdobywa miłość swojej księżniczki, ocalając ją z rąk zbójców, a książę uzurpator przegrywa bitwę.

Już w noweli niewiele było psychologicznego umotywowania czynów i prawdopodobieństwa. Szekspir umyślnie braki te spotęgował. Nie chciał niczem odwracać uwagi widza od sielankowej poezji i dowcipnych dialogów. Poza temi dwiema rzeczami nic go prawie nie obchodziło. Jego uzurpator, ukazujący się parokrotnie w króciutkich scenach, jest rodzajem maszyny do powiększania ludności Lasu Ardeńskiego przez wyroki banicji.

*

„Jak się wam podoba" zawdzięcza sfilmowanie predylekcji Elżbiety Bergner do roli Rozalindy, którą miała ona przeszło 600 razy grać na kontynencie. Usłużny mąż gwiazdy, zachęcony przez znanego dramaturga sir Jamesa Barrie, spełnił jej marzenia. Miał przed sobą dwa zadania: wiernie oddać oryginał i wydobyć z niego możliwie najwięcej efektów kinowych. Można było naturalnie pójść dalej w jednym lub w drugim kierunku, wybrawszy jedno z dwojga: wierny obraz sztuki szekspirowskiej, albo dobry film.

Niestety Czinner nie osiągnął ani tego, ani tego. Starał się nie opuścić żadnego epizodu, natomiast skrócił całość tak, że trwa niewiele dłużej, niż półtorej godziny. Komedja wyszła fatalnie obskubana. Zniknęła większość poetycznych ustępów i błyskotliwych dialogów, została zato akcja nieprawdopodobna, i w tej formie robiąca nawet czasem wrażenie bezsensownej. Zburzono w znacznej części ściany pięknego gmachu i pokazują się w wielu miejscach szkaradne trawersy żelazne.

Jeden z recenzentów — skrępowany zresztą zapewne jako konkurent, gdyż był to Sidney Caroll, który właśnie wystawiał „Jak się wam podoba" na wolnem powietrzu w Regent's Parku — chwalił Czinnera za to, że „właściwie nic istotnego nie pominął". Cóż, kiedy w tej komedji istotnemi są tylko rzeczy nieistotne... Z całej roli Jakóba, jedynej postaci, mającej tu wyraźne indywidualne i oryginalne oblicze, została tylko sławna mowa o siedmiu okresach życia ludzkiego. Wygłasza ją z odpowiednią swadą zdolny aktor Leon Quartermaine, ale mógłby ją równie dobrze wygłaszać jako ktokolwiek inny.

Czinner uwydatnił jedynie braki komedji (które na przedstawieniu teatralnem lub nawet w lekturze przechodzą bez wrażenia) i jego film nie wytrzymuje krytyki z szekspirowskiego punktu widzenia. Czysto kinowych efektów jest niewiele. Las Ardeński zachwyca nas w poetycznych opisach; przeniesiony na ekran, podobny jest do każdego innego lasu. Czinner nie wyzyskał nadto tak istotnego u Szekspira motywu sarn i jeleni. Poprzestał głównie na owcach w lesie, a podwórko Oliwera wypełnił drobiem i wogóle żywym inwentarzem. Zmieniania w obrazy opowiadań zaniechał — z jednym wyjątkiem, niebardzo szczęśliwym, bo podkreślającym coś, co musi razić dzisiejszego widza: olbrzymiego węża i lwicę w Lesie Ardeńskim. Szekspir wziął jedno i drugie ze źródła.

Niektóre obrazy są ładne, ale oklepane. Zapasy atletyczne spodobają się... amatorowi.

*

Zadanie było trudne — i reżyser go nie rozwiązał. Stąd poprostu szkoda doskonałej gry aktorów. Elżbieta Bergner jest bardzo wybitną artystką (ale Zofja Stewart góruje nad nią urodą i młodością); poprawny jest Laurence Olivier jako Orlando, nie można nic zarzucić wykonawcom innych ról, z których niestety ołówek reżyserski niewiele zostawił. A jednak całość nie jest ani komedją Szekspira, ani pierwszorzędnym filmem i trudno rokować jej powodzenie.

Dr. Tarnawski

Lwów

Notatnik prawnika

Sytuacja asesorów sądowych

Przed niedawnym czasem szereg asesorów sądowych okręgu apelacyjnego poznańskiego otrzymało od prezesa sądu apelacyjnego w Poznaniu pismo, w którem zapytuje się ich, czy na wypadek otrzymania nominacji na sędziego grodzkiego zrzekną się kosztów przeniesienia, przyczem od tego zrzeczenia się uzależnia się otrzymanie nominacji. Pismo tej treści dostali ci asesorowie sądowi, który są już po egzaminie sędziowskim blisko trzy lata i dotychczas nie otrzymali nominacyj sędziowskich.

W związku z pismem tem nasuwają się nam pewne uwagi.

Wiemy, że różnice między sędzią, a asesorem sądowym są dość znaczne. Wymienimy przykładowo dwie: a) różnica w pensji o około 70 zł miesięcznie (uwzględniając potrącenia), b) przez uzyskanie nominacji sędziowskiej asesor sądowy staje się dopiero prawdziwie niezależnym sędzią, gdyż nie można sędziego zwolnić ani przenieść poza wypadkami wyraźnie w prawie o ustroju sądów powszechnych określonemi. Natomiast asesora sądowego może prezes sądu apelacyjnego zwykłem zarządzeniem każdej chwili przenieść bez jego zgody, a ponadto po myśli § 59 rozporządzenia min. sprawiedliwości z 25 października 1932 r. o aplikantach i asesorach sądowych, minister sprawiedliwości może według swego uznania przenieść asesora sądowego w stan spoczynku, jeżeli w ciągu dwóch lat od mianowania na to stanowisko nie otrzyma nominacji na stanowisko sędziowskie lub prokuratorskie.

Nic zatem dziwnego, że dążeniem każdego asesora sądowego jest jak najszybsze uzyskanie nominacji sędziowskiej. To też — o ile piszącemu te słowa wiadomo — wszyscy ci asesorowie sądowi, którzy dostali wspomniane wyżej pismo prezesa sądu apelacyjnego w Poznaniu, znaleźli się w sytuacji przymusowej, gdyż w razie nie zrezygnowania z kosztów przeniesienia nie otrzymaliby nominacji i po myśli § 59 wyżej cytowanego rozporządzenia mogliby zostać zwolnieni. Komentarze — zbyteczne.

A teraz druga sprawa. W okręgu apelacji poznańskiej jest szereg stanowisk sędziowskich nieobsadzonych, mimo, że jest duża liczba asesorów sądowych, którzy nominacji z jakichś względów, jakoby oszczędnościowych, nie mogą otrzymać, natomiast przenosi się ich bez nominacji na kresy wschodnie. Czy takie przeniesienie jest korzystne dla wymiaru sprawiedliwości? Na to pytanie postaramy się w krótkości odpowiedzieć.

Wiemy, że w każdej dzielnicy szereg dziedzin regulują jeszcze ustawy po byłych państwach zaborczych. Otóż prawnik, który zna ustawodawstwo obowiązujące na ziemiach zachodnich, po przeniesieniu na kresy wschodnie albo musi zapoznać się z obowiązującem tam ustawodawstwem porosyjskiem czy poaustrjackiem, co wymaga dłuższego czasu, a tu urzędowanie musi niezwłocznie objąć, albo może rozstrzygać jedynie sprawy karne, gdyż dopiero w tej dziedzinie obowiązuje jednolite ustawodawstwo w całej Polsce.

Teoretycznie wszystko jest w porządku, gdyż taki przeniesiony asesor sądowy z nominacją czy bez nominacji sędziowskiej, będzie prowadził sprawy karne. Czy istotnie jest wszystko w porządku?

Stwierdzić należy, że urzędując na kresach wschodnich spotyka się w sądzie z ludnością ruską, czy białoruską czy też inną, która po polsku nieraz nie rozumie względnie nie chce rozumieć, a w myśl obowiązujących ustaw ma prawo przed władzami posługiwania się swoim językiem. Sędzia, pochodzący z ziem zachodnich nie umie po rusku, czy białorusku i musi porozumiewać się ze stronami i świadkami przy pomocy tłumacza, co w znacznym stopniu utrudnia urzędowanie.

Poza tem należy zauważyć, że w myśl przepisów proceduralnych sędzia ma wydawać wyroki na podstawie swobodnej oceny dowodów. Wiemy, że szczególnie w procesach karnych dowodami przeważnie są świadkowie. Jak taki sędzia ma ocenić wiarygodność świadka, skoro nie może z nim porozumieć się. Ocena wiarygodności zeznań świadków zależy często od tego, jak świadek zeznaje, czy waha się, jakich wyrażeń używa itd. itd. Wszak z zeznań świadków ma sędzia wyciągnąć wnioski.

Wszystko to jest niemożliwe, gdyż na podstawie zeznań przedstawionych przez tłumacza nie może mieć obrazu całkowitego, czy to, co mówi świadek, jest prawdą. Nieraz sam sposób zeznawania świadka nasuwa sędziemu pytanie i często drogą takich pytań można dociec prawdy. Musi więc być ten bezpośredni kontakt między sędzią a świadkiem, względnie stroną. Tego zaś niema tam, gdzie pośredniczy tłumacz.

Dalej bardzo ważną rzeczą jest przy wyrokowaniu dokładna znajomość środowiska, psychiki ludzi, słowem sceny i aktorów tych dramatów, które mają być przedmiotem rozprawy sądowej. Środowiska i psychiki ludności nie można poznać w krótkim czasie. Na to trzeba dłuższego współżycia.

Jaki jest więc uzasadniony interes prawny lub publiczny tych przenosin?

Fantastyczne projekty

W sferach zainteresowanych zwracają uwagę na fakt fatalnych skutków t. zw. afery „Feniksa". Głośne bankructwo tego towarzystwa poczyniło nie małe szkody na rynku ubezpieczeniowym.

Skutków katastrofy „Feniksa" nie można także pogłębiać przez fantastyczne projekty, jakie dochodzą do wiadomości publicznej. Przeciwnie nawet, władze nadzorcze powinny wpłynąć uspakajająco na rynek ubezpieczeniowy, będący przecież jedną z najważniejszych podstaw kapitalizacji wewnętrznej. Jasnym jest, że kto się ubezpiecza zawczasu, ten nie będzie klientem opieki społecznej.

Pr 8 127-45.85

WIADOMOŚCI POTOCZNE

Niedziela | Poniedziałek
KALENDARZ RZYMSKO-KATOLICKI
Klaudjusza | Teodora Ż.
KALENDARZ SŁOWIAŃSKI
Sędziwója | Bogdara

Słońca: wschód 7.01. zachód 16.11
Długość dnia 9 godzin 10 minut
Księżyca: wschód 0.54. zachód 13.44
Faza: 6 dzień przed nowiem

Listopad
8
Niedziela

Ważne numery telefonów:
Pogotowie rat.: 66-66 i 55-55
Straż ogniowa: 19-57. 30-50
Policja: 42-21
Posłańcy: 15-60 i 28-36
Taksówki: Postój przy ulicy Grunwaldzkiej 77-72, przy Rynku Jeż. 77-08, przy ul. Marsz. Focha (naroż. Niegolewskich) 77-82 Pl. Świętokrzyski 49-30, przy ul. Zielonej (nar. Strzeleckiej) 50-35, Rynek Wildecki 66-35, W. Garbary (nar. Wielkiej) 57-87.
Poczt. biuro zleceń: 49-23. Dokładny czas: 55-66.

Stan wody: + 0.73 mtr.
Temp. wody: + 6 st. C.

NOCNY DYŻUR APTEK

Śródmieście: Apt. pod Eskulapem, pl. Wolności 13; Apt. pod Złotym Lwem, St. Rynek 75; Apt. przy pl. Sapieżyńskim 1; Apt. na Chwaliszewie 76. **Jeżyce.** Apt. pod Gwiazdą, ul. Krasewskiego 12. **Łazarz:** Apt. przy Parku Wilsona, ul. Marsz. Focha 47. **Wilda:** Apt. pod Koroną, Górna Wilda 61. **Dębiec:** Apt. przy ul. Dębieckiej 6. **Solacz:** Apt. przy ul. Mazowieckiej 12. **Główna:** Apt. przy Krzyżu, ulica Główna 19. **Starołęka:** Apt. miejscowa.

— * **Lekarska Poradnia Przedślubna Polskiego Tow. Eugenicznego** w gmachu Coll. Minus, ul. Fredry nr. 10, parter — udziela bezpłatnie porad dla pań w poniedziałki między godz. 18—19, dla panów we wtorki między 18—19. (x)

KRONIKA MIASTA POZNANIA

W Poznaniu przed 10 laty

Dnia 7 listopada 1926 r.

Odbył się Zjazd delegowanych Katolickiego Związku Polek. — Rozpoczęły się dwudniowe obrady Związku Robotników Rolnych i Leśnych Zjednoczenia Zawodowego Polskiego.

KRONIKA KOŚCIELNA

— * **Uroczystość poświęcenia monstrancji.** Parafja kościoła pod wezw. Chrystusa Odkupiciela urządza w pierwszą rocznicę poświęcenia kościoła na Osiedlu Warszawskiem, we wtorek, dn. 10 bm. o godz. 8,40 uroczystość poświęcenia monstrancji wraz z nabożeństwem za ofiarodawców.

Komunikacja autob. P. K. E. — odjazd z Starego Rynku godz. 8,15. (x)

REKOLEKCJE

— * **Rekolekcje dla pań z inteligencji** urządza Sodal. Pań Miejskich p. w. Niepokalanego Poczęcia N. M. P. w dn. od 23—26 bm. w kaplicy Zw. Sodal. Marj., — św. Marcin 69. Nauki głosić będzie znany na terenie naszego miasta wybitny mówca i kaznodzieja ks. prał. Ściskała z Radomia. Zaprasza się również panie z poza Sodalicji do udziału w rekolekcjach.

OSOBISTE

— * **Odznaczenie kapłana.** Fakultet teologiczny uniwersytetu wrocławskiego w 125 rocznicę swego istnienia, w uznaniu pracy literackiej na polu filozofji chrześcijańskiej oraz za działalność administracyjną, zamianował ks. kan. prof. dr. fil. Alberta Steuera z Poznania, doktorem teologji honoris causa. (x)

WYKŁADY

— * **Koło Nauk. Tow. Stud. W. S. H.** 56 cykl wykładów Inst. Naukowej Organ. i Kierown., odwołany swego czasu na skutek przyczyn od nas niezależnych, rozpoczyna się definitywnie w dniu 16 bm. (o godz. 20) i potrwa do 27 bm. włącznie. Wykłady odbywać się będą w gmachu W. S. H. Wały Zygm. Starego 2-3 na sali 43 od godz. 20—22. Program kursu obejmuje łącznie 16 godzin wykładów.

Zapisy i szczegółowe informacje uskutecznia Koło Naukowe codziennie w godzinach od 11—13 (tel. 26-47), Wały Zygm. Starego 2-3, p. 117. (x)

KUJAWIACY W POZNANIU

W dniu wczorajszym zwiedzała Poznań wycieczka wiejska z Kujaw. Piękne regjonalne stroje, szczególnie dziewcząt, wzbudziły na ulicach naszego miasta prawdziwą sensację.

Przez Poznań jadą na zachód

Francja przyjmuje teraz bardzo chętnie polskich osadników rolnych

Od pewnego czasu daje się zauważyć wzrastający ruch emigracyjny do Francji. Ruchem tym kieruje syndykat emigracyjny w Warszawie, mający swą stację zborną w Poznaniu dla tych emigrantów, którzy wyjeżdżają na zachód, a więc np. do Belgji, Francji i Holandji.

Podczas gdy zeszłego roku jeszcze wyjeżdżały co tydzień niewielkie grupki, złożone z 8 do 10 osób, w tym roku, poczynając od czerwca co tydzień udaje się przez Poznań do Francji przeciętnie 150 osób z całej Polski.

Wśród wyjeżdżających połowa to reemigranci, którzy odwiedziwszy swe rodziny w kraju powracają do swego miejsca pracy, połowa zaś to nowi emigranci, wyjeżdżający po raz pierwszy.

We Francji, która do niedawna masowo pozbywa się emigrantów z Polski, wytworzyły się obecnie bardzo sprzyjające warunki dla wychodźtwa polskiego, zwłaszcza na roli, gdyż do 20 proc. ziemi uprawnej leży tam odłogiem, ponieważ francuska ludność wiejska ucieka do miast. Taki stan rzeczy spowodowało z jednej strony poważne zmniejszenie się liczby urodzin we Francji (statystyka wykazała za rok ubiegły o 50 tysięcy więcej zgonów, niż urodzin) z drugiej zaś fakt, że wielu rolników francuskich, zwalnianych z wojska, nie wraca na rolę, lecz idzie do miast, gdzie jako bezrobotni otrzymują 18 franków dziennie. Również nie jest bez znaczenia fakt, że Francja pozbywa się robotników włoskich, odsyłając ich z powrotem do kraju.

Wyjeżdżający z Polski do Francji kierowani są na rolę, na której pracują w charakterze najemników na bardzo korzystnych warunkach, względnie na t. zw. zasadzie połownictwa. Połownictwo to gwarantuje osiadającym na roli robotnikom polskim połowę dochodu z roli, jak i z przychówku inwentarza żywego. Drugą połowę zabiera właściciel ziemi. We Francji zawiązał się już nawet związek osadników polskich południowej Francji z siedzibą w Tuluzie. Obejmuje on kilka departamentów. Pragnący wyjechać do Francji kierują swoje pisma do tego Związku, ten zaś wyszukuje im odpowiednią pracę, poczem stara się o karty zapotrzebowania, które odsyła do syndykatu emigracyjnego w Warszawie. Syndykat wyrabia na podstawie tych dokumentów paszporty zagraniczne i wówczas emigranci udają się do Francji.

Na wiosnę przyszłego roku spodziewane jest znaczne zwiększenie się ruchu emigracyjnego z Polski do Francji z uwagi na coraz bardziej korzystniejsze warunki osadnictwa polskiego we Francji. (sk)

Koło Pań Pracy Charytatywnej przy Parafii św. Wojciecha
urządza **w niedzielę, dnia 8 listopada**
HERBATKĘ TOWARZYSKĄ
w salach Pałacu Działyńskich
Początek o godzinie 17 — **Wstęp 1,— zł dla studentów 50 gr**
Bufet własny — Wieczór urozmaicą niespodzianki
Czysty dochód dla biednych parafii.
Chcesz ubawić się świetnie i tanio w miłem towarzystwie przyjdź do nas na herbatkę w niedzielę, a napewno nie pożałujesz! zg 61617

WYCHOWANIA, KURSY

— * **Polski Czerwony Krzyż** organizuje bezpłatny kurs pielęgniarstwa, który rozpoczyna się dnia 13 bm. Zgłoszenia przyjmuje biuro Okr. Wlkp. P. C. K., Wały Zygmunta Augusta 2. (x)

— * **Państw. Roczna Szkoła Przysp. w Gospodarstwie Rodzinnem.** Pokaz gospodarczy odbędzie się dnia 10 bm. w gmachu Państw. Szkoły Handl. i Przemysł. Żeńsk., ul. Marsz. Focha 2 od godz. 17 do 19. Pokaz w dniu 10 bm. — rogale świętomarcińskie.

KRONIKA WYPADKÓW

— * **Opuścili dom rodzicielski.** W dn. 5 bm. wieczorem wyszli z domu rodziców 15-letni Czesław Antkowiak (ul. Kilińskiego 10) i 14-letni Szczepan Jankowiak (ul. gen. Prądzyńskiego 12). Jeden z nich zabrał z domu rodziców 20 zł. Antkowiak ma wzrost około 1,60 m, jest szczupłym brunetem o zaczesanych na lewą stronę długich włosach, ubrany w czarny garnitur w paski, zieloną czapkę sportową i zielona kurtkę. Towarzysz jego Jankowiak jest tego samego wzrostu, brunetem o czarnych oczach, ubrany był w brązową marynarkę, popielate spodnie, czarne wysokie trzewiki, na szyi miał zawiązaną granatową chusteczkę. Wyszedł bez płaszcza. Na doniesienie rodziców, za chłopcami, którzy prawdopodobnie udali się na wędrówkę, wszczął dochodzenia III komisarjat. (kl)

— * **Pobicie przez lokatora.** Dziś rano na ul. Polanka 19 na Ratajach udzieliło pomocy lekarskiej pogotowie ratunkowe (66-66) p. Katarzynie Kędziorze, opatrując jej ciętą ranę na głowie. Pobił ją lokator. P. Kędziorę pozostawiono w leczeniu domowem. (kl)

WYSTAWY

— * **Wystawa fotografji artystycznej.** Fotograficy poznańscy, zrzeszeni w Towarzystwie Miłośników Fotografji, urządzają zbiorową wystawę swoich prac w hali Teatru Polskiego. Wystawa, która otwarta będzie 12 bm., obejmie kilkadziesiąt dzieł amatorów poznańskich, z Wańskim i Cierniakiem na czele. Jest to po kilkuletniej przerwie, pierwszy oficjalny występ poznańskich fotografików, którzy zaprezentują swój dorobek z ostatnich lat. Ogromny postęp techniczny spowodował duży przewrót w fotografji, tak, że starsi fotografowie, którzy nie śledzili uważnie wszelkich przemian w tej dziedzinie, dzisiaj są zaskoczeni i zupełnie nie mogą poznać fotografji z przed lat dziesięciu. Nie były wówczas jeszcze w użyciu kamery minjaturowe o negatywach wielkości nieraz znaczka pocztowego, a dających się powiększyć do rozmiarów wprost niebywałych. Nieznane były również objektywy o kolosalnej sile światła 1:1,5, błony panchromatyczne, wywoływacze drobnoziarniste i cały arsenał stale przybywających nowości. Poważnemu amatorowi, zajmującemu się fotografją artystyczną, wszystkie ulepszenia lat ostatnich w tej dziedzinie nastręczały niekiedy bardzo duże trudności i trzeba było pewnego wysiłku, aby opanować wszystkie tajniki nowoczesnej techniki.

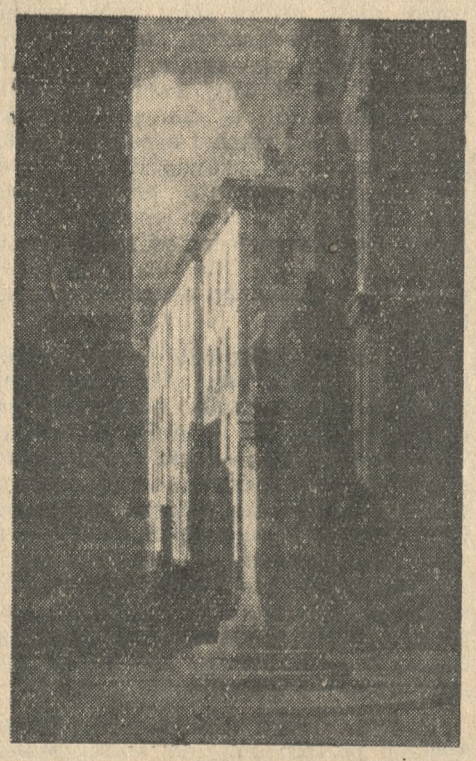

Wspaniałe zdjęcia pręgierza w Poznaniu
(fot. T. Wański).

Wstęp na wystawę będzie bezpłatny, codziennie od 15 do 17 i w czasie przerw podczas przedstawień wieczornych Teatru Polskiego.

Kronika towarzyska

Żeńskie Tow. Gimn. „Sokół" Poznań XV. urządza w niedzielę, dnia 8 listopada br. w salach Ogrodu Zoologicznego

Wielką Zabawę Jesienną

Początek o godz. 18. Podczas zabawy strzelanie dla pań i panów o cenne nagrody. Różne niespodzianki. Orkiestra doborowa. Wstęp dla pań 0,75 zł, dla panów 1,00 zł. Prosimy uprzejmie Szan. sympatyków o przybycie. Zarząd.
zg 14 635/6

Męski Chór Kościelny p. w. św. Kazimierza — Jeżyce. Tradycyjna zabawa jesienna odbędzie się dziś tj. 7. bm. w sali Ogrodu Zoolog., na którą wszystkich sympatyków zapraszają — „Kaziki".
zg 633/4

Restauracja w Hotelu Polonia, Grunwaldzka 18, poleca **bezpłatnie** salę nowoodrestaurowaną i pokoje klubowe na wszelkie uroczystości. Kuchnia wyborowa. Ceny niskie. Wieczorem dancing.
ng 17 7.0

Dziś wieczorem

spotykają się wszyscy Sympatycy Sokolstwa i c[illegible]owie na

Zabawie Sokoła

organizowanej przez okręg poznański w

salach Domu Rzemieślniczego

Początek o godz. 20,30. — Różne niespodzianki. Doborowa orkiestra wojskowa.
zg 631/2

Stow. b. uczennic Ucz. im. Dąbrówki urządza w niedzielę, dnia 8. bm. o godzinie 17 w Adrii (Pl. Wolności 19) herbatkę towarzyską.
zg 635

Poznańska Drużyna Błękitna przy Związku Hallerczyków w Poznaniu urządza w sobotę, 7 listopada o godz. 20 w auli Państwowej Szkoły Budowl. Mierniczo-Meljoracyjnej przy ul. Łąkowej 11 zabawę jesienną, na którą zaprasza Komitet. Wiele niespodzianek. Wstęp 99 gr. 5% od biletu przeznacza się na budowę szkół.
zg 628

We wigilję św. Marcina tj. we wtorek, 10. bm. Sekcja Misyjna przy I. Sodalicji Pań Miejskich w Poznaniu urządza o godzinie 5-tej, w lokalu Stow. Polsko-Jugosłowiańskiego, ul. 3 Maja 3 kawkę z niespodziankami, na którą członków oraz sympatyków zaprasza uprzejmie Zarząd.
zg 637

Na budowę nowego cmentarza parafji św. Krzyża. Stowarzyszenie Młodzieży Żeńskiej na Górczynie urządza jutro, w niedzielę o godz. 19 w sali kina „Polonia" przy ul. Marsz. Focha 177 przedstawienie amatorskie. Odegrana będzie krotochwila „Świat bez mężczyzn". Przedstawienie to godne jest poparcia z uwagi na to, że czysty zysk przeznaczony jest na budowę nowego cmentarza w parafji św. Krzyża na Górczynie.
zg 636

*

— * **„Od morza jesteśmy — od morza!"** Skartelizowane korporacje akademickie „Baltia" i „Silesia" urządziły w środę w salonach restauracji „Adria" wieczorek towarzyski, który zgromadził licznie komiltonów i filistrów, a zwłaszcza najmłodszy „narybek" obu korporacyj, tak zwanych giermków. Bawiono się w najlepszym nastroju do wczesnych godzin porannych. Około północy po walcu figurowym uczestnicy wieczorku zgromadzili się na sali i przy wtórze orkiestry odśpiewali hymny korporacyjne „Baltii" „Od morza jesteśmy — od morza!" — i „Silesia niech nam żyje!" — oraz Hymn Młodych. Powszechnem wzięciem cieszył się przemiły regjonalny pląs śląski — trojak — tańczony zawzięcie nietylko przez Ślązaków, ale przez wszystkich uczestników udałego wieczorku. (kl)

— * **Wieczorek zapoznawczy studentów W. S. H.** W Białej Sali Bazaru odbył się wieczorek zapoznawczy studentów W. S. H. Salę wypełniła po brzegi młodzież akademicka, wśród której przeważali studenci z pierwszego roku. Nie brak było również przedstawicieli starszego społeczeństwa. Na wieczorku odbyły się konkursowe tańce, na które poszczególne firmy poznańskie ufundowały cenne nagrody. I tak firma Woźniak ofiarowała bon na 50 zł za najlepiej odtańczonego oberka (otrzymała p. Ludmiła Opatrna), zakład fotograficzny „Wimar" ofiarował za najładniejszego walczyka portret i 6 pocztówkowych zdjęć (otrzymała p. Radajewska, stud. U. P.), za kujawiaka otrzymali nagrody Bratniej Pomocy W. S. H. pp.: Opatrna, Makowska i Radajewska. Tańce prowadził znakomicie i podtrzymywał miły nastrój na sali p. Angelo Smólski, student W. S. H.

— * **Wieczorek medyków.** W sali „Belwederu" odbył się w sobotę sympatyczny wieczorek medyków. Jakkolwiek publiczności było stosunkowo mniej, niż w inne lata, bawiono się miło do późnej nocy.

KRONIKA MIEJSCOWA

50% indywidualne zniżki kolejowe na Święto Niepodległości w Warszawie od 10. do 12. 11. Karty uczestnictwa i bilety do nabycia w BIURZE PODRÓŻY WAGONS-LITS/COOK, POZNAŃ, Pierackiego 12, tel. 58-86.

ng 20 214

— * **Miasto Poznań podzielono na 370 rejonów.** Sekcja propagandy miejskiego komitetu obywatelskiego do walki z bezrobociem podzieliła ostatnio całe miasto na 370 rejonów, tak, że na każdy okręg przypada około 40 rejonów. W każdym z takich rejonów organizowanym jest obecnie komitet rejonowy, którego zadaniem będzie współpraca z miejskim komitetem, za pośrednictwem komitetu okręgowego, by wszyscy pracujący, wszyscy mający z czego żyć, zadeklarowali taką daninę, jaka na nich przypada według norm, przyjętych przez reprezentantów całego społeczeństwa tut. na ostatniem zebraniu komitetu miejskiego.

Każdy taki komitet rejonowy winien się składać najmniej z trzech osób, by pracę rozdzielić można tak, aby była niezbyt uciążliwą.

Wszystkie osoby, które pragnęłyby pomóc w tej pracy bardzo ważnej, a naprawdę niezbyt ciężkiej i niewiele zabierającej czasu proszone są o podanie swych nazwisk wysłannikom komitetu, ewentualnie do biura Sekcji, Ratusz, pokój 9, tel. 11-19.

— * **Podróże bekoniarzy do Ameryki.** W związku ze sprawą zbytu polskich szynek w puszkach w Stanach Zjednoczonych A. P. wyjechał niedawno do Nowego Jorku p. Leon Dawidowski z Poznania. W tych dniach wyjeżdżają do Ameryki w tej samej sprawie, p. Poels i p. Jezierski, współwłaściciele „Bacon Factory" w Krotoszynie. (gz)

— * **Zarząd Miejski** podaje do wiadomości, że w porozumieniu z przedstawicielami cechu mistrzów piekarskich i piekarń mechanicznych ustalono z dniem 7 bm. cenę chleba żytniego za 1 kg do 0,31 zł, a 1 i pół kg. do 0,46 zł. (x)

KRONIKA SĄDOWA

— * **Wyrok na niesumiennego administratora.** Sąd okręgowy w Poznaniu skazał Bolesława Kierzka, b. administratora domu kupca Jana Sudhofa ze Lwowa, za przywłaszczenie 1.319 zł, pochodzących z czynszu, na 8 miesięcy więzienia z zawieszeniem, pod warunkiem ratalnego zwrotu przywłaszczonej sumy. (k)

— * **Kasacja.** W głośnym procesie przeciwko małżonkom Jaworskim, prokurator Kaczorowski zapowiedział i wniósł skargę kasacyjną. W ten sposób ciekawa ta sprawa zostaje oddana pod orzecznictwo najwyższej instancji. (k)

— * **Aron Rubinstajn chciał przekupić policjanta.** W czerwcu rb. samochodem transportowym z towarem dla firmy Deierling przybył z Częstochowy do Poznania Aron Rubinstajn. Po załatwieniu swoich spraw handlowych zatrzymał się w firmie „Auto-Przewóz" własność p. Sedlaczka (Wielkie Garbary 12). W tym samym czasie firma „Auto-Przewóz" otrzymała zlecenie szybkiego przewiezienia urządzenia kabaretowego z „Palais de Dance" do „Morskiego Oka" w Gdyni. Ponieważ samochody „Auto-Przewozu" znajdowały się w reparacji, wobec tego p. Sedlaczkowa zaproponowała przewiezienie tych rzeczy Rubinstajnowi, który w dniu tym miał odjechać samochodem do Gdyni po ryż.

Rubinstajn, aczkolwiek nie posiadał koncesji na tego rodzaju przewóz, chętnie się zgodził. W sprawę jednak wdała się policja, która spisała protokół. Rubinstajn, bojąc się odpowiedzialności karnej, zabiegał usilnie, aby prowadzący dochodzenia starszy posterunkowy Rosiński zaniechał swych czynności urzędowych. Gdy to nie pomogło, zadzwonił na komisarjat, dowiedział się o prywatny adres policjanta i przybył do niego wieczorem. W czasie rozmowy za zaniechanie czynności służbowych chciał wręczyć mu 20 zł. Posterunkowy wyrzucił Rubinstajna z mieszkania i zrobił przeciwko niemu doniesienie karne. Oskarżający prokurator Elznerowicz podkreślił, że Rubinstajn żyje jeszcze przedwojenną mentalnością swoich współwyznawców z Kongresówki, którzy byli przyzwyczajeni do korupcji policji rosyjskiej i za łapówki bezkarnie przekraczali przepisy karne. Sąd po naradzie skazał Rubinstajna na 6 miesięcy więzienia z zawieszeniem wykonania kary na 3 lata oraz na 500 złotych grzywny. (k)

— * **Walka o ogródek w Buku.** Przed wydziałem odwoławczym sądu okręgowego w Poznaniu stanął w charakterze oskarżonego kierownik szkoły powszechnej w Buku p. Nadolny, oskarżony o wymuszenie, polegające na bezprawnem zajęciu ogródka szkolnego, używanego przez przodownika Weimana, komendanta posterunku P. P. w Buku. Kierownik szkoły zawiadomił p. Weimana, że rada szkolna postanowiła odebrać mu szkolny ogródek, gdyż skopał boisko i podwórko szkolne i zasadził tam kartofle. Żona przodownika wtargnęła siłą do ogródka i objęła go w swoje posiadanie, p. Nadolny zaś został oskarżony z art. 251. Sąd grodzki w Buku uniewinnił go. Tymczasem przodownik Weiman, który pełni rolę oskarżyciela publicznego w sądzie grodzkim w Buku, wniósł apelację i uzasadnił ją. Sąd okręgowy wyrok uniewinniający zatwierdził. Bronił adw. Piekarski. (k)

— * **Uniewinniony.** Sąd grodzki w Poznaniu uniewinnił inż. Wilhelma Branda, likwidatora spółki komunikacyjnej „Auto-Ruch", oskarżonego o szantaż przez Leona Forbrycha (Długa 11). Forbrych oskarżył inż. Branda, że ten groził mu doniesieniem karnem w razie niezapłacenia mu należnej kwoty ponad tysiąc złotych. Sąd z braku podstaw oskarżonego inż. Branda uniewinnił. (k)

— * **Chory na raka chciał się leczyć.** Ignacy Kurkiewicz, kupiec z Poznania, w listopadzie ubiegłego roku trzy razy sfałszował legitymację Ubezpieczalni Społecznej i na podstawie tej korzystał ze świadczeń lekarskich i zasiłków pieniężnych. Po wykryciu sprawa została skierowana na drogę sądową. Na rozprawie Kurkiewicz przyznał się do winy, twierdząc, że był chory na raka, a nie miał środków na kurację, tą drogą więc chciał ratować swoje zdrowie.

Sąd okręgowy po rozpatrzeniu tej sprawy skazał go na karę łączną 8 miesięcy więzienia z zawieszeniem wykonania kary na przeciąg lat 3. (k)

Katastrofa na przejeździe kolejowym

Woźnica cudem ocalał — Wóz doszczętnie rozbity

Śrem. (Tel. wł.). Dzisiaj rano o godz. 7,27 pociąg osobowy, jadący z Jarocina, najechał na przejeździe drogowym tuż przy stacji kolejowej Śrem nakryty wóz piekarski, własność Elżbiety Ronke, z ul. Fabrycznej.

Wóz, uderzony w tylne koła lewym buforem lokomotywy, został wyrzucony w powietrze i legł rozbity o kilka metrów od miejsca zderzenia. Woźnica, 65-letni Ignacy Musiał, który siedział wewnątrz wozu, widział, że zapory na przejeździe nie są spuszczone i dlatego spokojnie przejeżdżał tor. Poza tem nie spostrzegł nadjeżdżającego z zakrętu pociągu, siedząc w głębi zakrytego wozu. Musiał wypadł z wozu wcześniej, zanim ten rozbił się na żelaznym słupie z tablicą ostrzegawczą i temu zawdzięcza ocalenie przed niechybną śmiercią.

Woźnica po upadku stracił przytomność. Odniósł on szereg poważnych kontuzyj na całem ciele. Koń również jest ciężko poraniony. Na miejscu katastrofy zgromadziły się tłumy ciekawych.

Proszę o brzytewki

TOLEDO

gdyż jedynie te ostrza zadowoliły mnie całkowicie.

ng 19 304

Z WIELKOPOLSKI

— * **BNIN.** Tutejszy posterunek P. P. urządził w lasach kórnickich obławę na kłusowników. Przychwycono jednego z szajki kłusowników, którym okazał się Leon Niemir ze Skrzynek, któremu odebrano fuzję i zająca. Sprawa ta znajdzie swój epilog w sądzie.

— Odbył się tu 5 bm. jarmark ogólny bez udziału kupców żydowskich, który cieszył się wielkiem powodzeniem.

— W niedzielę 8 bm. odbędzie się poświęcenie kamienia węgielnego pod dom katolicki dla tut. parafji, który stanie dzięki inicjatywie ks. prob. Janasika oraz ofiarnej pomocy parafjan.

— W dniu 8 bm. na sali p. Elmanna w Kórniku urządza przysposobienie rolnicze zakończenie pracy, połączone z wystawą. (bl)

— * **BOREK.** Kupiec J. G. z Gostynia, żonaty, zwodził jedną z panienek z Borku tak długo, aż dowiedziała się o tem żona i podążyła za niewiernym mężem. W Borku zjawił się samochód marki „Praga" pewnego wieczoru i tam małżonka napotkała swego męża ze znajomą. Skończyło się zajściem, które było tak gwałtowne, że rozdzieliło niewiernego męża i jego znajomą, którzy rozpierzchli się pośpiesznie. Po zajściu energiczna małżonka wsiadła do samochodu i ruszyła sama do domu. W Borku wywołało to znaczną sensację tembardziej, że świadków zajścia było dużo.

— * **GĘBICE.** Srebrny jubileusz małżeński obchodzą w dniu 9 bm. znani obywatele gębiccy pp. J. Pankowscy.

— Nieszczęśliwy wypadek wydarzył się w Kwieciszewie. W czasie prac gospodarskich roln. Stanisław Jarzynowski wpadł pod koła wozu, doznając złamania dwóch żeber. Przewieziono go do szpitala powiatowego w Strzelnie.

— Stronnictwo Narodowe w Orchowie ufundowało duży krzyż misyjny, który został poświęcony na zakończenie misji św.

— * **INOWROCŁAW.** „Inowrocław-Zdrój" objęty jest w wykazie uzdrowisk, uprawnionych do udzielania powrotnych ulg kolejowych w okresie całego roku.

— Zarządzeniem władz nadzorczych zawieszony został w urzędowaniu zarząd miejscowego cechu piekarskiego na którego czele stoi znany „sanator" p. Litwicki.

— Nieznani wandale zerwali i skradli żelazne ogrodzenie na jednym z grobów na cmentarzu przy Ruinie.

— W najbliższych dniach nastąpi otwarcie w auli szkoły wydziałowej ciekawej wystawy obrazów, stanowiącej kolekcję prac artysty-malarza Jana Skotnickiego, b. dyrektora departamentu kultury i sztuki min. W. R. i O. P. pod nazwą „Egzotyczna Polska" (kresy północno-wschodnie). (c)

— * **JANOWIEC.** Dnia 4 bm. wracali wozem z restauracji p. Sucharskiego w Janowcu, w stanie nietrzeźwym gospodarze Wiktor Fabiszak i Stanisław Urbanowski z Gruntowic, do domu. W drodze, z niewyjaśnionych dotychczas przyczyn, spadł z wozu W. Fabiszak, który dotkliwych doznał obrażeń. Skutki okazały się fatalne, gdyż Fabiszak w drodze zmarł. Sprawą tą zajęły się władze śledcze, skutkiem czego aresztowano St. Urbanowskiego. (jm)

— * **KOŚCIAN.** Posiedzenie rady miejskiej odbyło się w dniu 5 bm., na którem rada, zarząd, oraz urzędnicy miejscy pożegnali burm. p. Edmunda Maćkowiaka, który odchodzi na stanowisko prezydenta m. Gniezna.

— Pow. Tow. Kółek Rolniczych w Kościanie urządza w dniu 11 bm. o godz. 9 w gospodarstwie p. Franciszka Markiewicza pokaz rolniczy uprawy i pielęgnacji łąk, oraz uprawy roli systemem Foltyna. Zainteresowani zapoznają się jednocześnie z budową zbiornika kiszonkowego, zbudowanego na miejscu, oraz przyrządami kiszonek. (kk)

— * **KOŹMIN.** Rewja harcerska p. t. „Tego jeszcze nie było" odbędzie się w niedzielę 8 bm. o godz. 17 w sali hotelu „Du Nord".

— Z okazji zbliżającego się „święta młodzieży" św. Stanisława Kostki, odbędą się od dnia 11 bm. rekolekcje dla młodzieży.

— Sąd grodzki skazał za oszustwo Stanisława Staneczka na rok więzienia. Franciszka Schulza na pół roku więzienia. Oboje byli już 15 razy karani. (ks)

— * **KRUSZWICA.** Zmarła po 4-dniowej chorobie 99-letnia mieszkanka tut. miasta, śp. Szczechowska, pozostawiając liczne grono wnuków i prawnuków.

— Na odbudowę w Radziejowie przytułku dla starców zadeklarowano 7 000 zł. (jm)

— * **LUBOŃ.** Odbyło się tu zebranie Kat. Tow. Robotn. Polskich połączone z pierwszym wieczorem dyskusyjnym. Wieczory odbywać się odtąd będą przez całą zimę w każdą środę od godz. 18.45 o 20.30. Po zagajeniu, przeczytaniu protokółu i komunikatach zarządu, wygłosił pierwszą prelekcję p. mgr. Chmara, który jest z ramienia K. Z. R. P z Poznania, kierownikiem tych wieczorów. (pl)

— * **MOSINA.** Niedawno temu w wiosce Drużynie w naszej parafji zaniemogła ciężko pewna niewiasta. Stroskane otoczenie poprosiło sąsiadów o wypożyczenie koni po księdza. Niestety daremnie. Wszyscy się wymówili. Czyn ten należy napiętnować, jako kolidujący z obowiązkami katolików.

— W ogrodzie p. M. Janeckiego w Krosnach zakwitły po raz drugi jabłonie i owocują truskawki. (ms)

— * **NAKŁO.** Na moście przy ul. gen. Hallera przerwał się drut od przewodu elektrycznego i zabił, przejeżdżającego z wozem konia.

— W [illegible] przewróciło się żelazne koło wagi kilku centnarów i przygniotło robot. Onysina. Nieszczęśliwy doznał zgniecenia klatki piersiowej, ciężkiego poranienia głowy, rąk i nóg. W ciężkim stanie przewieziono go do szpitala.

— Celestyn Bruski, właśc. kamienicy i hotelu Europejskiego, wynajął mieszkanie Żydowi Rosenbergowi. (nc.)

— * **OBORNIKI.** Przed komisją egzaminacyjną Izby Rzemieślniczej złożył egzamin mistrzowski w zawodzie kowalskim p. Wójciech Busse z Ninina.

— W III kwartale br zanotowano we wszystkich urzędach stanu cywilnego powiatu obornickiego: ślubów 82, urodzeń 310 i zgonów 142.

— W auli gimnazjum odbyło się zebranie sprawozdawcze z Tygodnia Budowy Szkół Powszechnych. Dochód zebrany na ten cel w całym powiecie wynosi zł 1 459,56 zł.

— Cena 1 kg chleba w całym powiecie nie może przekraczać 30 gr.

— Na F. O. N. zebrano w gminie zbiorowej Oborniki południe zł 1 027,85 zł. (st. o.)

— * **OSTRÓW.** Zapowiedziane zebranie Tow. Przemysłowo-Rzemieślniczego w sprawie osiedlania się polskich rzemieślników w województwach centralnych i wschodnich odbędzie się dopiero w niedzielę 22 bm. o godz. 14 w „Polonji".

— Budowę nowego gmachu gimnazjum kupieckiego doprowadzono pod dach. Wykończenie budowli nastąpi z wiosną

— Teatr Miejski wystawia w niedzielę 8 bm. o godz. 16 bajkę fantastyczną dla dzieci „Pikuś i Pikus" i „Marysia sierotka"; wieczorem przy zniżonych cenach „Warszawianka" i „Spór mocarzy".

— Obchód 18-tej rocznicy odzyskania niepodległości odbędzie się tu we wtorek 10 bm. o godz. 18,30. Na zakończenie capstrzyku przemówi na Rynku ks. prof. Ziemski. Nazajutrz 11 bm. o godz. 10,30 uroczyste nabożeństwo w kościele, poczem defilada na Rynku. Wieczorem o godz. 20 w Teatrze Miejskim przedstawienie.

OD DZIŚ SOBOTY

w kinach

ng 19957

APOLLO i METROPOLIS

— W Chynowie staraniem ks. prob. Koniecznego odbyła się misja dla młodzieży. Nauki głosił ks. prob. Stefaniak z Rososzycy. (os)

— * **PLESZEW.** „Dzień Oszczędności" obchodzono tu bardzo uroczyście. W dniu tym poszczególne klasy miejsc. szkół zwiedziły lokale M. K. K. O. a p. dyr. Chmara wygłosił do młodzieży okolicznościowe przemówienie. Młodzieży szkolnej rozdano skarbonki kartonowe. Konkurs premjowania oszczędności dla młodzieży szkolnej, wyznaczono na 20 grudnia br.

— * **RAWICZ.** W ub. środę odbyło się w Hotelu Centralnym miesięczne zebranie Zw. Emerytów Państw. koło Rawicz. Przy zapełnionej salce zagaił zebranie prezes p. J. Paździor, zdając zarazem sprawę ze zjazdu delegatów w Poznaniu, oraz z wysiłków delegacji Zw. Em. Państw. w ministerstwie, w związku z cofnięciem osławionego dekretu, tak bardzo emerytów krzywdzącego. Na temat sprawozdania rozwinęła się bardzo żywa dyskusja, podczas której wysunięto wniosek, by składki koła na rzecz LOPP przekazać na zakup „Chrobrego" nr. 4. Podjęta na miejscu składka została uzupełniona do 6 zł.

— Przed sądem okręgowym w Ostrowie toczyła się rozprawa odwoławcza dwóch narodowców z Rawicza, St. Lewandowkiego, kierownika koła S. N. w Rawiczu i Knury Jana, których w marcu br. sąd grodzki w Rawiczu skazał: St. Lewandowskiego na trzy miesiące aresztu, a Knurę Jana na 7 miesięcy więzienia. Sąd okręgowy obniżył w odwołaniu karę i to: Knurze na 2 miesiące aresztu z zawieszeniem wykonania kary, a St. Lewandowskiemu na 2 tygodnie aresztu bez zawieszenia. Obaj oskarżeni wnieśli od powyższego wyroku kasację.

— W nadchodzącą sobotę, dnia 7 bm., urządzają tut. koła Polskiego Białego Krzyża i Tow. Czyt. Ludow. „dancing-bridż" na salach strzelnicy. (rs)

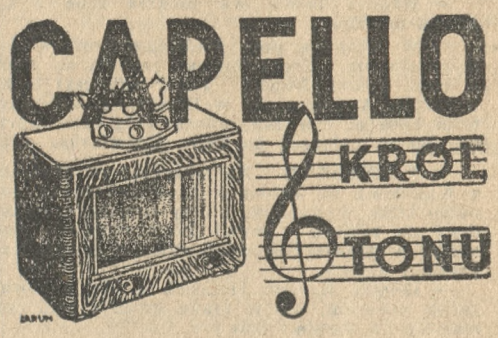

ng 19 305

KSIĘGI STANU CYWILNEGO

Zapowiedzi

Dnia 6 b. m. wywieszono następujące zapowiedzi (osoby, przy których nie jest podana miejscowość, mieszkają w Poznaniu):

Obuwnik Józef Kuźma i pracown. Janina Wieczorkówna; piecownik Stefan Tomaszczyk i wychowawczyni Janina Glińska; owdow. tok. Stefan Jankowski i Stanisława Przynoga w Siernikach, pow. kościański; owdow. mur. Józef Prymka i Marja Bressa; magazyn. kolej. Władysław Nowak w Kobylnicy, pow. pozn., i Helena Dreczka; lodziarz Stanisław Kowalczyk i prasow. Elżbieta Aksamitówna; stol. Józef Dziugalski i ekspedj. Agnieszka Nowakowska; mech. Władysław Szulczyński w Krzyżownikach, pow. pozn., i ekspedj. Józefa Matioka; obuwn. Jan Jarmużek w Krotoszynie i Helena Grzegorzewska w Pogorzeli, pow. krotosz.; blach. Sylwester Pilaczyński i Stefanja Ewaldówna w Koziegłowach, pow. pozn.; mur. Leon Wujewski w Naramowicach, pow. pozn., i szwaczka Helena Janikowska; stol. Bronisław Idaszak i Stanisława Troszczyńsk; obuwn. Ksawery Forański i hafc. Helena Stajkowska; ślus. Stanisław Jęchorek i ekspedj. Elżbieta Chałupka.

Zgony:

Dnia 6 listopada 1936 r. zapisano następujące zgony: Ernest Herman Weigt, robotnik rolny, 22 lat; Józef Kurtkowiak, górnik, 54 lat; Antonina Trzybińska z domu Frąckowiakówna, wdowa, 78 lat; Stanisław Kubicki, kupiec samodzielny, 74 lat; Marja Niemczewska, krawcowa, 55 lat; Jan Genderski, 3 mies., 28 dni; Magdalena Witkowska z domu Schulzówna, wdowa, 77 lat; Józefa Tomalina, z domu Szulzówna, wdowa, 63 lat; Klemens Zieliński, student chemji, 29 lat.

WALCZ O SWOJE PRAWA!....
....i domagaj się wszędzie wyśmienitych **cukierków** znanej Fabryki Cukrów i Czekolady

„FABIOLA" Sp. z o. o.

Poznań, Al. Marcinkowskiego 5

Telefon 17-32 P 8429/57,468

STAN POGODY W POZNANIU

7 listopada 1936

Temperatura 7 godz. + 5,8

Ciśnienie 7 godz. 745,3 mm. niskie

Zachmurzenie 7 godz. pogodnie

Wiatr 7 godz. kierunek południowy, szybk. 6 m/sek.

Temperatura w dniu 6 listopada br. była:
najwyższa + 10,9 o godz. 14
najniższa + 1,2 o godz. 7

Prognoza pogody na dzień jutrzejszy:
Pogodnie i dość ciepło.

Piękny pomnik w Ostrowie

Reprodukujemy powyżej monumentalny pomnik Najśw. Serca Jezusowego, który stanął w Ostrowie w wykonaniu Józefa Racza, zakład rzeźbiarsko-kamieniarski w Ostrowie, a dzięki ofiarności wolnego Cechu Rzeźnicko-Wędliniarskiego, istniejącego w Ostrowie od r. 1723. Pomnik jest prawdziwą ozdobą miasta i zdaleka już widoczny. Gdy wieczorem pada wspaniałe światło na piękny pomnik, wtenczas gromadzą się u stóp jego pobożne osoby, oddając cześć Boskiemu Sercu.

Pomnik ostrowski należy, obok pomnika Wdzięczności w Poznaniu, do największych i najpiękniejszych tego rodzaju monumentów w Polsce. Wysokość pomnika wynosi ok. 8 mtr.

— * **ŚREM.** Na zebraniu powiat. komitetu Funduszu Pracy przedstawiono sprawozdanie rachunkowe za r. 1935-36, które wykazało po stronie dochodów 34 058 zł a po stronie wydatków 32 215 zł. Następnie postanowiono zreorganizować się w Pow. Komitet Obywatelski do walki z bezrobociem oraz wybrano do wydziału wykonawczego pp.: Wilhelma Popelkę, Stanisława Żółtowskiego; ks. dziek. St. Michalskiego, notar. Janusza, Władysława Ranusa, Leona Graeflinga i Ignacego Taciaka, a do komisji rewizyjnej pp.: Miękusa Władysława, Łuszczewskiego Rajmunda, Kończala Wacława i Sobolewskiego Aleksandra.

— Państwo Kazimierzostwo Czabańscy obchodzili złote gody małżeńskie. Na intencję jubilatów odprawiła się msza św. na Jasnejgórze.

— Wykłady uniwersytetu powszechnego zostały wznowione inauguracyjnem zebraniem, które zagaił kierownik kursu prof. Tadeusz Zbiegień. Zgłosiło się 70 słuchaczy. Wykłady odbywać się będą w środy i piątki od godz. 20 do 22. Do zarządu wybrano pp. Feliksa Wagnera, Jana Górnego, Ruszczyńską i Madajkę. (su)

— * **ŚRODA.** W ogrodzie p. Krawczykowej, ul. Kilińskiego zakwitły po raz trzeci w tym roku maliny i wydały owoc.

— Policja napotkała na ulicy ok. 3-letniego chłopca. Nie wie on jak się nazywa i gdzie mieszka. Chłopiec ubrany jest w szary swetr, fartuch, beret i wysokie trzewiki. Informacje na post. P. P.

— Kandydatów na obozy szybowcowe i motorowe przyjmuje kom. P. W., w Środzie, ul. Dąbrowskiego 36.

— Władza powiatowa ustaliła cenę 1 kg chleba na 30 gr.

— W Witowie, pow. średzki, spłonęła stodoła ze zbożem. Poszkodowany jest na ok. 4 000 zł roln. Franc. Nowak. Pożar zniszczył także u Jakóba Andrzejczaka w Brzeźnie chlew, wartości 1 200 zł, i w Bożymdarze stóg żyta, wart. ok. 700 zł, należący do Sylw. Rozmiarka. (ak)

— * **ZBĄSZYŃ.** Na wracającego rowerem z Kąkolewa do Jabłonny p. Wojtkowiaka napadło kilku wyrostków, którzy znienacka doskoczyli do roweru i zadali Wojtkowiakowi cios nożem w głowę. Uszkodzili również rower. Napastnicy zbiegli.

— 72-letni Kunert Heinrich z Marjankowa: jadąc rowerem, dostał ataku serca i padł już martwy na ziemię. (zb)

Z POMORZA

— * **CHEŁMŻA.** Robotnik Dąbrowski, który, jak donosiliśmy uległ groźnemu wypadkowi na dziedzińcu cukrowni, zmarł po przewiezieniu do lecznicy w Toruniu. Władze prowadzą dochodzenia, kto ponosi winę w wypadku.

— Zmarł najstarszy obywatel miasta, 95-letni śp. Styczyński.

— Złote gody małżeńskie obchodzą pp. Franciszek i Anna Szczypiorscy. (z)

— * **TORUŃ.** Odbyło się zebranie Stowarzyszenia Chrześc. Nar. Szkół Powsz., na którem referat wygłosił kierownik Pituła. Na zakończenie zebrani uchwalili rezolucję przeciw napaści na Pomorzan, zawartej w artykule czasopisma redagowanego przez KPW p. t. „Przysposobienie Obywatelskie".

— Znany recydywista - włamywacz Józef Luks, zosta łskazany za szereg usiłowanych i dokonanych kradzieży na karę 4 lat więzienia i 2 miesięcy aresztu, zaś kompanowi jego sąd wymierzył karę dwu i pół roku więzienia.

— W tunelu pomiędzy stacjami Toruń-Miasto i Toruń-Mokre podczas smarowania zwrotnic, został uderzony w głowę jakąś wystającą częścią parowozu 61-letni pracownik kolejowy Ludwik Rezmer. Karetka pogotowia przewiozła Rezmera w stanie ciężkim do szpitala.

— Pod przewodnictwem radcy Melerskiego odbyło się miesięczne zebranie Korporacji Kupców Chrześc. Po wygłoszeniu wyczerpującego referatu o bezprocentowych kasach pożyczkowych przez adw. dr. Ossowskiego, omówiono cały szereg spraw organizacyjnych. M. in. postanowiono poprzeć organizowany przez P. Z. Z. „Dzień kupca i rzemieślnika polskiego" w dniu 1. 12. br. oraz omówiono sprawę kredytów dla kupiectwa pomorskiego które przyznano w wysokości 100 tysięcy złotych.

— Za usiłowania kradzież drobiu sąd grodzki skazał Józefa Słupczewskiego i Józefa Gorczyńskiego z Lubicza na 8 miesięcy więzienia. (z)

Straszna eksplozja dynamitu

Barcin. (Tel. wł.). W Zakładach Wapiennych pod Barcinem odbywa się codziennie, przed rozpoczęciem normalnej pracy, o godz. 6 rano rozstrzeliwanie kamienia wapiennego ładunkami dynamitu.

W czwartek o godz. 10,30 przed południem robotnicy Nowicki ze Szczepanowa i Najsztub z Barcina specjalnemi wiertarkami elektrycznemi wiercili otwory w bryłach kamiennych, w które później ładuje się dynamit. W trakcie tej pracy świder Nowickiego natknął się na ładunek dynamitu i nastąpiła straszna eksplozja. Obaj robotnicy zostali ciężko ranieni. Przewieziono ich niezwłocznie do szpitala, gdzie Nowicki walczy ze śmiercią.

Kto ponosi winę strasznego wypadku, wykaże niewątpliwie śledztwo.

Koła wagonu odcięły jej obie nogi

Inowrocław. (c) Okropny wypadek zdarzył się na torze kolejki cukrowej Markowice—Mątwy. W zamiarze kradzieży udała się w pobliżu toru 21-letnia Cecylja Stawicka z Niemojewka. Stawicka wskoczyła na wagon celem zrzucenia buraków. W pewnej chwili, widocznie pod wpływem szarpnięcia lokomotywy, zsunęła się tak nieopatrznie, że dostała się pod koła wagonu, które jej rozszarpały i ucięły obie nogi po same uda. Jedną z nóg znaleziono w odległości kilkuset metrów od miejsca tragicznego wypadku.

Stawicką w stanie nieprzytomnym i beznadziejnym odstawiono do szpitala powiatowego w Inowrocławiu. Zajście to wywołało u matki młodocianej Stawickiej takie przygnębienie, iż usiłowała popełnić samobójstwo.

Echa wypadku pod Miedzychodem

Międzychód (mw) Donosiliśmy już o strasznym wypadku samochodowym, jaki wydarzył się na szosie pod Kamionną, którego ofiarą padł 9-letni Franciszek Walkowiak. Zdjęcie przedstawia matkę nieszczęśliwego chłopca, p. Walkowiakową z Pniew, nad zwłokami synka, oraz na dalszym planie samochód z meblami, który najechał na wóz Jana Grzebiety ze Skrzydlewa, który również przeprowadzał się do Międzychodu. Na miejsce wypadku przybyła komisja sądowo - lekarska i policja, która osadziła w areszcie szofera samochodu, Marcina Pawlika. Pogrzeb nieszczęśliwego chłopca odbył się w ub. piątek.

Szczegóły katastrofy sikawki strażackiej

W sprawie katastrofy pod Cielmicami nasz korespondent borecki (pb) donosi nam co następuje:

W zabudowaniach wdowy Grzeszczakowej w Bruczkowie zapaliła się obora i spłonęła doszczętnie. Pożar powstał prawdopodobnie wskutek nieostrożnego obchodzenia się ze światłem.

Na wieść o pożarze zaalarmowano do ognia ochodnicze straże ogniowe. Zdala widoczna łuna pożaru zmuszała do pośpiechu. Sikawka z Boru Siedmiorogów, na szosie wiodącej z Borku do Koźmina, na skrzyżowaniu dróg pomiędzy Leonowem a Cielmicami, zderzyła się z autobusem, zdążającym w kierunku Krotoszyna. Autobus firmy Szczepański został nieznacznie uszkodzony przez rozbicie szyby. Sikawka natomiast została rozbita całkowicie, poranieniu uległo 4-ch strażaków.

Trudno narazie ustalić, kto zawinił. Na tragicznej krzyżówce dróg stoi budynek t. zw. szlaban szosowy, który zasłaniał kierowcy autobusu widok zbliżającej się sikawki. Sytuacja dla kierowcy była tem trudniejsza, gdyż nieoświetlona sikawka wyjeżdżała z bocznej drogi. Co najwyżej zbliżający się autobus mógł był zauważyć woźnica sikawki.

Zamknięcie obornickiej bekoniarni

Oborniki. (St. O.) Niepokojąca wiadomość o projekcie pozbawienia kontyngentu obornickiej bekoniarni, której właścicielem jest firma Jac Vos z Holandji, ziściła się wcześniej, aniżeli się tego spodziewano. Pierwotnie bowiem utrzymywano, że zniesienie nastąpi dopiero z nowym rokiem, tymczasem bekoniarnię już zamknięto. Kilkudziesięciu pracowników znalazło się bez pracy.

Zniesienie bekoniarni odbije się przedewszystkiem na ubogiej ludności miasta i okolicy, niemniej odczują dotkliwie brak tego zakładu przemysłowego rolnicy tutejszego, jak i sąsiednich powiatów, którzy, dostarczając bekony, tym sposobem łatali nieraz swoje dziurawe budżety. Wprawdzie firma Vos czyni zabiegi o przywrócenie kontyngentu tembardziej, że kontrakt, zawarty z miastem, upływa dopiero za 4 lata. Niewiadomo jednak narazie, jaki obrót weźmie sprawa.

Porozumienie Niemca z Żydem

Gniezno. (Tel. wł.) Niemiec Alfred Soschinski z Gniezna, który był właścicielem jednej z najpiękniejszych kamienic w Gnieźnie, Chrobrego, róg Łubińskiego, postanowił wywędrować do „Vaterlandu", lecz na przeszkodzie była kamienica, którą nie chciał za żadną cenę odstąpić Polakowi. Soschinski znalazł pewnego Żyda Kohna z miasta Łodzi, który miał kamienicę w Berlinie. Pomiędzy nimi, z uwagi na przeszkody dewizowe, nastąpiła zamiana kamienic z tem zastrzeżeniem, skoro transakcja dojdzie do skutku, że Żyd Kohn musi niezwłocznie odstąpić kamienicę bankowi niemieckiemu Spar- und Darlehnskasse w Gnieźnie, co nastąpiło w tym tygodniu.

W ten sposób już druga kamienica przy ul. Chrobrego przechodzi na własność odnośnego banku.

„PALAIS DE DANCE" W NOWEJ, PIĘKNEJ SZACIE

W tych dniach, po dłuższej przerwie, spowodowanej przebudową, nastąpiło otwarcie lokalu rozrywkowego „Palais de Dance". Odnowiony przybytek zabawy olśniewa widza pomysłowością i dobrym gustem w wykonaniu wnętrz i bogactwem różnokolorowych świateł.

Przebudowy lokalu dokonano z około 100-tysięcznym nakładem kosztów. Architekt Marjan Latosiński powiększył lokal przez znaczne pogłębienie głównej sali i usunięcie kilku filarów, a dzięki wykorzystaniu piwnic znalazł pomieszczenie dla garderoby dla publiczności, szatni dla artystów, urządzenia wentylacyjnego, instalacyj świetlnych itd.

W odnowionem „Palais" zwraca przedewszystkiem uwagę główna sala, obramowana miłem dla oczu światłem z rurek wolframowych i neonowych w kolorze żółtym, niebieskim, mleczno-białym, czerwonym i zielonym. Zastosowanie instalacji świetlnej z oporem, umożliwia dowolne zestawienie barw, gasnących powoli i nastrojowo, względnie też wzrastających na sile do maksimum siły oświetleniowej. W sali głównej, na podwyższeniu, biegną wkoło loże z wygodnemi krzesłami i fotelikami. Posadzki są z barwnej gumy, inkrustowanej w różne desenie. Bardzo piękny pod względem architektonicznym jest bar, nazwany „seledynowym". Zastosowano tam na okrągłym plafonie bardzo bogatą dekorację świetlną. Wszystkie części metalowe mebli, jak i armatur wentylatorów i lamp są chromowane.

Za największą zaletę odnowionego lokalu rozrywkowego uważać należy ultranowoczesną aparaturę wentylacyjną, dzięki której dokonuje się w ciągu godziny czterokrotnej zmiany i oczyszczenia powietrza, które filtruje się w zbiorniku z oliwą, chłodzi, względnie rozgrzewa, zależnie od potrzeby, i wtłacza do wnętrza lokalu. Wszystko to odbywa się bez szumu i warkotu motorów. Jedynie żarząca przy bufecie lampka sygnalizacyjna wskazuje na to, że instalacja wentylacyjna jest w ruchu. W całym lokalu rozmieszczono aparaturę dźwiękową, przy pomocy której rozprzestrzenia się równomiernie dźwięki muzyki orkiestry, obecnie zespołu Wojciechowskiego, grającej na estradzie.

Całość dokonanej przebudowy jest bardzo pięknem dziełem poznańskich firm przemysłowych i rzemieślniczych. Przy pracach tych znalazły zatrudnienie dziesiątki rąk. Dodać jeszcze należy, że właścicielami tak pięknie prezentującego się lokalu są: p. Szylkowa i p. Dąbrowski. (kl)

Bronchinol

bardzo skuteczny środek, przeciwko cierpieniom dróg oddechowych jak: katar oskrzeli i płuc, kaszel, koklusz, zaflegmienie itp. Nazwa zastrz.

Król. Uprzyw. Apteka

„POD BIAŁYM ORŁEM"

Zał. r. 1564. K. Skarżyński. Poznań, St. Rynek 41.

Tel. nr. 12-01 i 58-43.

Pg 7437-42.95

CO MÓWIĄ NAZWY ULIC W POZNANIU

Józef z Dzwonowa Łodzia Rogaliński, doktór teologji i obojga praw, sławny ma-

tematyk i fizyk, urodził się dn. 20 listopada 1728 r. w Jurkowie, pow. kościańskiego, z ojca Antoniego, dziedzica kilku dóbr, sędziego ziemskiego wschowskiego, starosty nakielskiego i z matki Heleny z Rogalińskich jako trzeci z czterech braci. O młodości jego nie wiele nam wiadomo. Do szkół uczęszczał prawdopodobnie u ojców Jezuitów w Poznaniu. W r. 1746 wstąpił do nowicjatu Jezuitów w Krakowie, gdzie po trzech latach złożył śluby zakonne. Po studjach filozoficznych w kraju, był do r. 1754 nauczycielem w kolegjach jezuickich w Brześciu Litewskim, Toruniu i Kaliszu. Po dalszych studjach matematyczno - przyrodniczych w Paryżu oraz teologicznych i prawniczych w Rzymie, powrócił, wyświęcony na kapłana, w r. 1762 do kraju, gdzie wykładał w kolegjum jezuickiem w Poznaniu fizykę eksperymentalną. Był zdolnym i gorliwym nauczycielem, a odznaczając się niezrównaną jasnością wykładu, urządzał raz na tydzień bezpłatne popularne odczyty publiczne, na których najchętniej widywał rzemieślników, a do których poziomu świetnie umiał zastosować swe prelekcje. Zarządzał ks. Rogaliński ponadto obserwatorjum poznańskiem i muzeum fizyczno - matematycznem przy kolegjum jezuickiem, których zbiory, maszyny, urządzenia i narzędzia kompletował własnym i rodziny swej sumptem. W uznaniu swej pracy na około szerzenia kultury i oświaty został przez króla Stanisława Augusta odznaczony drogocennym pierścieniem i orderem św. Stanisława. Po zniesieniu zgromadzenia w r. 1773 był przez niejakiś czas rektorem akademji Wielkopolskiej i wizytatorem szkół Wielkopolskich, poczem został proboszczem wschowskim, a następnie dziekanem katedralnym poznańskim.

Ks. Józef Rogaliński

Głównem jego dziełem jest: „Doświadczenia skutków rzeczy zmysłu podpadających". Obszerne to dzieło, którego tom czwarty na blisko 600 stronach zawiera: „Prawidła całej sztuki wojennej", jest pierwszem w Polsce, które traktuje fizykę w języku polskim. Dalszą jego zasługą jest wzbogacenie języka ojczystego o wiele nowych wyrażeń fachowych. Wydał poza tem: „O sztuce budowniczej", „O dziwnych bursztynowania skutkach", — kazania, mowy, tablice astronomiczne i in.

Umarł w pierwszych dniach listopada (biografje jego podają cztery różne daty śmierci jego, pomiędzy 2 i 6 listop.) 1802 r. w Poznaniu. — Sto lat później wdzięczni ziomkowie, w uznaniu zasług ks. Rogalińskiego, ufundowali ku jego czci marmurową tablicę pamiątkową z popiersiem, odlanem w bronzie, wmurowaną w środkową nawę kościoła farnego w Poznaniu, na lewo od głównego wejścia. Tablica głosi m. in., że był „autorem dzieł naukowych w języku polskim i popularyzatorem nauk".

Ul. księdza Rogalińskiego na Łazarzu łączy ul. Błażeja Winklera z Aleją Hetmańską. (pt)

Składki i pokwitowania

W administracji pisma naszego złożono w dalszym ciągu:

Na „Caritas", okr. pozn.: N. N. 5,—, razem z poprzednio pokwitowanemi 70,25 zł.

Na L. O. P. P.: N. N. 10,—, razem z poprzednio pokwitowanemi 11,— zł.

Na Fundusz Obrony Morskiej: N. N. 10,—, razem z poprzednio pokwitowanemi 61,20 zł.

Na Towarzystwo pomocy dla inteligencji: Drowa M. D. 5,—, razem z poprzednio pokwitowanemi 17,50 zł.

Na pomnik Serca Jezusowego: M. P. z podziękowaniem za doznane łaski, z gorącą prośbą o dalszą pomoc 2,— zł.

Na fundusz wdów i sierot po dziennikarzach: Edmund Szwedziński ku uczczeniu nieodżałowanej pamięci Bohdana Jarochowskiego 10,—, razem z poprzednio pokwitowanemi 212,— zł.

Na rodzinę po ś. p. Wieśniaku w Przytyku: Dnia 4 listopada br. przekazaliśmy na ręce ks. proboszcza Piotra Dembowskiego, wieś Wrzos, poczta Przytyk, 125.44 zł.

Dla bezrobotnych miasta Poznania: Dnia 4 listopada br. przekazaliśmy Miejsk. Komitetowi do spraw bezrobocia w Poznaniu 119,— zł.

Regulamin wyborczy do rad miejskich

Wstęp

Przy ostatnich ogólnych wyborach do rad miejskich, przeprowadzonych z końcem roku 1933, obowiązywał osobny regulamin wyborczy, wydany dla województw zachodnich (rozporządzenie z 9. 10. 1933 — Dz. Ustaw poz. 578). Obecnie obowiązuje nowy regulamin wyborczy, wydany dla obszaru całego państwa rozporządzeniem min. spr. wewn. z 30 marca 1934 — Dz. Ustaw nr. 28 poz. 259.

Regulamin ten niewiele różni się od dawnego. Są jednak zmiany, a najważniejsze z nich są następujące:

Kandydować wolno tylko z jednej listy i w jednym tylko okręgu wyborczym.

Nie mogą kandydować na radnych przewodniczący i członkowie głównej komisji wyborczej, oraz ich zastępcy na obszarze całego miasta, a komisyj okręgowych i obwodowych w danym okręgu wyborczym.

Niema już obecnie prawa rezerwowania tego samego numeru listy kandydatów, zgłoszonej w jednym okręgu także dla innych okręgów (odnośne postanowienie regulaminu opuszczono w § 18).

Przewodniczący komisji głównej ma prawo badać własnoręczność podpisów na listach kandydatów i w tym celu wzywać do siebie wyborców podpisanych na listach.

Nowy regulamin wyraźnie mówi, że mężowie zaufania mogą być obecni przy sprawdzaniu urny, głosowaniu, obliczaniu i ustalaniu wyników głosowania.

Pozatem terminy poszczególnych czynności wyborczych zostały znacznie przedłużone rozporządzeniem Min. Spr. Wewn. z 28 maja 1936 — Dz. Ustaw nr. 45 poz. 391.

Dla użytku wyborców podajemy w przejrzystem streszczeniu wszystkie postanowienia ustawy samorządowej, oraz regulamin wyborczy o wyborach do rad miejskich.

Prawa wyborcze

Prawa wyborcze do rad miejskich opierają się (taksamo jak do rad powiatowych, gmin wiejskich i gromad) na art. 3 do 9 ustawy samorządowej z 23. 5. 1933 r. o zmianie ustroju samorządowego (Dz. Ustaw nr. 35 poz. 294 oraz rozp. wyk. z 9. 10. 1933 poz. 577).

Prawo wybierania (czynne) zależne jest od ukończenia 24 roku życia i jednorocznego zamieszkania na obszarze danego związku samorządowego (licząc od dnia zarządzenia wyborów, t. j. obecnie w Poznaniu od 26. 9. 1936), oraz ponadto od posiadania prawa wybierania do Sejmu. Warunek jednorocznego zamieszkania nie dotyczy właścicieli lub posiadaczy nieruchomości na obszarze danego związku samorządowego, czynnych funkcjonarjuszów państwa, samorządu terytorjalnego i gospodarczego (bez względu na charakter służbowy np. kontraktowy), oraz przedsiębiorstw państwowych i samorządowych, jak i komunalnych kas oszczędności; dalej — duchowieństwa, zawodowych wojskowych, oraz członków rodzin tych osób. Osoby te mają prawo wybierania, bez warunku jednorocznego zamieszkania, o ile tylko zamieszkiwały na obszarze danego związku samorządowego przed dniem zarządzenia wyborów. Emeryci jednak nie mają tego przywileju; muszą mieć jednoroczne zamieszkanie. Zawodowi wojskowi mają prawo wybierania do organów samorządowych; wybierani nie mogą być; niezawodowi wojskowi służby czynnej nie mają żadnych praw wyborczych.

Prawo wybierania, a temsamem i wybieralności zawieszone jest od wszczęcia śledztwa o zbrodnie, za które w myśl art. 47 § 1 kodeksu karnego można orzec utratę praw publicznych i obywatelskich praw honorowych.

Prawo wybieralności (bierne) zależne jest oprócz tych samych powyższych warunków nadto od ukończenia 30 roku życia i władania językiem polskim w słowie i piśmie.

W skład rady miejskiej i zarządu nie mogą wchodzić: czynni wojskowi, funkcjonarjusze powiatowych i wojewódzkich władz administracji ogólnej, powiatowych związków samorządowych, funkcjonarjusze policji państwowej i straży granicznej.

Kto wyraził zgodę na postawienie swojej kandydatury do organu ustrojowego na bezpłatne stanowisko, obowiązany jest przyjąć mandat. Złożenie mandatu przed upływem kadencji dozwolone jest tylko z powodów w ustawie wyliczonych.

W razie bezprawnego odmówienia przyjęcia mandatu lub złożenia go bez ustawowego zwolnienia, można nałożyć na winnego jednorazowe świadczenie w wysokości 10 do 1000 zł na korzyść danego związku samorządowego.

System wyborczy

(Art. 39—40 ustawy samorządowej)

Wybory są powszechne, równe, tajne, bezpośrednie i stosunkowe. Wybiera się radnych w okręgach wyborczych, które ustalają rządowe władze administracji ogólnej (dla m. Poznania wojewoda) z liczbą mandatów na nie przypadającą — zależnie od liczby mieszkańców. Na poszczególny okręg nie może przypadać mniej niż 3 mandaty. Okręgi wyborcze dzielą się w razie potrzeby na obwody głosowania. Zgłasza się listy kandydatów, lecz głosuje się nietylko na listy, ale także na poszczególne nazwiska, wymienione na jednej (i tejsamej) ze zgłoszonych list. Liczba kandydatów na listach nie może przekraczać 3-krotnej liczby mandatów. Każdy wyborca ma tyle głosów, ile mandatów przypada na dany okręg wyborczy i może te głosy rozdzielić między poszczególnych kandydatów w stosunku dowolnym, t. j. oddać je nawet wszystkie na rzecz jednego kandydata albo na kilku po jednym głosie lub więcej.

Po głosowaniu najpierw następuje podział mandatów między listy. W tym celu oblicza się sumy ważnych kart wyborczych, złożonych na poszczególne listy i dzieli się je przez 2, 3 itd. (systemem de Hondta), aż idąc w dół ku niższym cyfrom skończy się liczba mandatów przypadających na dany okręg wyborczy. Ile takich wyższych cyfr uzyskała dana lista, tyle otrzymuje mandatów (patrz niżej przykłady).

Potem dopiero mandaty, przypadające na poszczególne listy, przyznaje się kandydatom z poszczególnych list według kolejnej, względnej większości ważnych głosów, jaką odnośni kandydaci otrzymali. Jeśli na listę przypada więcej niż jeden mandat, a kandydat na pierwszem miejscu nie uzyskał mandatu, dopisuje się mu nadwyżkę głosów, otrzymanych przez innych kandydatów ponad t. zw. iloraz wyborczy (otrzymany przez podzielenie ogólnej liczby głosów, jakie padły na daną listę przez liczbę mandatów, zdobytych przez tę listę). Kandydat na pierwszem miejscu otrzymuje też mandat przed innymi o równej ilości głosów. W razie równości głosów przy innych kandydatach rozstrzyga los. Taksamo rozstrzyga los między listami, jeśli na nie przypadnie równa ilość kart wyborczych.

Zastępcami radnych są ci, którzy z danej listy otrzymali po osobach, wybranych radnymi, z kolei największą liczbę głosów.

Szczegółowe przepisy wyborcze zawarte są w nowym regulaminie wyborczym wydanym przez ministerstwo spraw wewnętrznych w r. 1934. (Rozp. z 30. 3. 1934 — Dz. Ustaw Nr. 29 poz. 259 — zmienione co do terminów czynności wyborczych rozporządzeniem z 28. 5. 1936 — Dz. Ust. Nr. 45 poz. 331).

Zarządzenie wyborów

Dniem zarządzenia wyborów w Poznaniu jest 26 września. Od tego terminu liczą się wszystkie terminy, ustalone w regulaminie wyborczym. Terminy te muszą być zachowane pod rygorem nieważności wyborów.

Ogłoszenie wyborów

Dnia 30 października 1936 r. ogłosiła główna komisja wyborcza:

1) podział miasta na okręgi wyborcze i obwody głosowania;

2) liczbę radnych przypadających na okręgi wyborcze;

3) skład komisyj wyborczych (głównej, okręgowych i obwodowych), ich lokale i godziny urzędowania;

4) termin i miejsce wyłożenia spisu wyborców oraz wnoszenia reklamacyj;

5) termin zgłaszania list kandydatów i liczbę wyborców potrzebną do zgłoszenia tych list.

Okręgi i obwody

Na każdy okręg wyborczy przypada ustalona liczba radnych. Okręgi wyborcze podzielone są na obwody głosowania. Stosownie do tego ustanowione są komisje wyborcze: główna, okręgowe i obwodowe.

Listy kandydatów

Listy kandydatów zgłasza się osobno na każdy okręg wyborczy i w każdym z nich otrzymują one osobne numery. Wnosi się jednak listy kandydatów do głównej komisji wyborczej.

Kandydować można tylko w jednym okręgu wyborczym i tylko z jednej listy. Można jednak zgłaszać na listy kandydatów osoby, mieszkające w innym okręgu wyborczym.

Nie wolno kandydować na radnych ani zastępców członkom komisji głównej i zastępcom w całem mieście, a członkom komisyj okręgowej i obwodowej w danym okręgu wyborczym.

Listy kandydatów wnosić można najpóźniej do 1 grudna 1936 r.

I. Lista zawierać winna:

1) Nazwę listy. Regulamin tego wyraźnie nie przepisuje, ale wspomina o tem § 26 i § 33 regulaminu. Zaleca się koniecznie nazwę listy oznaczyć, tembardziej, że listy tego samego ugrupowania mogą mieć w poszczególnych okręgach inne numery.

2) Numer okręgu wyborczego.

3) Imię, nazwisko, wiek i dokładny adres zamieszkania kandydatów.

Kandydaci winni być oznaczeni kolejnemi numerami.

II. Do każdej listy winno być załączone oświadczenie każdego kandydata następującej treści: „Zgadzam się na zgłoszenie mojej kandydatury na liście pod nazwą ..... w okręgu wyborczym nr. .... Posiadam prawo wybieralności na radnego miasta ..... i zapoznałem się z treścią art. 6, 8 i 9 ustawy o częściowej zmianie ustroju samorządu terytorjalnego z 23. 3. 1933". Data — własnoręczny podpis nazwiskiem i imieniem.

III. Lista winna być podpisana conajmniej przez 1/50 część liczby wszystkich uprawnionych do głosowania wyborców danego okręgu wyborczego z wymienieniem adresów ich mieszkań. Ta potrzebna liczba wyborców jest podana dla każdego okręgu w ogłoszeniu wyborów przez komisję główną. Liczba 300 podpisów w każdym wypadku jest wystarczająca. Każdy wyborca może podpisać tylko jedną listę. Podpisani mogą cofnąć swój podpis na liście najpóźniej do 14 grudnia (ostatni dzień składania list).

IV. Pełnomocnika listy, upoważnionego do porozumiewania się z komisją wyborczą i jego zastępcę można wymienić osobno pod listą kandydatów (przed podpisami). Jeżeli nie będą wymienieni, uważa się za pełnomocnika i zastępcę dwu pierwszych wyborców podpisanych na liście.

Na żądanie pełnomocnika wydaje przewodniczący komisji głównej pisemne poświadczenie zgłoszenia listy i złożenia oświadczeń kandydatów.

Numeracja list odbywa się dla każdego okręgu oddzielnie, według kolejności zgłoszenia.

W nowym regulaminie skreślono poprzednio obowiązujący przepis, że numer listy, otrzymany w jednym okręgu, można zarezerwować dla list tego samego ugrupowania w innych okręgach. Tembardziej zatem ważna się staje nazwa listy.

Przewodniczący komisji głównej bada listy i winien o brakach ich zawiadomić pełnomocnika najpóźniej do 8 grudnia, a ten winien je usunąć najpóźniej do 14 grudnia rb. Przewodniczący ma prawo **badać własnoręczność podpisów i w tym celu wezwać wyborców do stawienia się**, a gdy się nie stawią, uznać ich podpisy za nieważne.

Komisje wyborcze

Są trzy komisje wyborcze: główna, okręgowa i obwodowa.

Komisja obwodowa prowadzi tylko głosowanie i obliczenie wyniku głosowania. Załatwianie reklamacyj należy już do okręgowej. Główna komisja zaś wydaje obwieszczenia, ogłasza wybory i wynik ich, przyjmuje i bada listy kandydatów oraz przyjmuje protesty przeciw wyborom.

MÓWIĄ, że
CZEKOLADA WEDLA
jest dobra;
my się staramy, żeby była coraz lepsza.
Pg 7903-62,562
E. WEDEL

Główna i okręgowa komisja składa się z mianowanych przez wojewodę przewodniczących i ich zastępców oraz z 4 członków i tyluż zastępców, z których po 2 mianuje wojewoda, a po 2 powołuje prezydent miasta. Obwodową komisję — w składzie takim samym — powołuje w całości główna komisja.

Do powzięcia uchwał konieczna jest obecność przewodniczącego i 2 członków, przyczem zastępcy biorą udział tylko w zastępstwie członka, którego zastępują. Uchwały zapadają większością głosów; w razie równości głosów rozstrzyga głos przewodniczącego. Członkowie komisyj nie pobierają wynagrodzenia, chyba gdyby ponosili przy sprawowaniu swych funkcyj dotkliwy uszczerbek w zarobku dziennym.

Przeciw decyzjom komisyj w żadnych sprawach nie przysługuje stronom odwołanie. Decyzje te można tylko zaskarżyć w protestach przeciw wyborom.

Spisy wyborcze

Wyłożono je do przejrzenia przez 10 dni w lokalach komisyj okręgowych najpóźniej od 6 listopada do 15 listopada r. b.

Spisy sporządza się w zasadzie według rejestru mieszkańców. O wpisaniu rozstrzyga rzeczywiste zamieszkanie, o ile wyborca jest zapisany w rejestrze lub ma prawo być w nim zapisany. Komisje obwodowe oraz okręgowe otrzymają najpóźniej do 4 listopada r. b. po 2 egzemplarze spisów wyborczych.

Reklamacje wolno wnosić w ciągu całego 10-dniowego okresu wyłożenia spisów wyborczych — do komisji okręgowej.

Reklamacje może wnosić każdy mieszkaniec z powodu pominięcia siebie lub innego wyborcy, lub z powodu nieprawnego wpisania kogoś. Reklamacje wnosi się pisemnie lub ustnie do protokółu z przedłożeniem dowodów. Reklamacje z powodu pominięcia powinny być załatwiane bez zwłocznie, a najpóźniej do 25 listopada. O reklamacji przeciw wpisaniu winna komisja najpóźniej dnia następnego zawiadomić wpisanego, a ten winien wnieść swoją obronę najpóźniej do 20 listopada. O decyzji winna go komisja uwiadomić najpóźniej do 25 listopada.

Wybór bez głosowania

Następuje to wtedy, gdy w danym okręgu wyborczym zgłoszona została tylko jedna lista kandydatów, co najmniej z liczbą kandydatów dwa razy większą od listy mandatów.

Głosowanie

Odbędzie się w Poznaniu 20 grudnia 1936 r. od godz. 9 do 19. Po godzinie 19 mogą oddać głos tylko ci, którzy w chwili zarządzenia zamknięcia głosowania znajdowali się już w lokalu wyborczym. Przez cały ten czas w lokalu wyborczym muszą być obecni przewodniczący komisji (zastępca) i najmniej 2 członków (zastępcy). Wyjątkowo przewodniczący może się zastąpić 3-cim członkiem komisji.

Mężowie zaufania mają prawo przebywać w lokalu wyborczym, a

mianowicie być obecni **przy sprawdzaniu urny wyborczej, głosowaniu, obliczaniu i ustalaniu wyników głosowania.** Muszą się oni wykazać imiennem pismem delegacyjnem, wydanem przez pełnomocnika listy i posiadać prawo wybierania w danem mieście (niekoniecznie w danym okręgu wyborczym).

W lokalu wyborczym i w promieniu 100 metrów nie wolno rozdawać kart wyborczych, wygłaszać przemówień, ani agitować. Odnosi się to i do mężów zaufania, których przewodniczący może kazać usunąć w razie niestosownego zachowania się. Komisjom wyborczym mogą być dodane posterunki policyjne.

Po sprawdzeniu, że urna wyborcza jest próżna, nie wolno jej otwierać aż do ukończenia głosowania.

Karty głosowania muszą być koloru wyraźnie białego, a treść ich może być pisana lub odbita mechanicznie. Wyborca ma tyle głosów, ile mandatów przypada na dany okręg wyborczy i winien wypisać na karcie tyle nazwisk, ile jest tych kandydatów. Jeśli na jednego kandydata chce oddać więcej, niż jeden głos, wypisuje jego nazwisko tyle razy, ile chce mu dać głosów. Niektóre nazwiska (czy drukowane, czy wypisane na liście) wyborca może skreślić i wypisać inne.

Karta winna zawierać numer „ewentualnie" nazwę listy i **nazwiska kandydatów. Sam brak numeru lub nazwy nie powoduje nieważności karty, o ile wypisano nazwisko przynajmniej jednego ważnie uznanego kandydata, a jeżeli wypisano więcej nazwisk, gdy wszyscy wpisani kandydaci pochodzą z jednej listy.**

Kartę wkłada wyborca do koperty otrzymanej od przewodniczącego komisji. Koperty te są ostemplowane pieczęcią zarządu miejskiego — jednakowej barwy i formatu bez żadnego oprócz stempla znaku odróżniającego. Następnie wyborca oddaje kartę w kopercie przewodniczącemu komisji, który ją wrzuca do urny. Jednocześnie członkowie komisji notują oddanie głosu w dwu egzemplarzach spisu. Komisja może żądać stwierdzenia tożsamości wyborcy; jeśli nie ma on dowodu osobistego, może powołać się na dwóch wiarogodnych świadków, znanych członkom komisji.

Stwierdzenie wyników

Odbywa się ono zaraz po zamknięciu głosowania. Przewodniczący otwiera urnę, liczy koperty i ustala na podstawie notatek w spisie wyborców liczbę głosujących. Następnie otwiera koperty, wyjmuje karty i odczytuje z nich numer listy i nazwiska kandydatów, a każdy z dwu członków komisji zaznacza to w 2 listach obliczenia, jednej na karty, oddane na poszczególne listy, drugiej na głosy, oddane na poszczególnych kandydatów.

Nieważne są karty: 1) włożone do kopert bez stempli; 2) innego koloru, niż biały; 3) niewypełnione lub nieczytelne (całe karty nieczytelne, a nie tylko co do poszczególnych nazwisk, bo nieczytelne nazwiska skreśla się); 4) karty bez numeru i nazwy listy i jeśli wypisano nazwiska kandydatów z różnych list (jeżeli podano numer lub nazwę listy, uznanej dla danego okręgu wyborczego, wtedy karta jest ważna, a skreśla się tylko nazwiska kandydatów z innych list; karty z numerami czy nazwiskami list z innych okręgów oczywiście są zawsze nieważnet; 5) karty bez podania numeru lub nazwy listy, jeśli nie wypisano ani jednego nazwiska z uznanych w tym okręgu list kandydatów.

Wszelkie nadliczbowe nazwiska skreśla się z końca. Tak samo skreśla się nazwiska nie figurujące na żadnej z ważnie zgłoszonych list. Nie powodują one same przez się nieważności karty (o ile są podane numer lub nazwa listy albo nazwiska kandydatów ważnych z tej samej listy). Skreśla się też nazwiska nie ustalające niewątpliwie osoby kandydatów. Jeśli nie podano imienia, głos jest ważny, gdy niema kandydata o tem samem nazwisku na tej samej liście. Błędy w pisowni nie powodują nieważności.

Po sporządzeniu szczegółowego protokółu z 6 zestawieniami, akta wyborcze przesyła się do komisji okręgowej, która sporządza protokóły i obliczenia, prostuje je i może uchylić decyzje komisyj obwodowych o ważności kart lub głosów. Poczem komisja okręgowa zestawia wynik głosowania w całym okręgu i przeprowadza podział mandatów w sposób — jak wyżej opisano. Przykłady obliczeń są podane w regulaminie wyborczym.

Przykład obliczenia

Okręg wyborczy nr. 3 — 7 mandatów. Na liście umieścić można najwyżej (7×3 =) 21 nazwisk kandydatów. Każdy wyborca ma 7 głosów.

Wynik głosowania na poszczególne listy:

Lista 1	— kart ważnych 300	— głosów ważnych	2100
Lista 2	— kart ważnych 500	— głosów ważnych	3300
Lista 3	— kart ważnych 1000	— głosów ważnych	6900
	razem 1820		12 300

Rozdział mandatów między listy:

Lista:	1	2	3
Ważnych kart głosowania:	**300**	**520**	**1000**
	150	**260**	**500**
	100	173⅓	**333⅓**
	75	130	**250**

A zatem według najwyższych liczb głosów przypada na listę 1-szą — 1 mandat, na listę 2-gą — 2 mandaty, na listę 3-cią — 4 mandaty.

Lista 1. Umieszczono na liście tylko 5 kandydatów. Oddano ważnych głosów na poszczególne nazwiska:

A B C D E
800 350 **900** — 50 = 2100

Mandat 1. Wybrany: C. Zastępca radnego A (względna większość).

Lista 2. Umieszczono na liście tylko 7 nazwisk:

A B C D E F G
500 1800 550 180 100 120 50 — 3300
+150 —150
650 1650

Głosów razem 3300: 2 mandaty = 1650 (iloraz wyborczy). Dopisuje się pierwszemu kandydatowi A. nadwyżkę od kandydata B. 1800 — 1650 = 150.

Mandatów 2. Wybrani B. i A. Zastępcy C. i D. (z kolei największa ilość głosów).

Lista 3. Umieszczono na liście nazwisk kandydatów 16.

A B C D E F G H—P.
980 1000 1000 980 980 980 980 = 6900.

(Tu każdy wyborca oddał po jednym głosie na każdego z 7 pierwszych kandydatów, różnica pochodzi tylko z 4 unieważnionych głosów.)

Mandatów 4. Wybrani na radnych B. i C. (największa ilość głosów) oraz A. (przy równej ilości głosów jako umieszczony na pierwszem miejscu). Co do czwartego mandatu nastąpi wobec równości głosów losowanie między D., E., F .i G. Jeżeli los padnie na F, wówczas ten będzie czwartym radnym. Zostaną wtedy zastępcami radnych: D., E., G. i H. (ostatni jako kolejny na liście, choć nie padł na niego ani jeden głos).

Ogłoszenie wyniku

Następnie wszystkie akta wyborcze przesyła się komisji głównej, która (termin nieoznaczony w regulaminie) zestawia dla całego miasta, według okręgów wyborczych, wyniki wyborów i ogłasza je plakatami.

Unieważnienie wyborów

Unieważnienie wyborów tak w całości, jak i wyboru poszczególnych radnych może nastąpić, jeśli stwierdzono „przekupstwa, fałsz lub jakikolwiek podstęp", lub jeśli wybory zostaną przeprowadzone niezgodnie z przepisami regulaminu — w obu wypadkach wtedy tylko, o ile to mogło wpłynąć na wynik wyborów.

Znamiennem jest, że:

1. Wybory mogą być unieważnione nietylko z powodu protestów, ale i **z urzędu.**
2. Unieważnienie w całości będzie dotyczyć wyborów **w poszczególnych okręgach wyborczych,** a nie w całem mieście.
3. Do wniesienia protestu trzeba, aby go zgłosiło co najmniej tylu wyborców, **ilu wymaganych jest do zgłoszenia listy kandydatów.**

Protesty wnosić można do głównej komisji wyborczej w ciągu **7 dni po dniu ogłoszenia wyniku wyborów.** Protest może się odnosić do całości wyborów, albo tylko do wyboru poszczególnego radnego. Wniesienie protestu **wstrzymuje ukonstytuowanie się nowowybranej rady miejskiej.**

O nieważności wyborów w Poznaniu orzeka wojewoda za zgodą izby wojewódzkiej. Termin, do którego władza ta winna wydać orzeczenie, nie jest ustalony przepisami. Przeciw orzeczeniu wojewody przysługuje skarga do Najwyższego Trybunału Administracyjnego. Skarga do N. T. A. nie wstrzymuje wykonania (art. 97 ustawy ustrojowej). Z tego wynika, że w razie uznania wyborów w całości za ważne przez wojewodę, nowa rada miejska się konstytuuje.

W razie unieważnienia wyboru poszczególnych radnych, wstępują na ich miejsce zastępcy.

W razie unieważnienia wyborów w całości, nowe wybory w danym okręgu zarządzone będą do 14-tu dni z temi samemi komisjami wyborczemi i na podstawie tych samych przepisów, o ile co do wpisania w nich wyborców nie będą wniesione indywidualne reklamacje w nowym okresie przedwyborczym.

ŻYCIE HARCERSKIE

Ze zjazdu starszych harcerzy

W niedzielę 25 bm. odbył się w Poznaniu zjazd kierowników pracy starszo-harcerskiej Chorągwi Wielkopolskiej. Obrady toczyły się pod znakiem wyszukania programu dla starszych harcerzy. Po zagajeniu Komendanta Chorągwi dha Balcerka, który nawoływał do zakończenia ciągnących się dyskusyj, a rozpoczęcia rzetelnej pracy, opartej na jakimś programie — główny referat wygłosił przybyły z Warszawy nowy kierownik referatu st. h. w Głównej Kwaterze dh. dr. Bar.

Zdaniem referenta trzeba wyjść raz z pod klosza i zacząć działać w społeczeństwie. Obowiązek „pracy realizacyjnej" (wyrażenie to, głośne swego czasu, wprowadziła niemiłej pamięci Straż Przednia, i odtąd słychać je często z ust kierowników harcerstwa) nałożył przecież na nas rząd, nadając Związkowi H. P. statut organizacji wyższej użyteczności, co jest niebywałym zaszczytem (a myśmy się przed nim tak bronili, a po narzuceniu go gwałtem — żałowaliśmy samodzielności harcerstwa, zależnego odtąd od uchwał zmieniających się ministrów do rozwiązania Z. H. P. włącznie!) Dziś jeszcze — stwierdza referent — nie jesteśmy do tej pracy przygotowani; i tu przedstawiciel G. K. gromił zrzeszenia st. h. i narzekał, że nie przysyłają sprawozdań i nie płacą pogłównego do władz centralnych. Trzebaby spróbować wszystkie kręgi st. h. (ostatnio wprowadzone przez dha Piskorskiego, poprzednika dha Bara na stanowisku referenta st. h. w G. K.) rozwiązać i założyć w poszczególnych środowiskach st. h. po jednej kuźnicy, do którejby należeli wszyscy st. harcerze w środowisku. To byłaby siła zorganizowana, zdolna wpływać na życie swego otoczenia. Narazie jednak, w pierwszym okresie niech dotychczasowe kręgi istnieją — dla tradycji i wspominków historycznych.

Co dalej robić, by nas było widać w budowaniu państwa? Pięć jest zagadnień generalnych starszego harcerstwa: 1) pogotowie żołnierskie do obrony kraju; 2) przebudowa gospodarcza kraju przez powiększenie ilości polskich warsztatów pracy; 3) zmniejszenie analfabetyzmu; 4) opieka nad organizacjami polskiemi zagranicą! 5) stworzenie ośrodka myśli społecznej w swem środowisku.

Każde zrzeszenie musi się zająć jednem z tych zagadnień. Do pracy należy też pociągnąć instruktorów i dawnych harcerzy, którzy brali udział w walkach o niepodległość; pozwolić im tworzyć koła dawnych harcerzy, choć nie przestrzegają całego prawa harcerskiego.

Na zakończenie referent w niedość wytłumaczony sposób podniósł głos do maximum swej wydajności i uderzając rękoma nader gwałtownie o pulpit, oznajmił zgromadzonym, że zauważył w rannych gazetach poznańskich atak na swoją osobę — i zapewniał uspokajająco, iż przyjechał tu z czystemi zamiarami, bo mu leży na sercu tylko sprawa starszego harcerstwa.

Ogólne uznanie zyskał referat p. Szeiba, który mówił o unaradawianiu handlu i przemysłu w Polsce i o działalności Związku Polskiego. Związek Polski w Poznaniu za pośrednictwem swych mężów zaufania zbiera dane z miast i miasteczek Polski środkowej i skierowuje do nich polskiego rzemieślnika i kupca z Wielkopolski. W ten sposób powstaje coraz więcej polskich placówek w Kaliszu, Kole, Kutnie, Kownie, Kielcach, Radomiu. Akcja ta stopniowo i planowo rozszerza się na wschód Polski. Te pierwsze składy i warsztaty polskie wyszkolą szereg fachowców, którzy będą dalej powiększać stan polskiego posiadania; dalej w miarę rozrostu składy będzie się rozszerzać na hurtownie i fabryki. Długa to droga do tworzenia polskiego przemysłu, ale konieczna przy obecnym naszym braku kapitałów. W tem odżydzaniu gospodarstwa naszego ma też swoją część do wykonania starsze harcerstwo.

Po południu odbył się ciekawy żywy dziennik pod redakcją dha T. Rady. Dobrze obmyślany program musiał zainteresować wszystkich swą różnorodnością, że wymieni się tylko artykuły: dha Jasińskiego — o Ameryce, dr. Młodziejowskiego — z Tatr, dha inż. Grzymałowskiego, popularnej „Foki" — z fiordów norweskich (szczególnie oklaskiwany za swą żywość), dha Wiśniewskiego — z Węgier (ze śpiewem oryginalnych pieśni węgierskich), dha Tomaszewskiego (redaktora „Harcerza") — o stosunkach st. h. do przyrody.

Można przypuszczać, że starsi harcerze, którzy przyjechali na zjazd z poza Poznania, nie żałowali swego przyjazdu.

W przyszłym „Życiu" omówi się zjazd st. h. nad Naroczą, który oświetli i uzupełni wywody dha dr. Bara.

Z innych zjazdów.

W tę samą niedzielę na zjeździe delegatów K. P. H. Okręgu Wlkp. ks. prof. Skaziński wygłosił referat p. t. „Harcerstwo a wyrobienie społeczne i kształcenie kultury indywidualnej". Poza tem w związku z przypadającym w przyszłym roku 25-leciem harcerstwa wlkp. postanowiono urządzić wszystkie obozy nad granicą niemiecką. Wniosek taki stawił już zresztą na ostatnim zjeździe Walnym Okręgu Wlkp. dh. km. O. Grzymałowski, domagając się, by Komendy Chorągwi dopilnowały urządzenia obozów letnich w 1936 roku przy naszej granicy zachodniej. Zjazd wniosek uchwalił, mały jednak procent drużyn obozował nad granicą niemiecką.

Tej samej również niedzieli na odprawie instruktorek Chorągwi Wlkp. mówił ks. prof. Krupik o religijnem wychowaniu harcerek. Odbyła się też dyskusja nad ciągle dziś dyskutowanym i podważanym X punktem prawa harcerskiego. Upoważniono komendantkę Chorągwi do wyrażenia ujemnej opinji instruktorek na wypadek jakiejkolwiek dyskusji o zmianie tego punktu.

Trzeci okres harcerstwa.

Październikowy nr. „Strażnicy harcerskiej", jedynego dziś niezależnego czasopisma harcerskiego — zamieszcza wstępny artykuł, charakteryzujący dzieje harcerstwa. Autor widzi w nich trzy okresy. Pierwszy — to przygotowywanie bojowników o niepodległość w drużynach, opartych ideowo i materjalnie o gniazda „Sokoła", a więc o czynnik obywatelski, gwarantujący niezależność ruchu harcerskiego od władz zaborczych. Okres drugi — to okres złączonych po wojnie światowej organizacyj harcerskich w Związek Harcerstwa Polskiego. Miał on wychowywać młodych Polaków na dzielnych członków swego narodu i swego państwa. Wychowanie miało być w duchu narodowym i katolickim. Od 1926 r. jednak zaczęło się zmieniać statut i założenia programowe Z. H. P., usunięto starych pracowników i kierowników harcerskich, a „ludzie nowi" dążyli do wprowadzenia mniejszości narodowych. Zakończyła się walka w dniu 8. IV. 1936. Odtąd zaczyna się trzeci okręg — od nadania Związkowi H. P. statutu rządowego, podnoszącego harcerstwo do wątpliwej godności organizacji wyższej użyteczności. Wyższa użyteczność objawia się opieką każdorazowego rządu i zupełną zależnością od niego. Autor przypuszcza, że w tym okresie harcerstwo będzie miało do wykonania szereg bezpośrednich zamierzeń rządowych.

Najciekawszem bodaj dziś zagadnieniem jest pytanie: kiedy wejdziemy wreszcie w czwarty okres — uniezależnienia ruchu harcerskiego od czynników przemijających, oczyszczenia z tendencyj antykatolickich, wychowania mocnego typu Polaka-katolika

DZIAŁ GOSPODARCZY

Nowy obraz monetarny świata

Jak wiadomo, siedem państw (Francja, Holandja, Szwajcarja, Czechosłowacja, Włochy, Grecja i Łotwa) dokonało ostatnio zabiegu dewaluacji wzgl. deprecjacji swego pieniądza. Co przy tem najbardziej charakterystyczne, to to, że żaden z tych krajów nie dokonał tego zabiegu w sposób identyczny! Każde państwo miało przy tem swoją własną koncepcję, swoją własną formułę dewaluacyjną. Jakże dzisiaj dalecy jesteśmy od tego harmonijnego obrazu, jakim była tabela walut przed kryzysem!

Znaleźliśmy w prasie zagranicznej doprowadzony do ostatniej chwili spis państw, zgrupowanych według systemów monetarnych. Oto jak on się przedstawia:

1) Belgja i Luksemburg są jedynemi państwami o walucie złotej, t. zn. że posiadają stały partytet (który w porównaniu z okresem przedkryzysowym jest niższy o 28 proc. w Belgji i 10 proc. w Luksemburgu), mają wolny wywóz złota i nie wprowadziły ograniczeń dewizowych.

2) Stany Zjednoczone Ameryki Północnej wprawdzie nie wprowadziły ograniczeń dewizowych, ale parytet dolara nie został dotychczas ostatecznie ustalony, chociaż faktycznie jest ustabilizowany na poziomie o 40,9 proc. niższym od przedkryzysowego.

3) Polska, Bułgarja, Węgry i Litwa utrzymują swoją walutę na przedkryzysowym parytecie, ale wprowadziły ograniczenia dewizowe. Osobne miejsce w tej grupie zajmują Niemcy, które poza oficjalną marką mają liczne marki „pomocnicze".

4) Anglja, Holandja, Japonja i większość państw bloku sterlingowego mają walutę „manipulacyjną" i zdeprecjonowaną. Kurs odnośnych walut nie jest ustalony. Mają odnośne państwa ogłoszone embargo na złoto, natomiast reglamentacja dewizowa, tam, gdzie istnieje, odznacza się dużym liberalizmem.

5) Francja i Szwajcarja ustaliły granice deprecjacji waluty, wytykając parytety krańcowe: najniższy — 25,19 proc. i najwyższy — 34,35 proc. w stosunku do parytetu z r. 1935. Faktyczny stopień dewaluacji — 29,8 proc. Podczas gdy Francja ogłosiła embargo na złoto, Szwajcarja tego nie uczyniła.

6) Włochy, Hiszpanja, Czechosłowacja i niemal cała reszta państw stosuje ostrą reglamentację dewizową, po uprzednio przeprowadzonej deprecjacji pieniądza.

Jak widzimy, obraz monetarny świata jest zupełnie chaotyczny. W tej jego mozaikowatości, t. zn. w doprowadzeniu do absurdu zabiegów nakręcania konjunktury przy pomocy manipulacyj walutowych, niejedni dopatrują się zapowiedzi bliskiego pokoju walutowego.

Może rozumowanie ich jest i słuszne. Rzeczywiście bowiem doszliśmy już do absurdu. Czas nawrócić do jakiego takiego uporządkowania stosunków monetarnych świata!

Krótkie informacje gospodarcze

— We wrześniu rb. magistrat m. Poznania wydał zezwoleń budowlanych na budowę budynków mieszkalnych w ogólnej wartości 2 760 720 zł rozmiarów 153 006 m. sz.

— Wszystkie cukrownie na Pomorzu rozpoczęły kampanję cukrowniczą, przyjmując do pracy znaczną ilość bezrobotnych.

— W dniach 5—8 grudnia rb. odbędzie się w Warszawie na Dynasach wielki pokaz drobiu, gołębi i królików, urządzony przez Warsz. Tow. Hodowli Drobiu i Gołębi. Zgłoszenia wystawców przyjmowane sa do dnia 21 listopada 1936 r.

— Na kopalni „Bielszowice", należącej do „Skarbofermu" uruchomiono nowy szyb wydobywczy, urządzony według najnowszych wzorów techniki.

— Ostatnio odbyła się w Moskwie czwarta konferencja dla spraw bezpośredniej komunikacji towarowej z Dalekim Wschodem. Z racji umieszczenia na porządku dziennym konferencji wniosku o przystąpienie P. K. P. do tej komunikacji brali po raz pierwszy udział przedstawiciele Polskich Kolei Państwowych.

— W Niemczech ogłoszone zostało rozporządzenie, zakazujące — z pewnemi wyjątkami — używania miedzi, niklu, cynku, ołowiu oraz ich stopów w większości artykułów, związanych z przemysłem budowlanym.

— W porcie Antwerpji wprowadzono zwyżkę opłat od deklaracji celnej towarów. Zwyżka ta wynosi 15 proc.

— Prezydent Republiki Francuskiej podpisał ostatnio dekret, skierowany przeciw kumulowaniu zajęć i uposażeń urzędowych i prywatnych we Francji.

Żywiołowe tempo rozwoju kas bezprocentowego kredytu

O niebywałym wprost rozmachu, z jakim zaprowadza się w Polsce instytucja chrześcijańskich kas kredytu bezprocentowego, świadczy fakt, iż w ciągu ostatnich kilku miesięcy samych tylko kas rzemieślniczych powstało stokilkadziesiąt! Niektóre z nich już działają, inne znów znajdują się w ostatniem stadjum organizowania się.

Ten wspaniały rozwój świadczy o konieczności powstania kas kredytu bezprocentowego dla szerokich warstw drobnej produkcji i wymiany. Świadczy on równie o dostrzeżeniu przez Polaków skuteczności jednego z najsilniejszych środków, jakiemi Żydzi posługują się w walce konkurencyjnej z chrześcijanami: mowa o bezprocentowym kredycie. O tem, jak potężnym orężem rozporządzają Żydzi w tej walce konkurencyjnej, świadczy wysokość udzielonych przez żydowskie kasy kredytów, które w ciągu 6-ciu lat: 1928—34 rozprowadziły 101 miljonów złotych wśród stukilkudziesięciutysięcznej rzeszy kredytobiorców wyznania mojżeszowego.

Polskie kasy kredytu bezprocentowego organizują się niejako odruchowo, żywiołowo. W tem tkwi pewne niebezpieczeństwo. Zwraca na nie uwagę p. S. Kopczyński na łamach organu Związku K. K. O. „Oszczędność". Autor stwierdza, że ruch kas bezprocentowych polskich dotychczas nie ma ustalonego kierunku. Będąc inspirowany z różnych stron i przez różne odłamy społeczne, staje się on rozproszony, niejednolity. „Łatwo więc — pisze p. Kopczyński — ruch ten nabrać może cech ruchu prowadzonego nie w imię dobra ogólnego i potrzeb kraju, a w imię poszczególnych odłamów społecznych, co sprowadziłoby jego wartość niemal do zera".

Odnosimy wrażenie, że w tem ostatniem wyrażeniu tkwi pewna przesada. Owszem, w szalonem tempie, w jakiem rozwijają się polskie kasy kredytu bezprocentowego, łatwo o popełnienie błędu, łatwo o przerosty. Ale fakt, iż nad rozwojem kas czuwają z jednej strony organizacje rzemieślnicze i kupieckie, z drugiej zaś strony parafje katolickie, usprawiedliwia nadzieję, że do poważniejszych błędów, zagrażających instytucji kas — nie dojdzie.

Możnaby wprawdzie dyskutować nad kwestją, co jest lepsze: organizacja jednolita, scentralizowana (taką właśnie mają Żydzi), czy też organizacja zdekoncentrowana, podzielona na poszczególne grupy kas: rzemieślnicze, kupieckie, parafjalne itd. W żadnym jednak razie, zdaniem naszem, nie należałoby sobie życzyć centralizacji kas pod egidą... państwa, jak sobie tego życzy p. Kopczyński.

Kasy kredytu bezprocentowego są dziełem inicjatywy społecznej. Zostawmy społeczeństwu troskę czuwania nad ich rozwojem. Państwo niechaj kasom dopomaga. Ale — na miłość Boską! — niechaj biurokracja trzyma swe dłonie jak najdalej od tych organizacyj!

Polski instytut rozrachunkowy

Ogłoszony został dekret Prezydenta Rzplitej o utworzeniu polskiego instytutu rozrachunkowego, jako instytucji prawa publicznego, posiadającej osobowość prawną.

Do zakresu działania instytutu należą: 1) czynności, związane z wykonywaniem umów rozrachunkowych, zawartych przez państwo, lub uprawnione instytucje z państwami lub instytucjami zagranicznemi, w zakresie, w jakim zostaną przekazane przez min. przem. i handlu w porozumieniu z właściwymi ministrami; 2) zawieranie — na zlecenie min. przem. i handlu, wydane w porozumieniu z właściwymi ministrami — umów wykonawczych, dotyczących techniki rozrachunkowej, z instytucjami zagranicznemi oraz wykonywanie tych umów; 3) czynności, wynikające z przeprowadzenia obrotu kompensacyjnego i rozrachunkowego z zagranicą — w zakresie, zleconym przez min. przem. i handlu w porozumieniu z właściwymi ministrami; 4) czynności, powierzone w zakresie kontroli obrotu towarowego z zagranicą i w. m. Gdańskiem, przez komisję obrotu towarowego. Za zobowiązania instytutu gwarantuje skarb państwa. Instytut działa na podstawie omawianego dekretu oraz statutu, jaki otrzyma w drodze rozporządzenia ministerjalnego.

Organami instytutu są: prezes, rada, dyrekcja i komisja rewizyjna. Prezesa powołuje i odwołuje minister przem. i handlu w porozumieniu z min. skarbu oraz rolnictwa i r. r.— z pośród sfer gospodarczych. Rada składa się z prezesa oraz z 10 członków i z 10 ich zastępców. Po jednym członku i 1 zastępcy powołują ministrowie przem. i handlu, skarbu, rolnictwa i r. r., spr. zagr. oraz prezes Banku Polskiego; dwóch członków i dwóch zastępców powołuje min. przem. i handlu na wniosek samorządu przemysłowo-handlowego, jednego członka i jego zastępcę — na wniosek samorządu rzemieślniczego; pozostałych dwóch członków i dwóch zastępców powołuje min. przem. i handlu w porozumieniu z min. rolnictwem i r. r. na wniosek samorządu rolniczego. W zakresie, przewidzianym przez porozumienia polsko-gdańskie, w skład rady może wchodzić przedstawiciel w. m. Gdańska.

Dyrekcja jest organem wykonawczym instytutu. Na czele dyrekcji stoi naczelny dyrektor. Członków dyrekcji powołuje i odwołuje min. przem. i handlu w porozumieniu z min. skarbu oraz rolnictwa i r. r.

Komisja rewizyjna składa się z przewodniczącego i jego zastępcy oraz 3 członków, powoływanych przez min. skarbu w porozumieniu z min. przem. i handlu. Min. przem. i handlu w porozumieniu z min. skarbu określi wysokość wynagrodzenia prezesa, członków rady, dyrekcji i komisji rewizyjnej.

Na pokrycie wydatków instytut ma prawo pobierania opłat manipulacyjnych za swe czynności. Odsetki od administrowanych przez instytut funduszów przypadają na jego rzecz. Od czynności, objętych zakresem działania instytutu, instytut wolny jest od wszelkich danin publicznych w takim zakresie, jak skarb państwa. Instytucje, które wykonywują czynności zastrzeżone obecnie instytutowi (w punktach 1, 2 i 4), mogą je wykonywać do czasu, który określi min. przem. i handlu. Po tym terminie instytucje te likwidują jednak zobowiązania, wynikłe z dokonanych czynności. Sumy, jakie zostały wpłacone do tych instytucyj na ich rachunki z tytułu obrotu rozrachunkowego, przechodzą z dniem określonym przez rozp. min. przem. i handlu na instytut na warunkach, na jakich instytucje te przyjęły te sumy. Jednocześnie przechodzą na instytut gwarancje, ustanowione dla wspomnianych instytucyj z tytułu obrotu rozrachunkowego z zagranicą.

Dekret wszedł w życie z dniem ogłoszenia.

Prawo karno-skarbowe

Dn. 5 bm. ogłoszony został dekret Prezydenta Rzeczypospolitej, wprowadzający w życie z dniem 1 kwietnia 1937 r. na całym obszarze Rzeczypospolitej przepisy nowego prawa karno-skarbowego. Dekret ten zawiera 356 artykułów.

Dekret postanawia, że występkiem skarbowym jest czyn zagrożony karami zasadniczemi: więzienia, aresztu lub grzywny, a polegający na naruszaniu przepisów, obowiązujących w zakresie: prawa celnego, monopolu tytoniowego, monopolu spirytusowego oraz sprzedaży napojów alkoholowych, monopolu solnego, monopolu zapałczanego i opodatkowania zapalniczek, monopolu loteryjnego, sztucznych środków słodzących, opodatkowania piwa, wina i miodu syconego, drożdży, kwasu octowego, kwasu węglowego, cukru, olejów mineralnych, tłuszczów, opłaty od kart do gry, opodatkowania węgla, opłat od wyrobu, przerobu, oczyszczania, magazynowania i sprzedaży artykułów monopolowych lub podlegających podatkowi, przepisów regulujących gospodarkę cukrową i buraczaną, obrót papierami premjowemi oraz obrót towarowy z Gdańskiem.

Zasadniczemi karami, przewidzianemi przez nowe prawo karno-skarbowe są: więzienie, areszt i grzywna.

Odpowiedzialność za popełnienie występku skarbowego ponosi każdy, kto popełnił go umyślnie, bądź nieumyślnie. Nie podlega jednak karze, kto, popełniwszy występek skarbowy, doniesie o nim władzy skarbowej, zanim dowiedziała się o jego popełnieniu i wpłaci w terminie przez władzę skarbową określonym uszczuploną należność skarbową, bądź połowę wartości towaru, gdy występek nie polega na uszczupleniu należności skarbowej. Przepisy prawa karno-skarbowego stosowane są także do osób, które popełnią za granicą występek skarbowy na szkodę państwa polskiego. W wypadku jednoczesnego skazania za kilka przestępstw na kary grzywny — nowe prawo karno-skarbowe nie przewiduje orzekania kary łącznej. Natomiast łączna kara aresztu lub więzienia za występki skarbowe, może być orzeczona na lat 5.

Wysokość grzywny wynosić musi conajmniej 5 zł. Grzywny orzekane będą w przewidzianej wielokrotności w szczegółowych przepisach, dotyczących poszczególnych występków skarbowych. Jeżeli podstawą wymiaru kary będzie wartość przedmiotu występku, wówczas wartość tę oznaczać się będzie według cen monopolowych lub szacunkowych. Grzywny — w wypadkach niemożności określenia podstawy dla wielokrotności, wymierzane będą w wysokości od 10 zł do 50.000 zł za występki w zakresie prawa celnego i obrotu towarowego z Gdańskiem oraz do 20.000 zł za inne występki. Kara grzywny może być zamieniona na areszt, względnie więzienie, przyczem jeden dzień aresztu przyjmuje się za równoważnik grzywny od 5 do 100 zł, a jeden dzień więzienia za równoważnik grzywny od 5 do 200 zł. Najniższy wymiar aresztu i więzienia zastępczego wynosi 1 dzień, najwyższy — 3 lata aresztu i 2 lata więzienia.

Przedawnienie występku upływa po 3 latach, jeżeli w ciągu tego okresu władza powołana nie wszczęła postępowania karnego.

W przepisach szczegółowych, dekret traktuje o naruszeniu przepisów prawa celnego, monopolu tytoniowego, spirytusowego, solnego, zapałczanego, loteryjnego, wszystkich podatków pośrednich, regulowania gospodarki cukrowej i buraczanej oraz o obrocie towarowym z Gdańskiem.

W sprawach o występki skarbowe, zagrożone karą pozbawienia wolności orzekają sądy powszechne, a w pozostałych sprawach władze skarbowe. Dekret podaje dokładne przepisy postępowania karnego skarbowego oraz postępowania wykonawczego.

Wykonanie prawa karnego skarbowego dekret porucza ministrom skarbu i sprawiedliwości.

Rozporządzenia wydane na podstawie dotychczasowej ustawy karnej skarbowej zachowują moc do chwili zastąpienia ich nowemi rozporządzeniami, opartemi na niniejszym dekrecie.

KRONIKA GOSPODARCZA

Z KRAJU

(k) **Spadek franka franc.** Na wczorajszych giełdach walutowych wystąpił ponownie, jak przed kilkunastu dniami, poważny spadek franka francuskiego, który wyraził się na giełdzie paryskiej w poważnej zwyżce walut obcych. Niezależnie od spadku franka pewne wzmocnienie wykazał Nowy Jork. W terminowych notowaniach w Londynie deport jednomiesięczny zwyżkował do 0,96, 3-miesięczny zaś do 2,06 co dowodzi ujemnej oceny przeszłości franka przez angielskie koła giełdowe. Zwyżka Nowego Jorku występuje na giełdzie w Zurychu oraz w Londynie. Zwyżka dolara przypisuje się masowym zakupom papierów amerykańskich przez kontynent europejski po reelekcji Roosevelta, mimo początkowego niezadowolenia sfer giełdowych z wyboru demokratycznego kandydata. Dewiza na Amsterdam wykazuje dalsze osłabienie.

(k) **Rolnicy wielkopolscy przeciw likwidacji bekoniarni w Obornikach.** W związku z zapowiedzianą likwidacją bekoniarni w Obornikach, rolnicy zrzeszeni w Zrzeszeniu Przemysłu Rolniczego postanowili wysłać delegację do min. rolnictwa celem przeciwstawienia się zamierzonej likwidacji, a gdyby ta interwencja nie odniosła skutku, wysunąć żądania, żeby rolnicy otrzymali odszkodowanie, wzgl. ażeby rząd wykupił przygotowany już towar po cenach obowiązujących.

Z ZAGRANICY

(z) **Haussa na giełdzie nowojorskiej.** W środę, a przedewszystkiem w czwartek ujawniła się na giełdzie nowojorskiej wybitna tendencja zwyżkowa połączona z bardzo ożywionemi obrotami. W środę 3.294 tys. sztuk akcyj zmieniło właścicieli; w czwartek zaś liczba ta wzrosła do 3.620. Zwyżka ta zaskoczyła troszkę zagraniczne sfery giełdowe które początkowo przyjęły z rezerwą reelekcję Roosevelta, gdyż, jak wiadomo, kandydatem wielkiego kapitału był raczej Landon. Obecnie przyczyny mocnej tendencji na giełdzie nowojorskiej upatrywane są w następujących czynnikach: 1) reelekcja Roosevelta likwiduje stan niepewności co do dalszych losów amerykańskiej polityki gospodarczej, a zwłaszcza polityki w czasie „interregnum", któreby nastąpiło na okres do marca, gdyby obrany został Landon; 2) wybór Roosevelta gwarantuje kontynuowanie polityki taniego pieniądza, co spowoduje dalszą zwyżkę papierów państwowych, podtrzymującą zwyżkę akcji; 3) ogólna konjunktura, a w szczególności perspektywy zysków przedsiębiorstw amerykańskich przedstawiają się bardzo pomyślnie; 4) do zwyżki akcyj amerykańskich przyczyniają się masowe zakupy europejskie.

Na marginesach książek

Trzy powieści tłumaczone

Wybitny pisarz norweski Jan Bojer ma w Polsce koło wiernych czytelników, którzy w pełni doceniają niezwykłe zalety jego pióra. Wprawdzie autor „Ostatniego Wikinga" przekroczył już granicę największego nasilenia swoich sił twórczych i zbliża się ku latom sędziwym, wprawdzie nie dosięgnie już prawdopodobnie żadnym swoim nowym dziełem tej miary, jaka była zawarta w jego potężnej potężnej powieści „Wielki głód", to jednak każdą jego książkę, która się ukazuje na rynku księgarskim, z ciekawością i zainteresowaniem bierze się do ręki.

Jest w tych powieściach, jak w wielu innych utworach literatury skandynawskiej, doskonała robota literacka, jest uczciwy i poważny stosunek do czytelnika, jest ponadto to, czego tak często braknie utworom naszej literatury — opieranie fabuły, pomysłu anegdotycznego na problemach natury moralnej.

Posiada takie zagadnienie również powieść Bojera niedawno na język polski przełożona p. t. „Tułaczka". Chodzi w tym utworze o stosunek matki do dziecka, o sprawę węzłów krwi, o miarę odpowiedzialności, jaką ponosi człowiek za drugiego człowieka. Tułaczką dla bohaterki nowej powieści Bojera jest droga, długa i uciążliwa, do porzuconego lekkomyślnie dziecka. Kobieta oddaje swoje dziecko na własność obcym ludziom, zdobywa się na tę trudną decyzję w ciężkich dla siebie chwilach życia, aby już po bardzo krótkim czasie zrozumieć swój błąd i pomyłkę. Wielkiej pustki, jaka powstała w jej życiu, niczem nie potrafi zapełnić. Nie zazna spokoju, dopóki po najniklejszych śladach nie trafi do swego syna. Historja życia nieszczęśliwej kobiety opowiedziana jest w sposób prosty i pozbawiony afektacji. Prawda, zawarta w pomyśle fabularnym, podana jest zręcznie i z umiarem. W powieści, w której bardzo łatwo było utracić równowagę artystyczną i zboczyć ku niewybrednemu banałowi — wykazał autor norweski dużo kultury i taktu pisarskiego.

*

Na ekranach polskich wyświetlano niedawno film o Pasteurze. Równocześnie niemal ukazała się na półkach księgarskich biograficzna powieść o życiu wielkiego Francuza. Podnoszono już w prasie ów charakterystyczny fakt spaczenia przez realizatorów filmowych postaci Pasteura. Przy ryrowaniu losów jednego z najbardziej religijnych i wierzących ludzi — autor scenarjusza i reżyser filmowy nie zaznaczyli bodaj jedną aluzją najważniejszej cechy jego charakteru. Podobnie rzecz ma się z powieścią biograficzną. Co więcej, między powieścią O. Kuzniecowej „Wróg pod mikroskopem" a filmem „Pasteur" istnieją duże zbieżności fabularne. Kto wie, czy są to zbieżności przypadkowe. Nasuwa się tylko pytanie, kto od kogo pożyczał: autor scenarjusza, czy autor powieści.

Jeśliby pierwszy domysł był słuszny, rozwiązanie sprawy nie przedstawiałoby trudności. Powieść Kuzsji. Tendencja książki, wyrażająca się niecowej przywędrowała do nas z Rousunięciem z życiorysu Pasteura wszystkich spraw religijnych tego człowieka, jest jasna i zrozumiała. Należy żałować tego, że ta książka nie jest wolna od tak zasadniczych obciążeń. Wielka postać Pasteura jest wdzięcznym tematem dla literata i popularyzatora wiedzy. Ale na to, aby mogła przemówić do współczesnego czytelnika całą swoją wielkością, trzebaby pióra nie uprzedzonego, a umiejącego oddać wszystkie, tak liczne i tak bogate rysy „dobroczyńcy ludzkości". Tak pojęta opowieść o Pasteurze czeka dopiero na swego autora.

*

Trzecią książkę wybraną do omówienia w tym przeglądzie nowych tłumaczeń jest sensacyjna powieść autora zupełnie nieznanego. Jeśli ją jednak wybieram z pośród wielu innych, to dlatego, że widzę w niej pewne cechy nie dość często spotykane w literaturze rozrywkowej, a przecież ważne i decydujące dla tej kategorji literackiej. „Srawa Classena" E. Ebermayera odznacza się dwoma zaletami: dobrym pomysłem i doskonałem rzemiosłem literackim. Za to polski przykład odznacza się jedną ale za to gruntowną wadą: okropnem tłumaczeniem.

Kategorja t. zw. powieści sensacyjnych, opartych na motywie tropienia przebiegłego zbrodniarza posiada w literaturze kilka ustalonych schematów, które bez większych odmian stale się powtarzają. Rzadko zdarza się, aby pisarz, chciał wyjść poza szablony, aby ograne motywy pragnął ożywić i uprawdopodobnić. Pisarz większej miary nieczęsto zapuszcza się w te literackie peryferje, a wyrobnik pióra rad jest, gdy zdoła uzyskać najmniej wybredną poczytność. Powieść Ebermayera wyróżnia się wśród tych utworów. Wyróżnia się ambicją wyszukania nowego motywu i chęcią uczynienia z bohaterów, występujących w powieści sensacyjnej, ludzi żywych, zindywidualizowanych, pogłębionych (w miarę możności pisarskich) psychologicznie.

*

Gdy się zastanawiam nad problemem tłumaczeń beletrystycznych, jakie w dalszym ciągu zalewają rynek polski — spostrzegam, że sytuacja nie zmieniła się na korzyść. Wśród wieluset tomów tłumaczeń z obcych języków, jakie co roku wychodzą w Polsce, tylko naprawdę nieliczne stoją na uczciwym poziomie literackim i wartością swoją usprawiedliwiają trud przekładu. Reszta to rzeczy obojętne, albo wprost szkodliwe. I jeszcze jedno: pomimo tylokrotnie ponawianych nawoływań, język przekładów bynajmniej nie poprawił się na lepsze. Z trzech omówionych wyżej przekładów jedynie tłumaczenie „Tułaczki" może otrzymać stopień dostateczny. Dwa drugie stopień niedostateczny. Niedostateczny z minusem!

JÓZEF KISIELEWSKI

NOTATNIK

PAN ALEKSANDER RZYMOWSKI PLAGIATOREM?

Pan Akademik z PAL'liku, naczelny frontowiec ludowy w Polsce, wielki protektor osławionego zjazdu lwowskiego z pod gwiazdy sowieckiej, naczelny publicysta warszawskiego „Kurjera Porannego" i jeden z filarów judeokomunomasonerji — pan Wincenty Rzymowski ma stanowczo pecha. Kiedyś Nowaczyński w „Myśli Narodowej" wykazał szpetnie, że p. Wincenty Rzymowski czasu wojny światowej ogłaszał w Berlinie jakieś broszury niemieckie, za pieniądze niemieckie. Pan W. Rzymowski zarzut ten uznał widocznie za pochlebstwo, bo nawet się nie skrzywił, ani pisnął. Wstrzymujemy się tu od wyliczania wszelkich innych „pechów" p. W. Rzymowskiego. Nie można jednak pominąć milczeniem jego ostatniego „pecha". Bo czyż to nie prawdziwy „pech", że znalazł się ktoś, kto przeczytał przekład książki Bertranda Russela „Pochwała próżniactwa" i książkę oryginalną pt. „Prawo do życia a powinność pracy", będącą owocem myśli akademika p. Wincentego Rzymowskiego?

Owóż obie te książki ukazały się mniejwięcej jednocześnie na polskim rynku księgarskim. Bertrand Russel, autor „Wieku XIX" i szeregu innych, jest znanym angielskim t. zw. „humanitarystą", sławiącym komunizm. P. W. Rzymowski, Akademik, jest jego duchowym krewniakiem. I to krewniakiem tak bliskim, że pisząc swoje oryginalne dzieło „Prawo do życia", posiłkował się słowo w słowo tym samym biegiem myśli, tą samą argumentacją, temi samemi zdaniami, co Russel w „Pochwale próżniactwa". Bliźniacze to podobieństwo jest tak uderzające, że zalatuje poprostu odorem plagjatu.

Wykrył to mianowicie Andrzej Witkowski, który w najnowszym zeszycie „Prosto z Mostu" umieścił potężny feljeton pod ironicznym tytułem „Bertrand Russel plagjatorem?" Witkowski oczywiście przeprowadza dowód nieubłagany, podając dla przykładu trzy okazałe cytaty porównawcze.

JEDEN CYTAT PORÓWNAWCZY

Russel na str. 13 „Pochwały próżniactwa" tak pisze:

„Technika współczesna zredukowała w ogromnym stopniu ilość pracy, niezbędną do tego, aby każdy mógł zaspokoić koniecznie minimum potrzeb. Stało się to widoczne w czasie wojny. Wszyscy mężczyźni w szeregach, jak również wszyscy zajęci w fabrykach wojskowych i w biurach rządowych, wszyscy zajmujący się szpiegostwem i propagandą — byli to ludzie, wycofani z zawodów produkcyjnych. Mimo to w państwach koalicji ogólny poziom dobrobytu materjalnego wśród robotników niewykwalifikowanych był wyższy, niż kiedykolwiek przedtem lub potem. Fakt ten przesłaniały operacje finansowe: zaciągane pożyczki kazały przypuszczać, że teraźniejszość żywi się na rachunek przyszłości. Ale to jest oczywiście niemożliwe: człowiek nie może zjeść bochenka chleba, który jeszcze nie istnieje".

A tak pisze p. W. Rzymowski na str. 65 swego „Prawa do życia":

„Technika nowoczesna zredukowała znacznie sumę pracy niezbędnej dla każdego do zaspokojenia potrzeb życia. Pokazało się to już podczas wojny ostatniej, gdy wszyscy ci, których powołano do służby na froncie, do robót w zakładach amunicji i uzbrojenia, do zadań propagandowych i wywiadowczych, oderwani byli od pól i warsztatów pracy wytwórczej... W krajach... Ententy, która korzystała ze źródeł surowcowych całego świata, materjalna stopa życia pracowników najemnych było podczas wojny wyższa, niż kiedykolwiek przedtem albo potem. Doniosłość tego faktu oraz jego rewolucyjną wymowę przesłoniły finansowe tranzakcje: pożyczki wojenne stworzyły pozór, jakoby teraźniejszość ówczesna żyła na koszt przyszłości. Było to, rzecz prosta, złudzenie, gdyż nikt nie spożyje chleba, który nie został jeszcze wypieczony, nikt nie przyodzieje koszuli, utkanej z lnu, który jeszcze nie wyrósł".

Takie samo bliźniacze podobieństwo posiadają wszystkie inne cytaty porównawcze.

ŚCIGAĆ SĄDOWNIE RUSSELA!

To też autor wspomnianego feljeton cytaty zaopatruje w następujące m. in. uwagi ironiczne:

Nie ulega wątpliwości, że któryś z tych dwóch lostojnych panów bezwstydnie przepisał cały ustęp od drugiego. Ale kto jest poszkodowanym, a kto plagjatorem? Hm... Książka p. Rzymowskiego wyszła grubo wcześniej niż tłumaczenie Russela, co najmniej o 6—8 tygodni. Nie wiem kiedy Russel pisał swój angielski pierwowzór, ale mógł, bestja, do polskiego przekładu wcielić genjalne myśli Rzymowskiego, aby zabłysnąć w ich blasku. Tylko przykład z koszulą lnianą usunął jako zbyt egzotyczny.

„Sądzę, że nad przytoczonemi tu przykładami nie można przejść do porządku. Nie można dopuścić, aby Anglicy wyzyskiwali na modłę kolonjalną naszych rodaków... Nie możemy milczeć. Nie może milczeć przedewszystkim Polska Akademja Literatury. Wierzymy, że uchwali ścigać sądownie Bertranda Russela, powierzając wykonanie uchwały swemu prezesowi, specjaliście, p. Sieroszewskiemu. Za plagjat należy się kara. Jest rzeczą jasną, że sam p. Rzymowski wystąpi z procesem o plagjat. Ale trzeba mu pomóc. Sprawa jest zbyt poważna, aby ją lekceważyć, a Russelowi należy się nauczka. Bo chyba nie będzie miał czoła dowodzić, że to on jest ofiarą plagjatu..."

JAK KOMUNA, TO KOMUNA

Ale my myślimy, że p. Akademik W. Rzymowski nie weźmie sobie tego do serca i Russela o plagjat ścigał nie będzie. Krewniakowi duchowemu wolno nawet i „oderżnąć". A zresztą — jak komuna, to komuna!

Urodził się w Glinnej

W okresie czteromiesięcznym (rok 1936) odsłonięto w stołecznem mieście Moszkopolis (nazwa J. U. Niemcewicza) a dawnym Ciemnogrodzie (nazwa St. K. Potockiego) dwa pomniki dwóch Wielkopolan. Jeden dłuta Jackowskiego, drugi Szczepkowskiego. Maj i wrzesień. Przy okazji wygłoszonoo kilkanaście mów a wypisano kilkaset artykulasów. Wspomnieć atoli, że to Wielkopolanie, mało kto raczył. Mało kto, to znaczy nikt. Literalnie nikt. Dosłownie żaden. Ani gadacz ani skrybent. Ani minister ani ministrant. „Wygłupili się", mówiąc po warszawsku, wszyscy, ale ani przy odsłonięciu monumentu Kilińskiego, ani przy Bogusławskim żadna osoba ani żadna osobistość na ten szczególny zbieg okoliczności uwagi łaskawie nie zwróciła. Poznań się też o swoje po swojemu nie upomniał. Z dzielnicy, która obu upomnikowanych porodziła żadnej delegacji, apellacji, rektyfikacji, rewindykacji nie było. Pod tym względem ambicja abscus. No to niech tam! Jak się sami nie upominają, to widocznie mają swoje powody i racje. No to niech tam! O Kilińskiego („był szewcem, ocalił Warszawę, Moskaliskom sprawił weselisko krwawe") niech się kto inny upomina. Ale o kolegę — kolega.

Pomnik stoi. Nie w bardzo udałem i wydarzonem miejscu, ale za to sam udały i wydarzony. Stary trzyma w ręku cylinder i patrzy w świat suverennie, mocno jak na sztychu Hopwooda. Rasowy jest, dystyngowany, barczysty, byczy i zwycięski. Swoje zrobił. Napracował się, nacharował, namozolił co się zowie. W wierszykach to nawet spopularyzowano. Całe życie przeszło mu jako pionierowi, missjonarzowi, karczownikowi, organizatorowi, bojownikowi a właściwie apostołowi, apostołowi Sztuki Teatru. Na pomnik tedy i to pomnik w stolicy (Ciemnogród — Moszkopolis) solidnie sobie zasłużył.

Pisało o nim wielu i wiele.

Normalnym torem i zwyczajem idąc, przepisywali jedni od drugich, a niekiedy ktoś coś i nowego dołożył. Z najbardziej zobowiązanych to jest z aktorów: Rapacki i Kotarbiński. Z teatrologów i historyków melpomeny: Brückner, Bernacki, Kucharski, Bruner, Tenner, Rulikowski, Zawistowski, Schillerek, Galle. Wnuk: Władysław Bogusławski. Heine w broszurze „O Polsce". Ostatnia publikacja o charakterze monografji wyszła z pod pióra Eugenjusza Świerczewskiego, możliwie syntetyzująca, ciepła, serdeczna, miła. O „Bogusławskim w Poznaniu": W Koryzna. Bibljomani przechowują na półkach z pietyzmem 12 tomów jego pism, tłumaczeń, utworów oryginalnych, dwanaście tomów wyszłych nakładem Glücksberga Natana (aryjczyk się nie znalazł w Ciemnogrodzie). Wszystko to atoli co o „ojcu komedji", „ojcu opery", „ojcu dramatu" pisano dotychczas to było biografostwo fasadowe, znaczy się dla narodu, dla szerokich warstw, dla dorastającej inteligencji, dydaktyka ad usum Delphini. Pogłębionego portretu psychologicznego dotychczas niema. Ani rozświetlenia różnych niejasnych momentów życiorysowych... Ani vie romancée ani... stosunków z masonerją... Ani nie rozwiązana zagadka skąd i jak się taki wziął, z ziemiańskiego gniazda, z pod Poznania, ni stąd ni zowąd w teatralne życie... z kobotynami, z aktorkami, z cantatricami, z baletniczkami a równocześnie Jego Królewskiej Mości faworyt i na Zamku gości często no i wogóle wśród Bogusławskich najpierwsza „błyszcząca karjera", nomen magnum, splendor familji? To wszystko nadal nierozświetlone a na rozświetlenie czeka.

Organizacja psychofizyczna o bajecznej wprost dynamice. Energja i rozmach omal niepolskie. Turbogenerator. Pisze, przerabia, gra, tłumaczy, jeździ, przenosi się, zmienia locum, znów gra, znów pisze, znów przerabia, prowadzi administrację, finansuje, bankrutuje, organizuje na nowo, gra, pisze, przerabia, śpiewa, komponuje, tańczy, dziś we Lwowie, jutro w Wilnie, znów w Poznaniu, dla odmiany w Gdańsku, to w Krakowie, to znów w Warszawie i znów gra. Jest Solskim w epoce rokoka, empiru, biedermayeru i biedermajorów. Aeroplanów jeszcze nie było, samochodów nie było, kolei nie było, więc pelegrinage w powozie, na wozie, często i pod wozem. A to się nazywało: „wóz Tespisa", a w środku tenorzy, amanci, czarne charaktery i dziewczynki, panienki, „aktorzyce", bywało, że ślicznotki. Odmawiać tego, to sobie też nie odmawiał. Pierwsza żona kuzynka Bogusławska, druga żona ex-nauczycielka Sigmundówna, w środku z lewej ręki małżonka ex-aktorka Pięknowska (nomen-omen) i z tej się cała progenitura, co przeżyła, wywodzi. Dzieci miał razem trzynaściorgo legalnych, a jak fama twierdziła drugi tuzin przypadkowo. Jednem słowem i do tańca i do różańca, ale jednak, zdaje się, franc-mason i przez to bractwo (w którem wówczas bywali i kanonicy i prałaci) protegowany również mocno jak i przez królewską siostrzenicę contessę Tyszkiewiczową, która się w nim do cna rozamorowała. Stąd też i pana Poniatowskiego fawory... Dwudziestosześcioletni bądź co bądź młodzianek dostaje w ręce kierownictwo Teatru Narodowego. 26-letni!

Jak do tego doszło, to w tem jest jakaś tajemnica. Bądź co bądź całkiem nieznany. W Warszawie królewskiej homo novus. Ani szambelan, ani „antreprener" jako inne Ryxy i Tomatisy. Rodzina go też nie popychała, bo biedneńka była. Trochę tam ziemi w Glinnie i ojciec rejentem. Matka Linowska de domo. Może więc po matce?...

„Vom Vater hab ich die Statur
Des Lebens ernstes Führen,
Vom Mütterchen die Frohnatur
Die Lust zum Fabulieren."

Trzeba więc tam poszperać po tych Linowskich, czy nie po nich idzie ge-

Rysunki AUTORA.

Taką piękną okolicą, okolicą osobliwą, poetyczną i poetycką — i (bo to zawsze idzie w parze) trochę narwaną, jest okolica Ostrzeszowa. To też gwiazda wiedziała, gdzie zlecieć... Ostrzeszowski meteor znów niepokoi ludzi: znaleźli się nowi świadkowie, natrafiono na nowe ślady — i wnet zaczną kopać na nowo, by odnaleźć wrytą w ziemię gwiazdę. Tak — dawniej szlifowano szkiełka i budowano teleskopy, aby odszukać gwiazdę; dziś pod Ostrzeszowem kopie się za nią w ziemi. Przyznacie: okolica trochę narwana!

Powiedzenie „zachciewa ci się gwiazdki z nieba" straci swój ironiczny ton — bo gdy meteora znajdą, to taką gwieździstą zachciankę łatwo będzie można zrealizować...

Gwiazda ostrzeszowska powiększy może — mądrość narodu, dając materjał do nowego przysłowia: „Gdzie gwiazdy sieją, tam rosną poeci". Bo

wiadomo: w owej okolicy roi się od poetów i wychodzi „Okolica Poetów"; może to właśnie ta autentyczna gwiazda spowodowała taki urodzaj.

*

Pewnego rodzaju okolicą poetów są także i Szamotuły. Nietylko dla tego, że urządza się tam „żywe dzienniki" jak u nas w Bazarze. Jest jeszcze inny powód; otóż byłem niedawno w pewnym szamotulskim salonie, gdzie zjawili się pokolei: pan Nowaczyński (aczkolwiek nie Adolf), pan Nowakowski (aczkolwiek nie Zygmunt) i dwóch panów Swinarskich, nie licząc niżej podpisanego. (A propos: dlaczego mówi się właściwie „niżej podpisany"? Skoro pod-pis, oczywiście że pod artykułem, niżej — a nie górą! Jesteśmy zbyt rozrzutni, gdy chodzi o słowa).

Niedawno mówiono o Szamotułach w całym kraju dzięki audycji radjowej; bo i naszemu Radju czasem się coś udaje; bo i nasze Radjo ma chwilami dobre pomysły. Audycja z przed trzech tygodni była dobrze zestawiona i ukazała w całej pełni bogactwo Szamotuł. Może potrafi zachęcić turystów do zwiedzania „grodu Halszki", chociaż ministerstwo komunikacji postąpiło z tym grodem jak macocha z pasierbem: mianowicie wykreśliło Szamotuły ze spisu docelowych stacyj turystycznych, na którym potąd figurowały.

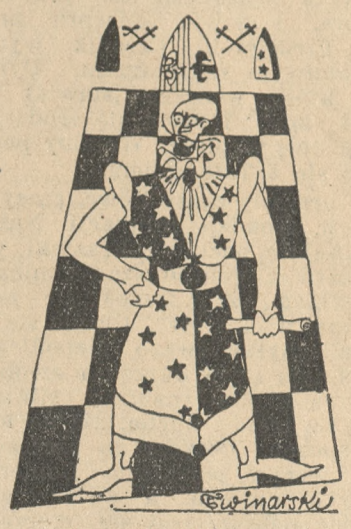

A tymczasem w Szamotułach ruszają się coraz żywiej. Odrestaurowali basztę, w której kasztelan Łukasz Górka więził swą żonę, Halszkę z Ostroga, przez czternaście lat. Narysowałem imaginacyjny portret tego pana — lecz dołączyłem także pogodny portrecik współczesnego Szamotula-

nina, by czytelnicy nie bali się przyjeżdżać do miasta srogich małżonków; po złym kasztelanie, mówię to dla uspokojenia szanownych turystek, nic nie pozostało, oprócz owej baszty. We wnętrzu tego największego „szlagiera" Szamotuł urządzą wkrótce muzeum regjonalne. Będą tam wystawione ostatnie niedobitki strojów ludowych tej okolicy, które dzisiaj są już raczej — kostjumami; coraz rzadziej ma się sposobność oglądania ich, jedynie jeszcze z okazji jakiegoś balu czy przedstawienia. Wtedy to śpiewy, tańce i stroje szamotulskie są zawsze żywą i zajmującą atrakcją...

Może w baszcie, w muzeum szamotulskiem, znajdzie się także miejsce dla tablicy pamiątkowej ku czci owego srogiego Górki. Bo gdyby nie jego konflikty z żoną, Szamotulacy nie posiadaliby dzisiaj tak efektownego szlagiera, jak osławiona baszta. Co nas obchodzą kłótnie małżeńskie państwa Górków? Trudno zbadać, która strona miała wtedy rację. Ale wieżyczka jest, legenda też, dreszczyki sensacyjne także — więc panu Łukaszowi Górce należy się wdzięczność, — nie mówię już o pomniku, lecz marmurowa tabliczka przydałaby się!

Nieporozumieniom sercowym zawdzięczają Szamotuły zresztą nawet samą nazwę. Legenda głosi, że w owych stronach córka bogatego księcia pokochała chudopachołka i została za to wylana z domu. Wtedy to się długo sama tułała; a może się także trochę szamotała — koniec końców, tem swojem zachowaniem nadała miastu nazwę — —

I żeby niniejszy feljeton tak zakończyć, jak go rozpoczęliśmy, to znaczy poezją — ostatnie słowo niechaj będzie poświęcone Wacławowi Szamotulskiemu. Sławny ten niegdyś wielce ksiądz, poeta i kompozytor, dzisiaj prawie jest zapomniany. W roku 1929 minęło czterysta lat od jego urodzin. Rocznicę tę pominięto milczeniem i nikt nie wspomniałby wówczas imienia Szamotulskiego Wacława, gdyby nie ksiądz Wacław Gieburowski i jego chór katedralny. Na wielkim koncercie w Pradze czeskiej, latem 1929 roku, chór wykonał kilka utworów Szamotulskiego, i dużo pochwał wypisali Czesi pod adresem obydwu księży Wacławów...

ARTUR MARYA SWINARSKI.

Wieś woła o dobrą książkę

W społeczeństwie polskiem panuje powszechna wiara, że odrodzenie Polski dokona się przez lud. Dużo się mówi o ukrytych wartościach narodowych, spoczywających w ludzie. Ukrytym tym siłom trzeba nadać charakter dynamiczny, ekspansywny; należy je kierować do walki z zakonspirowanym wrogiem, szerzącym wywrotową działalność komunistyczną i sekciarską, pragnącym odwrócić uwagę, umysły i serca szerokich mas od zagadnień narodowych.

Mało jednak widzimy wysiłków nad ochroną tej rezerwy polszczyzny, jaką jest wieś polska; mało pracy poświęcamy nad wydobyciem jej wartości i przygotowania do spełnienia jej wielkiej roli w narodzie.

A na wsi jest pęd do kształcenia się, jest ogromny głód książki. Nawet tak potężna organizacja, jak T. C. L., dysponując nikłemi tylko funduszami, niezdolna jest go zaspokoić. Stąd konieczna jest pomoc całego kulturalnego społeczeństwa.

Młodzież akademicka, która niejednokrotnie swą ofiarnością i patrjotycznemi uczuciami przodowała w narodzie, zdając sobie jasno sprawę, że na jej barkach spoczywa przyszłość Ojczyzny, którą należy stwarzać w harmonijnej współpracy wszystkich warstw społeczeństwa, pragnie zaszczepić swoje ideały i dążenia w dusze tych, którzy pozbawieni są zdobyczy kultury i ugruntowanego wśród niej uświadomienia narodowego. Ta młodzież gorąco odczuwając potrzebę podniesienia kulturalnego wsi, przystąpiła do realnej pracy.

Z inicjatywy akademickich kół T. C. L. przy U. P. i W. S. H. zawiązał się z pośród przedstawicieli wszystkich organizacyj na terenie wyższych poznańskich uczelni Akademicki Komitet Zbiórki Książek dla bibljotek miejskich T. C. L.

W skład Komitetu wchodzą pp.: Feliks Mikołajczak, prezes Poznańskich Korporacyj Akademickich — przewodniczący, Grabiński Janusz — prezes Akadem. Koła T. C. L. przy W. S. H., w-przewodniczący, Kiełczewski Czesław — prezes zjednoczonych akadem. organiz. katolickich, Grabowski Henryk — delegat Młodzieży Wszechpolskiej, Brunka Bronisław — prezes Akadem. Koła Pomorzan, Michalik — delegat Akadem. Koła Ślązaków.

Komitet wzywa wszystkich obywateli Poznania, którzy doceniają wartość podjętej przez młodzież akademicką akcji, do gorącego poparcia zbiórki książek dla bibljotek wiejskich T. C. L.

Adres Komitetu zbiórki książek: Akademickie Koło T. C. L., al. Marszałka Piłsudskiego 1 m. 12, tel. 30-81. Godziny urzędowania codziennie od 12 do 14.

NA SEZON JESIENNY
POLECAM
Swetry
Pulowery
Trykotaże
Pończochy
Rękawiczki
ng 18115
K. Łowicka
Wielki wybór
Ratajczaka 40
Ceny przystępne

Polskie Zakłady
RADIO-PHONET
Gdynia, Swiętojańska 50 s
wysyłamy odbiorniki najnowszej konstrukcji LUKS, TRIUMF oraz przebojowe superheterodyny IMPERIAL na warunkach dostępnych dla wszystkich. Przyjmujemy na całkowitą należność
WSZELKIE POŻYCZKI PAŃSTWOWE
po kursie nominalnym, płacąc pełną ich wartość. Bezpłatne prospekty wysyłamy na żądanie.
ng 19612

njalność pionierska i apostolska Wojtaszka. Buynowie też krewni. Może po Buynach? Z Goethem, dyrektorem teatru w Weimarze, ma też coś wspólnego nawet i na pomniku (die Statur). Z Lessingiem i z Ifflandem.

Edukowany był u Ojców Pijarów w Warszawie (Miodowa). Prefektem w tych latach był ksiądz Tadeusz Nowaczyński, tłumacz trzech sztuk... Woltera. Inni Pijarzy też tłumaczą... Woltera, Crebillona, Rasyna, Cornela. W konwikcie Pijarskim jest stały teatr studencki. Na to żaden z biografów nie raczył zwrócić uwagi, zestawiając to choćby z repertuarem Bogusławskiego, który z Woltera grał: „Orestesa", „Alzysę", „Semiramis", „Rzym Oswobodzony", „Starostę Chiruckiego", „Meropę" etc.

Z konwiktu Pijarów (gdzie tłumaczono i grywano klasyków francuskich) przechodzi Wojteczek na dwór biskupa Sołtyka i zostaje paggio, czyli paziem. Potem wojsko, gwardja. W awansie pominięty (dlaczego?) bierze abszyt i wprost z kasarni za kulisy, w teatr. Tu należałoby określić, wyjaśnić i sprawdzić stosunek Bogusławskiego do księcia ordynata Augusta Sułkowskiego. Kiedy malec ma lat dziesięć, książę przenosi swój teatr nadworny z Rydzyny do Warszawy, na Nowy Świat. Wielkopolski magnat jest jednym z pierwszych mecenasów Melpomeny w Ciemnogrodzie. Czy to nie on orędował temu przejściu Bogusławskiego z gwardji do teatru? Odtąd zaczyna się karjera i wielka praca pionierska młodego gentilhomme z Glinny (herbu Świnka). Jej pierwszym kulminacyjnym punktem rola Almawiwy w „Weselu Figara" pana Beaumarchais, granym prapremjerowo (1783) na rok przed premjerą w ojczyźnie, w Paryżu. Następnym punktem kulminacyjnym jest „Cud". W Warszawie w roku 1662 grany był prapremjerowo „Cyd" Corneilla, co było też jakby... cudem kulturalnym chyba. A teraz przyszedł Cud mniemany, czyli „Krakowiacy i Górale", wodewil z aktualnemi, narodowo - rewolucyjnemi kupletami politycznemi. Powodzenie wprost fenomenalne. Autorem okazał się aktor, polski Garrick, Talma, Devirent w jednej osobie.

Ile to jeszcze Bogusławski popisał i jak się popisywał, jak fundował filje Teatru Narodowego we Lwowie i Wilnie, jak kształcił młódź, jak dla narybku założył szkołę dramatyczną i w niej uczył, jak postawił na nogi polską operę, to już rzecz podręczników, encyklopedji, monografji i przyczynków. W każdym razie był tym pierwszym, który wszędzie znicz polskiego słowa na scenach rozkładał, zapalał, podsycał, przy Moskalach przeciw Moskalom, a przy Prusakach na złość Prusakom. Stosunkowo najwięcej i najdotkliwiej przeszkadzał mu w jego akcji intronizowania i polonizowania teatru ten, którego pomnik stoi teraz o trzysta kroków od jego pomnika w Warszawie, to jest książę Pepi, a którego „koterja Poniatowska" wówczas (1800—1807) „Dom Gry" i „Wyspa Cytery" „Pod Blachą".... przerwała repertuar polski i po polsku grany „patriotisme antichambre". Z nimi miał Bogusławski więcej kłopotu i zmartwień, niż z antrepreneramі" i konkurentami włoskimi, francuskimi, niemieckimi.

Z Pozaniem nie tylko kontaktu nie zrywał, ale bywał w nim często z trupą i bez trupy i na gościnnych występkach. Pierwszy raz w 1800 r. w rajtszuli, gdzie sobie sam widownię i scenę przebudował. W grubym swym „Pamiętniku" (Dziejach Teatru Narodowego) pisze:

„Nader miły był dla mnie pobyt w tem mieście, w którem z okien pomieszkania mojego patrzałem zawsze na przyjemny brzozowy lasek, należący niegdyś do majętności rodziców moich, w której pierwszy raz ujrzałem światło słoneczne."

Od Mycielskich z Kobylepola, gdzie też był dworski teatr z własną trupą, pożyczał dekoracje i kostjumy. Za drugim razem grywał na przemian z Francuzami, za trzecim razem naprzemian z Niemcami (trupą Doebbelina). Króla pruskiego namówił, aby sypnął forsę na budowę gmachu teatralnego, który też wreszcie stanął i na placu Wolności nadal stoi. Wielkie powodzenie miała u niego sztuka patrjotyczna Wielkopolanki pani K. Łubieńskiej... o Wandzie („co nie chciała Niemca). Jeszcze większe „Mendog", tragedja Słowackiego Eugenjusza (ojca Juljusza). Ale największe (1814) „Szarlatan", do którego mu muzykę drugi Wielkopolus, Krupiński, napisał. Na widowni w loży siedział wtedy minister Breza... na galerji... ksiądz Staszyc... Oprócz tego wystawił oper i dramatów tysiąc, a napisał kilkanaście, przetłumaczył kilkadziesiąt, przerobił i zlokalizował także kilkadziesiąt, ról umiał na pamięć... kilkaset.

A że in puncto foemina także nie ugorował i adeptkom („krowientom" wedle Zapolskiej) nie przepuszczał, zaczem człowiek pełny, kompletny, „uomo universale".

Urodził się w Glinnie.

W Poznaniu uliczka. Ale ani tabliczki, ani pomniczka.

ADOLF NOWACZYŃSKI.

DZIAŁ KULTURY I SZTUKI

ŻYCIE KULTURALNE

W NIEDZIELĘ KONCERT KOMPOZYTORÓW POLSKICH

Towarzystwo Śpiew. „Harmonja" urządza jutro w niedzielę koncert, którego interesujący program zawiera same dzieła kompozytorów polskich, a składa się z utworów chóralnych i solowych.

Pieśni solowe w wykonaniu p. Hanny Dziewińskiej obejmują utwory Nowowiejskiego i Noskowskiego. W części chóralnej Noskowski dominuje, gdyż wykonane będą dwie jego suity na chór mieszany, mianowicie cykl mazurków: „Wędrowny Grajek", oraz cykl krakowiaków „Powrót". W obu suitach sola sopranowe odśpiewa p. Hanna Dziewińska, zaś część fortepianową wykonają na cztery ręce pp. Bronisław Młodziejowski i A. Sibilski. Ci sami pianiści odegrają również na cztery ręce Noskowskiego „Fantazję góralską", osnutą na dwóch zakopiańskich „nutach", oraz polonezа es-moll. Poza tem chór mieszany „Harmonji" wykona jeszcze „Pieśń o ziemi" Feliksa Nowowiejskieo, z „Testamentu Bolesława Chrobrego", oraz Różyckiego „Kołysankę" i Paderewskiego „Dudziarza" w układzie Nowowiejskiego.

Dyrygować będzie kierownik „Harmonji", prof. Marjan Weigt. Wieczór ten, który odbędzie się w auli państw gimn. im. Marcinkowskiego przy ul. Grunwaldzkiej, o godz. 18, inauguruje cykl miejskich koncertów popularnych, jakie są zaprojektowane na jesień i zimę.

NAUKA

Kraków nie nostryfikuje. Uniwersytet Jagielloński przez rok ubiegły wstrzymał wszelką nostryfikację zagranicznych dyplomów lekarskich. Postanowienie to wydziału medycznego zostało utrzymane i na obecny rok akademicki.

W NAUKOWYM POZNANIU

Polskie Towarzystwo Przyrodników im. Kopernika (Oddział poznański) odbędzie posiedzenie naukowe we wtorek, dnia 10 listopada 1936 o godz. 18 w sali wykładowej zakładu fizycznego Uniwersytetu, w Coll. Minus II p.

Na porządku dziennym referat dr. T. Dominika p. t. „Obecny stan wiadomości o bakterjofagach". Osoby, interesujące się sprawami naukowemi, są mile widziane. Wstęp wolny.

De Civitate Dei. W bibljotece „Pisma Ojców Kościoła", wydawanej przez Księgarnię Uniwersytecką Jana Jachowskiego ukazała się, jako jej tom XIII, trzecia cześć wielkiego dzieła św. Augustyna „Państwo Boże" (De Civitate Dei). Wydany z zasiłku Funduszu Kultury Narodowej, tom obejmuje księgi od piętnastej do dwudziestej drugiej. W ten sposób wydanie cennego dzieła, przetłumaczonego i zaopatrzonego we wstęp i objaśnienia przez ks. Władysława Kubickiego dobiega końca. Tom zaopatrzony jest w obszerne skorowidze: cytowanych miejsc z Pisma św. oraz wykaz imion i nazw.

Teleskop za sześć miljonów dolarów otrzyma obserwatorjum w Paloman w Kalifornji. Ufundował go Rockefeller. Rura teleskopu będzie miała siedm metrów średnicy i dwadzieścia długości, całość będzie ważyła 500 tonn. Nowy teleskop zbliży księżyc na odległość 38 kilometrów.

Z Polskiego Towarzystwa Historycznego. Z Łodzi donoszą nam (wp): Łódzki Oddział P. T. H. odbył posiedzenie naukowe z odczytem dr. Jana Dylika p. t. „Położenie, geograficzne Tumu i Łęczycy".

OCHRONA ZABYTKÓW

Najstarsze płaskorzeźby w Polsce, które pochodzą z X wieku a znajdują się w Strzelnie, w kościele św. Trójcy i w kaplicy św. Prokopa, zostały zdjęte w odlewach gipsowych dla warszawskiego Muzeum Narodowego.

RUCH REGJONALNY

Muzeum w kościółku. Jest niem regjonalne muzeum w Rabce, które mieści się w kościółku z XIV wieku. Zyskało ono ostatnio szereg ciekawych zabytków podhalańskiego folkloru.

„Oczerety", pismo regjonalne zaczęło wychodzić w Brześciu nad Bugiem.

MUZYKA

Trzy prapremjery włoskie wystawi w nadchodzącym sezonie teatr Alla Scala Są to: Respighiego „Lucrezia", Rocca „Śmierć Fryne", Pick-Mangiagallego „Nokturn romantyczny" i balet Respighiego „Ptaki".

Dziesięciolecie opery rosyjskiej w Paryżu założonej przez dyr. Agreniewa, obchodzono temi dniami w sali Pleyela wystawieniem „Chowańszczyzny" i „Jarmarku w Soroczyńcach", oraz odegraniem tańców połowieckich z „Kniazia Igora" i „Nocy na Łysej górze".

Trzeci konkurs chopinowski zacznie się w Warszawie 21 lutego. Jest to konkurs międzynarodowy dla pianistów od lat 16 do 28. Nagród jest siedm, od pięciotysięcznej nagrody Prezydenta Rzplitej rozpoczynając. Suma ich dosięga 16.000 złotych.

„Muzyka polska" będzie miesięcznikiem od 1 stycznia rb. Wydaje ją Tow. Wyd. Muzyki Polskiej, która nadto będzie wydawało „Gazetkę Muzyczną", perjodyk o charakterze popularnym.

Wizyty muzyczne. Wymiana artystyczna jest jedną z oznak pokoju, zawartego między Austrją a Trzecią Rzeszą. Monachijscy filharmonicy koncertowali w Wiedniu, pod batutą Hauseggera. — Wiedeńska orkiestra symfoniczna zwiedza znów Anglję, pod batutą Weingartnera oraz Kabasty. — Przyjaźń niemiecko-angielską podkreślają gościnne występy całego zespołu drezdeńskiego w Covent Garden. Ostatnio wykonano „Kawalera srebrnej róży" pod batutą Ryszarda Straussa.

TEATR

Paula Wessely gra „Świętą Joannę" Shawa w wiedeńskim Burgtheater.

Teatr katowicki. Z Katowic donoszą nam (ad.): Teatr im. Wyspiańskiego gra „Królowę przedmieścia", „Ligję" i „Maturę".

Nowy teatr w Muenster w Westfalji będzie zbudowany w najbliższych latach. Grunt już miasto zakupiło, kosztem prawie dwóch miljonów marek.

LITERATURA

Literacka nagroda Nobla przyznana będzie 12 listopada. Na ten rok ma Akademja szwedzka do rozdania dwie nagrody, gdyż w ubiegłym nie przyznano żadnej.

Stan zdrowia K. H. Rostworowskiego uległ znacznej poprawie — jak nam z Krakowa donoszą — po zaziębieniu, jakiego znakomity pisarz przed pewnym czasem był się nabawił. Rekonwalescencja ma się ku końcowi. O tem, że Rostworowski po całomiesięcznej przerwie znół jął się pióra, wiedzą nasi czytelnicy z zamieszczonego przed paru dniami feljetonu „Piekło na ziemi", który autor „Kaliguli" nam nadesłał.

PLASTYKA I ZDOBNICTWO

Malarka poznańska w Warszawie. W warszawskiej Zachęcie została otwarta wystawa zbiorowa prac. p Zofji Dziurzyńskiej-Rosińskiej.

Słynny Balzac Rodina, ten „pomnik w szlafroku", który przed laty był przyjęty ze zgrozą przez nazbyt prawomyślnych znawców sztuki, będzie teraz ustawiony w Paryżu na jednym z placów publicznych. Na pokrycie kosztów odlewu i ustawienia zbierane są składki. P. Emil Fabre przeznaczył na ten cel dochód z drugiego przedstawienia swej sztuki „La Rabouilleuse", którą przygotowała Comédie Française pod osobistym kierunkiem. P. Fabre ustąpił, jak wiadomo, niedawno ze stanowiska dyrektora Comédie Française.

CO SŁYCHAĆ PRZEZ RADJO?

„Thueringer Saengerknaben", chór uczniowski z Erfurtu wystąpi przed mikrofonem Polskiego Radja w dn. 2 stycznia 1937.

VARIA

Przeszło trzy miljony egzemplarzy sprzedano w Niemczech podstawowych dzieł ideologji hitlerowskiej. W tem „Mein Kampf" Hitlera ma półtrzecia miljona. „Mit XX stulecia". Rosenberga — 483.000.

SZKOLNICTWO

„Teatr w szkole". Ukazał się podwójny numer tego czasopisma. Zwracają uwagę przedewszystkiem materjały praktyczne, więc np. inscenizacja „Śpiących rycerzy w Tatrach" Tetmajera, obrazek sceniczny p. t. „Sekret wojenny", humoreska p. t. „Fantazja contra rzeczywistość" i inne. Oprócz tego w części teoretycznej H. Tyrankiewiczówna pisze o „Kole miłośników żywego słowa", J. Ostrowski-Naumoff o polskich tańcach narodowych. Fr. Chudzicki o kształceniu dobrej wymowy i prof. Arkin o pracy pedologicznej w moskiewskim teatrze dla dzieci. W kronice jest notatka o „Pomorskim Teatrze Marjonetek", zorganizowanym przez pp. Czaplińskiego i Krausego w Kościerzynie w r. 1935. Teatr ten objeżdża Pomorze z bajką Kownackiej „Bajowe bajeczki" Ocena teatru jest dodatnia, zastrzeżenia budzi jedynie sposób wygłaszania tekstów i piosenek. (sn.).

Pisma nadesłane

„Śpiewak". Nr. 10. Treść: Dr. J. Reiss: „Listy Jane Galle do S. A. Krzyżanowskiego w Krakowie". — L. Janicki: „Z doświadczeń radjowych". W. Fabry: „Tenor Mieczysław Kamiński, przyjaciel Wagnera". — Kroniki — Komunikaty. — Adr. Red. Katowice, ul. Ks. Damrota 4.

„Polskie Zioła". Nr. 10. Treść: Inż. Z. Jarociński: „Obroty roślinami leczniczemi". — Mr. J. Biegański: „Czerwień farbierski". — J. Baczewski: „Nowoczesne sposoby destylacji i ekstrakcja (ługowanie) esencji roślinnych". — Mgr. Z. Huciński: „Taryfy towarowe polskie i zagraniczne". — Dr. J. Morawski: „Amerykański rynek ziołowy". — WM. de Lavaux: „Zioła w zastosowaniu domowem". — Informacje zielarskie. — Odpowiedzi Redakcji: — Adr Red. Warszawa, Książęca 6, m. 11.

JAK DZIŚ UCZYMY POLSKIEGO?

Alfabet i dubeltówka — Inne czasy — Nowy system szkolny — Co z gramatyką? — Rozparła się wygodniej — Poprawnie mówić, poprawnie pisać! — Plan jest bardzo dokładny — „Wyższa szkoła" będzie w gimnazjum — A co jest „celem ideowym"? — Program mówi o tem szeroko — Ale jak go urzeczywistnić? — Bo nauki literatury już niema — Trzeba czekać na pierwsze wyniki...

Były czasy, kiedy za szczyt kunsztu pedagogicznego uchodziły sztuczki w rodzaju przybijania liter do tablicy i polecanie uczniom, aby strzelali do nich z flinty. Tak pono uczył się czytania ks. Radziwiłł Panie Kochanku. Ręka szlachecka nie przywykła do pióra. I głowie konceptu brakowało. Fredrowski Cześnik wyręcza się osobliwym sekretarzem, Dyndalskim, który wszakże „stawiał tyle niezbyt skoro" i spoci się srodze, zanim epistołę wypisze. Wolałby pewnie zetrzeć się z Tatarzynem.

Ale przyszły czasy nowe, czasy Konarskich, Komisji Edukacji Narodowej. „Książę poetów", Krasicki, ogłosił światu z dobroduszno-ironicznym uśmieszkiem, że „trzeba się uczyć, przeminął wiek złoty". Uczyła się Polska na schyłku swego niepodległego bytu, uczyła się w okresie niewoli, ale nauka ta kładła znacznie silniejszy nacisk na treść i ducha, niż na formę czyli sposób. Dotyczy to szczególnie nauki języka polskiego. Dopiero w nowszych czasach, a zwłaszcza po ostatniej, odbywającej się jeszcze, reformie ustroju szkolnego, zbudziło się żywe zainteresowanie tą nauką.

*

Otóż po tej reformie uczymy języka polskiego całkiem inaczej, niż przed nią. Do tego stopnia inaczej, że ani rodzice, ani nauczyciele nie zdołali się z tem jeszcze oswoić. Na szczęście młodzieży nie nastręczyło to większych trudności; nie tkwi ona w żadnej tradycji, więc każda następna klasa jest dla niej nową, bez względu na to, czy opiera się na starym czy na nowym programie.

Cóż się stało z nauką g r a m a t y k i, opłakanej łzami tylu niewinnych ofiar? Dawniej, w 8-letniem gimnazjum, opartem na 4-letniej szkole powszechnej, uczono gramatyki właściwie tylko w trzech pierwszych klasach; w następnych pięciu latach było aż nadto czasu na gruntowne zapomnienie, czem się różni rzeczownik od czasownika, czy samogłoska od spółgłoski. Było też tej gramatyki mało. Dziś uczy się gramatyki we wszystkich 4 klasach gimnazjum, opartego na 6-letniej szkole powszechnej, czyli o 3 lata dłużej.

Uczy się jej też więcej, w szerszym zakresie. Te działy gramatyki, któremi dawniej m ó g ł się był nauczyciel w klasie okazyjnie zająć, ale nie musiał, dziś są objęte programem. Są to zagadnienia ciekawsze i nieco bardziej specjalne: jak zmiany głosowe w rodzaju udźwięcznienia, zatraty dźwięczności, upodobnienia, upraszczania grup spółgłoskowych; dalej zmiany znaczenia wyrazów i wogóle życie wyrazów; nauka o gwarach ludowych itp. Dobrze pomyślany i szczęśliwie przeprowadzony jest układ materjału: w każdym roku uczy się wszystkich zasadniczych działów gramatyki (nauka o głosce, o wyrazie, o zdaniu), ale co roku rozszerza się zakres każdego z tych działów. Młodzież dzięki temu poznaje gramatykę bardziej równomiernie, łatwiej i lepiej powtarza wiadomości poznane w ubiegłych latach.

Wniosek z tego: uczenie gramatyki jest dziś gruntowniejsze, szersze i bardziej kształcące; nie wymaga znajomości wielu reguł, ale zapewnia zrozumienie praw rządzących językiem. A to jest ważniejsze.

*

Drugim ważnym działem jest uczenie poprawnego mówienia i pisania po polsku. Dawniej poświęcano temu 5 lat (klasy I—V), choć bez wyraźnego planu. Dziś na wszystkie 4 klasy gimnazjum, do czego należy dodać 2 ostatnie lata szkoły powszechnej, odpowiadające dawnej kl. I i II gimnazjum. A więc i tej dziedzinie więcej poświęca się czasu, niż dawniej. Całkiem słusznie! Ważniejsze jednak jeszcze jest to, że naukę mówienia i pisania ściśle rozplanowano: na pierwszą klasę przewidziano dyskusje i sprawozdania, na drugą wszelkiego rodzaju opisy, na trzecią charakterystyki, na czwartą odezwy i przemówienia. Jest więc nadzieja, że żadna ważniejsza forma wypowiedzenia się nie będzie pominięta.

Nie może to być praca od wypadku do wypadku. Tem więcej, że obmyślono równocześnie wiele dawniej nie uprawianych ćwiczeń. I tak naprzykład ćwiczenia słownikowe. Cóż to? Oto gromadzenie wyrazów z pewnej obranej dziedziny i odpowiednie zużytkowanie ich celem uświadomienia młodzieży, jak wielkie jest bogactwo języka. Uzupełnianie celowo opuszczonych wyrazów w wybranym tekście. Dalej ćwiczenia redakcyjne. Cóż to znowu? Oto wspólne układanie lub poprawianie jakiegoś trudniejszego zadania. Dalej nadawania różnych form tym samym treściom, np. formę opowiadania, listu, przemówienia, rozprawki itp.

A więc elementarna część nauki mówienia i pisania (wraz z nauką ortografji) należy do szkoły powszechnej. „Wyższa szkoła" słowa i pióra ma być uprawiana w gimnazjum.

*

Tak uzbrojony formalnie, ma przystąpić uczeń do pracy nad tem, co jest w oficjalnych uwagach do programu podane jako ideowy cel nauki języka polskiego: „Pogłębienie wewnętrzne przez uświadomienie wartości duchowych, jakie tkwią w polskim dorobku kulturalnym, zwłaszcza zaś w dziełach literatury dawnej i współczesnej. Ukryte w nich skarby wielkich czynów, myśli i uczuć winny się przyczynić do pogłębienia w duszach młodzieży uczuć religijnych, moralnych i narodowo-państwowych, oraz do wychowania jednostek silnych, rozumiejących swe obowiązki obywatelskie i zdolnych do podjęcia trudów dla dobra Państwa".

Tak oto obszernie i tak wielkiemi słowami cel ten określono. O ile jednak nauczanie gramatyki tudzież mówienia i pisania jest dziś zorganizowane lepiej, o tyle cała ta ideowa część nauki może budzić pewien niepokój. Czy istotnie w 4 latach przy wymiarze 4 lekcyj tygodniowo (z których zresztą 1—2 odpada na inne działy nauki), można doprowadzić młodzież w wieku przejściowym (lata 13—16) do tak górnych i rozległych rezultatów? Zwłaszcza co zrobić z dziełami literatury dawnej i współczesnej i z „ukrytemi w nich skarbami wielkich czynów, myśli i uczuć"? A przecież nauki literatury, która się dawniej odbywała systematycznie w trzech ostatnich klasach, dziś niema. Nie wolno jej uprawiać i nie można.

„Pogłębienie wewnętrzne przez uświadomienie wartości..., jakie tkwią w polskim dorobku kulturalnym". Więc trzeba poznać wartości tej kultury. Jest to sprawa trudna, ze wszystkiego najtrudniejsza. Wprawdzie polonista opiera się tu na historyku, programy ich są ściśle uzgodnione. Ale czy to „pogłębienie wewnętrzne" zostanie osiągnięte? Przyszłość pokaże.

Czyta się urywki z dzieł najwybitniejszych pisarzy, przytem daje się obrazki z ich życia. Nie postacie ich jednak, ani d z i e ł a na tle epoki są celem, t ł o s a m o jest celem. Pod tym kątem widzenia ułożona jest lista lektury domowej.

*

Tak uczymy p o l s k i e g o w nowem, czteroletniem gimnazjum, które ma być szkołą samą dla siebie, niewymagającą żadnego dalszego ciągu.

Uczymy „p o l s k i e g o", nietylko „j ę z y k a p o l s k i e g o". Języka tylko o tyle, o ile potrzebny jest jako narzędzie. Celem jest wiedza o Polsce w najogólniejszem tego słowa znaczeniu, o Polsce w otoczeniu innych narodów i na tle kolejno po sobie następujących epok — od starożytności do czasów najnowszych.

St. A. Schmidt

Poznań

Książki nadesłane

H. W. van Lonn: „Geografja w kalejdoskopie". Przet. Dr. Tadeusz Zebrowski. Warszawa 1936. Nakł. Trzaska, Evert i Michalski.

„Dyskutujmy". Odczyty dla grup dyskusyjnych: skróty i tezy. Warszawa 1936. Polskie Radjo.

Władysław Orkan: „Czantorja i pozostałe pisma literackie". Warszawa 1936. Nakł. Gebethner i Wolff.

Zofja Sirko: „Apoteoza życia". Nakład Europejski Wiedeń—Linek.

Wystawa najnowszych wynalazków

(Od własnego korespondenta „Kurjera Poznańskiego")

Praga, w listopadzie.

Istniejący w Czechosłowacji od roku 1920 Związek wynalazców urządził w gmachu wyższej szkoły technicznej w Pradze niedawno wystawę najnowszych prac swych członków, złożoną ze stu z górą eksponatów. Zrzeszenie

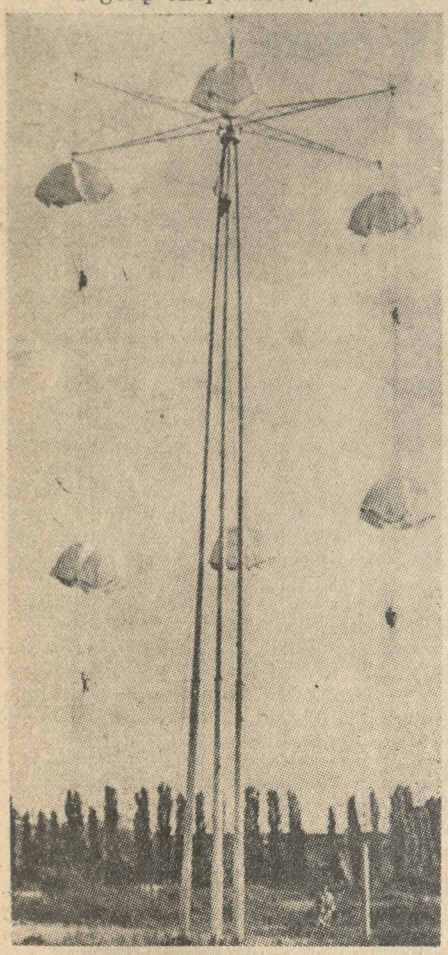

Praktyczna wieża do skoków spadochronowych.

dąży do stworzenia z dotacji państwowej odpowiedniego instytutu, który roztoczyłby pod kontrolą rządową opiekę nad wynalazcami czechosłowackimi i uniezależnił ich od kapitałów zagranicznych. W tym celu postanowiono występować z podobnemi imprezami corocznie.

Daremnie szukalibyśmy na wystawie nowości z dziedziny przemysłu wojennego. Aczkolwiek wynalazcy miejscowi doszli właśnie w niej do wielu odkryć i ulepszeń, ministerstwo obrony narodowej, doceniając ich znaczenie i pragnąc je zachować wyłącznie dla kraju, zarzuciło na nie zasłonę tajemnicy. Dlatego, na przykład, w sali ekspozycji znajdziemy z zakresu lotnictwa tylko jeden podrzędniejszej wartości szkic samolotu o skrzydłach składanych.

Ciekawszy jest już model składanej i przenośnej wieży do skoków ze spadochronem, która przy szkoleniu załóg lotniczych i szybowcowych mogłaby oddać duże usługi. Wieża ma te zalety, iż jej „trójnóg", rozsuwający się podobnie, jak pręty statywu fotograficznego, wznosi się pod ciśnieniem mechanicznem sam na dowolną wysokość do góry, zabierając z dołu sześciu ludzi, którzy następnie dokonują skoków pojedyńczo lub grupami. Urządzenie specjalne zapobiega zderzeniu spadochronu z konstrukcją, toteż można ćwiczyć i przy silnym wietrze, a po wyszkoleniu drużyn złożyć wieżę i przewieźć ją z łatwością na inne miejsce.

Uwagę znawców budownictwa rzecznego przyciąga model tamy hydrostatycznej systemu inż. dr. Franciszka Jermarza, podnoszącej się automatycznie pod naporem górnych warstw wody. Tamy takie postawiono już na Odrze w Czechach i na rzekach w Niemczech i w Prusach.

Drukarzy interesuje nowa farba wodna „Arfis". Od czasu, gdy Czech prof. Klicz wynalazł druk barwny, używano do niego farb, zawierających tolulol i ksylol, substancje z grupy benzolu. Ksylol ma właściwości wybuchowe, a jego para wywiera szkodliwy wpływ na płuca, żołądek i system nerwowy człowieka. Niemcy i Amerykanie usiłowali bezskutecznie zastąpić farby benzolowe wodnemi. Dopiero Czechosłowakom powiodło się niedawno to zadanie. „Arfis" nie szkodzi zdrowiu, szybko wysycha, nie zmywa się, jest bezwonna, niepalna i tańsza od farby benzolowej o 35 proc.

Po za temi eksponatami ujrzymy w sali przedmioty, często spotykane na tego rodzaju wystawach: samoczynne hamulce kolejowe, takież spinacze wagonów, czy pasy pływackie z piany kauczukowej; dostrzeżemy również mnóstwo innowacyj pożytecznych, które wartoby było wprowadzić do królestwa gospodarstwa domowego, hołdującego naogół konserwatyzmowi. Lecz wpadną nam w oko i pomysły zgoła bezwartościowe i nierealne. Czy „autoped", maszyna, naśladująca ruch nóg, może — jak chce katalog — oddać usługi gospodarstwom rolnym i leśnym, oraz ułatwić transporty w terenie nierównym lub błotnistym? Z jakiemż innem uczuciem, jak nie z powątpiewaniem, możemy patrzeć na zawiły system kół i kółeczek, który ma rzekomo uruchamiać wszelkie pojazdy przy pomocy siły nóg ludzkich?

Już o wiele więcej trafia nam do przekonania gruba płytka kryształowa, po nałożeniu której na pierwszy lepszy obrazek kolorowy otrzymujemy, jak w kalejdoskopie, nieskończony szereg pięknych wzorów zdobniczych. Tkaczowi dywanów, kilimkarzowi, rysownikowi w fabryce tapet, malarzowi pokojowemu albo dekoratorowi o ubogiej fantazji przyrządzik ten może pomóc znakomicie. A wprost uznanie budzi zracjonalizowana klawjatura dyferencjalna Aleksandra Puskasa, Słowaka z Bratysławy, dzięki której można się nauczyć grać dobrze na fortepianie w ciągu 6 miesięcy.

Dziedzina kultury ma również swój kącik. Reprezentują ją nie tyle pomoce naukowe w postaci przyrządów do uczenia się tabliczki mnożenia, ile p. Jana Hnatka „Projekt wprowadzenia międzynarodowych programów nauk i ćwiczeń", mający na celu ułatwienie wszelkich studjów, tudzież tak zwane „neoglify" dr. Aleksandra Batieka. P. Batiek napisał około 230 rozpraw i wydaje kilka czasopism filozoficznych. Zbudował on własny system, w którym m. in. wysuwa potrzebę założenia przy Palais Mondial w Brukseli, gromadzącym — jak wiadomo — całą literaturę światową, Międzynarodowego archiwum ideograficznego. Przechowywałoby ono dla przyszłych pokoleń zapiski kulturalne wszystkich narodów.

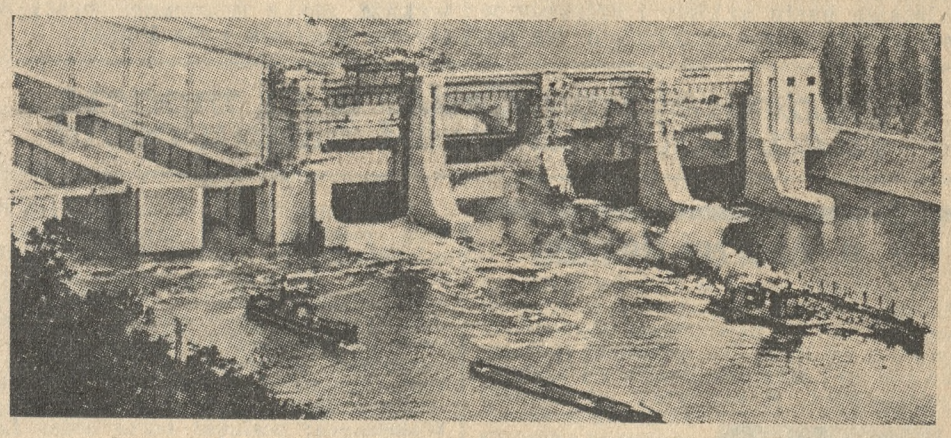

Automatyczna tama wodna systemu inż. Jermarza.

Realizując myśl Leibnitz'a, który w

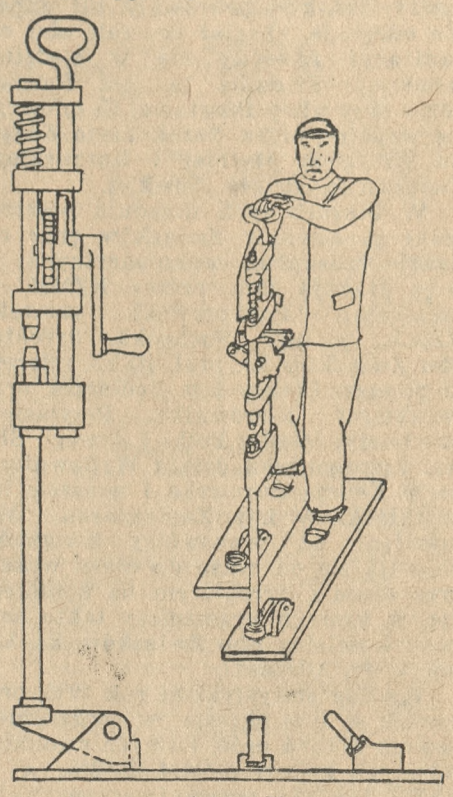

„Autoped".

dziele „Characteristica magna universalis" domagał się stworzenia „specieuse generale" — passigrafji, czyli wszechświatowego pisma znakowego, wyrażającego nie słowa, tylko myśli, dr. Batiek wynalazł neoglify. Ludzie wszystkich narodowości mogą odczytywać we własnych językach pismo neoglificzne podobnie, jak odczytują nuty, wzory chemiczne, cyfry, czy znaki kartograficzne. Z 2.400 neoglifów (zasadniczych jest tylko 360) można zestawić 10 miljardów znaków pojęciowych, co byłoby za wiele wobec faktu, iż najbogatsza mowa składa się z 40.000 wyrazów. P. Batiek znalazł entuzjastów swego pisma w kilkunastu państwach. Wydał już podręczniki i słowniki neoglificzne w pięciu językach.

Jak widzimy, praska wystawa wynalazków zawiera sporo rzeczy ciekawych i niezwykłych.

W. M.

Warszawa, w listopadzie.

Każde miasto i miasteczko posiada jakąś osobliwość. Przeważnie są to zabytkowe pamiątki znane w całym kraju. Warszawa — ma kolumnę Zygmunta, albo pałac w Łazienkach; Poznań — ratusz; Gdynia — port; Kraków — Wawel. Całkiem innego rodzaju osobliwością może się poszczycić znane letnisko podwarszawskie Otwock. Osobliwością żywą, upostaciowaną w osławionym już „myszuge rebe", cadyku z Kozienic, mieszkającym stale w Otwocku i dającym o sobie znać zawsze niezwykłemi występami.

„Myszuge rebe" zwrócił w tych dniach znowu na siebie uwagę. Późną nocą mianowicie, obudził swoją straż przyboczną i oświadczył jej, że wybiera się na inspekcję. Straż ubrała się w chałaty, nałożyła przepisowe czarne mycki i podążyła za cadykiem, który skierował się wpierw do gmachu kasyna. W drodze oświetlał latarką każdego przechodnia, zatrzymywał i rzucał pytanie: „Czy jesteś Żydem?" Dwóch współwyznawców cadyka odpowiedziało mu obraźliwie również pytaniem: „A czy ty jesteś Żydem?" To zuchwalstwo rozgniewało „rebego" i nakazał gwardji śmiałków wychłostać. Skutek tej interwencji był dość nieoczekiwany, gwardja bowiem sama najbardziej ucierpiała, a cadyk musiał się ratować ucieczką.

Po tej nocnej wyprawie „myszuge rebe" wydał odezwę, aby każdy religijny Żyd wychodził wieczorem na ulicę ubrany w biały chałat i w ten sposób ułatwiał cadykowi inspekcje. Poza tem Żyd w białym chałacie odróżniałby się od szkodników i przeciwników cadyka, okazujących jego osobie brak szacunku.

Najciekawszy był jednak drugi punkt odezwy, w którym „rebe" żądał, by wszystkie dziewice chodziły stale we bieli i, aby oddawano im należną cześć. Odezwa, oczywiście, wywołała w Otwocku wielką sensację i zamieszanie. „Myszuge rebe" znów przegrał, bo Żydzi nie kwapią się do chodzenia wieczorami w białych, niepraktycznych i wymagających częstej zmiany chałatach. To jedno. A poza tem na terenie Otwocka do tej pory nie ukazała się żadna Żydówka w bieli!

Kozienicki cadyk szaleje, targa brodę i zastanawia się, czy w Otwocku, w tym przez Żydów opanowanym Otwocku, nie ma dziewic?

Czyżby otwocka osobliwość — „myszuge rebe" — miał jednak złudzenia?

*

Dość niezwykła sprawa toczyła się przed jednym z sądów stołecznych. Mniej może ciekawe jest jej tło, — ile raczej stanowisko, jakie zajął sędzia. Zaczęło się bardzo romantycznie. Lato, słońce, czar natury i trzy młode, gorące serca. On urzędnik pewnej firmy samochodowej, one urocze, przystojne i... znające dotychczas tylko blaski życia.

Wpierw wspólne przechadzki, a potem propozycja wycieczki kajakiem po Wiśle. Wycieczka była urocza i zakończyła się na przystani kajaków, gdzie właśnie odbywał się wesoły wieczorek taneczny. Do trójki dołączył się przyjaciel młodego dżentelmana z firmy samochodowej. Orkiestra grała tak tęsknie, nogi tak rwały się do tańca. Więc tańczono. I wydawało się, że tak pięknie zaczęty dzień zakończy się równie pięknie. Pozostaną zadowolenia, wspomnienia i marzenia...

Nagle młody automobilista wszczął alarm. Okazało się, że zginął mu kieszonkowy zegarek. Ponieważ pierwsze poszukiwania nie przyniosły wyniku, młodzian wezwał policjanta, któremu oświadczył, że zegarek napewno skradła — jedna z jego towarzyszek wycieczki. Panienki oburzone rzuconem na nie podejrzeniem stanowczo zaprzeczały. Nic nie pomogło, policjant musiał spełnić obowiązek, i zapłakane panienki zaprowadził do komisarjatu. Spisano protokół, a panienki kilka godzin przetrzymano. Ale zegarek się nie znalazł i tak!

Młodzieniec się zawziął i uroczym znajomym wytoczył skargę do sądu grodzkiego. Tutaj okazało się, że panienki pochodzą z porządnych domów i są słuchaczkami wyższych kursów wieczornych. Zeznawały z ponsowemi rumieńcami na twarzy, wprost „najedzone" wstydem. Wyrok zapadł uniewinniający, gdyż zegarek zginął albo podczas wiosłowania, lub w czasie tańca.

I zdawało się, że teraz obie strony skłonią się panu sędziemu i opuszczą gmach sądu, gdy tymczasem najniespodziewaniej przemówił jeszcze sędzia. Wpierw zwrócił się do sprawcy kompromitacji obu panienek: „Że pan nigdy nie będzie dżentelmanem — to pewne. Z tego miejsca nie mogę powiedzieć, co o panu myślę. Musiałbym użyć zbyt dosadnych słów, aby scharakteryzować nikczemność pańskiego postępku. Jak to nazwać, powie panu każdy uczciwy człowiek. Proszę w tej chwili opuścić tę salę i zejść mi z oczu!"

A potem sędzia po ojcowsku przemówił do panienek; przestrzegał przed lekkomyślnem zawieraniem znajomości na ulicy i przyjmowaniem zaproszeń na przejażdżki i tańce w mało znanem towarzystwie męskiem. „Bo — powiedział na koniec, — proszę sobie dobrze zapamiętać, że auto, kajak i taniec — to jeszcze nie wszystko!"

Tak się skończyła historja o pewnym dżentelmenie, dwóch panienkach i o sędzim, którego należałoby ozłocić.

A — Z.

Patronalne Święto Młodzieży

W przyszłą niedzielę, 15 b. m., Katolicki Związek Młodzieży obchodzi swe święto organizacyjne. Z tej racji przytaczamy poniżej niektóre szczegóły ze sprawozdania za rok 1935, które dają nam wyobrażenie o działalności tej organizacji.

W roku sprawozdawczym Katolickie Związki Młodzieży Męskiej i Młodzieży Żeńskiej pracowały już zupełnie odrębnie, chociaż centrale obu organizacyj mieściły się w siedzibie wspólnej. Siedzibą tą jest Poznań, gdzie przy ulicy Pocztowej 15 mieszczą się wspólne biura Katolickiego Związku Młodzieży Męskiej i Katolickiego Związku Młodzieży Żeńskiej.

W biurach tych urzędują poszczególni pracownicy Związków oraz redakcje czasopism organizacyjnych. A więc pracują tam prezes KZMM, p. szambelan Potworowski, prezeska KZMŻ, p. mgr. Suchocka, dyrektor obu Związków ks. prał. Biłko, referenci p. mgr. Oleksy i p. Sedlaczek oraz redaktorzy Kierownika, Przyjaciela Młodzieży, Młodej Polki i Żywego Słowa, kierowniczka działu Wydawniczego, p Felicja Żurowska i wreszcie instruktorka w. f. p. Zapłatyńska. Wymienieni tu pracownicy Związków zbierają się od czasu do czasu wraz z prezydjum i dyrektorem na konferencję, w których uczestniczy także asystent kościelny obu Związków, ks. kanonik dr. Adamski.

Według statystyki za rok 1935, pracowało w tym okresie w organizacji ogółem 312.184 osób. Samych członków czynnych było w KZMM 134.295, a w KSMŻ 149.785, porozmieszczanych w 4.553 Oddziałach męskich i w 5.280 Oddziałach Żeńskich. Organizacja, tak potężna liczbą swych członków, znaczy się w całokształcie Akcji Katolickiej oraz w życiu państwowem. To też zarówno hierarchja kościelna jak i władze państwowe, doceniają działalność religijną i społczną Katolickich Związków Młodzieży.

Celem wymiany zdań na temat bieżących potrzeb organizacji, zjeżdżali się w Poznaniu trzykrotnie członkowie zarządów KZMM i KZMŻ na zebrania. Odbyły się one w kwietniu, w październiku i w grudniu 1935 r. W związku ze zebraniami w październiku i w grudniu odbyły się dwie konferencje programowe, które obradowały nad ułożeniem programu pracy w obu Związkach. Uczestniczyło w tych konferencjach obok członków zarządów także grono zaproszonych osób z innych organizacyj A. K. i społecznych, które mogły podzielić się swem doświadczeniem w dziedzinie programowej.

Doniosłem wydarzeniem w r. 1935 był Zjazd Związkowy, wspólny dla obu Związków, pierwszy od chwili wejścia w życie nowego statutu. Obradował 11 grudnia w Poznaniu przy udziale J. Em. ks. kardynała Prymasa Hlonda, przedstawicieli władz cywilnych i wojskowych oraz przedstawicieli i przedstawicielek niemal wszystkich KSMM i KSMŻ z całej Polski. Na zjeździe tym wygłosił J. Eksc. ks. biskup Adamski z Katowic referat na temat „Akcja Katolicka młodzieży"

Niemniej ważną sprawą był trzytygodniowy kurs dla kierowników KSMM i KSMŻ, urządzony z inicjatywy Związków przez Katolicką Szkołę Społeczną w Poznaniu. W kursie tym wzięło udział 36 wyższych pracowników Stowarzyszeń Młodzieży. Uczestnicy kursu słuchali wykładów z zakresu nauk społecznych, w licznych sekcjach specjalnych omawiali praktyczne sposoby usprawnienia pracy organizacyjnej w różnych dziedzinach, zwiedzając przytem ośrodki społeczne Akcji Katolickiej w Poznaniu.

Ponieważ KSMM i KSMŻ rozwijają wszechstronną działalność, chcąc w myśl swych założeń ideowych przepoić wszystkie dziedziny życia duchem Chrystusowym, więc i kierownicza działalność w centrali musi ogarniać bardzo rozmaite działy pracy. Całość jest tak podzielona, że każdy z pracowników związkowych prowadzi kilka referatów, czyli właśnie działów pracy.

Ośrodkiem pracy religijnej było hasło episkopatu na rok 1934/35 o Odkupieniu oraz hasło na rok następny p. t. Chrystus uświęca rodzinę. Na jeden i drugi temat rozwinęły Związki szeroką akcję wydawniczą i prasową, poświęcając hasłu ankiety i artykuły w czasopismach organizacyjnych. Na patronalne Święto Druchen, które w roku sprawozdawczym obchodzono po raz pierwszy w uroczystość Narodzenia Matki Boskiej we wrześniu, wydał Związek Żeński „Jednodniówkę Młodej Polki", która spotkała się z ogólnem uznaniem.

By władze i społeczeństwo zaznajomić ze stanem względnie wzrostem liczebnym organizacji, jako też z postępami naszemi w różnych dziedzinach pracy, Związki wydały w lipcu ub. roku „XVI Sprawozdanie Zjednoczenia Młodzieży Polskiej za rok 1934", wspólne obu Związkom.

Szczególną uwagę poświęcały Związki sprawom wsi ze względu na to, że przeszło dwie trzecie członków i członkiń zalicza się do młodzieży wiejskiej. By zebrać materjał do odpowiednich wydawnictw o życiu wsi, Związki rozpisały ankietę p. t.: „Co się dzieje na wsi?", na którą nadeszło 98 odpowiedzi, w tem aż 52 od druchen i druhów. W r. 1935 zebrał się w dniu 25. 6. w biurach Związków Sąd Konkursowy, by przydzielić kilku Stowarzyszeniom nagrody za pilną uprawę kukurydzy.

Jedną z pierwszorzędnych trosk obu Związków było redagowanie i wydawanie czasopism organizacyjnych. Prasa organizacyjna obejmuje głównie trzy czasopisma, z których „Kierownik" przeznaczony dla członków Kierownictw, jest organem wspólnym dla obu Związków. Miesięcznikiem, wydawanym przez KSMM dla wszystkich członków, jest „Przyjaciel Młodzieży", organem dla członkiń KSMŻ jest „Młoda Polka".

Niedziela przypadająca po dniu św. Stanisława Kostki — w tym roku 15 listopada — jest dniem polskiej młodzieży, Świętem Patronalnem Młodzieży.

W miastach i miasteczkach, w najodleglejszych wioskach odbywać się będą podniosłe uroczystości, zarówno religijne jak i świeckie, w których młodzież będzie wypowiadać publicznie swoje ideały i zasady społeczne i wykaże się z dokonanej pracy dla sprawy Kościoła i dla Polski.

Dziecko zdrowe, pełne życia to szczęście matki.

W trosce o zdrowie swego dziecka winna więc każda matka podawać mu przez jesień i zimę Emulsję Tranową. Emulsja Tranowa wyrobu Scott & Bowne, zwana ogólnie Emulsją Scotta, stanowi bowiem doskonały środek odżywczy i wzmacniający dla dzieci. Emulsja Scotta wytwarzana jest na podstawie długoletnich doświadczeń z najlepszego norweskiego tranu leczniczego, który, jak wiadomo, jest najbogatszym źródłem witamin A i D. Odpowiednie dodatki smakowe i dostateczna zawartość soli wapnia i sodu czynią Emulsję Scotta odżywką chętnie przez dzieci przyjmowaną i zalecaną przez największe powagi lekarskie, jako czynnik zapobiegawczy i leczniczy w krzywicy, zołzach (skrofulozie), nieprawidłowym ząbkowaniu itp. Żądajcie jednak prawdziwej Emulsji Scotta ze znakiem ochronnym „Rybak z dorszem na plecach". Do nabycia od zł. 2.–

ng 19 974

Pudry, kremy Cedil'a są modne, niedrogie zdrowe i niezawodne

ng 19 367

Ś. p. Andrzej Remlein

W Luboniu zmarł w 73 roku życia zasłużony obywatel, gospodarz, ś. p., Andrzej Remlein. Był on najstarszym obywatelem gminy, a od 40 lat już zajmował stanowisko sołtysa i jako taki dobrze się zasłużył społeczeństwu. Z tego tytułu też spotkały Zmarłego liczne odznaczenia i dowody uznania.

Pomimo urzędowania jeszcze za czasów zaborczych na stanowisku sołtysa był śp. Andrzej Remlein zawsze gorliwym patrjotą, udzielając się we wszystkich towarzystwach nadowych. Należał do rady wirowskiej wtedy, gdy Luboń jeszcze należał do tamtejszej parafji. Był również honorowym członkiem Sokoła oraz założycielem tut. Straży Pożarnej. Z inicjatywy śp. Andrzeja Remleina powstał projekt wybudowania okazałego domu gminnego, który też powstał kosztem 180 tysięcy zł. Świadczyło to o dobrej gospodarce sołtysa. W uznaniu tych zasług nazwano jedną z ulic w gminie nazwiskiem Zmarłego.

Cześć Jego pamięci! (p. l.)

Ś. p. Daniel Kęszycki

W Poznaniu zmarł po dłuższej chorobie śp. konsul Daniel Kęszycki, właściciel Błociszewa w powiecie śremskim. Zmarły był jednostką nieprzeciętną, przepojoną głęboko kulturą zachodu i pełen ofiarnego poświęcenia dla ojczyzny.

Urodził się w roku 1883 w Anglji z ojca emigranta i matki Szkotki. Młodość swoją spędził w brytyjskiej marynarce handlowej, w której służbie zwiedził cały glob dokoła. Twarda szkoła morska, pełna na każdym kroku niebezpieczeństw w walce z potężnym żywiołem, wyrobiła w śp. Danielu Kęszyckim duszę zahartowaną, odważną a przytem kryształową o nieprzebranym zasobie cnot chrześcijańskich.

Pod koniec wojny światowej śp. Zmarły, który tymczasem był wrócił do rodzinnego Błociszewa, brał czynny udział w pracach przygotowawczych do akcji powstańczej i zrzucenia obcego jarzma. Rada Powiatowa Straży Ludowej na powiat śremski powierzyła mu w r. 1918 w tej akcji kierownictwo na swoim terenie. Później walczył pod Zbąszyniem i Miejską Górką, dając wszędzie dowody nieustraszonej odwagi i męstwa.

W połowie 1919 r., w naprężonych czasach plebiscytu na G. Śląsku, został zamianowany Generalnym Konsulem R. P. w Opolu. Na tem stanowisku oddał Polsce znakomite usługi. Godność konsula piastował bezinteresownie, poświęcając swój osobisty majątek dla dobra sprawy narodowej. Za ofiarną pracę i zasługi został odznaczony orderem komandorskim „Polonia Restituta", trzykrotnie Krzyżem Walecznych; posiadał także order Legji Honorowej i inne odznaczenia.

Przez ostatnie lata śp. Daniel Kęszycki był przykuty do łoża boleści, aż obecnie śmierć-ukoicielka położyła kres jego cierpieniom. Pogrzeb odbył się w Błociszewie. — Niechaj spoczywa w pokoju!

Ś p. Władysław Cegiel

W sędziwym wieku lat 83, zmarł w Inowrocławiu emerytowany nauczyciel śp. Władysław Cegiel. Ze śp. Zmarłym, dobrym katolikiem i narodowcem schodzi z tego świata dzielny pedagog, jeden z najbardziej znanych i zasłużonych obywateli miejscowych.

Urodzony na Kujawach, śp. Cegiel po otrzymaniu starannego wychowania i ukończeniu seminarjum w Kcyni objął posadę nauczyciela w Inowrocławiu, gdzie po blisko 40 latach urzędowania doczekał się krótko przed wojną światową emerytury. Jeszcze w okresie zaborczym śp. Zmarły nie uchylał się od żadnej pracy narodowej, przeciwnie, jako nauczyciel religji i języka polskiego w miejscowem liceum dla dziewcząt, zawsze odważnie objawiał swoje uczucia polsko-narodowe, krzewił polskiego ducha patrjotycznego, w związku z czem narażony był na różne szykany i utrudnienia ze strony władz niemieckich. Śp. Cegiel znany był daleko poza granicami Kujaw jako znakomity pszczelarz. Był założycielem tow. bartniczego w Inowrocławiu i od dziesiątek lat jego prezesem honorowym. W zagrodach i większych majętnościach, wszędzie gdzie polskie serca biły, zakładał wzorowe pasieki, pouczał i służył radą praktyczną. W r. 1896 urządził w Inowrocławiu pierwszą wystawę pszczelarską, na którą przybyły delegacje z całej Wielkopolski, cieszyła się ona wprost niebywałem powodzeniem.

Dzisiaj, kiedy zamknął swe oczy na zawsze, stwierdzić trzeba, że jego zbożna, bezinteresowna praca wydała obfite plony. Osierocił żonę Leokadję z Kozłowiczów, córkę Helenę i syna Tadeusza, proboszcza i dziekana w Gułtowach. R. i P.

BEZ DACHU, BEZ ODZIEŻY, BEZ JEDZENIA STOJĄ TYSIĄCE LUDZI PRZED ZIMĄ. DAJ CO MOŻESZ! RATUJMY OD ZIMNA I GŁODU!

KINO APOLLO

WIELKI, POTĘŻNY AWANTURNICZY FILM MORSKI

„BOUNTY"

z Charles LAUGHTON'em, Clark GABLE'em i Franchot TONE'm poraz ostatni na specjalnym seansie JUTRO w NIEDZIELĘ, 8. bm.

o godz. 3 po poł.

ng 19 755

W kwestji budowy dróg w wojew. poznańskiem

Liga Drogowa nadesłała nam poniższe zestawienie:

Sprawa budowy i utrzymania dróg na terenie poszczególnych powiatów ciągle jeszcze napotyka na trudności i jest nierównomiernie rozwiązywana, w zależności od nastawienia jednostek, kierujących sprawami drogowemi w powiatach. Mamy przed sobą zestawienie robót wykonanych przy budowie nowych nawierzchni i budowie nowych dróg w r. 1934/35. Sprawozdanie to obrazuje jak niektóre powiaty bez wyraźniejszych powodów nie umiały wykorzystać swoich budżetów drogowych w maksymalnym stopniu, względnie zbyt małe sumy przeznaczały na drogi.

Skala kredytów wyznaczanych przez poszczególne powiaty województwa poznańskiego wahała się od 289.000 (powiat Krotoszyn) aż do 62.000 (powiat Czarnków). Szereg powiatów potrafił w tych samych warunkach finansowych zdobyć na drogi dość pokaźne sumy, jak np. powiat Gniezno zł 264,000, powiat Jarocin zł 250.000, powiat Kępno zł 240,000, powiat Mogilno zł 242,000, powiat Nowy Tomyśl zł 237,000, powiat Szamotuły zł 213,000, powiat Wągrowiec i powiat Kościan po zł 205,000, powiat Ostrów zł 195,000, powiat Śrem 164,000, zł, powiat Inowrocław zł 175,000, podczas gdy inne powiaty, posiadające niemniejsze potrzeby drogowe, zdołały osiągnąć na ten cel zaledwie po kilkadziesiąt tysięcy złotych, jak np. powiat Żnin, zł 65.000, powiat Czarnków zł 62,000, powiat Wyrzysk zł 77,000 itd.

Sprawa rozbudowy i utrzymania sieci drogowej na terenie województwa poznańskiego ma specyficzne warunki w stosunku do województw centralnych i wschodnich. Sieć drogowa jest tu naogół wystarczająco gęsta, wobec czego zagadnienie budowy nowych dróg nie jest stawiane na pierwszem miejscu. O wiele ważniejsza jest sprawa utrzymania nawierzchni drogowych w stanie używalności. Dlatego też budżet drogowy samorządów powiatowych województwa poznańskiego musi być rozpatrywany pod specjalnym kątem widzenia. Pragniemy głównie zwrócić uwagę na nierównomierne układanie budżetów drogowych w poszczególnych powiatach i ich wykorzystywanie.

Kilka powiatów, przeznaczyło w swoich budżetach na drogi sumy wahające się od 250.000 zł do około 300.000 zł, co nie przesądza jednakże faktu, że sumy te nie zostały wykorzystane w całej pełni. I tak: powiat Krotoszyn w ramach zł 289.000 wykonał 16,2 km nowych nawierzchni, resztę sumy przeznaczając na utrzymanie dróg; powiat Gniezno, mający w budżecie 264.000 zł wybudował zaledwie 1 km nowych dróg i 0,8 km nowych nawierzchni. Reszta poszła na utrzymanie dróg już istniejących. Powiat Jarocin w ramach 250,000 zł wybudował 15,5 km nowych nawierzchni na drogach, zaś powiat Kępno w ramach 240,000 zł tylko 10,8 km nowych nawierzchni. Pozostałe sumy przeznaczyły oba powiaty na utrzymanie dróg. Powiat Szamotuły w ramach 213.000 zł wybudował 6,2 km nowych dróg i 6,7 km nowych nawierzchni, podczas gdy powiat Nowy Tomyśl za cenę 237.000 zł wybudował 8,05 km dróg nowych i 4 km nowych nawierzchni. Powiat Żnin, dysponujący sumą zł 65.000, wybudował 3 km nowych nawierzchni, zaś powiat Gostyń w ramach zł 132,000 tylko 2,2 km nowych nawierzchni, a powiat Chodzież w ramach 91,000 zł 1,2 km nowych nawierzchni.

Naturalnie należy wziąć pod uwagę, że większość kredytów drogowych przeznaczana była na utrzymanie dróg już istniejących co nie tłumaczy faktu niesłychanie słabego postępu rozbudowy sieci nowych dróg i nowych nawierzchni drogowych w szeregu powiatów, posiadających zupełnie wystarczające ku temu środki.

W kolejności ilość wykonanych robót drogowych przez powiaty poznańskie wygląda następująco: Najwięcej nowych nawierzchni wybudował powiat Ostrów — 20,5 km, Krotoszyn 16,2, Jarocin 15,5, Kępno 10,8, Mogilno 10,5, Środa 9,6, Śrem 8,1, Wągrowiec i Kościan po 7,0, Szamotuły 6,7, Oborniki 6,5, Inowrocław 6,2, Leszno 5,8, Rawicz 5,5, Nowy Tomyśl 4, Żnin 3, Gostyń 2,2, Czarnków 1,1, Chodzież 1,2, a wreszcie Gniezno 0,8 km.

Pod względem budowy nowych dróg powiaty województwa poznańskiego przedstawiają się kolejno następująco: powiat Nowy Tomyśl wybudował najwięcej, gdyż 8,05 km dróg, po nim następują Szamotuły 6,2, Kościan 4,9, Inowrocław 2,3, Szubin 1,5, Wyrzysk 1,4, Śrem 1,3, Gniezno 1 i Bydgoszcz 1,9 km.

Cały szereg powiatów pomimo posiadania budżetów drogowych nie budował w wymienionym okresie czasu ani nowych dróg, ani nowych nawierzchni, cały budżet przeznaczając na utrzymanie istniejącej sieci drogowej. W szczególności zrobił tak powiat Poznań, pomimo posiadania 130.000 zł na drogi, powiat Wolsztyn (84.000 zł), oraz powiat Września (120.000 zł).

Togal

Przy grypie, przeziębieniu, dreszczach, łamaniu w kościach doznaje się ulgi, zażywając tabletek Togal. Togal powoduje spadek gorączki i uśmierza bóle. Do nabycia w najbliższej aptece.

ng 19 965/6

W Anglji rozpoczął się już sezon „par force'ów". Zaraz w pierwszym dniu schwytano na płytę powyższy zabawny obrazek: mały „bohater", trochę rozkrzyczany, znalazł się nieopatrznie wśród sfory ogarów.

STAROŚĆ przyśpiesza zła przemiana materji

Zanieczyszczona krew może powodować szereg rozmaitych dolegliwości: bóle artretyczne, wzdęcia, odbijania, bóle w wątrobie ,niesmak w ustach, brak apetytu, skłonność do tycia, plamy i wyrzuty na skórze. Filtrem dla krwi jest wątroba. Choroby złej przemiany materji niszczą organizm i przyśpieszają starość. Racjonalną, zgodną z naturą kuracją jest normowanie czynności wątroby i nerek. Dwudziestoletnie doświadczenie wykazało, że w ch robach na tle złej przemiany materji, chronicznych zaparciach, kamieniach żółciowych, żółtaczce, artretyźmie mają zastosowanie zioła „Cholek'naza" H. Niemojewskiego. Broszury bezpłatnie wysyła labor. fizj.-chem „Cholekinaza", Warszawa, Nowy Świat 5 oraz apteki i skł. apt.

ng 19 987

Przygoda kapitana Collin'a

Na „Wyspie Psów" — Zagadkowy zamach — Ukarany Cezar

W wodnym bezkresie oceanu Indyjskiego, osmagana wichrami i prażona słońcem tropikalnem, leży wysepka kształtu podkowy, Juan de Nova, oznaczona tylko na większych mapach morskich. Rzadko zawija statek do jej brzegów, bowiem ostrów ten jest niezamieszkały przez ludzi i nie posiada żadnych bogactw przyrody, dla których wartoby było tam lądować. Jedyną jej osobliwością są swoistej rasy psy, nigdzie poza tem w świecie nie spotykane.

Juan de Nova nazwać można: wyspą psów. Od dawien dawna wywierała ona na psy jakiś dziwny, przyciągający urok. Czworonogi psiego rodu wszelkich ras i gatunków z Europy, Chin, lub Indyj Wschodnich, przybywające na okrętach do tej wyspy, uciekały swoim panom i musiały być na miejscu pozostawione. Z biegiem lat rozmnożyły się tam osobliwy gatunek psich bastardów, nie mających już wiele wspólnego z stworzeniem, znanem u nas pod nazwą: psa domowego. Uganiając się w stadach, na wzór wilków, zwierzęta te przebiegają wyspę wszerz i wzdłuż, rozszarpując napotykane ptactwo i wyłupując żółwie z ich skorupy.

Wśród raf koralowych wyspy Juan de Nova pojawił się któregoś dnia szkuner „Tottenham". Właściciel jego, sędziwy kapitan Colin, wypłynął był na morze z portu Tulear na Madagaskarze; towarzyszył mu wierny jego pies Cezar. Kapitan wziął kurs na „Wyspę Psów" — a nuż znajdzie się tam cenny towar z jakiego rozbitego „handlowca", przez morze na brzeg wyspy wyrzucony? Noc zapadła, gdy wylądował. W pobliżu wybrzeża rozbił namiot i zabrał się do przygotowania strawy. Dla Cezara zastrzelił dużego nocnego ptaka. Potem udał się na spoczynek.

Zaledwie zasnął, gdy zbudziło go zażarte ujadanie Cezara. Rozejrzał się dokoła, lecz nic podejrzanego nie zauważył. Wtem pies, niby ulegając jakiejś niewidzialnej sile, lotem strzały pomknął w mroki nocne i zniknął wśród skał. Nie pomogły gwizdy i wołania — pies przepadł.

Collin słyszał wprawdzie o osobliwej psiej rasie, zamieszkującej tę wyspę, lecz nie wiedział o fakcie, że psy te nigdy nie szczekają, natomiast nawołują się wzajemnie za pomoca jakiegoś niesamowitego, wibrującego życia — odgłosu nie spotykanego u żadnego innego zwierzęcia. Kapitan był trochę zaniepokojony o swego czworonożnego towarzysza, lecz w końcu, folgując ogarniającemu go znużeniu, owinął się w koc i niebawem twardo zasnął. Śniło mu się, że głowa Cezara, z groźnie rozszerzonemi nozdrzami i fosforycznemi ślepiami pochyla się nad nim... Albo — czyżby to była rzeczywistość?...

PRZED CHOROBAMI z PRZEZIĘBIENIA chroni ANACOT

Dr. A. Wander S. A. Kraków

ng 19 974

Niebawem Collin, w brzasku poranka, stwierdził niesamowity i zgoła nieoczekiwany fakt. Oto oparty przedniemi łapami na jego piersi, świecąc wilczemi ślepiami, Cezar, wierny jego towarzysz, zbliżał lśniące kły do gardła swego pana... Kapitan porwał się z miejsca i, dobywszy rewolweru, strzelił — lecz chybił. Pies, posłuszny jakiemuś tajemniczemu nakazowi, warcząc i szczerząc zęby, zaatakował znów swego karmiciela, usiłując skoczyć mu do gardła. Wtenczas Collin, kopnąwszy go ciężkim butem marynarskim, unieszkodliwił rozjuszone zwierzę na czas jakiś, poczem szybko wskoczył do łodzi, gdyż w tejże chwili dostrzegł wyłaniające się z porannych oparów olbrzymie stado potwornych psów, biegnących z piskliwem wyciem ku namiotowi. Zwierzęta, dopadłszy Cezara, rozszarpały go na strzępy.

— Była to jedna z najosobliwszych przygód mego życia marynarskiego — zakończył opowiadanie kapitan Collin, przesuwając żutą w ustach „prymkę" z jednej strony szczęki na drugą — a tłumaczę sobie zdarzenie to w ten sposób, że wolne, czy wyzwolone z pod władzy człowieka psy wyspiarskie, poleciły Cezarowi uśmiercić mnie — jego pana i władcę — dla odzyskania wolności. A gdy Cezar nakazu tego wykonać nie zdołał — został ukarany śmiercią!...

Kr.

RĘCE GŁADKIE i BIAŁE JAK ATŁAS, BEZ ZMARSZCZEK i ZACZERWIENIEŃ, ZAPEWNIA NIEZAWODNIE ZMIĘKCZAJĄCY i WYBIELAJĄCY NASKÓREK

krem PRAŁATÓW PERFECTION

ng 19 982

Romantyzm pustynny zanika

Wielbłąd, do niedawna jeszcze niezbędny środek transportowy dla wszystkich wypraw pustynnych, pokonany został przez nowoczesną technikę. Romantyczny wielbłąd ustąpić musiał przed rzeczowym motorem i nosi dzisiaj na swym grzbiecie już tylko krajowców albo towary, które tanio przewiezione być mają przez pustynię.

Sławny okręt pustyni zamienił się dzisiaj na coś w rodzaju czółna transportowego, a turyści europejscy nie uważają go za dość godnego, by się na jego grzbiecie kazać sfotografować. Samochód także na obszarach pustynnych otworzył dla turystyki nowe wielkie perspektywy. I tak można dzisiaj wygodnym autocarem przemierzać góry pustyni północno afrykańskiej od Hognaru, gdzie znajduje się ojczyzna szczepu śmiałych Tuaregów. W Maroku autocar okrężny dojeżdża do romantycznych twierdz berberyjskich, a i na innych obszarach Afryki, gdzie do niedawna jeszcze krajowcy z bronią w ręku przeciwstawiali się inwazji Europejczyków, kursują dzisiaj nowoczesne samochody. W tej zimie turyści afrykańscy odbywać będą mogli autocarami więcej, niż 5 tys. km długą drogę od jeziora Tsad, w sercu Afryki equatorjalnej. Trasa ta wiedzie przez sam środek Sahary, podróż trwa tylko 12 dni a wszędzie nowoczesne hotele dają wygodne pomieszczenie tym turystom pustynnym.

Tak tedy romantyzm pustynny niebawem zupełnie zaniknie.

W. i P.

Kobiety o podwójnem obliczu

W londyńskim music-hallu „Casino" ostatnim krzykiem są obecnie kobiety o podwójnem obliczu. Pięknym girlsom pomalowano plecy, tworząc na nich karykatury popularnych osobistości, co w tańcu wygląda niezwykle śmiesznie.

Jaka jest technika tych portretów? Otóż na sztalugach, zamiast płótna siada girl i poddaje się operacji dość trudnej, bo przecież trzeba się liczyć z transpirowaniem ciała i możliwością starcia obrazu. Tak pomalowane ukazują się następnie girlsy na scenie jako żywe obrazy, wykonując tańce mimiczne, wywołujące rzęsiste oklaski widzów.

Nigdy jeszcze, tak, jak tu wyraźnie nie ujawniła się dwulicowość kobiety. Niektórzy ludzie szarzy i bezbarwni, nie posiadają niemal twarzy wskutek tego. Girlsy z „Casino" natomiast posiadają dwie. Jedną tę swoją milutką, drugą straszną pokraczną, mogącą się przyśnić człowiekowi.

Ciekawe tylko jedno: jakby mianowicie wypadły takie malowidła na męskich plecach? Czy wywołałyby równie miłe wrażenie?... (henry)

Olejek Szampon Iste

daje włosom piękny połysk, usuwa łupież. Włosy zniszczone przez różne niewłaściwe płyny uzdrowi

flakon zł 1.40 J. i S. STEMPNIEWICZ POZNAŃ

Pg 8082-S. 1430

KOMUNIKATY TEATRALNE

Z Teatru Wielkiego

Dziś nastrojowy dramat muzyczny E. D'Alberta „Zamarłe oczy". Przepiękna muzyka, oryginalna pełna napięcia dramatycznego akcja, oraz świetne kreacje czołowych artystów pp. Z. Fedyczkowskiej, dr. W. Roessler-Stokowskiej, A. Karpackiego i in., wywierają głębokie wrażenie.

W niedzielę po południu cieszące się zawsze wielkiem powodzeniem dwa dramaty muzyczne „Cavalleria rusticana" z doskonałą Santuzzą p. dr. Stani Zawadzką, oraz „Pajace" z pp. M. Kisielewską, R. Peterem, Z. Dolnickim, E. Majem. — Wieczorem „Ewa".

Od soboty 7 bm. obowiązują ceny biletów zeszłoroczne.

Z Teatru Polskiego

Dziś i jutro wieczorem wystąpi gościnnie znakomity artysta warszawski Marjusz Maszyński w doskonałej komedji Pagnola „Pan Topaz", która po tych przedstawieniach schodzi z repertuaru. — W poniedziałek i wtorek „Testament" Sachy Guitry.

Premjera arcydzieła Szekspira „Wieczór trzech króli" odbędzie się w czwartek, 12 bm. Będzie to popis reżyserki p. Bronisława Dąbrowskiego, który od kilku tygodni pracuje po całych dniach. Obsada będzie również pierwszorzędna.

Z Teatru Nowego

Dziś w sobotę, po raz 30 największy sukces tegorocznego sezonu teatralnego, świetna komedja Scribe'a „Szklanka wody". W roli królowej ukaże się p. Jadwiga Zaklicka. Postać księżnej odtworzy p. Jadwiga Korecka, miss Abigail — p. Koronkiewiczówna. W pozostałych rolach pp. Balicki, Przystański i Wasilewski, reżyser tego pięknego widowiska.

Na dzisiejszem przedstawieniu popularnem ceny zniżone.

Początek o godz. 8.10.

Jutro o godz. 4 po południu na przedstawieniu popołudniowem również „Szklanka wody", po cenach do połowy zniżonych.

Wieczorem o godz. 8.10 interesująca i wzruszająca komedja Bus-Fekete'go „Przylądek dobrej nadziei".

Jak już donosiliśmy, najbliższą premjerą Teatru Nowego będzie potężny, wstrząsający dramat Stefana Żeromskiego „Róża".

Nie zależnie od „Róży" odbywają się wstępne prace przygotowawcze do wystawienia głośnej sztuki Wernera „Ludzie na krze".

RATYSBOŃSKI CHÓR KATEDRALNY w Poznaniu.

Do rzadkich artystycznych wydarzeń sezonu koncertowego należeć będzie występ słynnego w całym świecie **„Ratysbońskiego Chóru Katedralnego"** którego dyrygentem jest Dr. T. Schrems, wybitny kapelmistrz katedralny. Chór ten składający się z 60 śpiewaków (40 chłopców i 20 mężczyzn) powstał jeszcze za czasów Karola Wielkiego a dzięki pieczołowitemu kierownictwu podtrzymuje chór ten do dziś starą tradycję pielęgnowania najwyższego kunsztu śpiewaczego. **„Ratysboński Chór Katedralny"** przyjeżdża po raz pierwszy do Polski i ze względu na ograniczony termin turnusu wystąpi tylko w Poznaniu i Bydgoszczy. Zapowiedź tak świetnego i renomowanego zespołu wywoła wielkie zainteresowanie wśród kulturalnych sfer naszego miasta.

Koncert odbędzie się **w sobotę, dnia 28 listopada w Auli Uniwersyteckiej** co ze względu na pierwszorzędne znaczenie tego artystycznego wydarzenia już dziś komunikujemy.

Sprzedaż biletów od poniedziałku w firmie A. Szrejbrowski, ul. Pierackiego 20. Telef. 56-38, gdzie również przyjmowane będą zamówienia z prowincji.

zg 14 666

ZABÓJCA KOWERDA PRZED ODZYSKANIEM WOLNOŚCI

Jak donoszą, zabójca ambasadora sowieckiego w Warszawie Borys Kowerda, który w więzieniu grudziądzkiem odsiaduje swą karę, wkrótce będzie wypuszczony na wolność. Kowerda, jak wiadomo, był skazany na 15 lat więzienia. Już kilkakrotnia pojawiała się pogłoska, że wobec dobrego sprawowania się w więzieniu, będzie on zwolniony przed terminem. Teraz ostatecznie zapowiedź ta ma być ziszczona.

Na straży Waszego zdrowia

OVOMALTINE ODŻYWKA ENERGJOTWÓRCZA

Dr. A. WANDER. S. A., KRAKÓW,

ng 19 981

NATURALNA VICHY-CELESTINS JEST IDEALNĄ WODĄ STOŁOWĄ i KURACYJNĄ

ZE ZNAKIEM VICHY ETAT

ng 19 983

SPORT

Niedziela na boiskach

Kolejne fazy mistrzostw piłkarskich w ubiegłych latach powodowały, że finały, a więc najciekawsze rozgrywki odbywały się w gorących miesiącach letnich. Piękna pora roku urządzeniom tym tak ze względów zdrowotnych jak i kasowych nie odpowiadała. Zainteresowanie publiczności zwróciło się w ostatnich czasach w kierunku innych dziedzin sportu, w czem oczywiście prym wiodą sporty wodne, odciągające piłce nożnej jej najzagorzalszych entuzjastów. Postanowiono więc sięgnąć do wzorów zagranicznych i wprowadzić w Polsce — mając na uwadze w pierwszym rzędzie zdrowie zawodników oraz stan finansowy towarzystw — rozgrywki jesienno-wiosenne. Doświadczenia dokonane w latach 1934-35 i 1935-36 przetrzymały próbę życiową i rozwiały żywione obawy przeprowadzania rozgrywek w anormalnych warunkach.

Liga okręgowa, wychodząca w niedzielę po raz ostatni w sezonie na boisko zapowiada dalsze przegrupowanie tabeli. Szkoda tylko, że wszystkie wyznaczone w Poznaniu zawody, gospodarze ustalili na godz. 11, skazując temsamem chetnych zobaczenia ciekawego finału na konieczny wybór jednego tylko boiska. Widowiskowo najciekawiej zapowiada się spotkanie

K. P. W. — Legja

o godz. 11 na stadjonie KPW w Dębcu. Legję spadek formy dotknął w ogniu najgorętszych walk punktowych w następstwie czego po jednej nierozstrzygniętej i dwóch przegranych znajduje się w przededniu zakończenia gier I serji na 3 miejscu. Na podstawie papierowych obliczeń, wypadających na korzyść drużyny kolejarzy, należałoby też zespół KPW uważać za faworyta, tembardziej, że gra odbędzie się na jego boisku. Legja wytęży niewątpliwie wszystkie siły aby pokonać swojego najgroźniejszego w tej chwili rywala by zapewnić sobie wicemistrzostwo jesienne.

Drugiem zkolei spotkaniem jest

Warta I. B. — Ostrovia

o godz. 11 na boisku przy ul. Rolnej. Rezerwy Warty, rozporządzające stale doskonałym materjałem są w tej chwili drużyną mocno nierówną. Dzięki ukończeniu rozgrywek w lidze państwowej zielono wzmacniają swoją drużynę przeciwko Ostrovii Przybylskim, który dotąd nie przekroczył limitu gier w klasie niższej.

Pojedynek **H. Cegielski — Korona** również o 11 na boisku Cegielskiego traktujemy jako formalność. Nie wyobrażamy sobie, by Cegielski — którego motor pracuje od kilku tygodni na bardzo wysokich obrotach — kierował się w ostatnim dniu sentymentem. Korona jest dla HCP przeciwnikiem nierównorzędnym i w tym meczu ma niewiele do powiedzenia.

Czwarte spotkanie z cyklu gier ligi okr. odbędzie się w **Ostrowie: K. P. W. — Polonia Leszno.** Dobra postawa Polonji na boiskach w domu i poza Lesznem jest ogólnie znana. Do K. P. W. ostrowskiego przyjeżdża opromieniona zwycięstwem 4:2 nad Ostrovią.

O mistrzostwo klasy A:

W Poznaniu o godz. 11: San — KPW II Poznań na arenie łazarskiej, Czarni Poznań — HCP II na Śródce Korona II — Unja Kościan na boisku Korony, o godz. 14: Polonia Główna — Pentatlon w Głównej.

W Ostrowie o 11: KPW II Ostrów — Polonja Kępno.

W Kościanie o 14: Kościański KS. — Warta II.

O mistrzostwo klasy B

W Poznaniu o 9: H. C. P. III — Cybina II na boisku Cegielskiego; o 11: Sokół Jeżyce — Dyskobolja Grodzisk na boisku przy Bukowskiej, dawn radjostacja; o 12: Polonia II Główna — Legja III w Głównej; o 14: Sparta Poznań — Victoria Września przy ul. Bukowskiej dawn. radjostacja; San II — Korona III na arenie łazarskiej: Admira II — Pogoń II w Górczynie, KPW III — Szamotulski II w Dębcu.

W Ostrzeszowie o 14: Victoria — Polonia II Kępno;

w Śmiglu o 14: Pogoń — Rawicki II;

w Rawiczu o 11: Sokół — Sokół Leszno;

w Wolsztynie o 14: Sokół — Orkan Fabjanowo;

w Gnieźnie o 14: Stella — Unja Swarzędz na boisku WKS.

O mistrzostwo klasy C

W Poznaniu o 9: Sokół II Jeżyce — Unja II Swarzędz przy ul. Bukowskiej (radj.), o 14: H. C. P. IV — Sokół Mogilno na boisku Cegielskiego.

W Czempiniu o 14: Czempiński KS — Młodzież Mosina.

We Wrześni o 14: Victoria II — Pogoń II Środa.

W Środzie o 14: Legja — Sokół Września.

W Mosinie o 13.30: Sokół — Warta IV.

W Żabikowie o 11: Stella II — Stow. Sportowe Swarzędz i o 14: Stella I — Concordia Mur. Goślina.

W Antoninku o 14: Poznańska Huta Szkła — Britania Poznań.

W Zbąszyniu o 14: Obra Zbąszyń — Sokół Opalenica.

W Wolsztynie o 12: Sokół II Wolsztyn — Polonia Nowy Tomyśl.

Strzelanie

Zarząd okręgu VII Polskiego Zw. Strzelectwa Sportowego przy pracy. Onegdaj odbyło się pierwsze powakacyjne posiedzenie zarządu okr. VII P. Z. S. S. pod przewodnictwem płk. Pecki. Na posiedzeniu przyjęto 27 sekcyj strzeleckich do P. Z. S. S. z Wolsztyna 6, z Koła 5, Poznania 6, z Wrzcini 3, z Obornik 3, Śremu 1, Poznań-powiat 1, Nowy Tomyśl 1, Czarnków 1. Równocześnie stwierdzono stały rozwój sekcyj strzelectwa sportowego w terenie postanawiając zwrócić większe zainteresowanie na powiaty jeszcze niezorganizowane jak — Szamotuły, Międzychód, Rawicz, Konin. Uchwalono powołanie do życia zarządu powiatowego dla miasta i powiatu Poznań — która to funkcję spełniał do tego czasu zarząd okr. VII.

W dalszym ciągu omawiano akcję współpracy państwowych władz sportowych ze Związkiem Strzelectwa Sportowego — i zwrócono szczególną uwagę na rozgrywki klubowe, które cel swój wśród zrzeszonych klubów osiągają.

Po omówieniu spraw bieżących dokooptowano na miejsce ustępującego dotychczasowego kapitana sportowego por. Sołtysiaka.

Rozgrywki klubowe P. Z. S. S. o mistrzostwo kl. I. Celem ostatecznego zaklasyfikowania klubów i sekcyj strzeleckich, które weszły w bieżącym i ubiegłym roku do pierwszej klasy, zarząd okręgu VII P. Z. S. S. zarządził na dzień 8 listopada ostateczne rozgrywki o mistrzostwa w kl. I z prawem wejścia do klasy wyborowej. Do zawodów stają sekcje z Poznania miasta 8, Poznań pow. 1. Kalisza 2, Ostrowa 3, Kościana 2, Gniezna 2, Jarocina 1. Zawodnicy mogą posiadać O. S. klasy I lub wyborowe, zdobyte w roku 1935-36 — lub zdobyte na stałe. — Zespół składa się z pięciu zawodników. Zawody odbywają się tylko z broni bocznego zapłonu dowolnej na odl. 50 m w trzech postawach.

Początek zawodów o godz. 8 na strzelnicy Bractwa Kurkowego na Szelągu.

Zawody strzeleckie z broni bocznego zapłonu dla młodzieży szkół dokształcających miasta Poznania. Sport strzelecki ogarnia coraz to szersze zastępy młodzieży. Już w ubiegłym roku zorganizowano na terenie Szkoły Dokształcającej Zawodowej Nr 1 pierwsze zawody strzeleckie o mistrzostwo indywidualne oraz o Odznaki Strzeleckie. Dało to młodzieży impuls do dalszego wprawiania się w strzelectwie. Okazało się jednak, że dotychczasowe warunki, w których młodzież wprawiała się w strzelaniu były niedostateczne — dlatego władze wojskowe w porozumieniu z Miejskim Komitetem P. W. i W. F. w Poznaniu przystąpiły do budowy strzelnicy szkolnej przy ul. Krętej.

Aby zachęcić młodzież do uprawiania sportu strzeleckiego oraz realnego wykorzystania strzelnicy — Miejski Komitet P. W. i W. F. w porozumieniu z Polskim Związkiem Strzelectwa Sportowego przeprowadza w dniach 15 i 22 bm. wielkie zawody strzeleckie dla młodzieży rzemieślniczej o mistrzostwo szkół dokształcających.

Do zawodów może stanąć nieograniczona ilość zespołów po pięciu zawodników z następujących szkół:

Szkoła Dokształcająca Zawodowa Nr. 1 (ul. Działyńska 4), Szkoła Dokształcająca Elektrotechniczna Nr. 4 (ul. Bergera), Szkoła Dokształcająca Kupiecka (ul. Śniadeckich), Szkoła Dokształcająca Cechu Rzeźnickiego i Szkoła Dokształcająca przy F-ce H. Cegielski.

Zawody odbędą się w dwóch grupach. Do grupy pierwszej wchodzą uczniowie, którzy są obecnie w II stopniu p. w. lub ukończyli p. w. i absolwenci szkoły, jednak tylko do lat 20. Do grupy drugiej wchodzą uczniowie, którzy są obecnie w I stopniu p. w. lub p. w. nie ukończyli. Do zawodów mogą stawać zawodnicy, którzy nie przynależą do P. Z. S. S. i posiadają najwyżej O. S. kl. II.

Mistrzostwo szkół dokszt. zdobędzie ten zespół, który osiągnie największą ilość punktów — zaś mistrzostwo ogólne ta szkoła, która przy najlepszych wynikach w ogólnej punktacji przy nieograniczonej liczbie zespołów osiągnie najlepszy procent strzelecki. Jako nagrody mistrzowskie zespoły otrzymają broń bocznego zapłonu dla swych zespołów oraz dyplomy pamiątkowe.

Zasada nasza:
WSZYSTKO DLA ZADOWOLENIA KLIJENTA
zjednała nam wszystkich znawców i entuzjastów dobrej muzyki, przyniosła nam popularność i spowodowała rozkwit naszego przedsiębiorstwa
Największa w Polsce Fabryka Fortepianów i Pianin
ARNOLD FIBIGER, Kalisz Szopena 9

CENTRALNY MAGAZYN PIANIN
Poznań, Pierackiego 11
Oferty bez zobowiązania — niskie ceny — dogodne spłaty.
Ng 16672-4

Dębowi grozi usunięcie z ligi

Do Warszawy powrócił wiceprezes ligi kpt. Kublin, który na Śląsku przeprowadzał śledztwo w sprawie usiłowanego przekupstwa bramkarza Śląska, Mrozka.

Kpt. Kublin przesłuchiwał bramkarza Śląska Mrozka i jego matkę, gracza Dębu Kandziorę, sekretarza sekcji piłkarskiej Dębu, Sławiczaka, prezesa Dębu inż. Olszaka, i wiceprezesa Durczaka oraz kilka innych osób.

Dochodzenia wykazały, ponad wszelką wątpliwość, że fakt przekupstwa miał rzeczywiście miejsce i wiedział o nim sekretarz sekcji piłkarskiej Dąbu, Sławiczek. Obiecano również Mrozkowi 500 zł za przegranie spotkania z Garbarnią. Zaprzeczono natomiast jakoby chciano przekupić graczy Ruchu i Wisły.

Wyniki swych dochodzeń przedstawi kpt. Kublin na poniedziałkowem zebraniu zarządu ligi, który będzie się musiał zdecydować na radykalne pociągnięcie. Jeżeli udowodniono winę zarządu Dębu, wówczas należy skreślić Dąb z listy członków nietylko ligi lecz również i PZPN, a skompromitowanych „działaczy" sportowych zdyskalifikować dożywotnio.

Lekka atletyka

Zarząd PZLA otrzymał od związku greckiego propozycję wzięcia udziału w trójmeczu Grecja — Czechosłowacja — Polska.

Trójmecz odbyłby się na wiosnę 1937 r. w Atenach.

Polskie Biuro Podróży „Orbis"

Plac Wolności 9, tel. 52-18 udziela informacji i przyjmuje zapisy na

KOLEJOWY RAID NARCIARSKI

23. 12. 36 — 2. 1. 1937.

Kraków — Krynica — Zakopane — Kasprowy Wierch — Wisła — Kraków — Wieliczka — Warszawa. Pełny ryczałt zł 175,—. Ilość miejsc ściśle ograniczona.
ng 20215

Pięściarstwo

Sokół i Legja warszawska spotykają się w niedzielę 15 bm. w Poznaniu.

Poznań i Łódź, spotkanie międzyokręgowe, odbędzie się w niedzielę o godz. 19 w hali reprezentacyjnej Targów Poznańskich. W zespole Poznania startować mają: Sobkowiak, Koziołek, Pela, „Kajnar", Misiurewicz, Szułczyński, Szymura i Klimecki.

P. Dolata ustąpił z kierownictwa sekcji pięściarskiej Sokoła. Sekcją kieruje obecnie p. Witold Kużaj.

KURS PROF. WIECHOWICZOWEJ
Rytmika (syst. Dalerose'a), Plastyka, Estetyka ruchu.

Wyrabianie rytmu cielesnego zapomocą stopniowanych ćwiczeń ruchowych. Na kursach wyższych — Taniec artystyczny. Osobne komplety dla pań, dla panów, dla dzieci. Osobne godziny wieczorne i po południowe. Informacje i zgłoszenia codz. od g. 4—5. Ratajczaka 14 m. 23.
dg 3638

Różne

Państwowa Odznaka Sportowa: Niedziele 8 i 15 bm. są ostatniemi dniami prób o Państwową Odznakę Sportową w bieżącym roku.

Miejski Komitet W. F. i P. W. m. Poznania zwraca uwagę wszystkim tym organizacjom i klubom sportowym, które jeszcze nie odbyły względnie jej nie ukończyli aby wykorzystały ostatnie możliwości i gremjalnie zgłosili się do prób. Komisje prób urzędować będą od godz. 10 — 11.30 na boiskach Areny P. W. K., przy ul. Bukowskiej, przy ul. Pułaskiego, przy Stadjonie Miejskim oraz przy Cybinie. (kom)

Zapaśnictwo

Do Katowic wyjechała drużyna poznańskiego okręgu na dwa spotkania w składzie: Rozpleszcz, Grodzki, Jakubowicz, Hałupka, Pięta, Łukaszewicz i Gąsowski.

Zima nadeszła znacznie wcześniej, niżeli za lat ubiegłych. Również Bata zaopatrzył swe sklepy wcześniej w ciepłe obuwie. Już teraz może Pani zakupić we wszystkich sklepach Baty ciepłe obuwie na zimę.
zg 627

NOWA FIRMA
NOWA CENA **RADIO**
KUPISZ TANIO **NA RATY**
ZNANYCH FABRYKATÓW
PREMS i TELEFUNKEN
W FIRMIE
RADIOVOX, POZNAŃ
FR. RATAJCZAKA 14
dg 86-7

Dyrekcja Kursów Praktycznych Języka Francuskiego w Poznaniu zawiadamia o **UROCZYSTOŚCI ROZDANIA NAGRÓD I ROZPOCZĘCIA ROKU SZKOLNEGO,** która odbędzie się pod wysokim protektoratem Konsula francuskiego, p. Jaques Dutarg oraz pod przewodnictwem Zarządu Stowarzyszenia Polsko-Francuskiego i współudziałem profesora Uniwersytetu Poznańskiego p. Józefa Morawskiego, **w sobotę, dnia 7-go listopada o godz. 18-tej** w lokalach Stowarzyszenia Polsko-Francuskiego (Seweryna Mielżyńskiego 26/27).
dg 3615

Uczcie żołądek punktualnego trawienia

i wypróżniania, gdyż sprawne działanie żołądka i kiszek jest warunkiem zdrowia. Zioła magistra Wolskiego ze znak. ochr. „Gastrosa" łagodnie przeczyszczają, dlatego też stosuje się je przy obstrukcji.
Wytwórnia: MAGISTER WOLSKI, Warszawa, Złota 14.
ng 17561/2

MĄDRA KOBIETA ZAWSZE MŁODO WYGLĄDA

W towarzystwie lub przy pracy zawsze wyróżniane są kobiety młode. Za młodą, chociażby taką była w rzeczywistości, nigdy uważana nie będzie osoba o siwych lub siwiejących włosach. Dlatego stosujcie, nieszkodliwy, łatwy w użyciu, jedyny w swoim rodzaju regenerator

ORIENTINE

który stopniowo niedostrzegalnie dla otoczenia, przywraca siwym lub wyblakłym włosom pierwotny naturalny kolor, połysk i miękkość.
Do nabycia w skł. apt. i perfumerjach
PARFUM. D'ORIENT S. A. WARSZAWA
Tg 1885

Jutrzejsza Rewja Mód w „Słońcu" zapowiada się wspaniale — Cudne modele, wytworne modelki — 1500 niespodzianek. Atrakcje. — 2 orkiestry. — Bilety od 1 zł. A sądząc z przedsprzedaży u Szrejbrowskiego „Słońce" i na ten raz będzie przepełnione. Jutro pozostałe bilety do nabycia w kasie od 10 rano.
dg 3629

KINO METROPOLIS

SPECJALNE PRZEDSTAWIENIE POPOŁUDNIOWE **jutro w niedzielę, 8 listopada br. o godz. 3 po poł.** NAJZABAWNIEJSZA, NAJDOWCIPNIEJSZA I NAJWESELSZA WIEDEŃSKA KOMEDJA MIŁOSNA

PANI i SZOFER

z słynną parą aktorską CHARLOTTA SUSA i FELIKSEM BRESSART'em, znanym „dziaduniem" z filmu „PIOTRUŚ". Bilety od 25 gr.
ng 19756

„W blaskach słońca"

W kinach „Apollo" i „Metropolis" odbędzie się dziś premjera nowego filmu z Janem Kiepurą p. t. „W blasku słońca". Jest to pełna pogody, uśmiechu i słońca opowieść o szoferze, który własnym talentem, wytrwałą pracą i pięknym głosem wybił się na szczyt karjery. Kiepura w filmie tym bryluje całą wspaniałością swego głosu, wykazując przytem nieprzeciętne zdolności aktorskie.

Gabinet kosmetyczny
Magistra Kuntzówny
Poznań, Sew. Mielżyńskiego 4 m. 3, tel. 5438
Pielęgnacja cery i włosów.
dg 3640

RADJO

„Cezar Caius Kaligula"

Wśród utworów Karola Huberta Rostworowskiego „Kaligula" zajmuje ważne miejsce. Polskie Radjo w ramach Teatru Wyobraźni nadaje tragedję tą dnia 8. 11. o godz. 16,30 w opracowaniu Jana Emila Skiwskiego.

Muzyka bułgarska w Polskiem Radjo

Z muzyką bułgarską poznają się słuchacze w koncercie radjowym dnia 8. 11. o godz. 22. Wykonawcami będą: śpiewaczka Jadwiha Hennert, która niedawno występowała z wielkiem powodzeniem w salach koncertowych Sofji oraz przed mikrofonem bułgarskim i orkiestra symfoniczna P. R.

„Migawki z Poznania" i „Rykowisko jeleni"

W dniu 8 listopada o godz. 14 usłyszą radjosłuchacze transmisję p. t. „Migawki z Poznania", w której w 10 obrazkach zilustrowane zostało życie Poznania, od wczesnego ranka, wraz z dźwiękiem hejnału ze starego ratusza aż do późnego wieczora.

W dniu 15 listopada o godz. 14 nadana zostanie nastrojowa i ciekawa, utrwalona z wielkim trudem na płytach transmisja z rykowiska jeleni. Transmisja ta została nagrana w październiku w lasach pomorskich. Sprawozdawcą jest p. Józef Wysocki.

W sprawach
PROPAGANDOWYCH
i projektów reklamowych
prosimy komunikować się z
WYDZIAŁEM PROPAGANDY
„Kurjera Poznańskiego", św. Marcin 70
I. piętro od godziny 16—18
Telefony: 44-61, 14-76, 33-07, 35-24 35-25, 40-72.

Bezrobocie...

Pewnego dnia człowiek dowiaduje się że jest niepotrzebny. Jego wiedza, jego umiejętności, zdobywane niejednokrotnie kosztem wielu lat, jego bystry umysł lub silne pracowite ręce pewnego dnia stają się zbędne. Nikt nie chce z nich korzystać. Fabryki ograniczają produkcję, wielkie przedsiębiorstwa zwijają filje, inne nie znajdują na swe towary nabywców, w wielu miejscach, gdzie dawniej tętniło życie, dziś rozpościera się pustka i martwota Bezrobocie...

Na człowieka, który liczyć może jedynie na własną pracę, spada ono jak grom. Zrazu probuje on znaleźć wyjście z sytuacji, szuka, chodzi, interwenjuje, porusza wszystkie sprężyny, kołacze do wszystkich drzwi, nagabuje, prosi błaga, potem, gdy wszystko zawodzi, opuszcza ręce. Zachowuje się, jak człowiek tonący w trzęsawisku, gdzie każdy śmielszy ruch jeszcze bardziej go pogrąża. Przestaje walczyć.

Do domu poczyna się zakradać nędza. Na tapecie pojawiają się jaśniejsze miejsca. Tu w kąciku stała szafa, którą żona wniosła w posagu, tam wisiał zegar kupiony na dorobku, a na miejscu tej jasnej plamy znajdował się kredens, na który tak długo zbierało się pieniądze. Dom staje się pusty i smutny.

Potem mieszkanie zamienia się na gorsze, potem na jeszcze gorsze. Tu już często na ścianach wykwitają plamy wilgoci, a światło dzienne dochodzi skąpo, z trudem przedzierając się przez spiętrzone mury. W takiej izbie od rana płonie lampka naftowa, a nienasycona czeluść pieca pochłania coraz więcej węgla. A kiedy już i na naftę i węgiel brak pieniędzy, mieszkanie zalega ciemność i chłód, który sięga zdaje się aż do serca. Człowiek wytęża teraz wszystkie siły i miota się jak ryba w sieci. Przygodnie zarobione grosze wnoszą znów nieco światła i ciepła do izby, ale tak trudno jest coś zarobić, gdy tyle rąk czeka na pracę. Teraz w piecu pali się juz bardzo rzadko, a ogarek świecy, który zastąpił lampę, zapala się tylko w razie koniecznej potrzeby.

Wreszcie nadchodzi dzień najgorszy, kiedy w oczach dzieci, które dawno już nie chodzą do szkoły, pojawia się głód. Wynędzniałe, płonące rumieńcem gorączki twarzyczki, wyiskrzone głodem oczy napróżno domagają się chleba. Wpatrzone z niemą prośbą o ratunek w twarz ojca, widzą tam tylko rozpacz bez granic i bezsilę. Twarze dzieci pokrywają się wówczas jeszcze głębszym smutkiem, a oczy zasuwają się szkliwem łez.

Człowiek wówczas znowu wychodzi na miasto. Nie szuka już pracy, ale żebrze o kawałek chleba. W wielu miejscach zamykają się przed nim drzwi, ale on jest niezmordowany. Wie, że w ciemnej zionącej chłodem izbie na peryferjach miasta czeka go niemy wyrzut dziecięcych oczu.

Często jednak wraca do domu i unikając wpatrzonych weń oczu, skrywa zrozpaczoną twarz w barłogu. Dziś wędrówka jego była daremna. Od wszystkich drzwi odszedł z niczem.

Wtedy w domu, na którym głód i zimno położyły swe piętno, zapada cisza i uchodzi zeń nadzieja.

Takich domów jest w Polsce dużo.

H. G.

korespondencja z czytelnikami

„Eswu". Jeżeli ubezpieczenie ustało przed 1 stycznia 34 r., poświadczenie o pozostawaniu bez pracy należy kierować do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych; jeżeli zaś ubezpieczenie powstało po tym terminie, zaświadczenie to należy przesłać do Ubezpieczalni Społecznej. Roszczenia o rentę inwalidzką z ubezpieczenia pracowników umysłowych należy zgłaszać w Ubezpieczalni Społecznej, która też poinformuje, jakie dokumenty winny być złożone. (K.)

„Stały abonent". W tym przypadku musi Pani płacić 12 procent stawki podatku od lokali. (K.)

„1872". Po upływie sześciu miesięcy od dnia opróżnienia mieszkania, lokator nie może dochodzić roszczeń o odszkodowanie z tego tytułu.

W piątek, 6 listopada 1936 r. zasnął w Bogu po długich i ciężkich cierpieniach, opatrzony św. Sakramentami, ś. p.

Stefan Lutomski

Pogrzeb odbędzie się we wtorek, 10 bm., o godzinie 10,30 z domu żałoby do kościoła parafjalnego w Grzybowie, o czem zawiadamiają

w smutku pogrążeni

żona, synowie i rodzina.

Powozy oczekiwać będą na stacji w Wrześni o godzinie 9,30.

zg 14 673 — Zakład Pogrzebowy „Ceremonjał", ul. Towarowa 25, tel. 31-80.

Ś. p.

z Schulzów

Józefa Tomalowa

nasza najdroższa i najtroskliwsza matka, teściowa i babcia, nasza ukochana siostra i ciocia, zasnęła w Bogu, opatrzona kilkakrotnie Sakramentami św., w piątek, dnia 6 listopada br.

W nieutulonym smutku pogrążeni

dzieci, wnuki i rodzina.

Pogrzeb odbędzie się w poniedziałek, dnia 9 listopada br. o godz. 15.30 z kaplicy wojskowej przy Wałach Jana III na cmentarz Farny przy ul. Bukowskiej. Msza św. za duszę ś. p. Drogiej Zmarłej, odprawi się nazajutrz o godz. 8 rano w kościele Farnym. Pg 7 970-45.113

Poznań, dnia 7 listopada 1936 r.

Najstarszy Zakład Pogrzebowy P. Piasecki, Kozia nr. 4. Tel. 27-69.

Ś. p.

z Seydlitzów

Marta Samolińska

wdowa po ś. p. Bolesławie

zasnęła w Bogu, opatrzona Sakramentami św. dnia 6 listopada 1936 r., przeżywszy lat 83. Pogrzeb odbędzie się w poniedziałek, 9. bm. o godz. 15 z kaplicy cmentarza jeżyckiego, o czym donosi

Pg 8151-57,486

stroskana

Poznań, dnia 7. 11. 1936 r. **rodzina.**

Zakład pogrzebowy „Bracia Nowak", Poznań, Pl. Nowomiejski 10. Tel. 10-46

Wielebnemu Duchowieństwu, Władzom m. Bydgoszczy, Panom Aptekarzom, Kolegom Zmarłego i Przyjaciołom wyrażamy na tej drodze najserdeczniejsze

podziękowanie

za wyrazy współczucia oraz za oddanie ostatniej przysługi, ś. p.

Marianowi Laknerowi

dg 3632

Bydgoszcz, w listopadzie 1936 r. **żona i rodzina.**

Za wyrazy współczucia z powodu zgonu syna mego, ś. p.

Konrada Kowalskiego

składam Przewielebnemu Ks. Prałatowi Prepozytowi Steinmetzowi, Ks. Ks. Mansjonarzom, wszystkim Krewnym, Znajomym, Przyjaciołom i Personalowi za nadesłane wieńce i udział w pogrzebie oraz Panu Prof. Klichowskiemu za piękny śpiew

serdeczne Bóg zapłać

strapiona

Pg 8153-45,114 **matka z dziećmi i rodziną.**

Za okazane nam wyrazy sympatji oraz życzenia z okazji naszego **ślubu**, składamy wszystkim na tej drodze nasze najserdeczniejsze

Bóg zapłać!

Marjanostwo Brodowscy

Swarzędz, Rynek 9.

zg 14 648/9

Plac przemysłowy

ewtl. mieszkaniowo-budowlany 10-morgowy z bocznicą P. K. P. w Poznaniu (Starołęka) **sprzedamy**

„IMPREGNACJA"

Bydgoszcz, ul. Marsz. Focha 4

(Plac Teatr.)

ng 20 203

Ś. p.

Julja Pietrzyńska

zmarła nagle w środę, 4 listopada 1936 r., po południu, namaszczona Olejami św., przeżywszy lat 61. Pogrzeb odbędzie się w niedzielę, 8. bm. o godzinie 15,30 z kaplicy przedpogrzebowej przy Wałach Jana III na cmentarz Farny, o czem donosi

w smutku pogrążony

zg 14 663 **szwagier Józef Polaczyk.**

Poznań, Wielkie Garbary 9.

Osobnych zawiadomień nie wysyła się.

Dnia 3 listopada 1936 r., zmarł członek Towarzystwa naszego, ś. p.

Maria Klimaszyk

Pogrzeb odbędzie się w niedzielę, dnia 8. bm. o godz. 14,45 z domu żałoby, ul. Łanowa 29 m. 12 na cmentarz par. O. O. Zmartwychwstańców.

Tow. „Pielgrzym" pod wezw. Matki Boskiej w Poznaniu.

Wypadek 427. zg 14 667/8

Do Pań Domu!

W listopadzie i grudniu br. urządzamy kilka 3-dniowych kursów stosowania gazu do gotowania i pieczenia. Kursy odbędą się w następujących terminach:

I kurs — 10, 12 i 13 listopada w godz. od 16 30 — 19-tej
II kurs — 23, 24 i 26 listopada w godz. od 9.00 — 12-tej
III kurs — 7, 10 i 11 grudnia w godz. od 16,30 — 19-tej
IV kurs — 14, 15 i 17 grudnia w godz. od 9.00 — 12-tej

Sądzimy, że wobec aktualnej dla każdej Pani Domu sprawy racjonalnego stosowania gazu w gospodarstwie domowym, wspomniane kursy spotkają się z uznaniem Szanownych Pań.

Ilość uczestniczek jest ograniczona do 12 osób i 3-ch rezerwowych na jeden kurs. **Zapisy przyjmuje Skład Gazowni przy ulicy Grobla 11 w godzinach od 9-tej do 16-tej, w soboty do 14-tej i kasa opłat za gaz w Oddziale K. K. O. przy ul. 27 Grudnia nr. 19.**

ng 20 181 **Gazownia Miejska w Poznaniu.**

Dnia 6 listopada 1936 rano o godz. 0,15 zasnął w Bogu po długich i ciężkich cierpieniach, opatrzony Sakramentami św., nasz najukochańszy, nigdy niezapomniany mąż, ojciec, teść i stryj, ś. p.

Wiktor Jagielski

b. właśc. Hotelu Francuskiego w Poznaniu

przeżywszy lat 70.

Pogrzeb odbędzie się w niedzielę, dnia 8 bm. o godz. 15,15 z kaplicy przedpogrzebowej Wały Jana III. na cmentarz św. Marciński przy ul. Towarowej. Msza św. żałobna odprawi się w poniedziałek, 9 bm. o godz. 9-tej w kościele św. Wojciecha.

W nieutulonym żalu pogrążeni

żona, dzieci i rodzina.

Poznań, Warszawa, Davos (Szwajcaria) 7. 11. 1936 r.

Pg 8152-57,485 Osobnych zawiadomień nie wysyła się.

Zakład Pogrzebowy Bracia Nowak. Poznań, pl. Nowomiejski 10, tel. 10-46.

DOM TRZYMIESZKANIOWY
(3 i kuchnia; 1 i kuchnia)
przybudówka, budynki gospodarcze, duży ogród owocowy w Strzelnie na dogodnych warunkach zaraz
na sprzedaż
„IMPREGNACJA"
Bydgoszcz, ul. Marsz. Focha 4
(Plac Teatr.)
ng 20 204

zg 14 601

Wózki
lalkowe zamieniam na wózki dziecięce, reparuje kółka, gumy na składzie. Razer, Szewska 11.
zd 33 649

dg 18215

WYTWORNE UPOMINKI

Niniejszem uprzejmie podaję do łaskawej wiadomości, że otrzymałem:

NAJNOWSZE MODELE

TOREBEK DAMSKICH — PIĘKNYCH RĘKAWICZEK — NOWEJ KONSTRUKCJI PARASOLEK

oraz specjalne modele ***KLAMER i PASKÓW***

Również otrzymałem **wytworne RĘKAWICZKI MĘSKIE i specjalny rodzaj dla p. PILOTÓW.**

W dalszym ciągu polecam bogato zaopatrzone DZIAŁY: **NAJNOWSZEJ BIŻUTERJI PARYSKIEJ, KRYSZTAŁÓW O SPECJALNYM SZLIFIE POTĘGUJĄCYM BŁYSK.**

Według własnych rysunków gustownych **PUDERNICZEK — PIĘKNYCH BRONZÓW** wykonanych we własnej pracowni, oraz wiele **ARTYSTYCZNYCH drobiazgów** nadających się na **UPOMINKI — PREZENTY ŚLUBNE i OKOLICZNOŚCIOWE.**

Ze względu na zbliżający się okres Świąt Bożego Narodzenia, by dać możność szerokim sferom Sz. Publiczności nabycia w taniej cenie pięknego **UPOMINKU,** postanowiłem od **dnia 9 listopada do dnia 31 grudnia b. r.** udzielać od dotychczasowych niskich cen, dodatkowo **specjalnego rabatu Świątecznego** w wysokości **10%**

Polecając się łaskawym względom Sz. Klijenteli, pozostaję z wysokim poważaniem

STEFAN ZYGADLEWICZ

dg 3628 **POZNAŃ, 27 Grudnia nr. 6, tel. 10-91** **WARSZAWA, Nowy-Świat nr. 59, tel. 247-88**

OSIEDLIŁAM SIĘ
Dr. C. Paliwodzianka
jako specj. chorób dziecięcych
w Poznaniu, ul. Asnyka 1 m. 1
codzień od 11—12
prócz środy i soboty 5—6 **Tel. 73-88**
ng 19 285

Przeniosłem praktykę
na ***ul. Grunwaldzką 68*** *nar. ul. Słonecznej*
Jan Spiżewski
lekarz - dentysta specjalista w ortodoncji
dg 3587 *pracownia rentgenologiczna*
przyjmuje 10 do 1 i 4 do 6 *telefon 70-75*

MOULIN ROUGE
w sobotę, 7. 11. i w niedzielę, 8. 11.
nadzwyczajne FIVE O CLOCK TEA
z całkowitym programem natomiast wieczorem o godz. 9-tej
Pg 8130-45,99
specjalne 2 wieczory nadzwyczaj urozmaicone.
Moc niespodzianek. Cenne nagrody.
Ceny rewelacyjnie niskie. Wstęp wolny.

110 LAT
produkcji - to najlepsza gwarancja jakości!
materjały wełniane, damskie, męskie i wojskowe
1826 — 1936
KAROL JANKOWSKI i SYN
FABRYKA SUKNA - BIELSKO
ODDZIAŁ: POZNAŃ, UL. 27-go GRUDNIA 2.
ng 20138

Osiedliłam się
Dr. J. Gorzkowska
Specjalista w chorobach jamy ustnej i zębów
Godziny przyjęć codziennie 4 — 6 po południu.
Wtorki, czwartki i soboty 10 — 12 rano.
zg 14 678 *ul. Przecznica 6 — Telefon 65-85.*

Osiedliłem się
w Poznaniu przy ulicy 27-go Grudnia 14
Dr. W. Melnyk
zg 14 669 *specjalista chorób ocznych*
Godziny przyjęć od 10 — 12 i 4 — 6

Nas może jeszcze tylko Tabia - Ekstrakt uszczęśliwić. **Tabia-Ekstrakt** do kąpieli i nacierania zalecany przez lekarzy zawiera rad, niezrównany środek kosmetyczny do nabycia w aptekach i drogeriach.
„Tabia" Zakłady Przemysłowe, ul. Wrocławska 3 m. 6. Tel. 19-95.
Ng 19 466

DOM FUTER **A. M. S.**
Warszawa, Marszałkowska 129
I. piętro front telefon 680-13, 680-14
poleca Szan. Klienteli na sezon bieżący
duży wybór futer
Tr 1987

PRZEPROWADZIŁEM SIĘ z 27 Grudnia 20
na Dąbrowskiego 2, narożnik Jasnej
S. Szulc-Rembowski
Pg 8107-45,79 lekarz - dentysta
Przyjmuje od 10—1, 4—6,30 **telefon 12-83**

Dobra lokata kapitału!
Dom dwupiętrowy
w najlepszym punkcie handlowym przy rynku — 4 składy, 6 mieszkań — z dobrą rentownością na sprzedaż. Informacji udzieli
Powiatowa Komunalna Kasa Oszczędności w Starogardzie.
dg 3595a

Poszukuję zdolnego
OPTYKA (chrześc.)
mającego kwalifikacje na objęcie prowadzenia większego składu Optyczno-Fotogr. na G. Śląsku. Zgłoszenia z fotografią, odpisami świadectw i podaniem wysok. pensji, kierować do Biura Ogłoszeń „PAR" Katowice, św. Jana 12 pod nr. **„57 07".**

Przeniosłem praktykę moją z ul. Ratajczaka 13
na ul. Prusa 6 m. 5. zg 14 665
DR. MICHAŁ EDWARD AMAN
specjalista w chorobach wewnętrznych
przyjmuje codziennie od 15—19. Telefon 51-96.

W mieście powiatowem na Pomorzu, dobrze zaprowadzony
młyn parowy
wyposażony w nowoczesne maszyny, połączony z handlem zboża i paszy (wartość w przeliczeniu 200.000 Rm.) **zamienię na dom czynszowy lub inny objekt w Niemczech)** (Berlin lub wschodnie powiaty). Oferty do Kurjera Poznańskiego pod ng **20 150.**

BROWAR
dobrze wprowadzony **odda zastępstwo** na Poznań i okolicę. Zgłoszenia poważne do administracji Kurjera Pozn. pod **zg 14 656**

Znane przedsiębiorstwo branży wódczanej na Górnym Śląsku (import, fabrykacja, hurt i detal) **poszukuje obeznanego z branżą doświadczonego**
KUPCA JAKO WSPÓLNIKA
z możliwością objęcia kierownictwa, po wpracowaniu przez dotychczasowego kierownika. Panowie, którzy władają również językiem niemieckim w słowie i piśmie, oraz wykazać mogą wolny kapitał, zechcą przesłać zgłoszenia z podaniem stosunków do Biura Ogłoszeń „PAR", Katowice, ul. św. Jana 12 pod nr. **„56,91".** Pg 8088

ZEGARKI - BIŻUTERJA
OBRĄCZKI
— Wielki wybór — Fachowa obsługa —
W. MAYER, wł. L. NALASKOWSKI POZNAŃ, ul. Nowa 11
Rok założenia 1899.
d 3935 Własny Warsztat Reparacyjny
Przyjmuję asygnaty „Kredyt"

FIRANY-STORY
• KOŁDRY •
— WYPRAWY —
MATERJAŁY
DAMSKIE i MĘSKIE
kupuje się bardzo korzystnie w firmie n 19408
Z. Bytnerowicz
Poznań, St. Rynek 52 nar. Wodnej
Przyjmujemy asygnaty „Klubu Urzędniczego"

NAJTANIEJ! POŃCZOCHY RĘKAWICZKI TRYKOTY-SWETRY I ARTYKUŁY MĘSKIE NAJTANIEJ!
poleca:
A. Szymańska
S. z o. o.
d 19409 UL. POCZTOWA 4
Przyjmuje asygnaty — Kredyt.

MEBLE
— W WIELKIM WYBORZE —
PO NAJNIŻSZYCH CENACH — POLECA
K. BAKOŚ, Poznań
Telefon 33-62 n 8537 Stary Rynek 51

Płaszcze damskie
Wielki wybór!
poleca
BON MARCHÉ T. z o. p.
Niskie ceny!
POZNAŃ, PL. WOLNOŚCI 1

Czas zakupić na jesień i zimę!
Ciepłe pończochy — rękawiczki —
trykoty oraz wszelkie inne wyroby
dziane kupisz najlepiej i najtaniej
u KAŁAMAJSKIEGO

Materjały
na palta, ubrania i spodnie
w największym wyborze
poleca
po cenach najniższych
dg 3589
Bolesław Wiese
Stary Rynek 40 Telefon 11-26

Torebki damskie
Parasole
Walizy
Manicury
Teki
d 3534
W. CZYSZ
Poznań, Szkolna 11. Telef. 19-75

Wybór wielki — ceny niskie!
Centralna Drogerja J. Czepczyński
Poznań, Stary Rynek 8
n 19404 Telefon 45-45
i Oddział Drogerji „UNIVERSUM"
ulica Franciszka Ratajczaka 38
Telefon 27-45

Stanisław SCHULZ
Magazyn Towarów Krótkich
Poznań, Stary Rynek 80/82
d 3535

Tel. 16-97
DOM RADIOWY
Poznań, Strzelecka 12.
n 19399

SOLIDNY ZAROBEK
jest możliwy tylko
przez systematyczne ogłaszanie się!
Prosimy o zainteresowanie się
naszem
wydaniem gwiazdkowem

BRZESKIAUTO S. A.
Poznań
ulica Dąbrowskiego 29
telefony: 63-23 i 63-65
◆
Oddział: ul. Jakóba Wujka 8
d 3532 telef. 70-60

Witalis Kajkowski
POZNAŃ, UL. 27. GRUDNIA 5.
MODNE TKANINY I FIRANKI

OBICIA MEBLOWE
w każdej jakości i stylu. — Materjały dekoracyjne. — Firany gotowe i z metra. — Linoleum, ceraty. — Dywany, chodniki. — Przędze rymarską i wszelkie szpagaty. — Płachty nieprzemakalne oraz wszelkie dodatki do mebli wyściełanych poleca największa tego rodzaju firma w Polsce
MICHAŁ PIECZYŃSKI
Poznań — Stary Rynek 44
narożnik Woźnej (parter II piętro) tel. 24-14
HURT — DETAL

Wytworne upominki
Stefan Zygadlewicz
POZNAŃ ul. 27 Grudnia nr. 6
WARSZAWA Nowy — Świat nr. 59

Dobry aparat?!
tylko d 3530
„Refon"
To co technika stworzyła najlepszego jednoczą w sobie aparaty „REFON"
Fabryczne biuro sprzedaży
Poznań, św. Józefa 5
Telefon 4977

Jeżeli aparat radiowy
to tylko krajowej produkcji
„PREMS"
po cenach przystępnych i na warunkach dogodnych dla każdego n 19401
Inż. Mołczko i Skiba
Poznań, ul. Fredry 12, tel. 23-36 i 23-26

PŁASZCZE
ubrania, spodnie, kurtki, materjały z metra
Płaszcze damskie najtaniej
tylko we firmie
W. JANAS
Poznań
Stary Rynek 42
Wrocławska 20
Przyjmuje asygnaty „Kredyt"

Wyciąć! Przechować!

Telefon załatwi w mig każde Twe życzenie

Artykuły Damskie	Dziecięce Bielizna	Bolesław Wallheim 27 Grudnia 20	2158
Bławaty	Wełny Welwety Płótna Jedwabie	St. Buśko św. Marcin 18	5789
Cukierki	Czekolady Biszkopty	Bracia Miethe Pierackiego 8	3101
Damskie Płaszcze	Futra Konfekcja dziecięca	T. Krupski St. Rynek 91	3765
Delikatesy	Gdański Dom Delikatesów	M. Rotnicki Ratajczaka 36	2348
Drogerja-Perfumerja	J. Czepczyński, St. Rynek 8 Universum, Ratajczaka 38	4545	2749
Dywany	Firany Materjały meblowe dekoracyjne	Bracia Góreccy Nowa 6	1840
Farby	Lakiery Pokosty	Centralna Drogerja J. Czepczyński St. Rynek 8	4545
Filatelistyka	Nowość! Popul. kompl. albumy pol. zł 2,40, 6,—, 9,—	Dom Filatelist. J. Witkowski Aleje Marcinkowskiego 7	2781
Futra	Rok zał. 1840	Benno Schultz Pierackiego 16	1513
Galanterja	Wytworne Upominki	Stefan Zygadlewicz 27 Grudnia 6	1091
Jedwabie	Nowości w jedwabiach	wełnach Dom Jedwabiu M. Gmurowski pl. Wolności 10	2399
Jubilerstwo	Zegarmistrzostwo Złotnictwo	W. Szulc pl. Wolności 5	1484
Kapelusze Damskie	Wytwórnia własna	A. Kempińska Poznań, Nowa 8 Paryż	0000
Kapelusze Męskie	Krawaty Koszule	Józef Pluciński tylko Pocztowa 2	0000
Kawa-Herbata		St. Milachowski Ratajczaka 40	1604
Kolektura	Loterji Państwowej	F. Zygarłowski Poznań 27 Grudnia 12	1019
Kołdry	Płótna Wełny damskie, męskie	Z. Bytnerowicz St. Rynek 52	5148
Konfekcja	Damska Męska Dziecięca	R. i C. Kaczmarek Dom Konfekcyjny Stary Rynek 98/100	3346
Krótkie Towary	Pończochy Rękawiczki Swetry Trykoty	A. Szymańska Sp. z o. o. Pocztowa 4	1694
Księgarnia św. Wojciecha		Poznań, plac Wolności 1	3613
Maszyny do pisania	i liczenia	Skóra i S-ka Aleje Marcinkowskiego 23	1847
Meble	w wielkim wyborze	K. Bakoś Stary Rynek 51	3362
Mody męskie	Płaszcze — Kurtki etc. Futra — Dział Miarowy	A. Romanowski i S-ka 27 Grudnia 20	2546
Obrazy	Oprawa Obrazów Szkło Okienne	Jan Jóźwiak Świętosławska 1 przy St. Rynku	2223
Obuwie	eleganckie najkorzystniej poleca	St. Grzegorzewski pl. Wolności 5	5551
Ogłoszenia	dla wszystkich gazet w całej Polsce i zagranicą po ściśle orygin. cenach bez nadwyżki przyjmuje	Biuro Ogłoszeń J. Jagielski św. Marcin 58	4104
Papiery	Mat. pism. biur. Tektury-kartony-zabawki	Fr. Szymański Pocztowa 31 Hurt. Składy i detal.	3187 2187
Pianina	Fortepiany od zł 1000,— na dogodnych warunkach	B. Sommerfeld Skład fabryczny 27 Grudnia 15	1918
Pierze-Puch	Pościele. Pierwsza największa Czyszczalnia Pierza	Wł. Żak Wroniecka 24	3771
Pończochy	wielki wybór	S. Kałamajski pl. Wolności 6	2135
Porcelana	Szkło Kryształy Alpaki Platery	„Ozdoba" św. Marcin 4	5027
Pralnia	Chem. i	Farbiarnia „Warta" dawn. Sieburg chem. czyści-farbuje	5509
Radio		Dom Radiowy, Poznań, ul. Strzelecka 12	1697
Rękawiczki	Wielki wybór	Kałamajski plac Wolności 6	2135
Rowery	Opony — Części zapasowe — Hurt	St. Wawrzyniak Stary Rynek 4	3665
Rymarstwo-Siodlarstwo	Filce Przędze	własn. wytwórnia art. skórzane K. Tomsza Woźna 18	1018
Sportowe Artykuły		„Ka-De-Ha" Harcerska Spółdzielnia Podgórna 10	2127
Samochody	nowe oraz używane	warsztaty Brzeskiauto S. Dąbrowskiego 29 A. 6323	6365
Sukna	Materjały męskie	Bolesław Wiese Stary Rynek 40	1126
Sztandary	Paramenty kościelne Robótki ręczne	St. Seredyńska św. Marcin 9/10	1865
Tapety	Linoleum, Ceraty, Dywany, Chodniki	Zb. Waligórski Pocztowa 31	1220
Trykotaże	wielki wybór	Kałamajski plac Wolności 6	2135
Wina-Wódki		M. Rotnicki Fr. Ratajczaka 36	2348
Wynalazki	Rzecznik Patentowy Inżynier dyplom.	F. Winnicki Krasińskiego 9	6221 7222
Wyroby skórzane	Torebki damskie Parasole, Walizy, Teki	W. Czysz Szkolna 11	1975

NADZWYCZAJNA OKAZJA!

5 DNI TANICH sukien

od 7—12 listopada

MATERJAŁY PIERWSZORZĘDNE — NAJMODNIEJSZE FASONY

SUKNIE WEŁNIANE		SUKNIE JEDWABNE	
Serja I.	29,00 zł	Serja I.	39,00 zł
Serja II.	39,00 zł	Serja II.	49,00 zł
Serja III.	49,00 zł	Serja III.	59,00 zł
Serja IV.	59,00 zł	Serja IV.	69,00 zł

Bon Marché z. z o. p. Poznań, pl. Wolności 1.

NAJLEPSZE ŚWIATŁO

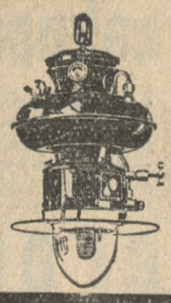

i najtańsze dają lampy naftowo-żarowe

MAXIM i LUMEN

Niezbędne w kościołach, salach, do gabinetów lekarskich i lecznic jako światło rezerwowe, w składach, mieszkaniach, warsztatach, do oświetlenia podwórzy, placy, rynków w miasteczkach itd.
Cenniki na żądanie.

B. Śniegocki, Poznań
Fr. Ratajczaka 2. Telefon 35-32

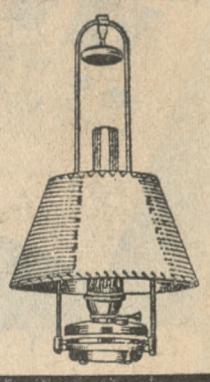

Pg 8096-45,09

NOWOCZESNE PIECE

ciągłego palenia
systemu amerykańskiego

WYRÓB KRAJOWY

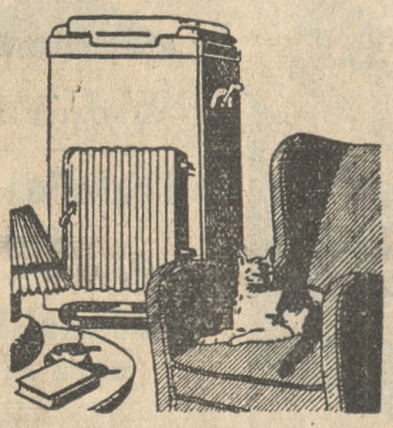

Piece nasze wyróżniają się: estetycznym, nowoczesnym wyglądem, piękną emalją majolikową, wielką wydajnością, równomiernem nagrzewaniem powietrza.

HERZFELD & VICTORIUS, SPÓŁKA AKCYJNA
GRUDZIĄDZ
Biura Sprzedaży i Wystawy:
w Warszawie, Nowy Świat 31 i we Lwowie, Sobieskiego 3

Pg 7401-36,75

Noże krajowe
wszelkie wyroby stalowe
Sprzęty kuchenne, naczynia aluminiowe
duży wybór
tanie ceny
Jan Deierling
Szkolna 3 Tel. 35-18, 35-43
Hurt. Detal.

nz 20048

Tapety
Listwy
Linoleum
Ceraty
Kokosy
dg 3171
poleca najtaniej
WYSYŁKOWY DOM TAPET
Aleje Marcinkowskiego 19
tel. 12-92.

Wszyscy w odrodzonej Polsce **kształcą się**

Samoukom służy pomocą wydawnictwo HAWU. Nowy katalog tego wydawn., obejmujący książki o treści: a) nauki szkolnej, b) ogólnokształcącej wysyła po otrzymaniu 25 gr (znaczek poczt.)

Wydawnictwo „HAWU", Warszawa, Królewska 25/28.

Każdy w tym katalogu znajdzie coś dla siebie. Prospekt katalogu gratis. Tg 188

TELEGRAM

Czy chcesz wiedzieć wszystko i znaleźć odpowiedź

na dręczące wątpliwości i Niepokoje. — Poznać tajemnicę swego losu — swój charakter i osób Ci drogich? Zwróć się z pełną wiarą i zaufaniem do Jedynego na Śląsku Naukowego Instytutu Grafologicznego Turay — Karten, Katowice, Kochanowskiego 11. — Słynne Medjum Vilma Turay która przewidziała tragiczną katastrofę Żwirki i Wigury i z nieomylną dokładnością w całym szeregu wypadków, morderstw, najtrafniej przepowiedziała przyszłość i widziała w transie na odległość, i Tobie powie to co chcesz wiedzieć. Instytut Turay-Karten nie sprzedaje bezwartościowych „talizmanów szczęścia" nie pośredniczy w sprzedaży żadnych obligacyj, nie kryje się wstydliwie pod szumnem pseudo-indyjskiemi pseudonimami — nie wysyła bezdennie nonsensowych druków i bezwartościowych horoskopów za drogie pieniądze za pobraniem, lecz ściśle indywidualnie opracowuje każdą sprawę. Do zapytań dołączyć „pięć złotych" przekazem pocztowym równocześnie z listem. Odpowiedź wysyła się, odwrotnie wykonuje się wszelkie eksperymenty metapsychiczno-medjalne głośnem Medjum Vilma-Turay. Tysiące ludzi znalazło upragnioną pomoc — znajdziesz i Ty! Proszę wyciąć i przechować starannie.

Podziękowanie. Do Instytutu Grafologicznego Turay i Karten Katowice ul. Kochanowskiego 11 czwarte piętro. Grając dłuższy czas w Loterję Państwową bez owocnego skutku, zamierzałam zaprzestać z dalszym zakupem losu Jedynie przez medium Vilmę Turay, która w stanie hypnozy, oświadczyła mi, iż los mój z pewnością wyjdzie z większą wygraną, dałam się namówić do zaryzykowania ponownego kupna losu, na który faktycznie wygrałam większą kwotę pieniężną. Za daną mi przysługę dziękuję p. Vilmie Turay i p. Kartenowi, których z przyjemnością polecić mogę wszystkim współobywatelom, którzy się do nich zwrócić zechcą celem osiągnięcia ważnych wskazówek życiowych. Wdzięczna (—) Jadwiga Weigell, Katowice-Ligota, ul. Kredytowa 3. Uwaga na dokładny adres.

Ku czci i prawdzie! Najserdeczniej dziękuję Pani Vilmie Turay oraz p. eksperymentatorowi, prezesowi J. Kartenowi: Byłam w bardzo ciężkim położeniu, zarówno materialnie bardzo wyczerpana. Szukałam rady i pomocy u różnych chiromantów, grafologów, astrologów, jasnowidzów, owczarzy i innych doradców. Zwracałam się do wszystkich i zdawało mi się, że pomoc otrzymam, niestety wszyscy ci doradcy kazali mi kupować bezwartościowe papiery, talizmany i horoskopy, druki życiowe za pobraniem, miałam rzekomo wygrać pod gwarancją, a wpadałam w większe nieszczęście i stratę materialną, wprowadzając mnie w błąd. — Każdy z tych doradców odradzał mi Panią Turay, twierdząc, że nie ma po co do niej chodzić. Niestety po tylokrotnym czytaniu podziękowań w „Siedmiu Groszach", postanowiłam jednak pójść do Pani Vilmy Turay. Pani Vilma Turay odkryła we mnie w stanie hypnotycznym, przez dar swego jasnowidztwa, że ja zupełnie szczęścia do gry nie mam, natomiast wykryła drugą osobę, życzliwą mi w mej rodzinie, która wyciągnęła mi jedną czwartą losu na którą wygrałam poważną sumę i uratowałam ze skrajnej nędzy siebie i moją rodzinę. Polecam każdemu, wszystkim przyjaciołom, aby skorzystali z cudownego daru jasnowidzenia Pani Vilmy Turay, jako istotnego medium niech Ją Pan Bóg wynagrodzi, na co zasługuje. Maria Rojtarska, Siemianowice, Hutnicza, dawniej p. dyr. Zieleniewskiego

Tg 14662

NA ZIMĘ - NARODÓWKI

POLSKA SPÓŁKA OBUWIA

Bata

Przedstawiciel

dobrze wprowadzony w zakładach przemysłowych dla zbytu doskonałych preparatów dla konserwacji pasów napędowych **poszukiwany.** Zgłoszenia pod Tg **1886** do Kurjera Poznańskiego.

Przedstawicielstwo na mąkę - kartoflaną

przyjmie poważna firma w Łodzi. Zgłoszenia sub **„A. F. S."** do Biura Ogł. S. Fuchs, Łódź, Piotrkowska 87. ng 20 121

Duży lokal handlowy

o 2 oknach wystawowych, nowocześnie i komfortowo przebudowany, w dzielnicy najwięcej handlowej **do wydzierżawienia** na życzenie **od zaraz.** Zgłoszenia Kurjer Poznański zg **14 672.**

FUTRA damskie, męskie, **LISY**, dogodne warunki spłaty. ***WAŚKOWSKI,*** ***Działyńskich 7, parter.*** ***Tel. 46-88*** zg 14664

Telef. 34-69 **Jeszcze czas!** Telef. 33-69 przed deszczami jesiennemi **pokryć-naprawić-posmolić DACHY.-Ig. Mandowski, Poznań Grobla 3** wykonuje wszelkie prace dekarskie **solidnie i tanio. Papa - smoła - lepik po cenach fabryczn.** Specjalność: Pierwszorzędna papa izolacyjna do fundamentów i t. p. zg 14671

Stemple

druki wszelkiego rodzaju wykonuje najtaniej Drukarnia, Wytwórnia Stempli — Golus, Wielkie Garbary 33. Telefon 56-84. zd 99 280

Tablica ścienna

„Nowa Pisownia"

na grubym kartonie skoroszytowym format 70×100 cm. zł 1.20 naucza w sposób najłatwiejszy zasad nowej pisowni. Do użytku w szkołach, urzędach, biurach, bankach itp. Nakład: **Spółka Pedagogiczna,** Sp. Akc., Poznań, ul. Podgórna 7. — Do nabycia w każdej księgarni. zg 14 674

„Haftoplis"

wykonuje mereżkę okrętkę, — dziurki, wykończenie szali, falban, plisowanie, dekatyzowanie, hafty, monogramy, tarcze gimnazjalne, obciąganie guzików, nadrabianie stóp podnoszenie oczek, terminowo najtaniej.

Stary Rynek 6, tel. 28-10, wejście Wiankowa.

Piekarnię

dobrze prosperującą sprzedam z powodu wyjazdu. Poznań, Żórawia 19. zd 34 410

Pg 8108-Ba 200

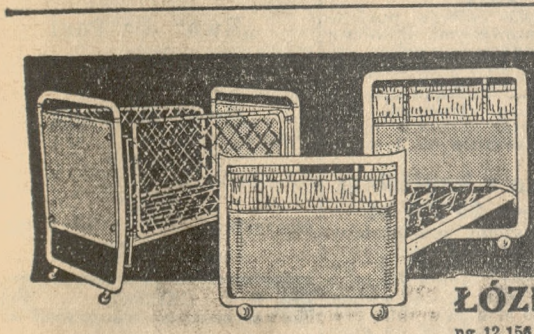

Chcesz wypocząć - sypiaj na łóżkach z firmy „SPRZĘT DOMOWY" św. Marcin 9/10. Telef. 25-52

ŁÓŻKA METALOWE — ASYGNATY KREDYT! — MEBLE LAKIEROWANE

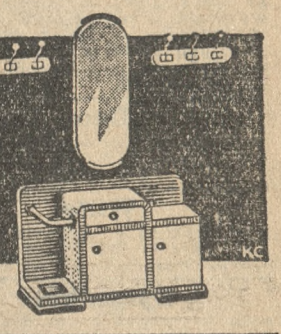

ng 12 156

DROPSY ANYŻOWE NA SEZON ZIMOWY poleca **FABRYKA CUKRÓW St. Marecki, Poznań** św. Wojciech 28. ng 19 418/19

KURSY SAMOCHODOWE FR. JURKOWSKI · POZNAŃ DĄBROWSKIEGO 79 · TEL. 78-80 dg 3 097/8

Dom

chlew, trzy morgi ziemi wiosce bez hipotek prywatne 1 800.— spiesznie sprzedam. Nowak, Poznań, Kramarska 15. zd 34 395

Osiągniętą nadwyżkę

ze zlicytowanych zastawów, złożonych w czasie do dnia 12 lipca i ze zlicytowanych prolongat, do których zapłacono odsetki do dnia 12 lipca 1936 włącznie, wypłacać będziemy w Lombardzie Miejskim za przedłożeniem Dowodu zastawu w czasie

od 15 listopada do 15 grudnia 1936 r.

Po upływie wyżej wymienionego terminu upadają wszelkie pretensje do nadwyżek.

Lombard Miejski w Poznaniu ul. Nowa 10 (wejście z ul. Sierocej).

ng 20 211/12

Kupuję zające

oraz wszelką inną zwierzynę na eksport i płacę najwyższe ceny dzienne

ST. MATYASZCZYK

Eksport zwierzyny, Leszno Wlkp. Rynek 20, tel. 301. ng 19 874

Sprzedam lub wydzierżawię

z powodu choroby na dogodnych warunkach **fabrykę cukrów, czekolady, drażetek i marmelady.** Fabryka całkiem zmechanizowana istnieje od roku 1912 i dobrze prosperuje. **Magna właśc. Józef Magnus, Wejherowo, ul. 3 Maja 6 — 8.** zg 14 632

6-pokojowe

komfortowe, winda, centralne ogrzewanie od zaraz do wynajęcia. ng 19 295

„Przezorność" pl. Wolności 14. Tel. 17-66

I i II dekorator

do naszego Domu Towarowego (14 okien wystawowych). Zgłoszenia tylko sił fachowych, które pracowały już w większych domach, z podaniem warunków i fotografji do **„Bon Marche" Sp. z. o. o. Gdynia.** ng 20 196

ng 18 185

Dnia 10 listopada 1936 r. o godz. 9-tej rano odbędzie się

licytacja

używanych mebli, urządzeń składowych, motorków do łodzi, samochodu i innych przedmiotów w lokalu licytacyjnym fy. Pg 8434-45,103

C. Hartwig S. A. przy ul. Towarowej 15/20

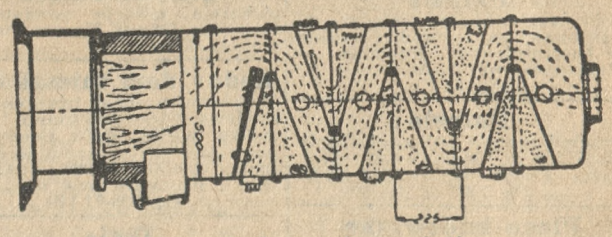

Nadzwyczaj ekonomiczne żeliwne

PIECE CYRKULACYJNE

do ogrzewania hal warsztatowych i innych większych pomieszczeń

„WIEPOFANA"

Wielkopolska Odlewnia, Fabryka Narzędzi i Maszyn, Spółka Akcyjna dg 3606

w Poznaniu, ul. Dąbrowskiego 81. Tel. 61-56

ATA czyści i szoruje wszystko!

A 185 b

Pg 7319-24.36

3 serje ceny
PALTA UBRANIA FUTRA
Materjały z metra
Działy miarowe u szczytu doskonałości
Edmund Rychter POZNAŃ ul. Fr. Ratajczaka 2, ul. Wrocławska 15, ul. Wrocławska 14
OSTRÓW wlkp.

Nagłówkowe słowo (tłusto) 25 groszy, każde dalsze słowo 15 groszy, 5 liczb = jedno słowo, i, w, z, a = każde stanowi 1 słowo. Jedno ogłoszenie nie może przekraczać 100 słów, w tem 5 nagłówkowych.

OGŁOSZENIA DROBNE

Ogłoszenia wśród drobnych:
1-łamowy milimetr 50 groszy

Znak oferty naprzykład: n 2395, z 21 025, d 1811 i t. d. = 1 słowo.
Drobne ogłoszenia w dni powszednie przyjmuje się do godz. 11,10, w soboty i dni przedświąteczne przyjmuje się do godz. 10,45.

1. KAMIENICE

Sprzedam
mój udział (1/3 własności domu i placu na korzystnych warunkach. Wszystkie mieszkania i plac wynajęty. Całość dobrze rentująca się. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdg 31 840

Dom
willę kupię za gotówkę, peryferje i pośrednicy wykluczeni. Zgłoszenia kierować pod zdg 31 732 do Kurjera Poznańskiego.

Nieruchomość
przemysłowo-rolnicza — 75 ha. sprzedam, była fabryka ceramiczna. Glina klinkierowa rola, łąki, las mieszany wartościowy, spławna rzeka kolej, zabudowania, inwentarze, zbiory. Gotówka 60 000 zł, hipoteka — 16 500, płatne w 28 ratach 16 000 zł spłata do umowy. Informacje — Toruń, skrzynka pocztowa 36. zdg 33 484

Dom
w Poznaniu lub okolicy 8 000 kupie. Dobosz Kantaka 5 — 8. zdg 35 196

Willę
przy tramwaju sprzeda właściciel. Wpłaty 24—22.000. Oferty Kurjer Pozn. zdg 35 277.

Sprzedam
wille dwumieszkaniowa okazyjnie. Błażeja Winklera 23. zdg 35 268

Parcelę
kupię, cenę, położenie. Oferty Kurjer Poznański zdg 35 266

Kamienicę
pryncypalnej ulicy, dochód 15 000 wpłaty 100 000,— sprzedam. Czarnecki, Małeckiego 29. zdg 35 214

Kamienica
Poznań - Łazarz 120 000,—
Kamienica
Poznań - Łazarz 70 000,—
Willa
czteromieszkaniowa 27 000,— amortyzacją
Dom
pięć mieszkań, skład 18 000,— pozatem wielki wybór w każdej cenie poleca
Dom Zleceń
Poznań, Pocztowa 15. zdg 35 211

Parcele
budowlane willowe, między ul. Dąbrowskiego i Szamarzewskiego korzystnie do kupienia. — Wiadomość tel. 74-16. zdg 33 679

Parcele
Rynek Łazarski 500 m. Łukasiewicza 500 m. Maciejewski. Marszałka Focha 81, telefon 62-66. Pg 7 431-42,13

Place budowlane
od 500—2 000 mtr. kw. przy ulicy także jako place przemysłowe nadające się bardzo korzystnie do sprzedania. Górna Wilda 92. zdg 33 414

Plac
przemysłowy 1 500 m² oparkowany, stajnią i szopę, korzystny teren budowlany. Górna Wilda 92. zdg 33 792

7 000 mkw
korzystny teren budowlany w mieście całkowicie lub parcel 500—1 000 mtr. Patschowsky, Podgórna 13, m. 10. zdg 33 791

Parcele
roczne spłaty sprzedam, telefon 70-53, godz 9—13. zdg 34 225

Dom
Kościan, główna ulica, dwa składy, pięć mieszkań, wjazd, sprzedam natychmiast. Gotówką 20 tysięcy. Dobra okazja dla kupców każdej branży. Adres Kurjer Poznański dg 3619

Parcele
Bukowska, Rocha, Bnińska, Kościelna, Dąbrowskiego, Przypadek, Antoninek, tanio sprzeda. „Osadopol", Rzeczypospolitej 9. zdg 33 727

Kamienicę
komfortową Poznaniu obciążeniem hipoteka przy wpłacie 60 do 80 tysięcy kupię. Oferty Kurjer Poznański zdg 34 043

Nieruchomość
dom mieszkalny, stajnie, stodoła, szopy, masywne 5 000 m² Poznań Kościelna tanio sprzeda „Osadopol", Rzeczypospolitej 9. zdg 34 419

Willa
trzymieszkaniowa, bardzo solidna budowa, pełnokomfortowa, Łazarz, wpłaty 40 000,— Pośrednicy wykluczeni. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 34 051

Małą willkę
najchętniej na Wildzie kupię. — Oferty Kurjer Poznański zdg 34 430

Gotówką 30 000
wpłacę przy kupnie solidnej
dochodowej
kamienicy w Poznaniu lub większem mieście Wielkopolski również Pomorza. Objekt do 60 000. Pierwszeństwo szczegółowe oferty właścicieli Kurjer Poznański zdg 34 184

Gospodarstwo
400 mórg budynki solidne a 200 zł sprzedam. Oferty Kurjer Poznański zdg 34 057

Parcelę
pod budowlę sprzedam, również dom mieszkalny z zaprowadzonym składem kolonjalnym w Junikowie, 7 minut od dworca. — Adres wskaże Kurjer Poznański zdg 34 077

Domek kupię Swarzędzu
Oferty podaniem ceny, wpłaty do Kurjera Poznańskiego zdg 34 088

Nowy
dom tanio sprzedam Ks. Skorupki 13, minuta od tramwaju 17 000 właściciel. zdg 34 313

Komandorja
870 m² 225 groszy m² Musielski. Kancelarja parafii św. Anny. zdg 32 816

Sprzedaż działek budowlanych
Zarządca upadłości firmy Edmund Suwalski, sprzeda po korzystnych cenach z wolnej ręki działki budowlane położone przy ul. Potworowskiego, Loretańskiej i Lodowej. Oferty pod adresem: Adam Dywor, zarządca upadłości Bydgoszcz, Herm. Frankego 3. zdg 33 409

Nieruchomość
piekarnia mieście powiatowym sprzedam. Oferty Kurjer Poznański zdg 33 583

Ładny dom mieszkalny
dwupiętrowy, obok dworca koło Lublińca. Skład kolonjalny i rzeźnictwo, wielki ogród owocowy i jarzynowy bardzo tanio do sprzedania, wpłata 30 000,— Oferty „Par", Katowice, pod nr. „5687" Pg 8089-71,116

Dwie
parcele łączne po 1 026 m² Ostroroga razem lub pojedyńczo sprzedam. Maciejewski, Kochanowskiego 24 — 1. zdg 34 331

Parcele
budowlane w Junikowie od 500 do 1 000 m², cena od 80 groszy za 1 m². Informacje Biuro Parcelacyjne Poznań, Plac Wolności 11, telefon 58-15. Pg 8103-45,75

Parceli
8 na Jeżycach z powodu wyjazdu za połowę ceny sprzedam. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdwg 34 100

Nowy
dom oraz 2 morgi ogrodu, cena 6 500,— spiesznie sprzeda E. Büttner, Puszczykowo Stare, powiat Poznań. zdg 34 436

Parcele
willowe tanio sprzedam. Sołacka 6/8. zdg 34 483

Kamienicę
nowa donosi 10 000.— sprzedam 90 000, wpłaty 60, amortyzacji 20 tys. Oferty Kurjer Poznański zdg 34 489

Dom
dochód 2.500, cena 16.500;
2¼ morgi
łąki Zawady za 1.400 sprzeda — Dudek, Wielkie Garbary 34. zdg 34 595

Kamienicę
komfortową śródmieściu, pryncypalna ulica donosi 15 000,— sprzedam 125 000,— wpłaty 70 000,— Oferty Kurjer Poznański zdg 34 490

Willa
ameryk. 25.000 — 20.000 wpłaty. Adres Kurjer Poznański zdg 34 616

Reemigrant
kupi kamienicę nową Łazarz. — Wpłata 80.000.— Oferty Kurjer Poznański zdg 34 568

Willę-dom
śródmieście do 40 tys. gotówką. Szczegółowe oferty Kurjer Poznański zdg 34 721

Dom
6 ubikacji skład ogród owocowy tanio miasteczko. Kaźmierczak, Budzyń pow. Chodzież. Ng 19 526

Parcelę
ładnie położoną Winogrady — Szelag 1 000 m² pod wilę sprzedam. Oferty Kurjer Poznański zdg 34 819

Dom
hotelowy, składy, 17 pokoi Bojanowo, rawickie 20.000 złotych. Mecenas Karaśkiewicz, Bojanowo. zdg 34 652

Kamienicy
nowej Jeżyce część sprzedam. — Adres Kurjer Pozn. zdg 34 656

Dom
z ogrodem sprzedam. Ostatnia 33, Górczyn. zdg 34 716

Tynk „Terrana"
szlachetny dostarcza „Terrana". E. Werner, Oborniki, telefon 43. Żądać wszędzie. zdg 23 131/2

Dom
ogród Gniezno, Grzybowo 29, 12 000 sprzeda Lis, Poznań, Żydowska 27. zdg 34 943/4

Parcelę
ul. Wioślarska sprzedam, bezpośrednio reflektantowi. Oferty Kurjer Poznański zdg 34 874/5

Willa
trzy — czteropokojowa, duży
ogród
owocowy pod Poznaniem. Cena 13 000.— Piekary 26 — 2. zdg 35 059

Willa
na sprzedaż Łazarz, cena 25 500, z powodu wyjazdu. Oferty Kurjer Poznański zdg 35 052

Willę
nowa sprzedam. Śniadeckich 15 — 1. zdg 35 159

Dom
nowy 6 mieszkaniowy dobra budowa sprzedam Cena 32 000. — Oferty Kurjer Pozn. zdg 35 158

Kamienica
dochód 4 900 cena 27 000
Kamienica
dochód 2 800 cena 17 000 Mettler Pl. Wolności 7. zdg 35 256

Kamienicę
nową zaraz kupię, wpłata 55 000. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 35 139

2
parcele zwarte przy Rynku Łazarskim sprzedam. Kolejowa 50, m. 3. zdg 35 136

Dom — willę
kupię, wpłata do 15.000.— Oferty Kurjer Poznański zdg 34 682

Wiatrak
dom, trzy morgi ziemi, chlew — ogród, 30 drzew sprzedam tanio. Zgłoszenia Agencja Orędownika, Modrze, powiat poznański. ng 20 208

Dom
mieszkalny w Międzychodzie — komfortowy, duży ogród owocowy korzystnie sprzedam. Informacje Poznań, M. Focha 32, — m. 12 (Pośrednicy wykluczeni). zdg 34 807

Parcelę
5 mórg Mosina sprzedam. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdg 34 930.

Dom
śródmieściu Poznania 7 200,— dochodu 50 000, wpłaty 30 000,— Ratajczak, Skarbowa 18. zdg 34 821

Domek
nowy, 8 ubikacyjny 1 morg, ziemi, 34 drzewka owocowe, z przewłaszczeniem na Osiedlu, blisko Poznania, egzystencja dla nowootwarcia składu spożywczego. — Adres Kurjer Pozn. zdg 34 695.

Kamienice wille
poleca poszukuje Gruszczyński Aleje Marcinkowskiego 17 a telefon 58-66. zdg 34 745

Sprzedam
lub wydzierżawię wille z ogrodem Mazowiecka 24. Cena sprzedaży 24.000.— dzierżawy 125.— Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdg 34 937.

Architekt
wskaże kupującym objekty — sprzedającym reflektantów. Oszacowania, porady, informacje. — Oferty Kurjer Poznański zdg 34 491

Parcela
Jeżyce 500 m² ulica zabudowana na sprzedaż. Adres Kurjer Pozn. zdg 34 500

Parcela
w Puszczykowie tanio. Oferty Kurjer Poznański zdg 34 473

Parcelę
w Debcu przy ul. Św. Szczepana z wodą, gazem, światłem i kanałem sprzeda tanio właściciel, telefon 56-19 lub oferty Kurjer Poznański zdg 33 743

Dom — willę
kupię wpłata 10 000 ewtl. niewykończony lub inne. Propozycje proszę Kurjer Pozn. zdg 34 639.

Kamienicę
komfortowa śródmieście dochód 10 300,— sprzedam, 85.000.— wpł. 55.000 reszta długoletnia hipoteka. Oferty tylko nabywców Kurjer Poznański zdg 34 343.

30.000 zł
wpłacę na dom w Poznaniu — dalsze spłaty kwartalne możliwe. Dokładne oferty Kurjer Poznański zdg 35 092

Dom
niewykończony, 2 mieszkania — trzypokojowe sprzedam. Debiec, Wrzosowa 3. zdg 35 084

Kamienica
3-piętrowa olbrzymi narożnik na Łazarzu okazyjnie 115 tysięcy. — Oferty Kurjer Pozn. zdg 34 986 lub telefon 52-37.

Kilka
parcel na spłaty w Starołęce. — Wiadomość Szamotulska 26, Zieliński. zdg 34 958

Dom
piętrowy z ogrodem sprzedam. — Adres wskaże Kurjer Poznański zdg 35 002

Kamienica
4-piętrowa narożnikowa w centrum okazyjnie 150 tysięcy, wpłaty 50 000. Oferty Kurjer Poznański zdg 34 980 lub telefon 52-37.

Willę
Sołaczu, ogrodem, 7 pokojową 28 000. Idealną połowę nowej komfortowej kamienicy 55 000, wpłaty 40 000, hipoteka 15 000, dochód 5 000 sprzeda. Maciejewski, Focha 81. Telefon 62-66. Pg 8 135-57,480

Kamienicę
centrum z amortyzacją sprzedam natychmiast za gotówkę — 120 000.—. Oferty tylko nabywców Kurjer Pozn. zdg 35 204

Dom
7 lokatorów, dochód 2 160,—, cena 17 500 wpłaty 14 000.— sprzeda Metelski, Ratajczaka 38, oficyna. zdg 34 905

Kupię
dom nowy 90 000 gotówką, Łazarz, Jeżyce. Oferty Kurjer Poznański zdg 34 907

Kupię
dom Poznaniu wpłacę 80 000. Właściciele złożą dokładne opisy do Kurjera Poznańskiego zdg 34 901

Do 40.000
wpłacę na dom solidny w Poznaniu, przejmę hipoteki. Szczegółowe oferty właściciele bezpośrednio przez Kurjer Poznański pod zdg 34 902

Kamienicę
II ptr. narożnikowa 4 składami sprzedam. Ryszard Assmann. — Bydgoszcz. Pomorska 57. zdg 35 224

2. PIENIĄDZ

Hipotekę
pierwszą kamienica Poznań, — większą sumę kupię. Oferty Kurjer Poznański zdg 33 988

List
hipoteczny 2 000 dolarów punktualnie oprocentowanych na nieruchomości Poznaniu sprzedam gotówką 9 000,— Oferty do Kurjera Poznańskiego zdg 34 418

Koncesjonarjusz Hurtowni Soli mający wyłączną sprzedaż na cały powiat poszukuje od 1 stycznia 1937 r.
wspólnika z kapitałem
15 000 — 25 000 zł
celem powiększenia przedsiębiorstwa na hurtową sprzedaż towarów kolonjalnych, której w powiecie tutejszym oraz sąsiednich brak. Czysty zysk z soli wynosi około 750—850 zł miesięcznie, który dzieliłby się również do połowy. Oferty uprasza do Kurjera Poznańskiego pod zdg 34 459

Udział
w hurtowni towarów galanteryjnych sprzedam. Gotówki — 10 000. Oferty Kurjer Poznański zdg 34 830

Procesy
(sprawy poważne — spadkowe) przeprowadzam i finansuję. Oferty Kurjer Poznański zdg 35 138

Pożyczki
5 000 zł na objęcie w dzierżawę 2 domów parterowych z ogrodem 5 mórg i 80 oknami inspektów. Pisemne oferty Kurjer Poznański, Gniezno 688. ng 19 959

Pożyczkę
budowlana do 5 000 poszukuje. — Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdg 35 034

Hipotekę
pierwszy numer wyjątkowo tanio sprzedam. Plac Kolegjacki 2, — m. 8, Kudrewicz. zdg 35 236

Przemysł
artykuł spożywczy, dziennej potrzeby zaprowadzona marka, rentowny poszukuje celem powiększenia 3 do 5.000 także współpraca ewentl. sprzedam. Oferty Kurjer Poznański zdg 35 095

2.000,— zł
pożyczki krótkoterminowej poszukuje solidne przedsiębiorstwo. — Zgłoszenia warunkami Kurjer Poznański zdg 35 001

200 zł
pożyczki poszukuję. Gwarancja, procent. Oferty Kurjer Poznański zdg 34 970

Współpracownika
z gotówką pięćset złotych poszukuje (gwarancja). Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdg 35 276.

Poszukuję
4—5 tysięcy, krótki czas lub miesięczna spłata, gwarancja złocie, dobry procent. Oferty Kurjer Poznański zdg 35 244.

4. OSOBISTE

Trwała
ondulacja.
Masaż
twarzy.
Farbowanie
włosów.
Bezpłatne
porady.
Roman Michalak
Plac Wolności 13. Tel. 25-80 obok Policji. zdg 25 469

Indeks
Uniwersytetu Poznańskiego nr. 21293 unieważniam. Stefan Chojnacki. zdg 34 293

Futra
wszelkiego rodzaju — Płaszcze, Kostjumy wykonuje solidnie tanio. Willman, Plac Wolności 7. zdg 33 831

100
zł komu powiem nieprawdę chiromantka „Lu-ne". Małeckiego 19 — 1, 1—9 wieczór. zdg 35 140

Piękne
Modele płaszczy i sukien sprzedam. Ceny reklamowe. Helena Buckmanowa Św. Marcin 33 m. 6 zdg 34 927

Życiorysy
i portrety Naczelnego Wodza Śmigłego Rydza poleca Księgarnia Dippla, plac Wolności 11. zdg 35 242

„Ewa" dla Pani
rękawiczki, apaszki
bielizna
pończochy, włóczki
„Ewa" dla Pana
trykoty, szale
krawaty
kołnierzyki, getry
„Ewa"
Marszałka zdg 35 195
Focha 60

6. OŻENKI

Znajomości
cel matrymonjalny, zamożniejszym i mniej zamożnym, solidnie i dyskretnie ułatwi Biuro matrymonjalne „Partja", Gdynia, Zus, Zygmunta Augusta m. 66. ng 19 906

Urzędnik
pryw. na stałej posadzie ,przystojny, sympatyczny, rozsądny, dobrego charakteru, lat 29, poślubi ładną, zgrabną skromną, religijną pannę do lat 26. Poważne zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 34 384

Który
pan szlachetny, zdecydowany, zapewni cichą przystań, życia sierocie, inteligentnej, zgrabnej, dzielnej, lat 37, oszczędności 1100 zł. Cel matrymonjalny. Oferty Kurjer Poznański zdg 34 546

Komu
zależy na szybkim dobrym ożenku zgłosi się Pocztowa 23 — 3. Biuro matrymonjalne. zdg 34 195

Wdowa
bezdzietna po 40 pozna starszego pana. Cel matrymonjalny. Oferty Kurjer Poznański zdg 34 259

Znajomości matrymonjalne
w zamożnych sferach, szybko solidnie, dyskretnie ułatwia Echo, dysponując olbrzymim doborem. Poznań, św. Marcin 68, telefon 50-30. Prospekty wysyłamy darmo. zdg 34 273

Gospodarna
dobrze wychowana, szyje, lat 31. Oferty poważne w matrymonjalnym celu do Kurjera Poznańskiego zdg 34 529

Panna
lat 35, przystojna, inteligentna, skromna z dobrego domu 10 000 gotówki wyprawę zaręczona Pana na stanowisku. Cel matrymonjalny. Oferty Kurjer Poznański zdg 34 535

Przystojny,
inteligentny kawaler (cukiernik), posiadający gotówki 14 000,— poślubi właścicielkę nieruchomości. Bezanonimowe oferty Kurjer Poznański zdg 34 407

Bankowiec
młody bardzo przystojny brunet szuka dozgonnej towarzyszki życia. Oferty z podobizną upraszam Kurjer Poznański zdg 34 014

Dla
kuzyna lat 26, przystojnego, inteligentnego, religijnego na stanowisku zawodowem, cośkolwiek majątkiem, dla braku znajomości pań, szukam żony, przystojnej, religijnej. Panie chcące się poznać zechcą się zgłosić możliwie z fotografją do Kurjera Poznańskiego pod zdg 35 101. Ścisła dyskrecja.

Maturzysta
trzydziestoletni poszukuje niezależnej pani jako towarzyszki życia. Dyskrecja zapewniona. — Szczegóły Kurjer Poznański zdg 34 066

Urzędniczka
państwowa na prowincji, lat 28, wyprawa, średnim majątkiem, z braku znajomości szuka odpowiedniej partii. Panowie na stanowiskach zechcą złożyć oferty do Kurjera Poznańskiego zdg 34 031

Kawaler
lat 30, wyższem wykształceniem poszukuje towarzyszki życia. Cel matrymonjalny. Pośrednictwo krewnych mile widziane. Oferty Kurjer Poznański zdg 34 004

Wdowiec
emeryt państwowy, wiek średni, posiadający dom, szuka żony, panny, bezdzietnej wdówki, małym posagiem albo wżeni się. — Oferty Kurjer Pozn. zdg 33 559

Kawaler
lat 30, właściciel wielkiego przedsiębiorstwa handl. Poznaniu, solidny, przystojny poszukuje żony tych samych zalet. Celem objęcia wielkiej kamienicy, gotówka 50 tys. konieczna. Poważne zgłoszenia z fotografją Kurjer Pozn. zdg 35 110

Panna
trzydziestotrzyletnia, mieszkanie trzypokojowe, wyprawa, gotówka poślubi urzędnika państw., emeryta. Oferty Kurjer Poznański zdg 34 306

Dla
mej kuzynki, wdowy majętnej z inteligencji szukam z braku znajomości męża w starszym wieku Oferty Kurjer Poznański zdg 34 316

Wyswatam
brata wdowca po czterdziestce 1 córką intel. solidnego posiedz. zbożówki. Panie podobnych zalet zechcą nadesłać zgłoszenia z fotografją do Kurjera Poznańskiego zdg 32 894

Nauczyciel
w mieście lat 31, 11 lat służby poszukuje żony odpowiedniej. — Oferty z fotografją Kurjer Pozn. zdg 32 741

Blondyn
36, zbudowany, spokojny z temperamentem naucz. gimnazjum, pozna posażną pannę brunetkę lub szatynkę wzrostu wyżej średniego. Cel matrymonjalny. Oferty Kurjer Poznański zdg 33 276

Kawaler
lat 28, posiadający 5 000,— gotówki poszukuje żony odpowiednią gotówką lub domem ewentl. gospodarstwem. Oferty Kurjer Poznański zdg 33 724

Przemysłowiec
Wielkopolanin, lat 35, posiadający własne przedsiębiorstwo z braku znajomości szuka odpowiedniej żony. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 34 101

Wdowa
z czteropokojowem mieszkaniem i realnością, chciałaby zapoznać starszego, kulturalnego pana na stanowisku lub emeryta. Cel matrymonjalny. Oferty Kurjer Poznański zdg 35 078

Kulturalna
przystojna, miła panna, trzydziestoletnia, posiada większe mieszkanie, niebiedna, pozna pana o ustalonej pozycji, w celu matrymonjalnym. Oferty Kurjer Pozn. zdg 35 205

Kawaler
przemysłowiec, lat 28, wykształcenie, posiadający wytwórnię chemiczną z braku znajomości pozna odpowiednią pannę. Dla powiększenia przedsiębiorstwa — cośkolwiek gotówki pożądane. — Pośrednictwo krewnych mile widziane. Oferty Kurjer Poznański zdg 35 178

Dwie
inteligentne panie z pewną egzystencją, wdowa z dzieckiem i panna, pragną poznać panów int., religijnych, bez nałogów z dobrej rodziny w wieku od lat 43, w celu matrymonjalnym. Rzecz traktuje się poważnie. Zgłoszenia z fotografją do Kurjera Poznańskiego zdg 35 144

Który
z starszych inteligentnych panów zechce wygodnie podzielić resztę życia starsza pania, niechaj szczerze napisze. Cel matrymonjalny od 55—70 lat. Oferty Kurjer Poznański zdg 34 628.

Panna
lat 39 przystojna, szatynka pragnie poznać pana kawalera lub wdowca z dzieckiem. Cel matrymonjalny. Oferty Kurjer Pozn. zdg 34 643

Męża
poszukuje urzędniczka, wykształcenie, komfortowe mieszkanie. — Zgłosz. Kurjer Pozn. zdg 34 588

Kawaler
lat 35, mistrz piekarski, cukiernik, posiadający dobrze prosperujący interes własnej kamienicy wartości 30 tysięcy — poszukuje panny, zgrabnej, gospodarnej, odpowiednim majątkiem w celu matrymonjalnym. Oferty Kurjer Poznański zdg 34 593

Brunetka
przystojna, lat 35, na stałej posadzie, skromna wyprawa, pokój z kuchnią pozna pana przystojnego na stanowisku. Cel matrym. Oferty Kurjer Poznański zdg 34 613

Panią
zdrowa moralnie i fizycznie, dobrze zbudowana i sytuowana, średniego wzrostu, pozna urzędnik państwowy, lat 38, miesięcznie 500.— zł. Cel matrymonjalny. Fotografja konieczna. Dyskrecja zapewniona. Oferty Kurjer Pozn. zdg 34 706

Urzędniczka
stały etat, posiad. 2 pokoje, szuka emeryta. Cel matrymonjalny. Oferty Kurjer Poznański zdg 34 560

Bratankę
lat 28, bardzo miłą, sympatyczną szatynkę, zdrową, gospodarną, religijną, matura, posagu tymczasem 10.000 zł. wydam zamąż — chętnie za urzędnika (kolej.) na poważnem stanowisku, nieposzlakowanego charakteru. Pośrednictwo rodziny przyjemne. Oferty Kurjer Poznański zdg 34 570

Przystojna
panna, 20 000 poślubi idealistę na stanowisku. Oferty Kurjer Poznański zdg 34 736

Panna
posiadająca 3 000 gotówki szuka pana starszego, stanowisku. Cel matrymonjalny. Oferty Kurjer Poznański zdg 34 784

Jedynaczka
przystojna, wykształcona posag tymczasowo 100 000 wyjdzie zamąż. Piotr Mrówka, Poznań, św. Wojciech 2 a — 1. zdg 34 758

Kawaler
lat 33, z akadem wykształc. poślubi mat. niezależną panią, wnoszaca ok. 10 000 zł dla objecia domu wartości 55 000 zł. Zgłoszenia pod zdg 34 707 do Kurjera Pozn.

Wdowa
jedną córeczką 20 000 gotówki muzykalna, obecnie niezależna, poślubi inteligentnego, religijnego od lat 45, urzędnika na wyższem stanowisku państwowem. Dyskrecja zapewniona. Zgłoszenia z fotografją do Kurjera Poznańskiego zdg 35 145

Wspólniczki
złotych 2 000,— do zaprowadzonego interesu poszukuje kawaler, lat 28. Oferty Kurjer Poznański zdg 34 906

Kawaler
bławatnik, bardzo przystojny, lat 27, posiadający skład wartość 100.000, nawiaże korespondencję z panną do lat 22, rozumną, muzykalną, dobrej rodziny, niekoniecznie z majątkiem, lecz piękną z dobrym charakterzem. Cel matrymonjalny. Oferty możliwie z fotografją Kurjer Pozn. zdg 35 221.

Wybór posażnych Pań — Panów stanowiskach poleca
„Sfinks"
Poznań, Kantaka 9 m. 19. zdg 35 252

Dla córki właściciela fabryki, spadkobierczyni kilkakroć 100 000 zł poszukuje
towarzysza życia
w wieku 39—43. Warunki: dobry charakter, miłe usposobienie, pierwszorzędne, samodzielne stanowisko i większa gotówka. Tylko poważne oferty w języku niemieckim do Kurjera Poznańskiego pod zdg 35 226. Zgłoszenia pośredników oraz anonimy bezcelowe.

Kawaler
poszukuje wspólniczki do fabryki przemysłu papierniczego z kapitałem 4 000—6 000. Ożenek niewykluczony. Zgłoszenia do Kurjera Pozn. zdg 34 815

Panna
lat 32, zdolna krawcowa z wyprawą poszukuje męża, najchętniej urzędnika. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 35 007

Przystojna
brunetka biedna z braku znajomości szuka męża. Oferty Kurjer Poznański zdg 34 995.

Kawaler
kupiec samodzielny, lat 38, poślubi pannę lub wdówkę z majątkiem lub realnością ewtl. dziecko adoptuje. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdg 34 849

Który
z panów po 40 dobrego charakteru na posadzie lub emeryturze poślubi sympatyczną blondynkę. Oferty Kurjer Pozn. zdg 34 887

Przystojna
gospodarna, 34, własnem mieszkaniem, gotówką, pozna sympatycznego, stałej posadzie. Cel matrymonjalny. Oferty Kurjer Poznański zdg 34 685

Kawaler
lat 46, na posadzie etatowej — większą gotówką, przystojny, solidny na prowincji, pragnie poznać pannę lub wdówkę, w celu matrymonjalnym. Dyskrecja zapewniona. Łaskawe zgłoszenia Kurjer Poznański ng 20 207

Znajomości
matrymonjalne ułatwia dyskretnie „Wanda". Rom. Szymańskiego 4 — 5 zdg 34 896

Sześćdziesięcioletni
wdowiec, samotny, właściciel 500-morgowego majątku poślubi stosowną niebiedną. Oferty Kurjer Poznański zdg 35 098

Dwudziestoczteroletnia
solidna, wykształcona, córka poważnego kupca, mająca otrzymać
40.000 gotówką
wyjdzie za piastującego poważną pozycję społeczną. Bezanonimowe oferty możliwie z fotografjami Kurjer Poznański zdg 34 979

7. SPRZEDAŻE

Magle
nowoczesne, elektryczne, ręczne oraz domowe magle — prasownie nagrodzone złotymi medalami dostarcza Fabryka Maglj M. Jankowiak, Poznań, Staroleka, tel. 19-47 zdg 94 734

Krawieckie dodatki
podszewki, watolina, kołnierze, aksamitne, guziki, klamry, wielki wybór.
Andrzejewski,
Szkolna 13. dg 3 247

Maszyny do pisania
i liczenia nowe, używane (z gwarancją) walizkowe „Rheinmetall" na dogodnych warunkach spłaty do nabycia w firmie Antoni Rose, plac Wolności 2 i Nowa 8. ng 18 522

Modne
Kapelusze
Koszule
Krawaty
tanio. M. Paszek Poznań. Wrocławska 30. zdg 32 314

Drogerję
zaprowadzoną, urządzenie nowoczesne, sprzedam. Warunki dogodne. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 33 047

Wózki
dziecięce, lalczyne, wybór tanio. Trąbczyńska, Pierackiego 11, — podwórze, kredytuję. zdg 33 108

Skład
komisowy, towarem. Pianino „Ecke" jak nowe tanio sprzedam. Poznań, Szewska 1. zdg 33 238

Meble kuchenne
nowoczesne wprost wytwórni najkorzystniej Piaskowa 3. Koniecki. zdg 33 544

Sprzedaż — Naprawa
wszelkich systemów piór wiecznych ołówków automatycznych. Naprawa natychmiast w firmie Józef Czosnowski, spec skład papieru i montownia piór Poznań, Fr. Ratajczaka 2. dg 3201

Jadalnia
nowoczesna solidne wykonanie, orzech kaukaski z bufetem i kredensem 600,—, niebywała okazja
Jezuicka 10
(Świętosławska). Pg 8150-45.111

Skład bławatów
konfekcji, mieszkaniem, centrum miasta, dobrze zaprowadzony — stałą klientelą, powodu wyjazdu zaraz korzystnie sprzedam, towarem lub bez. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 33 975

99
morgowe gospodarstwo korzystnie do nabycia. Informacje Szamarzewskiego 23, rzeźnictwo. zdg 34 506

Rasowy
setter irlandzki, 4 mies. wyżeł na sprzedaż. Richter, Rzepeckiego 25 — 8. zdg 34 547

Sprzedam
obrazy, lampy elektryczne, wiszące, umywalnie porcelanowe. Konopnickiej 15, m. 4 zdg 34 548

Meble
najtaniej
fabryczny skład mebli
Wrocławska 19. dg 3241

Pierze — Puch

gęsie 3,— kacze 1.50 puch 7.50 pierzyny 28.— spody 18.50 poduszki 5.50
Kołdry
na wacie — wełnie — puchu w najlepszem wykonaniu najtaniej
Emkap - M. Mielcarek
Wrocławska 30, telefon 58-03. ng 18 749

Sprzedam lub zamienię kawiarnię - cukiernię
bardzo dobrze prosperującą, w najlepszem położeniu Bydgoszczy, na dom względnie gospodarstwo w mieście lub na wsi. Miejscowość obojętna. — Oferty pod „Świetna egzystencja" do Biura Ogłoszeń, Bydgoszcz, Dworcowa 54. ng 20 138

Rzeźnictwo
20 lat istniejące, mieszkaniem korzystnie odstąpi, powód wdowa. Dąbrowskiego 7, m. 1. zdg 34 192

Okazja
starozaprowadzony skład delikatesowy palarnia kawy z pierwszorzędną klientelą hotelową kawiarnianą w Toruniu sprzedam. Oferty Par, Toruń „R. K." Pg 8099-64.162

Zakład
litograficzno - drukarski w Lublinie sprzedam z powodu wyjazdu. Zgłoszenia: Warszawa, Biuro Ogłoszeń Pietraszek, Marszałkowska 115 pod „Litografia". ng 19 342

Gramofon
szafkowy dwusprężynowy. — Wierzbiecice 35 — 7. zdg 34 527

Kapelusze

welurowe
Czapki
Pulowery
Bonżurki
najtaniej
Pietrzykowski,
Wielka 8. Asygnaty Kredyt. zdg 34 499

Jadalnie
nowe używane dla każdego w każdej cenie już od 203.—. Jezuicka 10 (Świętosławska). Pg 8144-45.105

Miąższ jabłkowy
śliwkowy, marmelade, powidła mieszane, pierwszorzędnej jakości po cenach najkorzystniejszych poleca
„Jagol",
Poznań, Św. Wojciech 29 tel. 52-82. Pg 7965-44.93

Meble
nowe używane oraz różne inne sprzęty użytku domowego kupują wszystkie
oszczędne Panie
tylko przy
Jezuickiej 10
(obecnie Świętosławska) bo tylko tam jest wybór wielki, ceny najniższe. „Dom Okazyjnego Kupna" Pg 8143-45.104

Miód
czysto pszczelny tanio. Oferty Kurjer Poznański zdg 34 534

Skład obuwia
Ostrzeszowie dobrze prosperujący powodu przeniesienia fabryki do Kalisza sprzedam na dogodnych warunkach. Zgłoszenia Neugebauer, Kalisz, Majkowska 11. zdg 34 431

Największa i najlepsza fabryka
fortepianów i pianin B. Sommerfeld
poleca nowe, pierwszorzędnej jakości pianina już
za 1 000,—
Dogodne warunki spłaty. Długoletnia gwarancja. Zamiana używanych instrumentów.
Filja, Poznań 27 Grudnia 15.
ng 18 439

Futra
wszelkiego rodzaju oraz różne skórki, stale wielki wybór Własna pracownia kuśnierska wykonanie pierwszorzędne solidne. Przyjmuje asygnaty „Kredyt".
Magazyn futer
S. Piotrowski
Szkolna 9
dg 3 327

Futra
damskie, męskie wykonuje rzetelnie, solidnie, fachowo, tanio
Królikiewicz,
tylko
Podgórna 6
Skórki wszelkiego rodzaju wielki wybór. ng 18 114

Meble
najtaniej u Palacza, ul. Ślusarska 4, pomiędzy Wielką a Woźną. dg 3390

Sypialnie
nowe — używane
czeczotowe - jesionowe - brzozowe - orzechowe
dębowe dla tych co pragną kupić tanio i rzetelnie to tylko z całym zaufaniem na Jezuicką 10 (Świętosławską) „Dom Okazyjnego Kupna". Pg 8145-45.106

Beczki
żelazne czarne, ocynkowane — szybko dostarcza Władysław Zakrzewski, Warszawa, Smolna 18, telefon 220-04. ng 19 607

Kryształy
wielkim wyborze okazyjnie tylko Jezuicka 10 (Świętosławska)
Dom Okazyjnego Kupna.
Pg 7 839-45.40

Jadalnie, sypialnie Gabinety, kuchnie
najtaniej kupisz. zdg 32 721

Nowootwartej
Komisowej Hali Mebli Wrocławska 38
zdg 32 722

Po
Okazyjne
kupno wszelkich urządzeń domowych także
kompletnych pokoi
spieszą wszyscy na
Jezuicka 10
(Świętosławska). Pg 7 838-45.41

Meble
w wielkim wyborze poleca najtaniej
K. Bakoś, Stary Rynek 51
zdg 29 684

Skład
kolonjalny przy ul. Warszawskiej 9 a z powodu stosunków familijnych na sprzedaż. zdg 33 640

Kolonjalkę
mieszkaniem tanio wyjazd. Adres Kurjer Poznański zdg 33 853

Skład
obuwia zaprowadzony, towarem na sprzedaż. Potrzeba około 4.000 Oferty Kurjer Poznański zdg 33 933

Kocioł
do centralnego ogrzewania systemu Strebla 2 boilery 1 000 i 750 ltr. do wytwarzania ciepłej wody ma na sprzedaż. Fr. Polaszek, Gostyń, Wlkp. ng 20 059

Meble kuchenne
jako specjalność poleca Skład Fabryczny, Wrocławska 19. dg 3243

Stylowe
węgierskie meble. Oferty Kurjer Poznański zdg 34 020

Fiat 502
limuzynę 4 osobową w dobrym stanie sprzedam lub zamienią na mniejszy. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 34 009

Zegar
Beckera, stojący, smoking sprzedam. Kramarska 5, m. 4. zdg 34 234

Bilard
francuski, komplet, płyta marmurowa sprzedam. — Cukiernia Jankiewicz, Ostrów Wlkp. Ng 19 525

Marchew
pastewną wagonowo sprzeda Majątek Siekierki, p. Paczkowo. zdg 34 102

Warsztat
obuwniczy korzystnie sprzedam. Palacza 83. zdg 34 074

Piekarnię - Cukiernię
dobrze prosperującą sprzedam z powodu wyjazdu. Żórawia 19. zdg 34 411

Wagę
wozową nowoczesną 10 tonn momentalnem odciążeniem sprzeda korzystnie Cichocka, Strzelecka 14 a. zdg 34 414

Ubranie
frakowe w bardzo dobrym stanie sprzeda. Mickiewicza 27, m. 6. zdg 34 405

Do
sprzedania skład masła, nabiału i spożywczy, ruchliwa ulica, 3 pokojowe mieszkanie, magiel niedrogo, powód wyjazd na posadę. Oferty Kurjer Poznański zdg 34 389

Dobra egzystencja
restauracja centrum, zaprowadzona, powodów rodzinnych, cena 3 tys. Oferty Kurjer Poznański zdg 34 095

Fasolę
białą tegoroczną prima od 10 000 kg począwszy dostarczę. Oferty Kurjer Poznański zdg 34 056

Radjoaparat
4 lampowy na prąd stały z powodu zmiany prądu tanio na sprzedaż. Eelktromechanika, św. Marcin 14, telefon 39-49. zdg 34 071

Magazyn futer Lehmann

zał. 1875 Poznań Wrocławska 18, tel. 22-95. Wszelkiego rodzaju futra wykonuje we własnej pracowni pierwszorzędnie, solidnie. Stale wielki wybór każdego rodzaju gotowych futer oraz skórek od najwykwintniejszych do najtańszych. Pg 7 139-37,142

Gabinet
męski polerowany orzech kaukaski z klubowym garniturem w mokiet łączna cena tylko 690,—.
Jezuicka 10
(Świętosławska). Pg 8149-45.110

Okazja! Prywatnie!
sprzedaje z powodu wyjazdu Salon Ludwik XV, fortepian koncertowy, obrazy, antyki, dywany perskie i t. d. Ul. Wyspiańskiego 12, m. 3. zdg 34 380

Kanapa
2 fotele czerwone tanio. Pełczyńska, 27 Grudnia 1. zdg 34 379

Motor
zapędowy 3½ konia prąd zmienny telefon 79-90. zdg 34 364

Dogi
szczenięta rasowe sprzedam. Piłsudskiego 3, m. 8. zdg 34 358

Wózki
lalkowe zamieniam na wózki dziecięce. Razer, Szewska 11. zdg 33 647

Księgarnia Katolicka
Podgórna 10 a. Adam i Ewa, psychologja na wesoło 2,— W cztery oczy 2,75. Ng 10 517

Najlepsze pianina

od 1 000 złotych oraz najkrótsze fortepiany (skrzydła) poleca
T. Betting,
i S-ka
Leszno.
Ng 17 793

Nowoczesne
klubowe garnitury
najkorzystniej Jezuicka 10 (Świętosławska). Pg 8147-45.108

Dwa
historyczne karabiny, wiek 19, sprzedam. Ratajczaka 11 a. — m. 112. zdg 35 285

Pianino
„Neumann" z powodu wyjazdu spiesznie sprzedam. Plac Działowy 10, m. 2. zdlg 35 284

5 tablic reklamowych
z blachy cynkowej w ramach z żelaza kątowego, białą emalją pomalowanych, w wielkościach: 90x435 cm i 4 tablice 65x435—503 cm, odpowiednich na godła handlowe, okazyjnie na sprzedaż. Adres wskaże Kurjer Poznański zdg 35 227/8

Śliczna
sypialnia
nowa brzoza 470,—
Jadalnia
polerowana orzech kaukaski tylko 460,—
„Komisowa Hala Mebli"
Wrocławska 38. Pg 8138-57,482

Maszyny do pisania

małe i duże nowe i używane dostarcza najkorzystniej z gwarancją. Kochanowicz i S-ka, pl. Wolności 18. ng 20 020

Kolonjalkę - drogerję
koncesja butelkowa, podług faktury, mieszkanie, sprzedam. — Dzierżawa 36,—. Sroczyński, Dobieszczyzna, pow. Jarocin. ng 20 047

Folwark
160 mórg z budynkami, zasiewawami, zapasami, żywym i martwym inwentarzem blisko Nowegomiasta, pow. Jarocin. Informacje Biuro Parcelacyjne, Poznań, Plac Wolności 11. Pg 8102-45,73

Pianina — fortepiany
używane po cenach od zł. 300,— na dogodnych warunkach. — B. Sommerfeld, 27 Grudnia 15. n 18 524

Kolonjalka
w ruchliwej dzielnicy, dobrze zaprowadzona do sprzedania z towarem i uarządzeniem. Oferty Kurjer Poznański zdg 33 882

Dentystyczno - lekarski
gabinet urządzony wraz z mieszkaniem o 20 letniej bogatej praktyce, w większym prowincjonalnym mieście z powodu wyjazdu do sprzedania. Oferty „Gabinet" do Fuchsa, Łódź, Piotrkowska 87. ng 20 122

Majątek
ca. 800 mórg wyłączony z pod parcelacji, ziemia pszenno-buraczana 2 km od miasta powiatowego, cena 250.— zł za morgę, wpłata ca 150 000,— złotych. Informacje Biuro Parcelacyjne, Poznań, Plac Wolności 11. Pg 8104-45,77

Krowy

wysokocielne — i wycielone, dobre dójki, — wielkim wyborze — stale sprzedaje i kupuje Adamski — Poznań-Główna 32, telefon 19-01. zdg 33 886

Kilimy
dywanowe okazyjnie. Jezuicka 10 (Świętosławska). Pg 8146-45.107

Sprzedam
tanio bibljotekę, biurko, stół okrągły, łóżko, nocny stolik dąb. Garnitur klubowy skórzany, 4 fotele nowe, bez obicia. Zegar szafkowy, piękny okaz. Stolik do gier, 4 krzesła w skórze. Lornetkę ośmiokrotną futerałem, kasetkę mosiężną do pieniędzy. Zgłoszenia od 15.30—17. Wierzbięcice 58, — m. 10. zdg 34 563

Kawiarnia
dobrze prosperująca korzystnie. Adres Kurjer Pozn. zdg 34 565

Kiosk
śródmieściu na sprzedaż. Adres Kurjer Poznański zdg 34 566

Airedaleteriery
szczenięta — do obrony osobistej — zobaczyć. Dolna Wilda 2 — 4. zdg 34 738

Sprzedam
dwa żelazne piece pokojowy i kuchenny. Luboń, ul. Bociana 11. zdg 34 732

Fortepian
zamienię na maszynę do pisania. Oferty Kurjer Pozn. zdg 34 780

Meble kuchenne
nowoczesne najtaniej. Łąkowa 4a, stolarnia. zdg 34 762

Pierze

puch, po najtańszej cenie poleca Stanisław Dyczkowski — Poznań, Wierzbięcice 13. Najnowsza czyszczalnia pierza. zdg 34 450/51

Kolonjalkę
magiel, mieszkanie, korzystnie zaraz, powód choroba. Adres Kurjer Poznański zdg 34 567

Landauer
oszklony Poznań-Szeląg. Wilczak, 10. Waliński. zdgr 34 574

Dobre
biurko dębowe. Wierzbięcice 41, m. 6. zdg 34 676

Płaszcz
damski czarny tanio. Łazarz. Stablewskiego 1a — 8. zdg 34 677

Dla cukierników!
Maszyna trzywalcowa zapędem motorowym dobrym stanie sprzedam. Sobkiewicz, piekarnia, Dąbrowskiego 86. zdg 34 743

Materace
tapczany, leżanki, garnitury klubowe, najtańsze wprost pracownia, Wielkie Garbary 18, narożnik, Woźnej, suterena. zdg 34 962-3

Płaszcze

eleganckie
damskie
najtaniej
wprost
z
fabryki
Wildowa - Syn
Wodna 1,
Asygnaty kredytowe! ng 18 092/3

Skład
bławatów, konfekcji i galanterji dobrze zaprowadzony z powodu przejścia na przemysł, korzystnie do oddania Miasto handlowe. — Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdg 34 705

Z powodu wyjazdu sprzedam tanio lub wydzierżawię zaraz
restaurację
w Brześciu n/B. ul. 3-go Maja 36 (centrum miasta) lokal składa się z czterech pokoi i kuchni — lub sześciu. zdg 34 703

Fabryka Wyrobów Mięsnych
dla dobrego fachowca tania dzierżawa, z dostawą państwową i zaprowadzoną klientelą do sprzedania. Do objęcia 5 000,— zł. Oferty Kurjer Poznański zdg 34 099

Rzeźnictwo
dla poważnego reflektanta ubój roczny 500 świń, kompl. urządzeniem, zapęd motorowy, 6 pokoi, Lwówek sprzedam korzystnie. — Zgłoszenia Grobla 29, Krzyżański rzeźnictwo. zdg 34 452

Nowy wspaniały księgozbiór
600 tomów, piękne oprawy. Poważna beletrystyka, religja, historja, katalog sprzeda całość lub częściowo. Pukacki, księgarnia, Chełmża Pomorze. dg 3605

Szafa żelazna
jak nową tanio. Piłsudskiego 33, kiosk. zdg 34 446

Skład
kolonjalny delikatesów, dobrze prosperujący Poznaniu sprzedam zamienię na dom dopłatą. Adres Kurjer Poznański zdg 34 441

Kolonjalkę
bezkonkurencyjna, dobra okolica sprzedam. Adres Kurjer Pozn. zdg 34 439

Garnitur
klubowy tanio sprzedam. Prusa 17, m. 4, 3—7. zdg 34 497

Sypialnia
biała szpachtlowana kombinowany mahoń jak nowa. Wrocławska 19, m. 3. zdg 34 474

Sypialnia
dębowa lustrami 350,— pierzyna nowa, radjo. Orzeszkowej 4 — 2 zdg 34 464

Skład
kolonjalny. Łukaszewicza 1. zdg 34 463

Antyki
sprzedaje tanio salony gabinety fortepian. Pocztowa 22. Pg 8 000-57.446

Gabinet
męski nowoczesny fason, gwarantowane wykonanie, stary mahoń tylko dla wytwornego domu okazyjnie
Jezuicka 10
(Świętosławska) Pg 8148-45.109

Lornetka
duża. Staszica 23 — 5. zdg 35 207

Skład
spożywczy, dobrze prosperujący przy ruchliwej ulicy. Adres Kurjer Poznański zdg 35 206

Płaszcz lub futro

od Dzikowskiego nadaje każdej sylwetce wyraz szyku i elegancji Wybór niebywały
A. Dzikowski,
Poznań, Stary Rynek 49 Tel. 29-68
Asygnaty „Kredyt" Pg 6 610-37.174

Wóz
lekki jednokonny sprzeda Stolarnia Czerniak, Poznań, Dąbrowskiego 79. zdg 34 448/49

Interes
rzeźnicki przy ruchliwej ulicy sprzedam. Adres wskaże Kurjer Poznański zdg 34 368/9

Gąsiory dachowe
klasy I-a około 500 sztuk sprzedam po 50 groszy sztuke również mniejsze ilości Ignacy Mandowski Grobla 3 tel. 34-69. Pg 8 120-57.467

Dobra egzystencja
sprzedam skład delik.-kolon mieszk. dobre położenie — bez długów. Klient. gotówkowa. Objekt 8 000. Oferty Kurjer Pozn. zdg 34 627

Filja
rzeźnicka okolica Łazarz nadająca się na procent na sprzedaż Adres Kurjer Pozn. zdg 34 633.

Gospodarstwo
rolne 55 mórg koło Gniezna do sprzedania. Oferty Kurjer Poznański zdg 34 636.

Powielacz
stemplowy ½ foljo Komis Wielkie Garbary 19. zdg 34 641

Skład
cukierków sprzedam. Oferty Kurjer Pozn. zdg 34 646.

Skład
cukierków bilard mieszkaniem tanio. Oferty Kurjer Pozn. zdg 34 648

Kolonjalkę
mieszkaniem sprzedam. Adres Kurjer Poznański zdg 34 554

Uszczelniacz do okien i drzwi „Superhermit"
usuwa zaciekanie, chroni od zimna, kurzu i sadzy, oszczędza 30% opału, poleca inżynier Rubiński, Poznań 11. Telefon 37-48. zdg 34 558

Doskonałe

maszyny do szycia krajowe i zagraniczne od 180.— zł. demonstruje bez obowiązku kupna. Fligierski. Poznań. św. Marcina 23. zdg 31 484/5

1 000 samochodów
rozebranych używane części podwozia mleczarskie opony najtaniej w firmie Autoskład. Poznań. Dąbrowskiego 89 telefon 46-74 dg 3 159/60

Kasę
National sprzedam. Łazarz. Hetmańska 44. I ptr. zdg 35 132

Skład
sprzętów kuchennych prowadzony od 40 lat do odstąpienia. Środa. Kilińskiego 6. zdg 35.133

Wytworny
dancing dobrze prosperujący sprzedam — wydzierżawię. powód choroba. Oferty Gdynia, ul Świętojańska 72. „Dancing". ng 19 917

Skład
cukierków, owocu, mieszkaniem sprzedam. Adres wskaże Kurjer Poznański zdg 35 127

Futro
czarne i brązowe nowe tanio. Sołacz, Nad Wierzbakiem 30 — 4. zdg 34 862

Piękne
Sypialnie jadalnie kuchnie
szafy bibljoteczne, biurka — szafy — leżanki — tapczany, stoły — krzesła różne sprzęty domowe tanio poleca
Woźna 16
Centralny Dom Komisowy. zdg 34 823

Latarki
karbidowe elektryczne i dynamówki dobre i tanie Ogromny wybór w największej fachowej firmie

Św. Marcin 55.
ng 20 009/10

Kolonjalkę
mieszkaniem, obrót dzienny 200,— zł sprzedam. Szkolna 12 — 4. zdg 34 760

Pianino
krzyżowe zagraniczne. Marcina 15 — 5. zdg 34 649

Jadalnie
biblioteka pokój damski. Stolarnia Bukowska 9. zdg 34 709

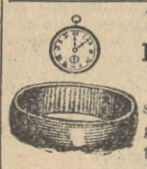
Benenowski Półwiejska 3
Reprezentacyjny skład obrączek. Zegark budziki najtaniej. d 2974/5

Skład
kolonialny — delikatesowy przy ruchliwej ulicy 3.200. Oferty Kurjer Pozn. zdg 35 019 20.

Sypialnie
kuchnie, szafy, tapczany, leżanki poleca tanio. Komis. Poznań, ul. Woźna 9. zdg 34 880/81

Gdynia
Drogerję zaprowadzoną. Centrum bardzo tanio względy rodzinne. Zgłoszenia „Mar". Gdynia „1203". ng 20 195

Skład skór
dobrze zaprowadzony większym mieście przy głównej ulicy sprzedam poważnemu reflektantowi. Oferty do Kurjera Poznańskiego ng 20 194

Doberman
4 miesięczny. Mylna 40 gospodarz zdg 34 689

Sypialnia
orzechowa, piękna okazyjnie
Gabinet
luksusowy, elegancki tanio
Jadalnia
orzechowa polerowana tanio
Poznański Dom Komisowy
Dominikańska 3. Pg 8131-45.100

Sypialnia
brzozowa, solidna, tanio
Gabinet
kombinowany bardzo ładny okazyjnie
Jadalnia
nowoczesna witryną tanio
Poznański Dom Komisowy
ulica Dominikańska 3. Pg 8432-54.101

Skrzydło
orzechowe krótkie tanio
Pianino
czarne krzyżowe okazyjnie
Jadalnia
flamandzka, dobrze utrzymana — okazyjnie
Poznański Dom Komisowy
Dominikańska 3. Pg 84 433-45.102

Kolonjalkę
towarem, maglem, mieszkaniem, centralne ogrzewanie, centrum — najruchliwsza ulica sprzedam. — Adres Kurjer Pozn. zdg 34 810

Gdańską
Szafę
barokową
Sekretarze
barokowy — ludwikowski.
Antyki
okazyjnie
Podarki „Muza"
Rzeczypospolitej 4. zdg 34 806

Jadalnia
pięknie wykonana.
Sypialnia
nowoczesna — 270.—.
Kuchnie
nowoczesne — tanio.
„Okazja"
Szewska 20. zdg 34 804

Samochód
„Tatra" 4 osobowy limuzyna oryginalna sprzedam za 1 600.— zł. Oferty Kurjer Pozn. zdg 34 798

Skład
cukierków sprzedam korzystnie Wodna 15. zdg 34 938

45-morgowe
gospodarstwo w Wagrówcu wydzierżawione jeszcze na 2 lata sprzedam, cena 14 000,— wpłata 10 000,— gotówką, reszta pozostanie na hipotece na 3 lata. — Oferty Kurjer Pozn. zdg 34 797

Skład
cukierków, owoców centrum, dwa okna wystawne, z pokojem — dzierżawa 100 zł miesięcznie, — objęcie 2 000 zł. Sowiński, Garncarska 2, tel. 18-21. zdg 34 796

Szafę ogniotrwałą
2-drzwiową w dobrym stanie sprzedam tanio. Oferty Kurjer Poznański zdg 34 793

Biedermeyer
szafy serwantki, komody, bibljoteki, stoły do gry, stoliki do herbaty, krzesła, świeczniki, stylowe, szale tureckie, porcelanę — sprzedam. Skarbowa 4, parter, lewo. zdg 34 817

Pianina, fortepiany fisharmonje
okazyjnie oraz zamiany. Marcina 22, podwórze zdg 34 744

Skład
cukierków sprzedam powód wyjazd. Oferty Kurjer Pozn zdg 34 660

Hurtownię
kolonjalną Poznaniu sprzedam do objęcia 10 000. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 34 929.

Łóżko
polowe, składane, lekkie, praktyczne, z którego można zestawić krzesło i stół dla celów turystycznych, wobec braku gotówki sfinansowanie odstąpię. Oferty Kurjer Pozn. zdg [illegible] 028

Gabinet
kombinowany zastosowany z jadalnia orzech kaukaski oraz sypialnie i jadalnie własnego wyrobu. Sprzedaż okazyjna Szczaniecki Tama Garbarska 3. zdg 35 027

Sypialnię
nowa stylowa kość słoniowa w dobrem wykonaniu okazyjnie sprzedam
Szczaniecki
Tama Garbarska 3. zdg 35 026

Rzeźnictwo
mieszkanie, warsztat, nowoczesny skład, koń, wóz rzeźnicki. Adres Kurjer Poznański zdg 34 996.

Praga
Picolo limuzyna tanio sprzedam. Dąbrowskiego 33, garaże. zdg 34 990

Samochód
nowy marki D. K. W. — Meisterklasse — limuzyna okazyjnie sprzeda L. Gronowski, Mazowiecka 19. zdg 35 121

Piec
żelazny, szamotowy, duży sprzedam. Klasztorna 6, restauracja. zdg 35 091

Agresty
wysokie, niskie, duży gatunek — sprzedam Niegolewskich 5, m. 9. zdg 35 087

Piec
kąpielowy, miedziany tanio. — Skarbowa 4, m. 22. zdg 34 816

Żądajcie jedynie chrześcijańskich ostrzy do golenia marki
Gloria - Złote, Gloria-Special, Gloria-Elastic, Rox
we wszystkich drogerjach. Odznaczone medalami w kraju i zagranicą. Ng 19 469/70

Platformę
30 ctr. sprzedam. Marsz. Focha 55, m. 9. zdg 35 175

Skład
węgli dobrze prosperujący sprzedam z powodu wyjazdu, stajnia na miejscu. Wodna 6 a — 6 wejście Ślusarskiej. zdg 35 193

Pianino
Carl Ecke Berlin, dobrze utrzymane okazyjnie sprzeda Centralny Magazyn Pianin, Pierackiego 11. zdg 35 192

Skład
mieszkaniem tanio odstąpię. — Adres Kurjer Pozn. zdg 35 191

Urządzenia
składowe każdej branży, gablotki kanapy, stoły, marmurowe kawiarniane. Dąbrowskiego 94. zdg 35 040

Sprzedam
dwie kuchnie westfalskie. Woźna 19. zdg 35 270

Plac
powierzchni 2.000 metrów w Puszczykówku, obok dworca wśród nowowzniesionych will sprzedam korzystnie. Danecka. Tel 70-27. zdg 35 103

Mikroskop
tanio sprzedam powiększa do 150 razy. Aleja Hetmańska 3, m. 4. dg 3634

Rolwagę
5 mtr. długą, koła 4 calowe, patentowe, dobrym stanie sprzedam bardzo tanio. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 35 215

Ford
1927 odkryty, dobrym stanie tanio sprzedam. Oferty Kurjer Poznański zdg 34 964

Skład
dobrze zaprowadzony nabiału — owocu sprzedam. Żydowska 31. zdg 35 005

Doga
pies czystej rasy. Grunwaldzka 11, restauracja. zdg 35 108

Piekarnię
cukiernię sprzedam. Gapiński, Chodzież, Kościuszki 2. zdg 35 080

Okaz
10 tygodniowy dog angielski. — Św. Marcin 56 — 20. zdg 35 079

Gospodarstwo
92 morgowe żywym martwym inwentarzem. Budynki gospodarcze zupełnie nowe. Dom 6 pokojach, wszystko jednym kawałku, blisko Poznania zamienię na willę z ogrodem w Poznaniu. Oferty Kurjer Poznański zdg 35 077

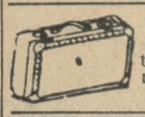
Walizki
tanio. Czysz. Szkolna 11. Pg 7925/6-41,36/7

Nowożeńcom 2 łóżka drewniane spręż. siatki
mało używane, gwarancją czyste. Strzelecka 25, m. 3. zdg 34 814

Kasa
National, Antyki. Pocztowa 22. zdg 35 018

Pianino
szafę ogniotrwałą sprzedam. — Oferty Kurjer Pozn. zdg 35 061

Okazja!
owocarnia skład czekolady cukrów świetnie prosperujący. Tel. 51-16. zdg 35 157

Kantówka
na drut na sprzedaż. Podgórna 5, m. 10. zdg 32 257

Skład
papieru, powodu wyjazdu korzystnie. Oferty Kurjer Pozn. zdg 35 257

Dywan
linol., obrazy, salonik, porcelana. Sala licytacyjna. Masztalarska 5a. zdg 34 857

Patefon
walizkowy. Kanałowa 18, skład rowerów. zdg 34 855

Bernardyn
rasowy 3 miesięczny na sprzedaż. Romana Szymańskiego 3, m. 15. zdg 34 845

Kanarki
pilne śpiewaki tanio. Jeżycka 36, m. 14. zdg 34 852

Łóżka
2 żelazne siatka, umywalki, maszynę do szycia sprzedam. Czesława 10 — 4. 12—3. zdg 34 848

Meble
najtaniej poleca. J. Stępkowski. Szewska 2. zdg 34 843

Kolonjalkę
egzystencja zapewniona z maglem, mieszkaniem korzystnie sprzedam. ul. Swoboda 17, przy Bukowskiej. zdg 35 135

Kurtka
futrzana damska brązowa. Masztalarska 8 a — 5. zdg 34 841

Futro
męskie długie. Marcina 74 — 19. zdg 35 071

Szafę-
bibljotekę sprzedam. Mickiewicza 27, m. 5. zdg 35 202

Tapczany
fotele — leżanki gwarantowanej jakości najkorzystniej u fachowca. Wrocławska 14. zdg 34 910

Pianino
Stroma 24, Gerlach. zdg 34 878

Sprzedam
futro damskie oraz kurtkę Zakopiańską. Kraszewskiego 4 restauracja. zdg 35 249

Maszynę
parową 50 K. M. starszego typu i kocioł wmurowany o pow. ogrz. 52 m² tanio sprzedam. Z. Grzebyta. Młyn parowy Wieluń pow. Czarnków. zdg 35 275

Szyny
budowlane, kowadło, blachy, walce stalowe, różne żelazo użytkowe tanio. Składnica Starego Żelaza. Mostowa 18. zdg 35 254

Skład
kolonj. delikat. śpiesznie okazyjnie sprzedam. Czombik, Grodzisk Rzeźnicka 7. zdg 35 245

Pies
wilk ostry tanio. Adres wskaże Kurjer Poznański zdg 35 194

Zaprowadzony
skład kolonjalno-spożywczy przy ruchliwej ulicy sprzedam natychmiast. Oferty Kurjer Poznański zdg 35 218

Piekarnię
cukiernię w mieście garnizonowym, obrót 10.000 zł miesięcznie, mieszkanie 5 pok. za 14 000 zł sprzedam. Oferty Kurjer Pozn. zdg 35 223

Getry Skarpetki Szelki
najkorzystniej
Ludwik Olszewski
Aleje Marcinkowskiego 13 obok Banku Polskiego. Półwiejska 11. Pg 7 969-45.90

Sypialnia
dębowa 2 szafy lustrem, stoliczki, umywalka za bezcen. Obejrzeć Hartwig 3—5. zdg 35 176

10. MAJĄTKI

Majątku 1 000—2 000 mórg
dzierżawy Poznańskiem odpowiednią gotówką spiesznie poszukuję. Zgłoszenia
Nowak,
Poznań, Kramarska 15. zdg 34 392

Gospodarstwo
pod samym Poznaniem, 140 mórg objęcie 28 tys. Wiadomość telefon 51-16. zdg 35 162

Majątek
1 500 morgów (Poznańskie) komplet za 190.000 wpłata 50 000 oraz wiele innych poleca „Agraria" Bydgoszcz. Pomorska 2. zdg 35 222

11. KUPNA

Meble
używane dywany, antyki, porcelanę kupuję
Podgórna 6
Magazyn mebli, telefon 32-50. zdg 25 117

„Occasion"
kupuje starą biżuterję, złoto, srebro, brylanty, platynę, kwity lombardowe. Franszczyński, Al. Marcinkowskiego 23. zdg 32 926

Samochody
używane opony detki kupuje — płaci najwyższe ceny Autoskład. Poznań, Dąbrowskiego 89. telef. 46-74. dg 2886

Kupuje — sprzedaje
maszyny do szycia, piece westfalskie, meble inne rzeczy. Dom Komisowy. Podgórna 2. Pg 7435-42.92

Starożytną
broń, srebro, złoto, kwity lombardowe kupuje „Lamus". Strzelecka 1. Pg 7962-57.414

Kupię
tokarnię 1 000 do 1 500, wiertarkę 21. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdg 33 752

Gazowy
piec kąpielowy dobrym stanie, wannę kąpielową emaljową kupię. Oferty podaniem ceny Kurjer Poznański zdg 34 503

Używany śmietnik
możliwie cementowy kupię. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 34 381

Filatelistyczne
rarytasy — lub bardzo poważny zbiór znaczków kupię gotówką. Dokładne oferty i cenę pod zdg 34 550 Kurjer Poznański

Drogerję
dobrze prosperującą kupię — województwo obojętne. Oferty do Kurjera Poznańskiego zdg 34 514

Aparat
do destylowania wody, — cenę i wielkość. Oferty Kurjer Pozn. zdg 34 530

Willkę
ogrodem, Poznaniu, okolicy Puszczykowo, kupię, dysponuję 12 tys. gotówka. Oferty Kurjer Poznański ng 20 151

Lisa
dobrym stanie okazyjnie. Oferty ceną Kurjer Poznański zdg 34 361

Kupię
skład żelaza lub sprzętów kuchennych, porcelany i szkła. — Oferty Kurjer Poznański ng 20 149

Kupię
repozytorjum i stół na towary krótkie. Oferty Kurjer Pozn. zdg 34 629

Samochód
mały, limuzyna Cabriolet, w dobrym stanie za gotówkę zaraz kupię. Oferty Kurjer Poznański zdg 34 617

Pianino
kupię. Oferty Kurjer Pozn. zdg 34 572

Motor
gazowy lub lokomobilę 50/90 konną kupię. Halamski, tartak. — Skoki 7. zdg 34 679

Stare
złoto i srebro kupuje Kaczmarek Plac św. Krzyski 1. zdg 32 656/7

Magiel
w dobrym stanie kupię. Główna, Gdyńskie Przedmieście 22. zdg 33 758

Koncesję
na wyszynk wódek kupię. Oferty Kurjer Poznański zdg 34 477/8

Dom
czynszowy wpłaty 15 000.— zł kupię. Zgłoszenia agencja Kurjera wzgl. Oredownik Gostyń. ng 20 192/3

Meble
używane, wszelkie rzeczy, kupuje Komis, Woźna 9. zd 34884-5

Garderobę
używaną, obuwie, kwity, lombardowe kupuje Komis, Woźna 9. zdg 34 882-3

Kwity
lombardowe kupię. Józefa 9 — 2. zdg 35 114

Złoto
srebro, brylanty kupuję, płacę najwyższą cenę. A. Prante, złotnik. Fr. Ratajczaka 9. zdg 35 112

Balanc
(prasa silna) szpindel 70.— kupię zaraz. Oferty Kurjer Poznański zdg 35 113

Linguaphon
kurs angielski kupię. Oferty Kurjer Pozn. zdg 35 152.

Ołów
odpadki kupię gotówką. Oferty Kurjer Poznański zdg 35 137

Kolonjalkę
z mieszkaniem, dobrze prosperującą kupię zaraz. Oferty Kurjer Poznański, Gniezno 685. ng 19 956

Piekarnię
z domem dobre położenie kupię gotówką. Zgłoszenia: Agentura Kurjera Poznańskiego, Rogoźno (Wlkp). ng 20 191

Prasę
przedrukową litograficzną, kamienie kupię. Emcha", Górna Wilda 149. zdg 34 189

Psa kupię
jednorocznego dwuletniego większego rasowego. Oferty Kurjer Pozn. zdg 34 661.

Samochód
kupuj po ukończeniu Kursów Samochodowych „Warsam" Jeżycka 52. zdg 35 023

Kupię
motor 1½ K. M. i wiertarkę. — Ul. Dąbrowskiego 52. Warsztat. zdg 35 089

Budulec
na willę dogodne warunki poszukuję. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 35 032

Cegły
60 000 na długoterminowy kredyt poszukuję. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 35 031

Urządzenie
składowe, gablotki, wagę. Oferty Kurjer Poznański zdg 35 041

Linoleum
używane do 50 m² kupię. Telefon 23-82. zdg 35 198

Zakupuję
wszelkie stare żelazo, metale. — Składnica Starego Żelaza, Mostowa 18. zdg 35 253

Lisa
kupię opis, cena. Oferty Kurjer Poznański zdg 35 106

12. DO WYNAJĘCIA

Czteropokojowe
i pięćpokojowe mieszkanie wynajme. Dychtowicz, Zielona 3, parter. zdg 33 668

8 pokojowe mieszkanie
komfortowe słoneczne z obszernemi przynależnościami nadające się na biura i mieszkanie wolne zaraz.

4-pokojowe
komfortowe dom ogrodowy, parter, wolne zaraz. — Zgłoszenia Loga, Słowackiego 18, tel. 66-89. Pg 7429-18.89

Trzypokojowe
komfort, obszerne. Ostroroga — Zakręt 13. dg 3 583

3
pokoje z wygodami od zaraz. — Poznań, ul. Zgoda 20. Zgłoszenia stróż. zdg 33 392

Siedmiopokojowe
mieszkanie, komfort, odrestaurowane. Wyspiańskiego 10. Zgłoszenia, telefon 26-80. zdg 33 721

Słowackiego 30
pełnokomfortowe, trzypokojowe, bezpodatkowe. zdgr 32 964

Mieszkanie
4 pokojowe komfortowe w śródmieściu od zaraz do wynajęcia. Zgłoszenia Władysław Gramlewicz, 3 Maja 7. zdg 34 277

Mieszkanie
słoneczne, 6 pokojowe, oszkolna weranda, 1 piętro, ogród, woda, światło elektryczne, wszelki komfort zaraz do wynajęcia, dzierżawa cirka 50.— zł. Jan Mańczak, Wieleń n. Not. zdg 34 172

Trzypokojowe
komfortowe, przy ul. Grodziskiej 27. Zgłoszenia stróż. zdg 34 105

Dwupokojowe
służbowy, łazienka, drugie bez służbowego, bezpodatkowe wolne. Chełmońskiego 5, mieszk. 21. zdg 33 986

Czteropokojowe
komfortowe ul. Lodowa 29, ogródek Łazarz wolne. Gładyniak, telefon 79-67. zdg 34 482

3 i 2
pokojowe słoneczne wygodami — wolne. Focha 128. zdg 34 383

Trzypokojowe
willi 70,— Saperska 23, Wilda. zdg 34 135

Mieszkanie
trzypokojowe z holem I piętro, dwa wejścia, bezpodatkowe powierzchnia 121 m², czynsz 155,— do wydzierżawienia. Zawiadowca Dąbrowskiego 14 — 16. zdg 34 157

Jednopokojowe
nowowybudowane śródmieściu urzędnikom. Poznańska 41. zdg 34 165

Trzypokojowe
nowowybudowane śródmieściu. — Poznańska 41. zdg 34 166

Puszczykówko
trzy — pięciopokojowe, komfort. Informacje: Poznań, Piotra Wawrzyniaka 5 — 4. zdg 34 210

Jeden
pokój rok zgóry, kaucja. Wspólna 3, m. 12. zdg 34 599

Pięciopokojowe
komfortowe, słoneczne, piec. — Grunwaldzka 19. zdg 34 603

Dwupokojowe
Hetmańska 1

Trzypokjowe
Focha 126

Sześciopokojowe
centrum. Zgłoszenia Mielżyńskiego 23 — 12, od 9—14. zdg 34 519

Pięciopokojowe
II komfort, słoneczne, piece. — Chełmońskiego 8. zdg 34 427

Pięciopokojowe
zaraz blisko Parku Wilsona, słoneczne wygodami poniżej ustawy Gospodarz, Małeckiego 11. zdg 34 055

Skład
mieszkaniem wynajmę. Wiadomość Budzyńska, Murowana Goślina, Pierackiego 16. zdg 34 362

Pokój
Wiśniowa 73. zdg 34 350

4
pokojowe, ogród. Kiosk dla ogrodnika. Zawady 18. zdg 34 330

4
pokojowe komfortowe, ogrodem, Sołacka 19 wolne. Obejrzeć przed południem. zdg 34 276

Komfortowe
cztero i trzypokojowe nowocześnie urządzone, parkiety. Focha 125, gospodarz. zdg 33 896

Trzypokojowe
komfortowe wygodami, bezdziet. etat. urzędnikowi śródmieściu zaraz 70,— gospodarz. Oferty Kurjer Poznański zdg 34 488

Śliczne
sześciopokojowe słoneczne komfortowe w pobliżu Wilsona od gospodarza. Adres Kurjer Poznański zdg 34 501

Dwupokojowe
kuchnią, balkonem, słoneczne, czyste, dom tylny urzędnikowi gospodarz. Chełmońskiego 10, stróż zdg 34 502

Czteropokojowe
bezpodatkowe Focha 120 III. Dozorca. Pg 8 122-57.465

Dwupokojowe
II Rynek Łazarski grudzień — bezdzietnym 40.—. Oferty Kurjer „57.464". Pg 8 121-57.464

6 pokojowe
komfortowe, po remoncie słoneczne, wolne 1 grudnia. Zgłoszenia Ogrodowa 18, m. 6. zdg 34 581

Trzypokojowe
komfortowe, słoneczne, zaraz. — Winogrady 144. zdg 34 583

Etatowemu
oddam trzypokojowe słoneczne. — Wybickiego 1, stróżowa. zdg 34 674

Pięć
pokoi ładnych wszelkie wygody wynajmie gospodarz zaraz. Szamarzewskiego 11. zdg 34 773

Dwupokojowe
Ratajczaka 11 a — 108. zdg 34 782

Dwupokojowe
Miodowa 19. zdg 34 781

4
3, 2 pokoje. Niegolewskich 22 a, do wynajęcia. zdg 34 771

Giełda mieszkaniowa
„Be-Em-Es"
Grudnia 19, poleca mieszkania dwupokojowe, trzypokojowe, czteropokojowe. zdg 34 766

Trzypokojowe
komfortowe. Marynarska 9. zdg 34 542

Nowym
domu 2 pokoje kuchnie, ul. Wilczak, nar. Naramowickiej (Szelag) od gospodarza. zdg 34 836

2 pokoje
kuchnia willa Debiec Aleja Czechosłowacka 14. zdg 34 717

Pokój
z kuchnią do wynajęcia. Wyspiańskiego 11 m. 6. zdg 34 713

4
słoneczne frontowe w śródmieściu Czynsz 80 zł. Pośrednicy wykluczeni. Adres wskaże Kurjer Poznański zdg 34 697

Pokój
kuchnie pewnemu gospodarz. Teczowa 26, Łazarz. zdg 34 434/5

Pięciopokojowe
mieszkanie Wielka wynajmę tanio administrator, Wielkie Garbary 21, m. 8. zdg 35 081

Trzypokojowe
65,— Ratajczaka.
Czterypokojowe
82,— Marcina.
Trzypokojowe
Starościńska.
„Jur"
Piekary 26. zdg 35 058

2
pokoje i kuchnia w oficynie, pół roku z góry 240 zł. Zgłoszenia ul. Staszica 1, biuro. zdg 35 055

3 pokoje
komfortowe, niski parter, nowa willa ul. Botaniczna, przystanek tramwajowy. Zgłoszenia Dominikańska 5, skład. zdg 35 054

4
pokoje z przynależnościami centrum miasta 1. 12. 36. do wydzierżawienia. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 35 050

5
pokoi centrum miasta 1. 12. 36. do wydzierżawienia. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 35 049

3
pokoje kuchnia. Staszica 6. zdg 35 169

2 ×
po pokoju i kuchni tanio Minikowie od zaraz wynajmę. Łaskawe oferty Kurjer Poznański zdg 34 869

5
pokoi, czyste słoneczne na II ptr. od zaraz, ul. Wyspiańskiego 18. zdg 34 969

Emerytowany
urzędnik skarbowy, poszukuje administracji domu. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 34 994

Pokój
kuchnia wolne. Rataje 12. Sypniewski. zdg 34 992

Trzypokojowe
komfortowe połowy listopada. — Senatorska 15 (Abissynia) tylko pewnemu płatnikowi. zdg 34 808

Pięciopokojowe
Ratajczaka 13, pierwsze piętro, właściciel. zdg 34 803

Mieszkanie
czteropokojowe, słoneczne I p. — wygodne, Focha, Górczyn, tramwaj przy kościele od grudnia. — Zgłoszenia Grottgera 3, m. 3. zdg 34 799

3
pokoje kuchnia łazienka przynależności wydzierżawie na Osiedlu Warszawskiem. Zgłoszenia Rybaki 31 m. 6 tel. 16-58. zdg 34 694

Piękne mieszkanie
7-mio pokojowe I piętro, słoneczne, ciepłe, piece naprzeciwko parku Matejki 59 gospodarz tel. 39-62 zdg 34 754

3
pokojowe, komfortowe, słoneczne, duże, willa, początek Rolnej. Oferty Kurjer Pozn. zdg 34 657

Pokój
kuchnia od zaraz. Gospodarz Podolany Golecin. Ciechocińska 17. zdg 34 940

Dwa
mieszkania trzypokojowe komfortowe, piece, nowej willi do wynajęcia. Wolsztyńska 7. zdg 34 923

Trzy
pokojowe urzędnikom emerytom Willa Langiewicza 2. zdg 35 029

2
pokoje, kuchnia, łazienka. Park Wilsona. Wyspiańskiego 12, tel. 67-71. zdg 35 024

Trzypokojowe
II piętro pobliżu Szwajcarskiej 65 od 15 grudnia 1936 wynajme za kaucje. Kwiatowa 7 m. 10. zdg 34 998

Dwupokojowe
Świetlana 42 (Dojazd szóstka). zdg 35 000

Pięciopokojowe
przy Marcinie. Zgłoszenia Administracja Św. Marcin 13, m. 6. zdg 35 124

Oficerowi
czteropokojowe przy Grunwaldzkiej — Matejki przez Fundusz Kwaterunkowy lub też innemu poważnemu reflektantowi wynajmę. Zgłoszenia telefon 53-61 zdg 35 123

Czteropokojowe
przynależnościami, centralne ogrzewanie zaraz do wynajęcia — centrum. Oferty Kurjer Pozn. zdg 35 094

Stróż
zamieni pokój i kuchnię w willi na mieszkanie płatne. Oferty Kurjer Poznański zdg 35 090

Słoneczne
odnowione 5 lub 6. Działyńskich 2 m. 5. zdg 35 086

Czteropokojowe
pięciopokojowe. Stroma 27. zdg 35 147

3
pokoje z komfortem, pokój kawalerski z wygodami od zaraz. Zgłoszenia Rybaki 15, skład. zdg 34 956

Dwupokojowe
śródmieście zaraz. Adres poda Kurjer Poznański zdg 34 952

3 pokoje
kuchnia, pokoik, łazienka I piętro przed Rynkiem Wildeckim wynajmę. Zgłoszenia „Par" pod „45,112". Pg 8 137-45,112

Czteropokojowe
komfortowe, słoneczne bezpodatkowe. Focha 58. Woźniak. zdg 35 075

2
4. Jeżyce wskaże Świercz, Słowackiego 27 — 10. zdg 35 043

4
pokojowe mieszkanie do wynajęcia. Spokojna 24, m. 4. zdg 34 893

Luksusowe
czteropokojowe nowej willi etażowe ogrzewanie do wynajęcia. Wolsztyńska 7. zdg 34 911

We willi
mieszkanie 3 pokojowe. Konopnickiej 8. zdg 35 279

Pięciopokojowe
centrum wolne. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 35 213

Dwa pokoje
kuchnia, łazienka, II piętro od 15 listopada do wynajęcia. Aleja Hetmańska 3, mieszkanie 4, Łazarz. dg 3635

7
pokoi komfortowych. Ogrodowa 10. I. Inf. u stróża. zdg 35 251

Dwupokojowe
komfort. Błażeja Winklera 7 (Łazarz). Pg 8 141-57,477

Pięciopokojowe
ul. Prusa od grudnia. Zgłoszenia Słowackiego 48 — 3. zdg 35 038

3
pokojowe przynależnościami 60 zł Osiedle, Powidzka 15/17, Ratajczak. zdg 35 182

Pokój
kuchnia parter pewnym Wierzbiecice 26 — 4 zdg 35 267

Mieszkanie
dwupokojowe Lodowa 18 — 14 zdg 35 265

5
pokoi w nowej willi, śródmieście Raczyńskich 3 do wynajęcia zaraz. Danecka, Tel. 70-27. zdg 35 104

Dwupokojowe
zgóry, natychmiast Focha 74, — skład. zdg 35 105

Duży
pokój z kuchnią gospodarz. Tęczowa 8. zdg 35 118

Pięciopokojowe
zaraz (Łazarz). Małeckiego 21. zdg 35 212

Pokój
balkonem, kuchnią zaraz wynajmę. Piątkowo - Osiedle. Adres Kurjer Poznański zdg 35 232

13. SZUKA MIESZK.

Dwupokojowego
dam rok zgóry. Oferty Kurjer Poznański zdg 34 128

Pewny płatnik
szuka 3 pokojowego mieszkania, łazienką słonecznego, centrum od gospodarza. Czynsz zgóry. Oferty Kurjer Poznański zdg 33 711

Dwupokojowego
kuchnią, pewny płatnik. Oferty Kurjer Poznański zdg 34 504

Emerytka
dwupokojowego, każdego czasu, śródmieście, pobliżu, zgóry. Oferty Kurjer Poznański zdg 34 510

3—4 pokojowe
bezpodatkowe, komfort, Poznańska 37 blisko Kochanowskiego. — Zgłoszenia Mielżyńskiego 23, — m. 12, od 9—14. zdg 34 520

Dwupokojowego
z kuchnią bezdzietni, pewna posada, najchętniej okolica Śródki. Oferty Kurjer Pozn. zdg 34 521

Poszukuję
ładnego mieszkania, trzy — pięć pokoi, najchętniej przy Marcinie solidny, samotny, czynsz ewentl. zgóry. Oferty Kurjer Poznański zdg 34 408

3
pokojowego komfortowego urzędnik, dzierżawa 2 lata zgóry. — Oferty Kurjer Poznański ng 20 152

Mieszkania
4 pokojowego komfort, piece poszukuje pewny płatnik. Oferty Kurjer Poznański zdg 34 357

Poszukuję
2 lub 3 pokoi, centrum na praktykę lekarską od 1 stycznia. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 34 460

Urzędnik państw.
poszukuje dwupokojowego frontowego, śródmieściu, pobliżu śródmieścia lub początek Jeżyc. Pośrednicy wykluczeni. Oferty z cena Kurjer Pozn. zdg 34 637.

2 pokoje
kuchnią kolejarz, czynsz zgóry, dzielnica Wilda. Oferty Kurjer Poznański zdg 34 582

2—3
pokoje, okolica obojętna. Oferty Kurjer Poznański zdg 34 591

2—3
urzędnik. Oferty Kurjer Pozn. zdg 34 675

Urzędnik
państwowy (etatowy) poszukuje dużego pokoju kuchnia — wprost gospodarza. Oferty Kurjer Poznański zdg 34 681

2—4
Oferty Kurjer Pozn. zdg 34 541

Pokoju
kuchnią poszukuje rzemieślnik na państwowej posadzie zaraz w śródmieściu. Oferty Kurjer Poznański zdg 34 734/5

Rok
z góry dam za pokój kuchnie, — albo dwa z kuchnią. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 35 053

Pokój
kuchnie poszukuje pewny płatnik do 25 zł. Winiary, Jeżyce, Śródmieście. Oferty Kurjer Poznański zdg 35 051

3—4
obszernego, słonecznego, wygodami, balkonem I. II piętro, piece do 75.— zł poszukuje urzędnik państwowy. Pośrednicy wykluczeni. Oferty Kurjer Pozn. zdg 35 062

Trzypokojowego
łazienką, możliwie śródmieście, pewny płatnik, pół roku zgóry. Oferty Kurjer Pozn. zdg 35 163

5 pokojowe
komfort, garaż, okolica Opery, Libelta, Jasnej, potrzebne od zaraz lub 1 stycznia. Zgłoszenia telefon 59-11 zdg 35 093

Pokoju
kuchni poszukuje pewien płatnik od gospodarza. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 35 129

Dwupokojowe
z wygodami odnajmie urzędniczka od gospodarza Oferty Kurjer Pozn. zdg 34 748.

Jednopokojowego
dwupokojowego. Oferty Kurjer Poznański zdg 35 146

Składu
mieszkaniem zaraz. Oferty Kurjer Poznański p. 4 049

Wyższy urzędnik państwowy
poszukuje 3 pokojowego mieszkania. Pośrednicy wykluczeni. — Oferty Kurjer Pozn. zdg 35 047

Emeryt
stała praca szuka pokoju lub dwa z kuchnią. Oferty Kurjer Poznański zdg 34 912

Emeryt
1—2 pokoi kuchnia, wprost od gospodarza. Oferty Kurjer Poznański zdg 34 877

Małżeństwo
poszukuje stróżostwa, dopłacam 10 zł miesięcznie. Oferty Kurjer Poznański zdg 35 117

14. ZAMIANA MIESZKANIA

Mieszkanie
dwupokojowe przy Marsz. Focha zamienię na trzypokojowe. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 34 494

Mieszkanie
czteropokojowe, Słowackiego, — czynsz 60,— zamienię na dwupokojowe. Oferty Kurjer Pozn. zdg 34 538

15. POKOJE UMEBL.

Przyjezdnym
najtaniej. Kolegjacki 5—3 (Nowy Rynek) nocny dzwonek. dg 2898

Pokój
światłem elektrycznem, osobne wejście z klatki schodowej do wynajęcia. Gen. Kosińskiego 10, m. 2. Zgłoszenia 12 — 2. zdg 34 178

Próżny
używanie kuchni. Matejki 61—11. zdg 34 544

Pokój
Wielkie Garbary 36 — 19. zdg 34 551

Niekrępujący
telefon. Stolarska 2 — 6. zdg 34 385

Wierzbięcice
11 — 9. zdg 34 185

Dwuosobowy
zaraz. Dąbrowskiego 7, m. 1. zdg 34 198

Grunwaldzka
20 a — 7, studentkom. zdg 34 532

Pokój
elektryczność. Szwajcarska 19 a m. 18. zdg 34 429

Dwa
Jackowskiego 36 — 8. zdg 34 416

Pokój
skromny dla przyjezdnego pana do 15,— Oferty Kurjer Poznański zdg 34 406

Most Teatralny
jednoosobowy, frontowy 25,— solidnym. Dąbrowskiego 15 — 3. zdg 34 060

Pocztowa
21 — 4, dwuosobowy, utrzymaniem, telefonem. zdg 34 091

Klatki
paniom, panom, małżeństwu. — Szyperska 3 — 9. zdg 34 376

Słowackiego
pokój ewentl. utrzymaniem, elektryczność, centralne, telefon, łazienka. Wiadomość telefonicznie 73-28. zdg 34 370

Tani
bardzo ciepły, frontowy, wygodnie umeblowany, spokojny, elektryczność, łazienka kulturalnej pani. Kossaka 18 — 6, obok Parku Wilsona. zdg 34 363

Wielka
17 — 10. zdg 34 444

Pokój
frontowy, elektryczność Wierzbiecice 24 b m. 18. zdg 34 642

Panu
na stanowisku, duży, ładny od 15 ulica Strzelecka 11 — 5. zdg 34 584

Klatki
od 15. 11. Wały Jana III. 10—5. zdg 34 612

Komfortowy
utrzymaniem Młyńska 2, m. 12. zdg 34 614

Lepszy
panu. Wrocławska 18 — 2. zdg 34 619

Aleje
Marcinkowskiego 1 — 7, II. zdg 34 620

Pokój
Matejki 57 — 1. zdg 34 623

Dwuosobowy
wygody, centralne. Wrocławska 30, m. 9. zdg 34 739

Dwuosobowy
słoneczny, łazienka. Cieszkowskiego 7 — 11. zdg 34 740

Ogrodowa
12 — 24. zdg 34 723

Dąbrowskiego
66 — 9. zdg 34 722

Półwiejska
32 — 2. zdg 34 779

Elegancki
frontowy zaraz lub 15. Wały Jana III 9, m. 6. zdg 34 834

Niekrępujący
śródmieście. Wszystkich Świętych 8 — 8. zdg 34 828

Strzelecka
30 — 8. zdg 34 715

Panu
wspólny Półwiejska 8 m. 6. zdg 34 710

Komfortowy
pianinem wynajme zaraz. Podgórna 6 m. 10. zdg 34 711

Wrocławska
30, m. 22, dwuosobowy. zdg 35 116

Pokój
duży, łazienką, telefonem. Św. Wojciech 16, m. 5. zdg 35 115

Jedno
dwu osobowy utrzymaniem Marcina 74 — 19. zdg 35 070

Słowackiego
35 — 12. zdg 35 068

Jasna
3 — 2. zdg 34 731

Utrzymaniem
3 Maja 3 a — 17. zdg 34 729

10,—
pani. Śniadeckich 6 — 15. zdg 34 727

Pokój
Małe Garbary 7 a — 3. zdg 35 172

Przyjezdnym
Półwiejska 30 — 7. zdg 35 156

Komfortowy
spokojny telefon. Piekary 9 — 2. zdg 35 258

Małżeństwu
niekrępujący, elektryczność, kuchenką gazową. Przemysłowa 1, mieszkanie 3. zdg 34 851

Dwuosobowy
Piłsudskiego 27 — 6. zdg 35 161

Pokoik
Strumykowa 38 — 7. zdg 34 870

Grudnia
18 — 6, telefon, łazienka, utrzymanie, słoneczny, dwuosobowy. zdg 34 888

Pokoik
Śniadeckich 6 a, m. 1. zdg 34 886

Pokój
Wszystkich Świętych 6, m. 8. zdg 34 691

Wspólny
pokój Rataje. Sypniewski, pani, panu. zdg 34 991

Centrum
inteligentnym łazienka telefon Marcina 64 — 10. zdg 34 751

Dwuosobowy
inteligentnym w pobliżu Zuwu. Dąbrowskiego 34 m. 8. zdg 34 934

Pokój
wygodami pianinem niekrępujący Szwajcarska 12 a — 9. zdg 34 926

Panu
Strzelecka 2 m. 5. zdg 35 025

Próżny
łazienką Matejki 56 — 10 zdg 35 099

Niekrępujący
frontowy, słoneczny, miły. Zielona 2, m. 6. zdg 35 096

Mielżyńskiego
22, m. 9. zdg 35 088

Spokojny
ciepły, Działyńskich 2, m. 5. zdg 35 085

Panu
na stanowisku z centralnem od zaraz. Młyńska 9, m. 15. zdg 35 148

Inteligentny
po wojsku, z średniem wykształceniem szuka jakiejkolwiek posady biurowej. Oferty Kurjer Poznański zdg 35 149

Młyńska
12 a — 10. zdg 34 987

Wielkie
Garbary 23 — 9. zdg 34 960

Pokój
Mickiewicza 5 — 8. zdg 35 006

Wygodny
czysty. Półwiejska 30 — 8. zdg 35 076

Elegancki
panom na dobrem stanowisku. — Matejki 58 — 5. zdg 35 073

Śniadeckich
28 — 4. zdg 35 203

Elegancki
ciepły, niekrępujący, telefon, ewentl. utrzymaniem. Matejki 61, mieszkanie 7. zdg 34 945

Niekrępujący
panu, utrzymanie — bez. Rzeźnictwo, ul. Grobla 18 — 11. zdg 34 918

Umeblowany
Młyńska 12 — 4. zdg 34 908

Pokój
Kilińskiego 9 m. 21. zdg 35 200

Dwa
pokoje, gabinet i sypialnia, komfortowe, z pięknym tarasem na ogród, łazienka. I-sze piętro w willi, ul. Klonowicza 5 (Łazarz, przyst. tramw. Park Wilsona). dg 3 639

Ogrodowa
13 — 20. zdg 35 280

Pokój
próżny, osobne wejście, elektryczność, samotnej. Szyperska 3 — 15. zdg 35 274

Długa
4 m. 6. zdg 35 272

Słoneczny
ciepły niekrępujący Zygmunta Augusta 1 — 9 zdg 35 273

Pokój
dwuosobowy z pierwszorzędnem utrzymaniem od 15. W. Garbary 21 m. 4. zdg 35 250

Szamarzewskiego
16 — 6. zdg 35 037

Niekrępujący
Kręta 6 — 18. zdg 35 188

1
do 3 osobowy, elegancki obiadami, centrum. Działowy 11 — 7. zdg 35 181

Jedno
dwuosobowy Wrocławska 3 — 7 zdg 35 269

Przyjezdnym
tanio Wodna 13 — 9. zdg 35 263

Centrum
kulturalnym. Kręta 6 — 1 I. zdg 35 150

Niekrępujący
Focha 80 — 9. zdg 35 107

Woźna
1 — 4, jedno — dwuosobowy. zdg 35 119

Pokój
utrzymaniem. Ratajczaka 33 — m. 11. zdg 35 120

Gabinet
panu. Śniadeckich 13 — 5. zdg 35 141

Pokoik
Kantaka 5 — 4. zdg 35 209

Elegancki
niekrępujący. Piekary 24, m. 4. zdg 35 288

Św.
Marcin 65, m. 12, utrzymaniem, bez. zdg 35 235

Próżny
Ratajczaka 14, mieszkanie 23. zdg 35 231

16. SZUKA POKOJU

Z
klatki schodowej, ładnie umebl. niekrępujący dla przyjezdnego. Oferty Kurjer Poznański zdg 34 114

Pokoju
okolicy Jasnej, centralnem, telefonem, łazienką najwyżej II. — Oferty Kurjer Poznański zdg 34 505

Studentka
od 15. 11. 36 r. miłego, ciepłego niedrogiego. Oferty Kurjer Pozn. zdg 34 353

Student
poszukuje pokoju. Oferty Kurjer Poznański zdg 34 309

Niekrępującego
ewentualnie próżnego poszukuje pan. Oferty Kurjer Poznański zdg 33 318

Jednego
lub dwóch pokoi umeblowanych o ile możności z osobnem wejściem, łazienką do wyłącznej dyspozycji poszukuje. Oferty Kurjer Poznański zdg 33 657

Próżnego
pokoju poszukuje. Oferty Kurjer Poznański zdg 34 625

Emeryt
pokoju umeblowanego 20,— Oferty Kurjer Poznański zdg 34 553

Pan
szuka pokoju centrum miasta. Zgłoszenia Kurjer Poznański zd 34 650

Pokoiku
10,—. Oferty Kurjer Poznański zdg 34 700

Emerytka
próżnego. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 35 044

Pokoiku
skromnego, bezdzietni młodzi z piecykiem okolica Starego Rynku zaraz. Oferty Kurjer Pozn. zdg 35 069

Pokoju
najchętniej dwóch mniejszych poszukują dwie panie od 15 listopada, centrum lub okolica. Oferty Kurjer Poznański zdg 34 688

Niekrępującego
pokoju z klatki schodowej, śródmieście, okolica Marcina-Strzeleckiej podać cene. Oferty Kurjer Pozn. zdg 35 260

17. LOKALE

Poszukuję
lokalu na wyszynk. Oferty Kurjer Poznański zdg 34 552

Skład
z mieszkaniem, nadający się na skład kolonjalny lub na inny zaraz do wynajęcia. Zgłoszenia Zieliński, Kościan, Szeroka 4. ng 20 141

Warsztaty
garaże wolne. Wielkie Garbary 54. zdg 34 525

Lokale
przemysłowo - handlowe 100—500 dużem podwórzem odda Cichocka Strzelecka 14 a. zdg 34 415

Lokal
handlowy 2 okna, centrum odstąpię. Oferty Kurjer Poznański zdg 34 378

Kolonjalka
mniejsza, centrum. Oferty Kurjer Poznański zdg 34 366

Skład
dwa pokoje Pamiątkowa 7, 2 ubikacje handlowe. Wierzbiecice 40, wynajmę. zdg 34 355

Skład
mieszkaniem gospodarz. Focha 125. zdg 33 897

2
składy mieszkaniem. Marsz. Focha 63, gospodarz. zdg 34 466

Skład
3 pokojowe mieszkanie dotychczas kolonialka styczeń lub wcześniej do wydzierżawienia. Focha 123. Dozorca. Pg 8 123-57.466

Ubikacja
na warsztat, składnice do wynajęcia. Piekary 18. zdg 34 785

Ubikacja
warsztat Staszica 3 Cofta. zdg 35 065

Biuro
św. Marcin 58 — 4. zdg 35 063

Skład
Stary Rynek 10 (Kurzanoga) lub na warsztat. zdg 35 167

Skład
Kramarska 9 zdg 35 166

Lokal
handlowy. Oferty Kurjer Pozn. zdg 35 153

Ubikacje
warsztatowe do wynajęcia. Dąbrowskiego 88, m. 11. zdg 35 165

2
ubikacje przemysłowe z mieszkaniem. Górna Wilda 111, m. 1. zdg 34 867

Lokal
obszerny, restauracja, nadający na każdą branżę okolica Starego Rynku odstąpię. Oferty Kurjer Poznański zdg 34 861

Lokal
na artykuły budowlane, żelaza i opałowe, w centrum miasteczka wydzierżawię Bender, Skoki, powiat Wągrowiec. ng 20 200

Garaż
nadający się również na składnice, w centrum od zaraz do wynajęcia. Zgłoszenia administrator 3 Maja 6 m. 5. zdg 34 899

Ubikacja
do wynajęcia zaraz krzystnie Ewangelicka 1. zdg 35 278

Lokal
handlowy, 3 ubikacje, parter, frontowy od 1 grudnia do wydzierżawienia. Adm. Jaroszewski, Masztalarska 6. zdg 35 184

Lokal
obszerny lub częściowo na handel hurtowy przemysł, pracownie krawiecką, szkołę kroju, biura czytelnie śródmieście. Wroniecka 6/8, I piętro do wydzierżawienia. Jaroszewski, Masztalarska 6. zdg 35 183

Skład
przyległem mieszkaniem. Kościelna 35. zdg 35 039

Poważna
reprezentacja poszukuje 2 pokoi na biura handlowe parter lub I piętro, centrum miasta od 1-go stycznia. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdg 35 234

Lokalu
handlowego ca. 60 m² poszukuje przy ul. Szkolnej lub pobliżu tejże, płatnik pewny chrześcijanin. Zgłoszenia z podaniem dzierżawy do Kurjera Poznańskiego zdg 35 230

18. DZIERŻAWY

Probostwo
zadzierżawię z inwentarzem lub bez inwentarza od 1. 1. lub 1. 4. 1937. Oferty Kurjer Poznański zdg 30 684

Wydzierżawię
zaraz stomorgowe gospodarstwo, dobra ziemia, masywne budynki, kaucja 2—3 tys. Pilarski, Mirków, pow. Kępno, poczta, stacja kolejowa Podzamcze. ng 20 127

Ogrodnictwo
zaprowadzone 10 mórg, oranżerja 150 drzew owoc. mieszkanie chlewy 20 klm do Poznania, dobra komunikacja wydzierżawi majątek. Potrzebna gwarancja. Zgł. Kurjer Pozn. zdg 34 103

Plac
bocznicą, zabudowaniami, centrum oddam dzierżawę. Zgłoszenia poważnych reflektantów Kurjer Poznański zdg 34 382

Bufet
na rachunek poszukuje ewtl. jako bufetowy, dam 500 zł kaucji. — Oferty do Kurjera Pozn. zdg 34 561

Piekarnię - Cukiernię
pierwszorzędną powiatowem mieście odstąpię. Poznań, Jeżycka 14 — 13. zdg 34 443

Piekarnię
mieszkaniem. Jeżyce wydzierżawi właściciel. Zgłoszenia dni powszednie 17—18 Małeckiego 3—8. p 4048

Plac
nadający się na składnice węgla poszukuję. Oferty Kurjer Pozn. zdg 35 056

Składnic
węgli Centrum Poznania Wroniecka 6 — 11. zdg 35 171

Sklep
obszerny Stary Rynek 10 (Kurzanoga). zdg 35 168

23. ROZMAITE

Kominy
buduje i naprawiam, obmurowania kotłów wykonuje Antoni Frąckowiak, Poznań, Grobla 6. zdg 25 876

Masaże — bańki
na życzenie w dom. Sanitarjuszpielęgniarz, Ludwig, Różana 14 m. 4. zdg 33 189

Fryzjerzy baczność
żelazka oryginalne Deuss, para od 12 zł nie imitacja Duis Foeny maszynki elektryczne, brzytwy, nożyczki. Wenzlik, Aleje Marcinkowskiego 19. Ng 16 688

Dykta Dykta Dykta
najlepsza, najtańsza, nowy transport. Skład fabryczny
św. Wojciecha 28.
Ng 17 819/20

Karty do gry
hurtownie ceny fabryczne. Fajki wszelkie przybory do palenia. — Dybicki, hurtownia, Poznań, ul. Wrocławska 1. dg 3515

Jeszcze szczęśliwe ćwiartki
2 klasy poleca kolektor Kędziora, Sieroca 5/6. zdgr 32 833

Kołdry
wykonuje i przerabiam. Gajowa 4, I. St. Dembna. zdg 34 155

Książkowa
przyjmuje wszelkie prace domowe w dom. Oferty Kurjer Pozn. zdg 34 163

Kuśnierka
przerabia naprawia futra tanio. Marcin 62 — 6. zdg 34 228

Dla lekarza
dobra egzystencja w mieście powiatowym ca. 9 tys. mieszkańców. Mieszkanie po lekarzu, 25 lat praktyki, zapewnione. Oferty do Kurjera Poznańskiego pod ng 20 145

Restauracja „Gambrinus"
Kantaka 7, poleca wyborową tanią kuchnię. Dobrze pielęgnowane napoje. Pokój dla towarzystw. Lokal otwarty do 3 rano. zdg 34 424

Ceruję
wyporządzam bieliznę. Oferty Kurjer Poznański zdg 34 412

Akuszerka
Za Bramką 12 a, przy placu Bernardyńskim udziela pomocy, porady. zdg 34 096

Gorsety Biustonosze
poleca
Pracownia Gorsetów „Wanda"
Leontyna Sychowska, Ratajczaka 27 zdg 23 792

Ondulacje
trwałe 4.— Reparuje lalki. Bukowska 17 a, fryzjer. zdg 34 367

Przyjdź!
Znam Twoją przyszłość! Piłsudskiego 5 — 8, wróżka. zdg 32 662

Chiromantka grafolog - fizjognomistka Jakubowska
zdumiewająco przepowiada przeszłość, teraźniejszość, przyszłość, loterję. Ratajczaka 15 — 10, Pasaż Apollo. zdg 34 605

Przyjmę
dziecko na wychowanie, dobra opieka. Zgłoszenia Długa 11, m. 41. zdg 34 559

Akuszerka
Kowalewska, Łąkowa 14, paniom zainteresowanym udzielam wszelkich porad, pomocy. zdg 34 539

Akuszerka
Grobla 29 a, udziela porady, pomocy. zdg 34 742

Sellima
wróżka dobrze przepowiada za złotego. Ratajczaka 9 — 7. zdg 34 833

Fotografje
artystyczne, portrety, kolorowe powiększenia, grupy, reprodukcje, ceny przystępne. Foto-Pecherscy, Poznań, Aleje Marcinkowskiego 8. zdg 22 503

Kapelusze
damskie, męskie przerabia fachowo. Modne fasony
Sowiński,
Kapelusznik, Poznań, Garncarska 5 dawniej Marcin 27. dg 3203/4

Słynna
chiromantka przepowiada przyszłość, teraźniejszość, przekonaj. Szewska 21 — 5. zdg 34 922

Akuszerka
Poznań, Strzelecka 2,
przy Świętokrzyskim
przyjmuje, udziela porady, pomocy położniczej. dg 3173-4

0,15
przepisuje maszyna „Kreślarnia". Nowa 11. zdg 35 259

Wróży
chiromantka trafnie Piekary 6 — 2. zdg 34 755

Adarelli przepowiada
z kart Braminów — ręki. Przyjmuje również niedziele. Podgórna 13 mieszkanie 10 front. zdg 34 747

Futra
szyje — przerabia reperuje czyści, odświeża — tanio St. Rynek 89 — 1. zdg 34 894

Kroje
Tomaszewska, Pocztowa 11. zdg 35 180

Przepisuje
maszyną tanio, akuratnie. Biuro „Lit", Grudnia 5, podwórze. zdg 34 891

Reparację
bielizny przyjmę poza dom. Oferty Kurjer Poznański zdg 34 942

Obiady — kolacje
wydaje kuchnia warszawska, ul. Skarbowa 4, z 3 dań 80 gr czystem maśle, zdrowe, znane swej dobroci. zdg 34 879

Chiromantka
przestrzega przed ziemi wypadkami. Kraszewskiego 1 — 13. zdg 35 248

Tawerna
Rom. Szymańskiego 10 poleca znanej dobroci obiady 0.70, 0.90. Abonament 0.80. zdg 35 281

Przepisuję
maszyną najtaniej. Pocztowa 15. zdg 35 210

22. ZGUBY

Pies
foksterier, biały czarny zaginął. Zwrot proszę Małecki, Botaniczna 24. zdg 34 573

Zgubiono
kolczyk szafir z brylantem 27-go Grudnia — Ratajczaka. Za wynagrodzeniem upraszam uczciwego Perfumerja, 27 Grudnia 12. zdg 35 128

Pies
biały Foksterrier Nr. 516 zaginął. Znalazcę prosimy Starościńska 4 zdg 34 801

Zgubiono
na Rynku Wildeckim pierścionek ślubny. Uczciwy znalazca otrzyma nagrodę. Generała Umińskiego 15 — 1. Pg 8 139-57.481

24. NAUKA

Śpiewu
najlepszą metodą, szybko i tanio wyucza dawn. art. op. Półwiejska 12, m. 5. zdg 29 353

Koncesjonowane
kursy kroju. Nowak, kierownik. Wrocławska 33. dg 3409

5,—
kurs pisania na maszynie, stenografję polską oraz księgowość amerykańską i przebitkową — wraz bilansami wyuczam dokładnie, szybko i tanio. Długa 7, m. 7. zdg 618

Angielskiego
francuskiego, niemieckiego — udziela teoretycznie, praktycznie, tanio, rutynowana, wykształcona osoba. Strzelecka 31, podwórze wprost, II, 34. zdg 33 258

Niemieckiego
lekcyj i konwersacji udziela akademik niemiecki. Oferty Kurjer Poznański zdg 34 509

Pomoc
łaciny potrzebna. Oferty Kurjer Poznański zdg 34 511

Szkoła tańców — plastyki
Baletmistrza Szczurka - Szczurkowej, Podgórna 6. zdg 34 515

Do I klasy gimnazjum
przygotowuje rutynowana nauczycielka. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 34 044

Angielski, francuski, niemiecki
Rudnicka, em. Profesor Gimnazjum Państw. Jarochowskiego 26 zdg 34 365

Tania
pomoc w lekcjach zakres 3 kl. gimn. z niemieckim. Oferty Kurjer Poznański zdg 34 351

Lekcje
niemieckiego, gry na fortepianie udziela tanio Pierackiego 14, m. 5 Zgłoszenia 4 — 7. Pg 8020-57,453

Gotowania
pieczenia ciast, ciastek, tortów wyuczę panienkę tanio Kuchmistrz, Długa 11 — 7. zdg 34 112

Szkoła tańców Szczurkówny
Pocztowa 23. zdg 34 475

Kursy
stenografji, pisania maszyną. — Strzelecka 33. zdg 34 469

Korepetycji
powszechna niższe gimnazjum, liceum handlowe dzienny tanio. — Oferty Kurjer Pozn. zdg 34 632.

Panienka
z lepszego domu, szuka dalszej nauki krawieczczyzny. Oferty Kurjer Pozn. zdg 34 634.

English lady
giver lessons conversation. Szamarzewskiego 8 m. 7 zd 34 647

Francuskiej
konwersacji kto udzieli, wzamian niemieckiej. Oferty Kurjer Poznański zdg 34 585

Student
sumienny, udzieli tanio lekcyj. — Oferty Kurjer Poznański zdg 34 604

Niemieckiego
początków kto udzieli studentowi. Pożądany Sołacz. Warunki. Oferty Kurjer Poznański zdg 34 662

Udzielę
łaciny, matematyki, francuskiego IV kl. nowego typu. Oferty Kurjer Poznański zdg 34 772

Szkoła tańców Średzińskiego
kursy początkujące. Strzelecka 3. zdg 34 764

Kursy kroju, szycia
dzienne, południowe i wieczorne, przyjmuje, warunki najkorzystniejsze. Klawiterowa, Poznań, Marji Magdaleny 1, m. 7. dg 3163-4

Za
mieszkanie udzieli korepetycji, student. Oferty Kurjer Poznański zdg 34 871

Szkoła tańców Szorskiego
Pierackiego 12, telefon 38-08. zdg 34 791

Rytmika
plastyka. Milewska, Matejki 50. zdg 34 651

Organizujemy
tanie kursy samochowe godzinach wieczornych „Warsam" Jeżycka 52. zdg 35 022

Kroju
modelowania najnowszego. Strojna, Podgórna 7. zdg 34 978

Kroju
szycia, modelowania. Tomaszewska, Pocztowa 11. zdg 35 179

Kursy
stenografji polskiej, niem., pisania maszyną, Ul. Ogrodowa 16 II. zdg 35 246

Studentka
matematyki udzieli lekcyj za obiady. Oferty Kurjer Poznański zdg 35 036

Korepetycje
zakres gimnazjum — tanio — gwarancja. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 35 035

Korepetycji
matematyki, łaciny, francuskiego. Oferty podaniem ceny Kurjer Poznański zdg 35 160

25. MUZYKA

Lekcje
gry fortepianowej udziela dyplom, nauczycielka. Aleje Marcinkowskiego 1, m. 8 (dom narożny). zdg 34 126

Trębacz
z akordeonem wolny 1 grudnia. Kosidowski, Grudziądz, Długa 6. ng 20 142

Muzyki
(fortepian) udziela dzieciom, dorosłym, nauczycielka b. prof. szkoły muz. Niezamożnym ustępstwa. Fredry 3, m. 8. zdg 34 000

Pianina

nowe na dogodnych warunkach od zł 1.000.—. Naprawy — strojenia — modernizacje — transporty fortepianów
Drygas
Trzeciego Maja 4. zdg 34 853

Lekcyj
skrzypiec udziela gruntownie nauczyciel (konserwat.) 3.50 zł miesięcznie. Skalski, Dąbrowskiego 35/37 mieszk. 26. zdg 35 154

Szkoła Muzyczna
Szopena, 27 Grudnia 19 — oddział Wilda: Traugutta 23, przyjmuje uczniów każdego czasu. zdg 34 859

Lekcyj
muzyki klasycznej, fortepianowej udziela nauczycielka rutynowana — ukończyła warszawskie konserwatorjum. — Wielkie Garbary 21 m. 8, front. zdg 35 082

W blasku
słońca (Kiepura) — Nie zapomnij (Gigli) — Bez śladu — Wieczorny dzwon oraz inne nowości przegrywane biegle poleca A. Cybulski, Marcina 9. ng 20 213

Orkiestra
koncertowo dancingowa ze śpiewem potrzebna od 1 .12. Ostateczne warunki i fotografje nadesłać Dwór Artusa, Toruń. Pg 8 142-64.166

26. SZUKA POSADY

Ogłoszenia do 30 słów dla poszukujących posady w tej rubryce obliczamy po jednej trzeciej cenie drobnych.

a) Służba domowa

Posługaczka
poszukuje posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 33 726

Dziewczyna
uczciwa, dobremi świadectwami, gotowaniem poszukuje posady od 15. lepszym domu. Oferty Kurjer Poznański zdg 34 522

Panienka
inteligentna, uczciwa, pracowita z ukończoną szkołą gospodarstwa przyjmie posadę mniejszej rodzinie. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 34 528

Panna
nawskroś uczciwa poszukuje posady z gotowaniem. Oferty Kurjer Poznański zdg 34 533

Panna
lat 35, szuka od 15. 11. posady gospodyni u samotnej osoby. — Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 34 390

Czysta
uczciwa, lat 23 z gotowaniem szuka posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 34 374

Małopolanka
miła, kochająca dzieci poszukuje posady do dzieci od 15. lub 1-go grudnia. Łaskawe oferty Kurjer Poznański zdg 34 359

Dziewczynka
prosi o posadę do dzieci lub lekkich prac domowych. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 34 479

Prasowaczka
poszukuje pracy. Oferty Kurjer Pozn. zdg 34 644.

Inteligentna
pracowita poszukuje posady jako gosposia do 1—2 osób. Oferty Kurjer Poznański zdg 34 609

Młodsza
szuka posługi, okolica Wilda. — Oferty Kurjer Poznański zdg 34 569

Szukam
posługi. Oferty Kurjer Pozn. zdg 34 577

Gosposia
samodzielna, uczciwa, pracowita, z dobrem gotowaniem, praniem, zaprawianiem, poszukuje posady do samotnej osoby lub 2—3 osób. Oferty Kurjer Poznański zdg 34 663

Sierota
intelig. młoda, szuka posady samotnej osoby. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 34 624

Dziewczyna
młodsza, uczciwa z dobrej rodziny do wszystkiego z gotowaniem, poszukuje posady od 15. 11. 36. Oferty Kurjer Poznański zdg 34 671

Polecam
kucharki — gospodynie dworskie praczki — prasowaczki. pośred. Puszowa, św. Marcin 16/17. zdg 34 733

Poszukuję
posługi z praniem. Oferty Kurjer Poznański zdg 34 774

Gosposia
zaufana przyjmie posadę na probostwie do wszystkiego, wyjazd. Oferty Kurjer Pozn. zdg 34 835

Dziewczyna
z dobrem gotowaniem poszukuje posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 34 811

Gosposia
gotowaniem osoba, uczciwa, porządna inteligentna zaufana poszukuje posady Oferty Kurjer Pozn. zdg 34 708.

Posługaczka
szuka posługi na cały dzień. — Oferty Kurjer Pozn. zdg 35 047

Szukam
posługi raz lub dwa razy tygodniowo za pokój. Oferty Kurjer Poznański zdg 35 046

Gospodyni
inteligentna do samotnego pana, probostwo, majątek. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 35 111

Uczciwa
czysta do wszystkiego poleceniem Oferty Kurjer Pozn. zdg 35 066

Dziewczyna
z prowincji poszukuje posady prac domowych, cośkolwiek gotowania od zaraz. Oferty Kurjer Pozn. zdg 35 067.

Przychodnia
zna kuchnię warszawską, szycie szuka posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 34 844

Dziewczyna
samodzielna szuka posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 35 134

Samodzielna
dobrem gotowaniem do wszystkiego poszukuje posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 34 872

Dziewczyna
uczciwa poszukuje posady lub posługi do wszystkiego. Oferty Kurjer Pozn. zdg 34 931.

Na majątek
młoda, uczciwa z praktyka zna książkowość gospodarstwo podwórzowe, szuka posady, własna pościel. Oferty Kurjer Pozn. zd g34 932

Kucharka
hotelowa, restauracyjna, dobremi poleceniami poszukuje posady. — Oferty Kurjer Poznański zdg 35 083

Panienka
do obsługi gości lub samotnej osoby poszukuje posady od 15. 11. 36. Oferty Kurjer Pozn. zdg 35 282

Dziewczyna
uczciwa poszukuje posady, miejscowość obojętna. Oferty Kurjer Poznański zdg 35 219.

Inteligentna
panna, sierota, uczciwa, oszczędna, czysta poszukuje posady gospodyni do samotnej osoby. — Dobrze gotuje, świadectwa. Oferty Kurjer Poznański zdg 35 201

Szukam
posługi przedpołudniem z świadectwami z praniem. Oferty Kurjer Poznański zdg 35 247.

Pani
szuka posady starszego małżeństwa lub pana małem wynagrodzeniem prowadzenia gospodarstwa domowego. Oferty Kurjer Pozn. zdg 35 197.

Pokojowa
młoda dobre świadectwa 7-letnia praktyka poszukuje służby od 15 listopada ewentualnie dwuch osób Oferty Kurjer Pozn. zdg 35 271

Dziewczyna
uczciwa zaufana, samodzielnem gotowaniem, dobremi świadectwami szuka posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 35 185

Dziewczyna
samodzielna szuka posady. Oferty Kurjer Pozn. zdg 35 264.

Prania
w dom po domach poszukuje. — Oferty Kurjer Pozn. zdg 35 261.

Służąca
poszukuje posady do wszystkiego od 15 bm. Oferty Kurjer Pozn. zdg 35 102

Uczciwa
osoba poszukuje posługi. Oferty Kurjer Poznański zdg 35 217

Panienka
szuka posługi, okolica Jeżyc. — Oferty Kurjer Poznański zdg 34 154

Dziewczyna
szuka posady, lepszym domu od 15 lub 1-go. Oferty Kurjer Pozn. zdg 34 093

Kuchmistrz
dobrze polecony z dłuższą praktyką poleca się na uroczystości. — Przyjmie stałą lub przejściową pracę. Patrona Jackowskiego 30 m. 30. zdg 34 090

Posługi
poszukuję. Oferty Kurjer Pozn. zdg 34 236

Dziewczyna
uczciwa szuka posady do wszystkiego. Oferty Kurjer Pozn. zdg 34 256

Inteligentna
Niemka szuka posady z dobrem gotowaniem. Oferty Kurjer Poznański zdg 34 188

Panienka
dobrego domu przyjmie posadę do dzieci lub pokojowej. Oferty Kurjer Poznański zdg 34 064

Polecam
dziewczynę pracowitą, wierną. — długoletnie świadectwo. Oferty Kurjer Poznański zdg 33 672

Posługaczka
poszukuje posługi z praniem — prasowaniem, pierwszorzędnem. Oferty Kurjer Poznański zdg 33 725

Prania
poszukuję. Oferty Kurjer Pozn. zdg 33 691

Posługaczka
polecona, uczciwa poszukuje posługi, praniem. Oferty Kurjer Poznański zdg 33 751

Praczka
akuratna szuka prania. Wielkie Garbary 36, m. 18. zdg 33 797

Poszukuję
posługi całodziennej zaraz lub od 15. Oferty Kurjer Poznański zdg 33 983

Młoda
uczciwa szuka posługi, praniem, gotowaniem. Oferty Kurjer Poznański zdg 33 787

Poszukuję
posady lub posługi z gotowaniem od zaraz. Oferty Kurjer Poznański zdg 33 908

Dziewczyna
młoda z prowincji czysta, uczciwa, sumienna, poszukuje posady do wszystkiego od zaraz lub 15. Oferty Kurjer Pozn. zdg 33 906

Kucharka
poszukuje posady do samotnej osoby, najchętniej do Łodzi. — Oferty Kurjer Poznański zdg 33 874

Dziewczyna
uczciwa, cośkolwiek gotowaniem szuka posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 33 878

b) Inni

Książkowa
rutynowana korespondentka polsko - niemiecka, z dobremi poleceniami szuka posady w poważnej firmie. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdr 32 506

Biuralistka Korespondentka
dłuższą praktyka — język polski, niemiecki, pisze biegle na maszynie, obejmie posadę w Poznaniu. Oferty Kurjer Poznański zdg 33 265

Absolwent
uniwersytetu poszukuje posady udzieli najlepiej, najtaniej matematyki, fizyki, łaciny, zakres gimnazjum. Łaskawe oferty Kurjer Poznański zdg 33 667

100,—
wynagrodzenia za otrzymanie stałej lekkiej posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 34 787

Bufetowa
z obsługą gości poszukuje posady miejscowość obojętna. Oferty Kurjer Poznański zdg 34 423

Absolwentka
szkoły wydziałowej pisząca na maszynie, poszukuje posady początkującej. Oferty Kurjer Poznański zdg 34 543

Fryzjerka
kursistka poszukuje posady. — Oferty do Kurjera Poznańskiego zdg 34 200

100,—
gwarancji, ekspedjentka piekarni poszukuje posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 34 271

Inżynier
rolnik kilkoletnią praktyką, poważne referencje zmieni posadę. Oferty Kurjer Pozn. zdg 34 513

Nauczycielka
poważna siła pedagogiczna, uczy w zakresie szkół powszechnych, długoletnia praktyka państwowa — prywatna — przygotowuje do gimnazjum — dobrym, niemieckim, francuskim w słowie, piśmie szuka posady 15. 11. Miejscowość obojętna. Oferty Kurjer Poznański zdg 33 664

Ogrodnik
samotny, dobre wyszkolenie fachowe kwiaciarstwie - warzywnictwie i ogrodnictwie z kilkuletnią praktyką, posiadający dobre referencje poszukuje posady na majątku zaraz. Oferty Kurjer Poznański zdg 34 065

Chłopiec
16-letni, syn bardzo uczciwych rodziców poszukuje jakiegokolwiek zajęcia. Łask. oferty Kurjer Poznański zdg 34 171

Pomocnik
piekarski i rzeźnicki poszukuje posady ewentl. z kaucją. Oferty Kurjer Poznański zdg 34 108

Rządca
gospodarczy trzydziestoczteroletni, doświadczony rolnik poszukuje posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 34 245

Krawcowa
młoda szuka posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 34 227

Krawcowa
samodzielna poszukuje posady po domach Oferty Kurjer Poznański zdg 34 226

Krawcowa
pierwszorzędna na płaszcze i suknie poza dom 2 złote dziennie szuka posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 34 294

Wesela
przyjęcia, uroczystości rodzinne, dekoracje stołów obsługę gości, sumiennie tanio. Kamerdyner dobrze polecony poszukuje posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 34 258

Gorzelany
kawaler poszukuje posady. Łask. oferty Kurjer Pozn. zdg 33 257

Skrzypaczka
dobrej prezencji szuka posady — orkiestrze. Oferty Kurjer Pozn. zdg 33 227

Szofer
kaucją 300.— szuka posady. — Szarki poczta Boruja Kościelna, powiat Wolsztyn. Feliks Adamczak. zdg 33 223

Inwal. wojen.
kowal, ślusarz poszukuje posady jako palacz do centralnego ogrzewania, wzamian za mieszkanie i cokolwiek wynagrodzenia. — Oferty Kurjer Pozn. zdg 33 669

Urzędnik
gospodarczy, inwalida wojenny, lat 37 szkołą rolniczą, 12 lat praktyki wzorowych majątkach z poważnemi poleceniami poszukuje posady od zaraz ewentl. 1. 1. 37. za skromnem wynagrodzeniem. Łaskawe zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 33 677

Panienka
inteligentna zajmie się dziewczynką lub chłopcem 7—8, pomoc w nauce popołudniu. Oferty Kurjer Poznański zdg 33 653

Fryzjerka
poszukuje posady trwałą i wodną. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdg 33 685

Krawcowa
młoda szuka posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 33 921

Starsza
samodzielna z dobrem gotowaniem poszukuje posady od 15. Oferty Kurjer Poznański zdg 33 927

Szofer
żonaty, znający wszelkie roboty i ogrodownictwo szuka posady, którego mogę polecić każdemu jako rzetelnego i sumiennego człowieka, żona obejmie wszelkie sprzątania, lub jakąkolwiek robotę, mieszkaniem. Łaskawe oferty do Kurjera Poznańskiego zdg 33 532

Członek
Stron. Nar. rzeźki, trzeźwy, sumienny, lat 52 z rodziną 5 osób od kilku lat bez zajęcia szuka jakiejkolwiek pracy także dorywczo ewtl. za inkasenta, administratora domu, również zamiejscowo. Zawód: bankowiec, książkowy, rewizor, korespondent polsko-niemiecki, biegły w sprawach handlowych, prawno-sądowych, podatkowych, administracyjnych. — Pracownik samodzielny, energiczny. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 33 245

Dla ucznia
ogrodniczego
szukam dalszej nauki z powodu zmiany posady. Rudawski, Wiechowo (Poznańskie) Grodziska zd 34 113

Plakatowy
Rozkład Jazdy Kolejowej
na sezon zimowy 1936/1937
(obowiązujący od 4 października rb.)

zawierający spis wszystkich pociągów odchodzących i przychodzących do Poznania, tak mile przyjmowany od szeregu lat przez hotele, restauracje, kawiarnie, cukiernie, zakłady fryzjerskie oraz wszelkiego rodzaju biura i składy w Poznaniu, ukazał się w nowem wydaniu, wykonany pięknym czytelnym drukiem trójbarwnym.

Oddajemy go za zwrotem kosztów własnych w wysokości

10 groszy za egzemplarz

w administracji naszej przy św. Marcinie 70.

Biuralistka
młodsza, znająca dobrze książkowość, maszynę, oraz wszelkie prace biurowe przyjmie posadę w przedsiębiorstwie handlowem lub biurze prywatnem. Oferty Kurjer Poznański zdg 34 802

Studentka
matematyki, ciężkich warunkach poszukuje jakiejkolwiek posady. Oferty Kurjer Pozn. zdg 34 795

Krawcowa
praktyką, garderobę damską, — chłopięcą, reparacje, przeróbki futer, za dom, majątek, szuka posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 34 818

Osoba
uczciwa zaufana inteligentna poszukuje posługi w biurze lub u państwa. Oferty Kurjer Pozn. zdg 34 895

Handlowiec
długoletnia praktyka wszelkich systemów krojenia, szycia bielizny męskiej dobre świadectwa i referencje przyjmie posadę handlu lub fabryce. Oferty Kurjer Poznański zdg 34 999

Księgowa
branży meblowej zmieni posadę. Oferty Kurjer Pozn. zdg 34 898

Bufetowa
samodzielna uczciwa, pilna poszukuje posady od zaraz lub 1. listopada. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 35 030.

Mężatka
lat 40, mająca na utrzymaniu dwoje dzieci, prosi o jakąkolwiek pracę. Oferty Kurjer Pozn. zdg 34 924

Maszynistka
stenotypistka początkująca poszukuje posady zaraz. Oferty Kurjer Pozn. zdg 34 718.

Krawcowa
poszukuje posady 2 zł dziennie wykonuje według najnowszych żurnali. Oferty Kurjer Pozn. zdg 34 719

Sekretarz adwokacki
(koncepista), 7 klas gimnazjum, pisze biegle na maszynie zmieni posadę. — Grudziądz poste restante „Sekretarz" zdg 34 704

Wychowawczyni-wyręczycielka
niemieckim długoletnią, kwalifikacją szuka posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 34 308

Ekspedjent
z branży skórny poszukuje posady. Kaczmarek, Gniezno. Trepińskiego 1. ng 19 958

Linotypista
typografista, metrampaż, akcydensista — dobry fachowiec — poszukuje posady poważniejszym zakładzie. Pisemne oferty: Wielka 23, ptr. III, m. 23. Idziak. zdg 33 642

Ogrodnik
dzielny, obeznany wszystkich gałęziach ogrodniczych, pszczelarstwie, długoletnią praktyką poszukuje posady, żonaty z jednem dzieckiem lub samotny od 1. 1. 37. lub później. Oferty Kurjer Poznański zdg 33 689

Ogrodnik
kawaler, lat 31, dobry handlowiec, obeznany dokładnie w kwiaciarstwie, warzywnictwie pod szkłem, na gruncie, sadownictwie, parkownictwie, bartnictwie poszukuje posady samodzielnej. Łaskawe oferty Kurjer Poznański zdg 33 970

Przedstawiciel
od lat dobrze zapowadzony na Śląsku obejmie zastępstwo poważnej
fabryki mebli
Oferty Kurjer Pozn. zdg 33 972

Dyplomowany
absolwent W. S. H. z praktyką, równocześnie student 3-go roku ekonomji szuka posady w Poznaniu. Oferty Kurjer Poznański zdg 34 125

Panienka
poszukuje posady piekarni kolonjalki lub dzieci. Oferty Kurjer Poznański zdg 34 078

Rządca
z 16-letnią praktyką, większych majątkach, szkołą rolniczą, lat 42 poważnymi referencjami szuka posady, także Kongresówce. — Oferty Kurjer Poznański zdg 34 030

Bilansista
rutynowany, prowadzi księgowość godzinowo już za 20 zł miesięcznie — poszukuje posady. — Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 34 537

Farmacji
asystentka, egzamin wojewódzki, szuka posady, zastępstwa, 5 lat praktyki, referencje solidne. — Oferty Kurjer Poznański zdg 34 432

Absolwentka Liceum Handlowego
praktyką poszukuje posady biurowej. Łaskawe zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 34 324

Technik
dentystyczny poszukuje pracy celem wprawienia się chwilowo bez wynagrodzenia. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 34 425

Ekspedjentka
branży cukierniczej z kilkoletnią praktyką poszukuje jakiejkolwiek posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 34 422

Rządca-
administrator lat 40, szkoła rolnicza średnia, 15 lat bez przerwy na dobrach 5 000 mg. Świadectwa i polecenia dobre, poszukuje posady od zaraz lub później. Oferty Kurjer Poznański zdg 34 388

Ogrodnik
dzielny, uczciwy, praktyką zagraniczną, także jako pisarz, służący, tani szuka posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 34 387

Książkowy - bilansista
były długoletni pracownik biura, rewizji ksiąg, obeznany w swoim zawodzie poszukuje posady, poleca się do prac uzgadniania ksiąg do bilansów w większym przedsiębiorstwie. Oferty Kurjer Pozn. zdg 33 997

Doświadczony werkmistrz
do fabryki obrabiarek, parkietu, listew, podłóg, tartaku itp. długoletnią praktyką, doświadczeniem w
branży drzewnej
obeznany z reparacjami, montażem maszyn poszukuje jakiejkolwiek
posady
Wymagania skromne. Łaskawe oferty Kurjer Poznański zdg 34 664

Panienka
do bufetu lub obsługi gości najchętniej w kawiarni szuka posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 34 428

Wychowawczyni
kochająca dzieci, długoletnie świadectwa, szycie, niemiecki, przyjmie posadę — wyręczenie pani. Oferty Kurjer Pozn. zdg 34 788

Cukiernik
młodszy, obeznany w zawodzie poszukuje posady. Oferty Kurjer Poznański, Gniezno 680. ng 19 952

Ekspedjentka
kolonjalna, pieczywo, sumienna, obowiązkowa szuka jakiejkolwiek posady. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 34 778

Ogrodnik
samotny, wszechstronnie obeznany we wszystkich działach, które wchodzą w zakres ogrodnictwa przyjmie posadę od 1 stycznia jako samodzielny. Zgłoszenia agentura Kurjera Poznańskiego — Września ng 20 186

Dyplomowany przykrawacz krawiecki
samodzielny (syst. Samarzewskiego) mistrz krawiecki poszukuje od zaraz lub później posady jako krojowy wzgl. kierownik w większej firmie. Kroje męskie, damskie i wojskowe. Specjalność damskie. Łaskawe oferty kierować prosze do Kurjera Poznańskiego ng 20 182

Bufetowa
poszukuje posady do restauracji, dobre świadectwa. Zgłoszenia Kurjer Poznański, Gniezno 686. ng 19 957

Doświadczony majster budowy maszyn
i kierownik warsztatów mechanicznych z pełnemi kwalifikacjami, długoletnią praktyką i doświadczeniem, poszukuje posady. (Wymagania skromne). Łaskawe oferty pod ng 20 202 Kurjer Poznański

Maszynistka
biegła — polsko - niemiecka — z 9-letnią praktyką adwokacką i notarjalną poszukuje posady. Oferty Kurjer Pozn. zdg 33 974

Pielęgniarka
praktyka niemowląt poszukuje posady. Oferty Kurjer Pozn. zdg 34 630

Panienka
lepszego domu szuka posady do dzieci. Oferty Kurjer Pozn. zdg 34 635

Szukam
posady do dzieci lub pomocy pani domu, zaraz lub 15. Oferty Kurjer Pozn. zdg 34 638.

Młoda
panienka z ukończoną szkołą handlową Preissa szuka praktyki biurowej. Zgłoszenia do Kurjer Poznańskiego zdg 34 320

Przedstawicielstwa
poważnych firm, branży farmaceutycznej lub perfumeryjnej poszukuję. Wysoka gwarancja. — Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 34 580

Książkowy
bilansista, adm. domów poszukuje posady, popołudniowej. Oferty Kurjer Poznański zdg 34 587

1 000,—
złotych kaucji bankowej dam przy otrzymaniu posady inkasenta lub woźnego. Oferty Kurjer Poznański zdg 34 562

Przyjmę
zastępstwo firm na sezon gwiazdkowy. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdg 34 578

Piwowar
chemik, kawaler, wykształcenie zagraniczne, wieloletni kierownik większych browarów z wybitnemi fachowemi, ekonomicznemi zdolnościami, szybko doprowadza do kultury browary biologicznie zaniedbane, poszukuje odpowiedniej posady. Zgłoszenia Kalisz, Skrytka 76, Piotrowski. dg 3621

Krawcowa
poszukuje posady szycia drobnego 1,— dziennie. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 34 442

W akwizycji
chciałby pracować inteligentny, dobrze prezentujący się młody człowiek. Oferty Kurjer Poznański zdg 33 989

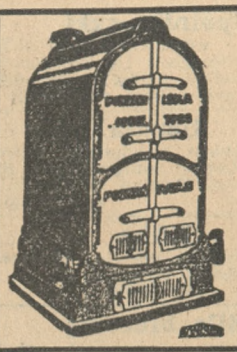

Oszczędnościowe kotły
do centralnego ogrzewania pat. „Höntscha",
opalać można każdym opałem. Tanie paliwo zmniejsza znacznie koszty ogrzewania.
Höntsch i Ska Sp. z o. o
Odlewnia kotłów ogrzewalnych
Poznań — Rataje VI.
ng 17 159

Uczeń
na elektromontera, syn urzędnika państw. lat 16, pragnie wyuczyć się w solidnej firmie lub przedsiębiorstwie. Proszę łaskawie zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 34 311

Rutynowany bławatnik
z kilkunastoletnią praktyką w wielkich domach towarowych, pierwszorzędny ekspedient, odpowiednia prezencja, obecnie na niewypowiedzianym stanowisku przyjmie posadę najchętniej w Poznaniu. Wymagania skromne pierwszorzędne referencje. Łaskawe zgłoszenia „Par", Toruń. Pg 8105-64,165

Jeune
Polonaise aimant les enfants, sportive, connaissant dessin desire donna les leçons de française. Préfère départ. Offres Kurjer Poznański zdg 33 946

Panienka
przystojna, lat 25, lepszego domu, znająca krawiecczyznę, smaczną kuchnię, każdą pracę, — przyjmie samodzielną posadę u samotnej osoby względnie inną stosowną. Oferty Marta Kromczyńska, Leszno, ul. Wybickiego 2. Na odpowiedź znaczek. zdg 34 458

Pielęgniarka
z dłuższą praktyką niemowlęcą, dobremi referencjami, poszukuje posady od zaraz. Oferty Kurjer Poznański zdg 34 360

Robotnik
dobremi referencjami szuka posady woźnicy lub stróża. Oferty Kurjer Poznański zdg 34 354

Krawcowa
szuka posady dom 1,50 dziennie. Piotra Wawrzyniaka 27, m. 7. zdg 35 048

Techniczka
dent. asyst. biegła operatywie, kauczuku, złocie poszukuje posady zaraz lub później. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 34 873

Krawcowa
poza dom szuka posady 1 zł Oferty Kurjer Poznański zdg 34 989

Krawcowa
młoda szuka posady podręcznej. Oferty Kurjer Pozn. zdg 34 965

Kuśnierz
damski, męski wykonuje tanio, elegancko poszukuje pracy poza domem, jak również przyjmuje w dom, również na wyjazd. Oferty Kurjer Poznański zdg 35 072

Maszynistka
biegła, znająca prace biurowe, adwokackie, poszukuje posady. — Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 34 892

Nauki
mleczarstwa poszukuję. Łaskawe oferty Kurjer Pozn. zdg 35 151

Pomocnik
gastronomiczny po wojsku z średniem wykształceniem z praktyką w pierwszorzędnych lokalach — szuka posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 35 126

Krawcowa
rutynowana szuka posady po domach. Oferty Kurjer Poznański zdg 34 876

Buchalter - bilansista
rutynowany poszukuje posady od zaraz lub 1 stycznia. Łask. zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdg 35 243

Wychowawczyni
niemowląt z dłuższą praktyką z pierwszorzędnemi świadectwami poszukuje posady. Oferty Kurjer Poznański zdg 35 241.

Dam
300—500 kaucji, woźny lub w innym zawodzie. Oferty Kurjer Poznański zdg 35 189

Bufetowa
dzielna do większej kawiarni lub restauracji poszukuje posady. — Oferty Kurjer Pozn. zdg 34 741

Wychowawczyni
kwalifikowana, Niemka, język polski, kurs pielęgniarstwa, najchętniej niemowlęta poszukuje posady 1. 1. 37. Oferty Kurjer Poznański zdg 33 676

Ekonomista
egz. stolarz, znajomością prac rzeźbiarskich, pozłotniczych i przemysłu drzewnego, kilkoletnią praktyką kierowniczą, dzielny organizator, obowiązkowy szuka odpowiedniego stanowiska. Oferty Kurjer Poznański zdg 35 233

27. WOLNE MIEJSCA

Potrzebny zaraz
Nauczyciel
nauczanie domowe 12-letniego chłopca z zakresu I gimnazj. human. na prowincję. Oferty z podaniem warunków i życiorysem do Kurjera Pozn. zdg 33 270

Apteka
(Pom.) poszukuje zaraz magistra lub magistry z praktyką. Warunki proszę podać. Posada stała. — Zgłoszenia Kurjer Poznański dg 3261

Technik
branży wodociągów, kanalizacji i ogrzewania centralnego, dłuższą praktyką perfekt w kalkulacji powyższych robót, potrzebny od zaraz. Zgłoszenia A. Guzman, Gdynia, Warszawska 44. ng 19 915

Fotograf
retuszer lub retuszerka od zaraz potrzebny. Zakł. fotogr. St. Laskowski, Wolsztyn. zdg 34 173

Bufetowa
z praktyką w większych restauracjach natychmiast potrzebna. Zgłoszenia Restauracja „Gastronomia" Bydgoszcz, Dworcowa 19 ng 20 136

Maszynistka
młodsza, biegła w niemieckim, poszukiwana. Oferty Kurjer Poznański zdg 34 021

Chłopca
do posyłek poszukujemy miesięcznie 15,— zł. Steinke, Strzelecka 12. zdg 34 373

programy radjowe

OGÓLNOPOLSKIE

Poniedziałek, 9 listopada.

6.30 audycje poranne; **11.30** audycja dla szkół (dla dzieci starszych): a) „Z pięknych książek": „Juljusz Słowacki", b) muzyka — płyty; **11.57** sygnał czasu; **12.40** „Dziecińce i przedszkola" — pogadanka; **12.50** dziennik południowy; **15.00** wiadomości gospodarcze; **16.15** „Byście o sile niezapomnieli" (o pismach i przemówieniach gen. Rydza-Śmigłego — odczyt; **16.30** walce artystyczne odegra Edward Steinberger (ze Lwowa); **17.00** „Ideał władcy w dawnej Polsce" — odczyt ze Lwowa; **17.15** recital skrzypcowy Edwarda Zathurecky'ego. Przy fortepianie prof. Ludwik Urstein; **17.50** „Przyczyny opadania liści w jesieni" — pogadanka z Poznania **18.00** pogadanka aktualna; **18.10** wiadomości sportowe; **18.50** „Jak się Jakób Drzazga z książką borykał" — gawęda Wojciecha Skuzy. (Łódź nadaje aud. lok.); **19.00** audycja żołnierska; **19.30** — pieśni węgierskie i polskie odśpiewa Irena Eyssen. Przy fortep. prof. Ludwik Urstein; **20.00** koncert kameralny (z Poznania). — Wykonawcy: Augustyn Boczek — flet, Stanisław Pawlak — I skrzypce, Tadeusz Duszyński — II skrzypce i altówka, Józef Duszyński — III-cie skrzypce, Jan Rakowski — viola d'amore i altówka, Mieczysław Rozmarynowicz — wiolonczela Adam Ciechański — kontrabas, Władysław Raczkowski — fortepian; **20.45** — dziennik wieczorny; **20.55** pogadanka aktualna; **21.00** „Lwowska karta Wojciecha Bogusławskiego" — wieczór literacki w opracowaniu Henryka Cepnika i Kazimierza Bukowskiego (ze Lwowa); **22.00** „Śluby Jana Kazimierza" oratorium Mieczysława Sołtysa w wykonaniu chóru Pol. Tow. Muz., chóru „Lutnia-Macierz", chóru „Bard" oraz orkiestry Filharmonji Lwowskiej pod dyrekcją Adama Sołtysa (ze Lwowa).

WARSZAWA

Poniedziałek, 9 listopada.

Warszawa — 12.03 „Uwertury" (płyty); **15.15** koncert południowy Małej Orkiestry P. R. pod dyr. Zdzisława Górzyńskiego; **15.55** — „Wszystkiego po trochu" — audycja dla dzieci; **21.30** Albert Sandler ze swoim zespołem (płyty); **23.00** muzyka taneczna (płyty).

POZNAŃ

Poniedziałek, 9 listopada.

Poznań — 12.03 z muzyki czeskiej (płyty); **13.00** koncert życzeń z płyt; **13.55** przegląd giełdowy; **15.30** życie kulturalne i społeczne Poznania; **15.35** „Turniej śpiewaczek" (płyty); **18.20** skrzynka ogólna; **18.30** „Nastroje Paryża" (płyty); **21.30** „Muzyka na dobranoc" (płyty).

PROPONUJEMY LAMPOWICZOM

na poniedziałek:

17.00 Koenigswust. Kantata Budera. **Bukareszt.** Muzyka egzotyczna. **Budapeszt.** Muzyka jazzowa. **Strasburg.** Festiwal Francka. **17.25 M. Ostrawa.** Koncert popul. **Bratislawa.** Recital wiolonczelowy. **17.30 Wiedeń.** Recital śpiewaczy. **17.35 Praga.** Muzyka kameralna. **17.50 Wiedeń.** Recital fort.

18.00 Paris P. T. T. Koncert ork. symf. **Wrocław.** Dawne i nowe pieśni i marsze. **18.15 Anglja.** (Nat. Progr.). Muz. lekka. **18.30 Budapeszt.** Koncert Chopinowski. **19.15 Strasburg.** Pieśni dawnych mistrzów włoskich. **19.25 Praga.** „Teresina" — operetka Straussa. **19.55 Brno.** Koncert radioork.

20.00 Lipsk. Symfonja „Eroica" Beethovena. **Kopenhaga.** Koncert muzyki duńskiej. **Wiedeń.** „Prawdziwie po wiedeńsku" — wesołe melodje. **20.10 Budapeszt.** Koncert ork. Filharmonji. Dyr. Dohnanyi. **Sztockholm.** Recital fort. **20.25 — Bukareszt.** Kwartet Beethovena. **20.30 Anglja.** (Nat. Progr.). Muzyka taneczna. **Anglja.** (Reg. Progr.). Utwory Couperina. **20.40 Medjolan.** „La reginetta delle rose" — operetka Leoncavalla. — **Rzym.** Koncert solistów. **20.55 — Praga.** Koncert muzyki religijnej

21.00 Frankfurt. Muzyka uroczysta. **Bruksela flam.** Koncert ork. narodowej. **Anglja.** (Reg. Progr.). „Od dżungli do jazzu" — — aud. muzyczna. **Wiedeń.** Koncert symfoniczny. **Radio Paris.** — „Deszcz" — cykl pieśni. **21.05 — Bukareszt.** Pieśni Mussorgskiego. **21.30 Anglja.** (Nat. Progr.). Utwory Castelnuovo-Tedesco z udz. Kompozytora. **21.45 Bukareszt.** — Koncert nocny. **Radio Paris.** Muzyka kameralna. **Wieża Eiffla.** — Koncert symfon. **21.50 Rzym.** — Koncert chóru.

22.00 Sztokholm. Koncert muzyki kościelnej. **Strasburg.** Koncert wieczorny. **22.15 Monachium.** Koncert uroczysty z okazji rocznicy 9 listopada. **22.20 Budapeszt.** Muzyka cygańska. **22.35 Wiedeń.** Wesołe pieśni.

23.00 Praga. Preludjum i Fuga Es-dur Bacha. **23.05 Poste Parisien.** Trio Webera. **23.25 Wiedeń.** Muzyka taneczna. **23.30 Anglja.** (Nat. Progr.). Sonaty na skrz. i fort.

24.00 Radio Paris. Muzyka taneczna. **0.05 Anglja.** (Reg. Progr.). Muzyka taneczna. **0.30 Radio Paris.** Muzyka taneczna.

Wyprawy ślubne gotowe na zamów. i z metra
J. Schubert
Fabr. bielizny - dom płócien
St. Rynek 76 tylko
Dom Czerwony naprz. Odwachu obok Apteki pod Lwem
Pg 6604-38,140

Młoda
dziewczyna do lat 20, gotowaniem i praniem, uczciwa, dobrej rodziny, na dobrą, odpowiedzialną posadę. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdg 34 484

Pianistka
do lat 25, gotowa objąć posadę gospodarstwa domowego z gotowaniem, domu muzykalnem, zaufane stanowisko. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 34 485

Młoda
dziewczyna, dobrego charakteru, z gotowaniem, najchętniej elewkę szkoły gospodarczej przyjmę. Oferty Kurjer Poznański zdg 34 486

Panie
panowie do rozsprzedaży opatentowanego, wybitnie nowego, wartościowego artykułu potrzebni. Zgłoszenia „Ilico" Ratajczaka 38, podwórze. zdg 34 586

Urzędnik gospodarczy
kawaler dłuższa praktyka potrzebny zaraz lub 1 grudnia zgłoszenia tylko pisemne odpisy świadectw maj. Węgierskie poczta Środa. zdg 34 631

Która z panien
do lat 22, dobrego wychowania, pomoże wspólnej pracy samotnemu po trzydziestce, dobrej rodziny, większem gospodarstwie rolnem, której zaufanie zabezpieczy byt. Łaskawe zgłoszenia o ile możności, krótki życiorys, fotografja, która zwracam, rzecz traktuje poważnie. Oferty Kurjer Poznański zdg 32 533

TEATRY

Poznań, sobota, 7. 11.

TEATR POLSKI: Sobota, 7. 11. „Pan Topaz", występ gościnny M. Maszyńskiego.

Niedziela, 8. 11. „Pan Topaz", ostatni występ gościnny Marjusza Maszyńskiego.

Poniedziałek, 9. 11. „Testament".

TEATR WIELKI (Opera): Sobota, 7. 11. „Zamarłe oczy".

Niedziela, 8. 11. godz. 15: „Cavalleria rusticana" i „Pajace". **Ceny popularne**

Niedziela, 8. 11. godz. 20: „Ewa".

TEATR NOWY: Sobota, 7. 11. „Szklanka wody".

KINA

Poznań, sobota, 7. 11.

APOLLO: „W blasku słońca".
CORSO: „Syn King Konga"
GLORIA: „Mały Król".
GWIAZDA: „Kariera".
OŚWIATOWE T. C. L.: — „Szanghaj" oraz „Przygody operatora filmowego Cuda-cudeńka"
METROPOLIS: „W blasku słońca".
RENAISSANCE: „Wielki Plan".
SŁOŃCE: „Pod dwiema flagami".
SFINKS: Roześmiane oczy.
ŚWIT: „Niewidzialny promień".
TĘCZA-Łazarz: „Jadzia".
TĘCZA-Wilda: „Szaleńcy".
WILSONA: „Zbieg z Jawy"

Spólnika-czki
do dobrze zaprowadzonego sklepu spożywczego. Do powiększenia potrzebna gotówka 500—800. Adres Kurjer Pozn. zdg 34 824

Ucznia
inteligentnego, najchętniej z prowincji. Zakład fotograficzny, St. Markiewicz, Poznań, 27 Grudnia nr. 5. zdg 34 935/6

Kilka
pań otrzymają posadę. Hurtownia Pończoch, Grudnia 4. zdg 35 016

Siłę biurową
początkująca warunek: szkoła handlowa dobre świadectwa język polski i niemiecki w słowie i piśmie. Oferty Kurjer Pozn. zdg 35 170

Kuśnierka
potrzeba zaraz. Kozia 21. zdg 35 130

Poważna
firma importująca cytryny, pomarańcze i południowe owoce suszone, poszukuje przedstawicieli na prowizję we wszystkich miastach województwa poznańskiego i pomorskiego, zabezpieczenie w jakiejkolwiek formie wymagane. Zgłoszenia piśmienne „Mar" Gdynia „1193". ng 20 129

Podróżujący
dodatkowy artykuł branży bławatnej, zabezpieczenie 200,— zł. Oferty Kurjer Poznański zdg 34 445

Panna
inteligentna potrzebna do głośnego czytania wzamian lekcje angielskiego. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 34 421

Dziewczyna
potrzebna do wszystkiego. Drużbacka 8, skład. zdg 35 142

Dziewczyna
uczciwa do wszystkiego może się zaraz zgłosić. Wroniecka 12. dg 3633

Buchalterki
wspólniczki do prowadzenia biura rewizyjnego z niewielkim kapitałem poszukuję. Oferty Kurjer Poznański zdg 35 208

Introligator
pierwszorzędny fachowiec, znający złocenie może się zgłosić. — „Pol", Poznań, Strzelecka 14. zdg 35 229

Akwizytorów
zdolnych Poznań, inne miasta, — dobre warunki, stała współpraca, poszukuje poważne Wydawnictwo Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdg 34 579

Uczeń
ślusarsko-tokarski, uczciwy, bystry potrzebny. Zgłoszenia, życiorys Kurjer Poznański zdg 34 770

Piekarz - cukiernik
tylko pierworzędny — specjalność biały towar od zaraz. Oferty Kurjer Pozn. zdg 34 692.

Dekorator
pierwszorzędny artykuły damskie męskie. Oferty Kurjer Poznański zdg 35 186

Przedstawiciele
na Śląsk, Wielkopolskę zaprowadzeni mydlarnie, składy naczyń kuchennych, żelazne. Przedmiot domowego użytku. Zgłoszenia „Wangel", Częstochowa, Jasnogórska 108. ng 20 201

Posadę
łatwiej otrzymasz posiadając dyplom szofera „Warsam". Kursy Samochodowe Jeżycka 52 zdg 35 021

Posługaczka
Strzelecka 3 a — 8. zdg 34 957

Uczeń
z ukończoną szkołą handlową do hurtowni kolonialnej z kaucją potrzebny zaraz. Zgłoszenia do „Par" pod „57.479". Pg 8136-57.479

Młodsza
służąca pracowita zaraz. Dąbrowskiego 36 (skład cukierków). zdg 35 042

Kasjerka - Bufetowa
od zaraz potrzebna. Adria, Aleje Marcinkowskiego 23. zdg 34 950

Technik dentystyczny
z kilkoletnią praktyką poszukiwany, obeznany w najnowszej technice, za małem wynagrodzeniem przy wolnem utrzymaniu i mieszkaniem od 15 listopada lub 1 grudnia 36. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego dg 3630

Fabryka Mebli Województwo Śląskie, poszukuje zdolnego
werkmistrza
Reflektuje się tylko na pierwszorzędną siłę. Posada od zaraz. — Zgłoszenia przyjmuje administracja niniejszego pisma pod dg 3627

Potrzebna
służąca - kucharka samodzielna, kuchnia tylko małopolsko - warszawska, dobre referencje wymagane. Zgłoszenia Fredry 12, m. 8. zdg 33 740

STYLOWY RADIO
Za Pożyczki Państwowe
i na długoterminowe raty kupisz najkorzystniej tylko
w F-ie DOM RADIOWY Poznań, Strzelecka 12
Telefon 16-97
APARATY WYSYŁAMY NA CAŁĄ POLSKĘ
PROSIMY ŻĄDAĆ BEZPŁATNYCH PROSPEKTÓW ZE ZNAKIEM K 27
ng 20134

Kilka podróżujących
na pierniki i wyroby gwiazdkowe poszukuję od zaraz. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdg 34 498

Dentystka
uprawniona, biegła w operatywie poszukiwana do wyjątkowo korzystnej współpracy. Zgłoszenia Kalisz, Skrytka 76, Piotrowski. dg 3622

Każdy
może dobrze zarobić, sprzedając opatentowany poważny — masowy artykuł-nowość. Zgłoszenia Mostowa 37, m. 11, niedziela 14—16, poniedziałek 17 — 19. zdg 34 575

Uczenia
z dobrej rodziny za kaucją przyjmie wytwórnia elektrotechniczna. Oferty z życiorysem Kurjer Poznański zdg 35 262.

Pokoik
za posługę. Zgłaszać 3—5. Ogrodowa 11 — 15. zdg 35 125

Wspólniczki
prywatnej jadłodajni. Zgłoszenia Wrocławska 4, m. 2. zdg 35 255

Agentów
propagandzistów zdolnych na miasto poszukuje się. Oferty Kurjer Poznański zdg 35 190

Krawcowa
dłuższą praktyką szwalniach miarowych, znająca kuśnierstwo — „Femina", Fredry. zdg 34 790

Uczenica
krawieczczyzny damskiej potrzebna Susicka Mostowa 26. zdg 34 753

Pomocnik ogrodniczy
biegły w swem zawodzie potrzebny od 1. 12. 36. Zgłoszenia wraz z odpisem świadectw których się nie zwraca do Kurjer Pozn. zdg 34 749

Narzędziarz
starszy, bardzo zdolny potrzebny. Kościelna 44. zdg 34 897

Studniarz - pompiarz
do napraw pomp możliwie z narzędziami potrzebny. Oferty Kurjer Pozn. dg 3 636.

Dziewczyna
kucharka, samodzielna, dobrem gotowaniem, świadectwami potrzebna. Zgłoszenia Probostwo Runowo Kr., Wyrzysk. zdg 35 225

NOWOŚĆ GROM EXTRA CIENKI
NOŻYK DO GOLENIA
DOSKONAŁY ELASTYCZNY
ZNACZNIE TAŃSZY
ng 19 331

Agentów
inkasentów do sprzedaży materjałów sukiennych na raty poszukujemy w całej Polsce. „Pomoc", Lwów 15, Cerkiewna 18. ng 19 609

Poważna
fabryka radioaparatów poszukuje przedstawicieli na poszczególne miasta, którym powierzy wyłączność oraz składy konsygnacyjne. Wymagana rutyna handlowa oraz odpowiednie zabezpieczenie. Szczegółowe oferty kierować do Powszechnego Biura Ogłoszeń — Warszawa, Marszałkowska 132, pod „542". ng 19 610

Akwizytorzy
w całej Polsce dobrze wprowadzeni w sferach urzędniczych poszukiwani do sprzedaży aparatów radiowych za Pożyczki Państwowe. Wysoka prowizja. Radjo-Phonet, Gdynia, Świętojańska 50 ng 19 611

Poważna instytucja
poszukuje praktykanta
absolwenta Liceum Handl. Wyczerpujące oferty z podaniem dotychczasowej praktyki do Biura Ogłoszeń „Par" Al. Marcink. 11 pod nr. „45.81". Pg 8 124-45 81

Hafciarka
lub modystka rutynowana z gotówką poszukiwana do współpracy wyjątkowo korzystnej. Zgłoszenia Kalisz, Skrytka 76. dg 3623

Uczeń
nie wyżej lat 15 z lepszem przygotowaniem szkolnem do pierwszorzędnej pracowni złotniczej od zaraz potrzebny. Oferty Kurjer Pozn. zdg 35 199.

Krawcowa i marszantka
samodzielne niezależne. Zgłoszenia Wierzbiecice 4 m. 1. zdg 35 173

Służąca
z dobrem gotowaniem potrzebna do lekarza na prowincję. Zgłoszenia Kwiatowa 8, m. 10. dg 3631

29. ROZRYWKA

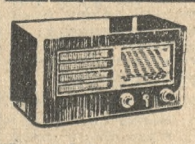

12 złotych miesięcznie wystarczy na kupno u nas **radio-aparatu**
Na wpłatę wystarczy już zł **15,—**
lub Pożyczka Państwowa. Bateryjne odbiorniki najtaniej
Radiomechanika
Poznań, św. Marcin 27 w podwórzu, prawo, telefon 12-38
Pg 7999-57.445

MEBLE solidne - piękne - tanie
W. NOWAKOWSKI i SYNOWIE
Wystawa Kantaka 1. Fabr. i Magaz. Górna Wilda 134
Parkiet po cenach konkurencyjnych
ng 17 729

Ekspedjentka
branży artykułów damskich, męskich biegła, dobrze prezentująca, referencje. Oferty Kurjer Poznański zdg 35 164

Służący - szofer
kawaler, średnim wieku potrzebny do Warszawy, tylko dobre referencje. Zgłoszenia 13 listopada 9 rano Hotel Continental, Poznań ng 19 248

Gdy się chcesz dobrze zabawić, to wstąp do
„Savoy" - Szewska 9
2 orkiestry na zamianę, damska, męska, braci
Karasińskich
Dancing do rana! Właściciel, — Walenty Kałek. zdg 34 789

Jadzia
i Kukuracza kino Tęcza Łazarz. zdg 34 555-6

W szkole, w tramwaju, w kinie pamiętaj o odkażających tabletkach PARAMINT
R. Barcikowski S. A. Poznań
ng 18778

Dziś
spotkamy się na
Wieprzobiciu
w
Britanii
Piłsudskiego 2. dg 3611

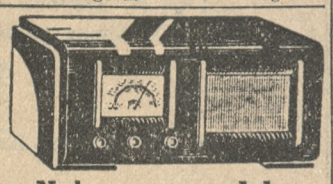

Najnowsze modele
na rok 1937 z oszczędnościowemi lampami K6 do nabycia w Największej w Polsce
Hurtowni-Wytwórni Radjoświat
Poznań, Ratajczaka 10, Katowicka, Mielęckiego 8. Katalogi bezpłatnie. ng 18 844

„Shirley Temple"
Nieodwołalnie do niedzieli. „Roześmiane oczy".
Kinoteatr „Sfinks"
zdg 33 778

Miło
wesoło zabawisz się jedynie tylko w „Edenie", plac Działowy. Pg 7 753-57.399

Miło
wesoło — naprawdę w kawiarni. Libelta 12. zdg 34 177

„Patria"
Franciszkańska. Smaczne obiady, kolacje. Bilardy, wieczorem
Wieprzobicie
zdg 33 294

Dom Muzyczny Lira poleca światowej sławy czołowych firm
radjoodbiorniki Telefunken, Elektrit, Kosmos
sieciowe i bateryjne do 15 rat. — Podgórna 14, tel. 50-63 zdg 34 299

Londyńska
Masztalarska poleca przy doborowej orkiestrze karafkę od 2.— zł. Dancing towarzyski. zdg 34 712

Radjo - odbiorniki
na prąd zmienny zł 150,— czysty dobry odbiór, baterje anodowe, akumulatory, żarówki, termosy poleca firma
„Żarówka", Poznań, Al. Marcinkowskiego 16,
telefon 54-91, narożnik św. Marcina.
Warsztat reparacyjny.
Fachowo ładujemy i naprawiamy akumulatory. dg 3501/2

„Kapelusz"
modnie przefasonowany odświeżony, zastąpi nowy. Tanie kapelusze na składzie. Wytwórnia kapeluszy męskich, damskich, 27-go Grudnia 2, podwórze. zdg 85 745

FALKIEWICZ POZNAŃ
PUDER ŚNIEG TATRZAŃSKI
UPIĘKSZA MATUJE UDELIKATNIA I CHRONI CERĘ
Pg 7961-44,67

PONCZOCHY NAJTRWALSZE
tylko z firmy „PANI"
Aleje Marcinkowskiego 13
dg 3181

Humor zagraniczny

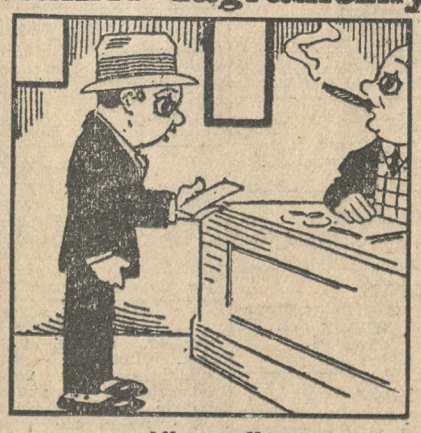

Albo — albo.

Do jednego z komisarjatów zgłasza się jakiś wzburzony jegomość i składa zameldowanie o kradzieży auta:

— Jest to wóz aerodynamiczny, na hamulcach hydraulicznych, z ulepszoną karoserją, akcesorjami, zapasowemi kołami, udoskonaloną walizą, z wszelkiemi udogodnieniami do podróży.

— Ależ mój panie — przerywa dyżurny przodownik — czy pan melduje mi o kradzieży auta, czy też chce mi je pan sprzedać? (x)

Co futro — to **Edmund Rychter** — co palto — to **Edmund Rychter** — co ubranie — to **Edmund Rychter**, Poznań, Ostrów Wielkop.

Przedpłata na miesiąc listopad 1936 roku za oba wydania razem w Poznaniu w ekspedycji zł 3,20, w agencjach w mieście zł 3,50, z odnoszeniem do domu w Poznaniu zł 3,70, z odnoszeniem przez pocztę poza Poznaniem miesięcznie zł 4,10, kwartalnie zł 12,30, pod opaską miesięcznie w Polsce zł 5,00, w innych krajach zł 7,00—9,50. W razie wypadków, spowodowanych siłą wyższą przeszkód w zakładzie, strajków i t. p. wydawnictwo nie odpowiada za dostarczenie pisma, a abonenci nie mają prawa domagania się niedostarczonych numerów lub odszkodowania.

Ogłoszenia na stronie 6-łamowej 25 gr, na stronie 4-łamowej przy końcu tekstu redakcyjnego 60 gr, na stronie czwartej (lub piątej) 100 gr, na stronie drugiej (lub trzeciej) 120 gr, przed wiadomościami potocznemi 200 gr od 1-łamowego milimetra. Ogłoszenia skomplikowane oraz z zastrzeżeniem miejsca 20% nadwyżki. Ogłoszenia do wydania porannego przyjmujemy do godz. 18.30, w nagłych wypadkach do godz. 22 u stróża, do wydania głównego (wieczornego) „drobne" do g. 11.10, w dni przedświąteczne do godz. 10.45 większe dłużej według możności. Drobne ogłoszenia (najwyżej 100 słów w tem 5 nagłówk.): słowo nagłówk. (tłuste) 25 gr, każde dalsze słowo 15 gr. Za różnicę między zestawem a wysokością ogłoszenia, powstałą wskutek matryc., wydawnictwo nie odpowiada.

W wydaniach wielkoświątecznych i uroczystościowych poprzedza normalną codzienną część numeru z reklamami i ogłoszeniami materjał poświęcony danej uroczystości.
Telefony do Redakcji i Administracji: 44-61, 14-76, 33-07, 35-24, 35-25, 40-72, w niedzielę, święta i nocą tylko 14-76, 35-24 i 40-72. P. K. O. Poznań nr. 200.149.